

Pedagógiai Program



Tartalomjegyzék

BEVEZETŐ	4
KÜLDETÉSNYILATKOZAT	5
1. HELYZETELEMZÉS	7
1.1. AZ INTÉZMÉNY RÖVID TÖRTÉNETE	7
1.1. AZ INTÉZMÉNY TÁRGYI, SZEMÉLYI FELTÉTELEI	8
1.1.1. Tárgyi feltételek	8
1.1.2. Személyi feltételek	9
2. NEVELÉSI PROGRAM	9
2.1. AZ INTÉZMÉNYBEN FOLYÓ NEVELŐ-OKTATÓ MUNKA PEDAGÓGIAI ALAPELVEI, ÉRTÉKEI, CÉLJAI, ESZKÖZEI, ELJÁRÁSAI	9
2.1.1. A nevelési-oktatói célok megvalósulása érdekében vállalt feladatok:	12
2.1.2. Az intézményben folyó nevelő-oktató munka pedagógiai eljárásai	12
2.1.3. Az intézményben folyó nevelő-oktató munka pedagógiai eszközei	13
2.2. A SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉSSEL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI FELADATOK:	13
2.3. AZ EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSSEL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI FELADATOK	14
2.4. A KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉSSEL, AZ ISKOLA SZEREPLŐINEK EGYÜTTMŰKÖDÉSÉVEL KAPCSOLATOS FELADATOK	18
2.4.1. A Diákönkormányzati munka közösségfejlesztő feladatai	19
2.4.2. Környezeti neveléssel összefüggő feladatok	21
2.4.3. Közlekedési ismeretek	22
2.5. A PEDAGÓGUSOK HELYI INTÉZMÉNYI FELADATAI, AZ OSZTÁLYFŐNÖKIMUNKA TARTALMA, AZ OSZTÁLYFŐNÖK FELADATAI	23
2.5.1. Ezzel összefüggésben feladatai:	23
2.5.2. Az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnök feladatai	25
2.5.3. A pedagógus kötelességei:	26
2.6. A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ TANULÓKKAL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉG HELYI RENDJE	27
2.6.1. A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő programok	27
2.6.2. A tehetség, képesség kibontakozását segítő tevékenységek	28
2.6.3. A tanórán kívüli foglalkozások szervezeti formái	29
2.6.4. Ifjúságvédelmi feladatok ellátása	29
2.6.5. A lemorzsolódásban veszélyeztetett tanulókra vonatkozó intézményi feladatok	31
2.7. A TANULÓK INTÉZMÉNYI DÖNTÉSI FOLYAMATBAN VALÓ RÉSZVÉTELI JOGAI GYAKORLÁSÁNAK RENDJE	31
2.8. A SZÜLŐ, A TANULÓ, A PEDAGÓGUS ÉS AZ INTÉZMÉNY PARTNEREI KAPCSOLATTARTÁSÁNAK FORMÁI	32
2.9. A TANULMÁNYOK ALATTI VIZSGÁK SZABÁLYAI	34
2.10. AZ ÉRDEMJEK TANULMÁNYI RENDSZERBEN TÖRTÉNŐ RÖGZÍTÉSÉVEL KAPCSOLATOS ÉRTESÍTÉSI KÖTELEZETTSÉG SZAKMAILAG INDOKOLHATÓ HATÁRIDEJE	39
2.11. A FELVÉTEL ÉS AZ ÁTVÉTEL SZABÁLYAI	40
3. HELYI TANTERV	45
3.1. SZABADON TERVEZHETŐ ÓRAKERET	100
3.2. AZ OKTATÁSBAN ALKALMAZHATÓ TANKÖNYVEK, TANULMÁNYI SEGÉDLETEK ÉS TANESZKÖZÖK KIVÁLASZTÁSÁNAK ELVEI	104
3.3. A NEMZETI ALAPTANTERVBEN MEGHATÁROZOTT PEDAGÓGIAI FELADATOK HELYI MEGVALÓSÍTÁSÁNAK RÉSZLETES SZABÁLYAI	105
3.4. A MINDENNAPOS TESTNEVELÉS MEGVALÓSÍTÁSÁNAK MÓDJA:	109
3.5. A TANULÓ TANULMÁNYI MUNKÁJÁNAK ELLENŐRZÉSE ÉS ÉRTÉKELÉSE A MAGATARTÁS ÉS A SZORGALOM	

MINŐSÍTÉSÉNEK ELVEI	110
3.6. CSOPORTBONTÁS ÉS AZ EGYÉB FOGLALKOZÁSOK SZERVEZÉSÉNEK ELVEI.....	118
3.7. A GYERMEKEK, TANULÓK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK	118
3.8. A TANULÓK MAGASABB ÉVFOLYAMRA LÉPÉSÉNEK FELTÉTELEI	120
3.9. SAJÁTOS PEDAGÓGIAI MÓDSZEREK, TÉMAHETEK, TÉMANAPOK.....	121
3.10. A TANULÓK FIZIKAI ÁLLAPOTMÉRÉSÉNEK MÓDSZEREI:	122
MELLÉKLETEK:	129
SZAKKÉPZÉS SZAKMAI PROGRAMJA	130
1. A KÉPZÉS CÉLJA.....	132
2. A TANULÓK JELLEMZÉSE	132
3. NEVELÉSI-OKTATÁSI SZEMPONTÚ JELLEMZŐK	132
4. A SZAKMAI PROGRAM ÖSSZEÁLLÍTÁSÁNAK SÉRÜLÉS SPECIFIKUS SZEMPONTJAI.....	133
5. A SZAKISKOLAI KÉPZÉS SZAKASZAI.....	133
6. SZAKMAI ELMÉLETI ÉS GYAKORLATI KÉPZÉS - OKTATOTT SZAKMÁK.....	134
7. SZAKKÉPESÍTÉSEK HETI ÓRATERVE ÉVFOLYAMONKÉNT.....	135
8. AZ ENYHE ÉRTELMI FOGYATÉKOS TANULÓK NEVELŐ-OKTATÓ MUNKÁJÁT ELLÁTÓ SZAKISKOLA KÖTELEZŐ 9/E ELŐKÉSZÍTŐ ÉVFOLYAMÁNAK KERETTANTERVE	138
9. AZ ENYHE ÉRTELMI FOGYATÉKOS TANULÓK NEVELŐ-OKTATÓ MUNKÁJÁT ELLÁTÓ SZAKISKOLA KÖTELEZŐ 9-10. ÉVFOLYAMÁNAK KERETTANTERVE.....	146
10. KÉPZÉSI ÉS KIMENETELI KÖVETELMÉNYEK	156
KOLLÉGIUM NEVELÉSI PROGRAMJA	169
FEJLESZTŐ NEVELÉS-OKTATÁS REHABILITÁCIÓS PROGRAMJA	183

Bevezető

Intézményünk a Csongrád-Csanád Vármegyei, Szentesi járásba tartozó többcélú intézmény. Feladatellátás tekintetében: óvodai nevelés, fejlesztő iskola, általános iskola, szakiskola, kollégium és egységes gyógypedagógiai módszertani intézmény.

Az intézmény adatai

Az intézmény neve:

Kozmutza Flóra Általános Iskola és Szakiskola Rigó Alajos Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Kollégium és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény

Az intézmény címe:

6600 Szentes, Deák Ferenc utca 52-54.

Feladatellátási hely: 6600 Szentes, Kossuth u. 18.

Telefon/fax:

06-63/444-188

Web:

rigo.kozmutzaflora.hu

E-mail:

rigosuli@gmail.com

A székhely intézmény:

Kozmutza Flóra Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Kollégium, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény

6800 Hódmezővásárhely, Kutasi út 34.-36.

Az intézmény típusa:

- Többcélú, közös igazgatású közoktatási intézmény
- Gyógypedagógiai nevelési-oktatási intézmény

Működési köre:

Csongrád-Csanád vármegye

Az iskola OM azonosítója:

038484

Főigazgató:

Megyesi Istvánné

Tagintézmény-igazgató

Felföldiné Virág Klára

A nevelési-oktatási intézmények dokumentumainak nyilvánossága

Intézményünk biztosítja a pedagógiai programunk szabad megtekintési lehetőségét a szülők és tanulók számára: igazgatói irodában nyomtatott formában, illetve az intézményi honlapon is elérhető.

Küldetésnyilatkozat

Intézményünk elsődleges feladata a társadalmi beilleszkedés megsegítése, az elméleti alapokon túl a gyakorlati tevékenységek megsegítése, melyekkel a hozzánk járó tanulók/gyermekek mindennapi életvitelét segítjük meg. Az intézményben az elfogadás, a befogadás elsődlegesen jelenik meg, ahol családi környezetben, egymást támogatva és segítve zajlanak a mindennapok. Legfőbb értékünk a gyermek, fontos számunkra a tanulók megsegítése, a differenciált feladatvégzésen túl az egyéni fejlesztések kiemelése, a közösség és egészségfejlesztés, a minél átfogóbb személyiségfejlesztés. Fontos küldetésünk a szülővel, az intézmény partnereivel való aktív és kölcsönös kapcsolattartás, a bizalom, az empátia, a kompetenciák és készségek, képességek minél átfogóbb fejlesztése, az innovációra, a fenntarthatóságra törekvés kiemelése.

Az intézményben folyó munka eszmeiségeinek kifejezésére az alábbi mottót választottuk:

"Mint minden ember, én is szükségét érzem annak, hogy elismerjenek..."

A fejlesztő iskolában, valamint az általános iskola első osztályától az intézményben eltöltött utolsó évfolyam befejezéséig a személyre szabott –az akadályozottság sajátosságainak megfelelő- módszerek alkalmazásával elősegíteni, hogy minden tanuló saját magához képest legmagasabb szintre jusson el.

Az intézményünkben folyó nevelő-oktató munka a pozitív megerősítésre, sikerélmény szerzésre összpontosít, a személyiség fejlesztését, az életben való boldogulást segítségét helyezi előtérbe.

Legfőbb értékeink és, ezáltal Pedagógiai Programunk alapját képezik:

- a szocializáció,
- az önálló életvitelre való felkészítés,
- a munkára nevelés,
- az egészség
- a sajátos gyermekszemlélet.

A *szocializáció* megjelenik az intézményben folyó nevelő-oktató munka minden területén, legalapvetőbb értékünk és egyben végcélunk is:

- a tanulók szociális képességeinek, viselkedésének, magatartásának formálása a mind kevesebb konfliktussal járó társadalmi beilleszkedés érdekében
- szabályok felismerése, értelmezése, betartása, a társadalmi viselkedési formák megismerése
- az általános emberi értékek megőrzése a társadalmi normáknak elsajátítása

- ön- és környezetellátó- és védő technikák alkalmazása, a környezettel való harmonikus együttműködés a komfortérzet megteremtése céljából
- a család jelentőségének hangsúlyozása, felszínen tartása
- törekvés a szociális hátrányok felszámolására
- a világ és önmaga reális ismerete
- értékeink, kultúránk, szülőföldünk és népünk gyökereinek megismerése, kötődések, kapcsolatok kiépítése
- a családokkal, a szülőkkel, a kollégiummal való harmonikus együttműködés, kapcsolattartás
- verbális és nonverbális kommunikációs készség olyan szintjének biztosítása, amellyel neveltjeink alkalmassá válnak a mindennapi életben való eligazodásra

Az önálló életvitelre nevelés a sajátos nevelési igényű tanulók (tanulásban akadályozottak) között jelentős azoknak a száma, akiknek az iskolarendszerű oktatása az alapfokú oktatással még nem fejeződik be (Ld. Szakiskola), ezért is kiemelt fontosságú értékünk:

- az általános műveltség megalapozása
- a tanulók felkészítése a közösségi életben előforduló általános gyakorlati ismeretekre, amelyek birtokában eredményesen szervezhetik mindennapi életüket
- készségek és képességek elsajátítása, amelyek alapul szolgálnak a pályakezdéshez, a szakmai képzéshez, a társadalmi beilleszkedéshez, a környezettel való harmonikus együttéléshez

Növendékeink tanulmányaik befejeztével megélhetésük anyagi alapját fizikai munkakör vállalásával teremthetik meg, ezért kiemelt fontosságú feladatunk **a munkára nevelés:**

- olyan ismeretek, készségek, képességek elsajátítása, amelyek
 - saját életének szervezésében, a munkavégzésben, szinten tartásban, megóvásában nélkülözhetetlen
- gyakorlati ismeretekkel, fizikai munkával létrehozott érték, és hasznosságtudat kialakítása
- balesetmentes eszköz-, és szerszámhasználat, takarékos anyaghasználat megtanítása
- érdeklődés, természetes vonzódás felkeltése az ember környezetében megjelenő gyakorlati feladatok megoldásával kapcsolatban

Az egészség a taníthatóságnak, a fejleszthetőségnek, a munkavégzésnek a jó közérzetnek meghatározója:

- elméleti és gyakorlati ismeretekkel az egészséges életmód

normarendszerének kialakítása

- helyes életritmus
- munkabíráásra felkészített fizikai állapot
- kudarcokat, megpróbáltatásokat is elviselő kiegyensúlyozott lelkiállapot
- a káros szenvedélyek elutasítása, dohányzás visszaszorítása
- az egészség megőrzése, értékelése, a prevenció
- állapotot elfogadó (ép, sérült) reálisan értékelő, megfelelő viszonyulásokat biztosító magatartásformák kialakulása

A sajátos gyermekszemlélet érdekében, célunk:

- a zökkenőmentes beilleszkedés segítése
- élményben gazdag óvó-védő környezet biztosítása
- sikerélményekhez való juttatás, pozitív megerősítés
- folyamatos, reális önértékelésre nevelés
- önmaga és társai másságának elfogadása, felismerése, törekvés a fejlődésre
- az önálló tanulás képességének fejlesztése, egyénre szabott tanulási technikák, módszerek kiépítése, hosszabb időkeret biztosításával
- a jól működő képességek tudatos fejlesztése, értékeik, adottságaik megismerése, önértékelésük erősítése

1. Helyzetelemzés

1.1. Az intézmény rövid története

Szentes városában 1948 óta beszélhetünk gyógypedagógiai nevelésről-oktatásról. Ebben az időben körülbelül 30 speciális nevelési-oktatási módszereket igénylő gyermek részére biztosítottak ellátást a városban, szegregált formában. Az 1960-as évekre a speciális megsegítést igénylő gyermekek száma már 50-60 fő között volt, nevelésük-oktatásuk a Horváth Mihály utcai Kisegítő Iskolában történt. 1972-ben megyei fenntartású leány nevelőotthon jött létre a városban. 1994-ben a szentesi leány nevelőotthon és a Kisegítő Iskola, valamint a csongrádi fiú nevelőotthon összevonásával új intézmény jött létre: Csongrád Megyei Közgyűlés Általános Iskolája és Diákotthona néven. Az intézmény 1999-ben felvette Rigó Alajos gyógypedagógus, volt iskolaigazgató nevét. Az új intézmény létrejöttével a Csongrádon működő, szintén megyei irányítás alá tartozó Kisegítő Iskola tanulólétszáma erősen lecsökkent. 1996-tól gazdaságilag és oktatásügyileg is a szentesi intézményhez csatolták, annak telephelyeként működött tovább. Az 1997/1998-as tanévben elindult a tanulásban akadályozott tanulók speciális szakiskola képzése. A fenntartó megyei

önkormányzat alapító okiratában, feladatellátás bővülése folytán a 2004/2005-ös tanévtől az iskola ellátja a középsúlyos fokban értelmileg akadályozott gyermekek általános iskolai nevelését-oktatását. Szintén feladatellátás kibővülése folytán a 2006/2007-es tanévben gyógypedagógiai óvodai csoport működtetésére került sor az intézményben. A Csongrád Megyei Önkormányzat Közgyűlése 2007 júliusában elfogadta a közoktatási intézmények feladatellátásának átszervezési koncepcióját, ezáltal a gyógypedagógiai intézmények szervezeti átalakítását valósította meg. Különböző profilú, különböző városokban működő gyógypedagógiai intézmények összevonásával egy többcélú, közös igazgatású közoktatási intézményt hozott létre. Így 2007 augusztusától intézményünk hódmezővásárhelyi székhelyű Kozmutza Flóra Oktatási Intézmény tagintézményeként működik. 2010-től feladatellátás bővülésnek köszönhetően intézményünkben elindult a fejlesztőiskolai oktatás, a súlyosan halmozottan fogyatékos tanköteles korú gyermekek számára. 2012. január 1-től intézményünk –a megyei önkormányzatok feladatellátásának átalakítása következtében– állami fenntartás alá került. 2014-től újból ellátjuk a kisgyermekek gyógypedagógiai nevelését-oktatását. A 2015. augusztus 28-i tűzesetben intézményi épületünk tetőszerkezetének 80% megsemmisült. Az épület iskola része statikailag instabillá, ezáltal használhatatlanná vált.

Napjainkban az óvodai nevelés, a fejlesztőiskolai oktatás, az általánosiskolai oktatás (tanulásban akadályozottak és értelmileg akadályozottak 1-8. évfolyama), a szakiskolai oktatás, a kollégiumi ellátás a feladatunk.

1.1. Az intézmény tárgyi, személyi feltételei

Az intézmény épületét érintő 2015. augusztus 28-i tűzeset következtében az iskola épülete teljesen használhatatlanná vált. Az intézmény nevelési-oktatási feladatait változatlanul a fentebb megjelölt helyeken látjuk el.

1.1.1. Tárgyi feltételek

A tagintézmény főépülete a városközpontban, annak főutcáján helyezkedik el. Az épület eredetileg nem nevelő-oktató munkavégzés céljából épült. Azonban a rendelkezésünkre álló teret igyekeztük a gyermekek egyéni, képességbeli és életkori sajátosságainak a figyelembevételével a leginkább úgy átalakítani, hogy optimális feltételeket biztosítson a mindennapi szakmai munkához. Jelenleg 12 tanteremmel/csoportszobával rendelkezünk, a szakiskolai osztályok kivételével minden tanulócsoporthoz saját tanterme/osztályterme van. Sajnos nem tudunk ebben az épületben biztosítani informatika tanteremet, ezt a tanári szobában oldottuk meg, így tanári nevelői szobánk nincs. A könyvtárat szintén fel kellett

számolnunk, mert nincs termi kapacitásunk. Ügyviteli helyiségek, ebédlő, szociális helyiségek rendelkezésre állnak, de méretük sajnos szűkös. A szakiskolai osztályoknak önálló osztálytermük nincs, az intézményen belül az éppen rendelkezésre álló tantermeket használják.

Az épületen belül a mindennapos testnevelés tanórák megtartása is problémát okoz, hiszen nem rendelkezünk tornateremmel. Informatikai eszközök megfelelő számban állnak rendelkezésünkre. Kilenc tanteremben van interaktív tábla lappal, egy tanteremben pedig megoldott a projektoros kivetítés. Ügyvitel céljára három komplett asztali számítógép áll rendelkezésre.

A szociális helyiségek (mosdó, WC) száma kevésnek bizonyul sajátos nevelési igényét tekintve különböző fokban értelmileg akadályozott gyermekeink számára. Az ebédlő adottságaival kulturált lehetőséget biztosít az étkezéshez, az azt igénybe vevők számára. Az épülethez tartozó udvar kicsi. Aszfaltos, és aszfalt nélküli rész ugyan biztosított, de sajnos udvari játékokkal, füves területtel nem rendelkezünk. A Hódmezővásárhelyi Tankerületi Központ azon fáradozik, hogy a régi épületünk melletti gyermekotthont a kor elvárásainak megfelelően, visszaadja intézményünk számára (ehhez szükség van a korszerűsítésre, felújításra, mely folyamatban van).

Az intézmény főépületének elhelyezkedése –városközpont- jó lehetőséget biztosít a sajátos nevelési igényű, különböző fokban értelmi fogyatékos gyermekek társadalmi integrációjára. Az emberek így személyes tapasztalatot szerezhetnek velük kapcsolatban, amely segít a negatív előítéletek lebontásában, megváltoztatásában. Sajnos ebben az épületben az irattár, az orvosi szoba, a szociális helyiségek hiánya a mindennapi életünket esetenként megnehezítik. A kollégiumi feladatok a városi kollégiumban kerülnek ellátásra, mely a megfelelő tárgyi és nevelési szükségletek mellett a társadalmi integrációra is életszerű lehetőséget biztosít.

1.1.2. Személyi feltételek

A pedagógusok szakmai felkészültsége megfelel az általuk ellátott feladatoknak. A pedagógusok munkáját a tanulásban akadályozottak alsós osztályaiban, óvodában illetve az értelmileg akadályozottak csoportjában gyógypedagógiai asszisztens, dajka (csak óvodában) is segíti.

2. Nevelési program

2.1. Az intézményben folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, értékei, céljai, eszközei, eljárásai

- *A sajátos nevelési igényét tekintve enyhe fokban értelmi fogyatékos tanulók:*

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók a tanulásban akadályozott gyermekek körébe tartoznak, akik az idegrendszer biológiai és/vagy genetikai okra visszavezethető gyengébb funkcióképessége, illetve a kedvezőtlen környezeti hatások folytán tartós, átfogó

akadályozottságot, tanulási nehézségeket, tanulási képességzavart mutatnak.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók fejlődése igen eltérő attól függően, hogy milyen egyéb érzékszervi, motorikus, beszédfejlődési, viselkedési stb. rendellenességeket mutatnak, amelyek vagy oksági összefüggésben állnak az értelmi fogyatékos-sággal, vagy következményesen egyéb hatásokra alakulnak ki. Tanulási helyzetekben megfigyelhető jellemzőik: a téri tájékozódás, a finommotorika, a figyelemkoncentráció, a bonyolultabb gondolkodási folyamatok, a kommunikáció, valamint a szociális alkalmazkodás fejlődésének eltérései. Ezek változó mértékben és mindig egyedi kombinációban jelennek meg, a tanulási képesség különböző mértékű fejlődési zavarát is mutatják és akadályozzák az iskolai tanulás eredményességét. Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók fejlődése nevelési igényeinek megfelelő gyógypedagógiai nevelés, oktatás és terápia hatására a mentális képességek területén is számottevő lehet.

Alapfokú nevelés-oktatás:

Alsó tagozat (1-4. évfolyam):

A tanuláshoz nélkülözhetetlen pszichés funkciók fejlesztésére helyeződik a hangsúly. A tanulók között meglévő differenciált eljárások, tartalmak és oktatásszervezési megoldások, terápiák alkalmazását teszik szükségessé. A képességfejlesztésben hangsúlyos szerepük van a közvetlen érzéki tapasztalatoknak, a tárgyi cselekvéses megismerésnek, a céltudatos tevékenységnek. Az alsó tagozat első évfolyamán javasolt egy évfolyam tananyagának elsajátítására egy tanévnél hosszabb időt biztosítani. A hosszabb időkeret nagyobb esélyt nyújt az alapvető kultúrtechnikák eszközszintű elsajátítására, amennyiben megfelelő motiváltság mellett, ismétlődő tanulási folyamatban, állandó aktivitásban egyre önállóbb tanulási tevékenységre készíti a tanulókat. A gyógypedagógiai nevelésnek az egész személyiség fejlesztésére kell törekednie. Ezen a tagozaton nagy hangsúlyt kap a tanulási, magatartási és viselkedési szokások következetes kialakítása és megerősítése.

Felső tagozat (5-8. évfolyam):

A felső tagozaton a tanulók fejlesztése elsődlegesen a megismerési módszerek további fejlesztésére, a szemléletes képi gondolkodás nyomán kialakuló képzetekre, ismeretekre, az elsajátított tanulási szokásokra épül. Hangsúlyosabbá válik az önálló tanulási tevékenység. A tanítás-tanulás folyamatában előtérbe kerül a verbális szint, de a tanulók fejlettségének megfelelően, differenciált módon jelen van a manipulációs és a képi szint is.

Középfokú nevelés-oktatás:

A cél elsősorban az ismeretek megerősítése, szintetizálása, a tudáselemek rendszerbe illesztése, alkalmazása, a pályaorientáció, az önálló életvezetési technikák tudatos gyakorlása. A tanulók eltérő képességprofilja, iskolai életének különbözősége, egyéni fejleszhetőségi prognózisa, hogy a tanulók elsajátítsák azokat az ismereteket és készségeket, amelyek az önálló életvitelhez, a munkaerőpiacra történő belépéshez, megmaradáshoz és az egész életen át tartó tanulás megalapozásához elengedhetetlenül szükségesek.

Óvodai nevelés:

Intézményünk óvodai csoportjában az Add a kezed! (OKI) sajátos nevelési igényű kisgyermek óvodai nevelési programja szerint folyik az óvodai nevelés.

Az óvodai célja egy olyan feltételrendszer biztosítása, amely figyelembe veszi a tünetek változatosságát, az egyéni teherbíró képességet, a gyermekek sajátos/speciális nevelési szükségleteit a harmonikus személyiségfejlesztést, a testi, szociális, értelmi érettség kialakítása, az iskolai potenciális tanulási zavarok megelőzése. Mindezek alapján a fejlesztés magába foglalja a vizuális, akusztikus, taktilis, mozgásos észlelés folyamatait, a motoros képességek, a beszéd- és nyelvi készségek és az értelmi képességek fejlesztését, a játékokra nevelést és egyéni fejlesztéseket.

Előtérbe került tehát:

- a speciális nevelési szükségletekhez, életkori, érési sajátosságokhoz igazodó megsegítés,
- az érzelmi biztonság megléte,
- az interperszonális kapcsolatok megsejtése, az énkép kialakítása, az önismere fejlesztése, attitűdök, normák kialakítása;
- az érzékelés és észlelés fejlesztése, a figyelem összpontosítását, a gondolkodást, az emlékezetet fejlesztésének elősegítése, a verbális és nonverbális kommunikáció kialakulása,
- mozgásnevelés, mozgásfejlesztés.

A súlyos- és halmozottan fogyatékos tanulók nevelésének-oktatásának céljai:

A súlyos és halmozott fogyatékos az egész élet során fennálló állapot, amelyre jellemző, hogy a testi struktúrák károsodása következtében az alapvető humán funkciók – mint a kommunikáció, a mozgás, a megismerő funkciók, az érzékelés-észlelés és az önkiszolgálás – minimálisan két területén súlyos vagy legsúlyosabb mértékű funkciózavar tapasztalható. Ennek következtében az érintett személy pszichofizikai teljesítményei extrém mértékben eltérnek az átlagtól, így tevékenységeiben erősen akadályozottá válik, és társadalmi részvételében jelentősen korlátozott lehet.

Az értelmileg akadályozott tanulókkal kapcsolatos alapelveket, értékeket, célokat:

Az értelmileg akadályozott tanulók nevelése, oktatása, fejlesztése a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott értékekre, az iskolai nevelés-oktatás közös értékeire épül. A fejlesztés középpontjában olyan képességek kialakítása áll, amelyek elősegítik, hogy – a tanulók az

iskoláskort követően önmagukat minél önállóbban el tudják látni; – a tanulók környezetükben képesek legyenek minél önállóbban és minél szélesebb körben tájékozódni;

- fejlődjenek a tanulók szociális és kommunikációs képességei, megfelelően tudják azokat használni;
- a tanulók ismerjék meg közvetlen tárgyi és személyi környezetüket, és képesek legyenek benne tevékenykedni, valamint azt alakítani is;
- a tanulók ismerjék önmagukat, értékeiket és erősségeiket, valamint határaikat. Mindezekben a tanulók céltudatosságra és az egyéni sajátosságaikhoz alkalmazott önállóságra tegyenek szert – tudjanak dönteni is.

2.1.1. A nevelési-oktatási célok megvalósulása érdekében vállalt feladatok:

- Biztosítani azokat a személyi és tárgyi feltételeket, amelyek a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai neveléséhez szükséges. Olyan tanulási környezet biztosítása, amelyben a tanulók a valóságról sokoldalú, konkrét tapasztalatokat szerezhetnek.
- Az iskolai nevelés, oktatás teljes tartalmában a tanulók egyéni szükségleteiknek megfelelő pedagógiai módszerek alkalmazása.
- Sokoldalú szemléltetéssel, cselekvéssel, gazdag feladattárral biztosítani az egyes tantárgyakhoz kötődő készség és képességfejlesztést.
- A tanulók bevonása az iskolai életük szervezésébe, tanulói szervezetek működtetése, segítségnyújtás jogaik gyakorlásában és kötelességeik teljesítésében. Kötelességtudat alakítása.
- A szülők és az iskola között olyan kapcsolat megteremtése, ahol a nevelési feladatok megvalósításában a szülő partnerként vesz részt. A szülők tájékoztatása a tanuló előmeneteléről, az elért eredményekről, lehetőségekről.
- Az iskolai gyermekvédelmi tevékenység működtetése, a szociális hátrányból eredő különbségek csökkentése, együttműködve a különféle segítő szervezetekkel.
- Megfelelő tanulásszervezési formákkal és módokkal biztosítani, hogy a tanórákon és tanórán kívüli tevékenységekben érvényesüljön a differenciált egyéni fejlesztés.

2.1.2. Az intézményben folyó nevelő-oktató munka pedagógiai eljárásai

Fontos kiemelni az együttműködésen alapuló oktatásszervezési eljárásokat, a differenciálást, a közösségfejlesztést, az egyéni képességek minél szélesebb körű fejlesztését.

Kiemelt figyelmet fordítunk:

- az egyéni képességeket megerősítő eljárások meglétére, a rehabilitációs/habilitációs munkára
- a csoport-, páros- és egyéni munkafolyamatok támogatására,
- a tanulók szabadságának biztosítására,

- az iskolai rend megtartására,
- a megismerő folyamatok minél szélesebb körű megsegítésére,
- az önálló tanulási folyamamt megerősítésére,
- a tanulási folyamatban a tanulók aktív részvételére,
- a megszerzett tudás gyakorlati alkalmazására,
- a társadalmi beilleszkedés megsegítésére.

2.1.3. Az intézményben folyó nevelő-oktató munka pedagógiai eszközei

Fontos a társadalmi beilleszkedés megsegítése, a személyes példamutatás, a változatos kommunikációs- és metakommunikációs technikák elsajátíttatása, a szociális kompetenciák fejlesztése, a tolerancia, empátia, emberi jogok tiszteletben tartása.

A tanulási környezet kialakításánál az egyéni- és csoportos szükségleteket kell figyelembe venni, illetve a tanulószervezési eljárások megvalósításának lehetőségét is meg kell adnunk (osztályok és egyének szükségletei, életkori szükségletek). Az infokommunikációs eszközök használata, a pedagógiai tevékenységben tudatosan alkalmazott digitális technológiák, melyek segítik a különböző képességterületeket, szem előtt tartva a tanulók életkorát, képességeit és motiváltságát, a digitális felületek etikus alkalmazása mellett.

Oktatási módszereink:

- páros- és csoportmunka, differenciálás,
- kutató-felfedező módszer,
- gyakorlati tevékenység megsegítése,
- projektmódszer,
- témahetek, témanapok,
- játék, szerepjáték,
- önkiszolgálás,
- társadalmi beilleszkedést segítő programok, eszközök és eljárások.

2.2.A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok:

Pedagógiai programunk alapja egy olyan közös gondolkodást kíván az iskolafenntartó és az iskola használói részéről, amelyben a tanulók tudásának és képességeinek, az egész személyiségnek a fejlődése, fejlesztése áll a középpontban, figyelembe véve, hogy az oktatás- nevelés színtere nem csak az iskola, hanem a családi, és a társadalmi élet és tevékenység számos egyéb fóruma is.

Ezen célkitűzések alapján az alábbi konkrét feladatokra helyezzük a hangsúlyt:

- Önismerete és a társas kultúra fejlesztése
- Családi életre nevelés
- Felelősségvállalás másokért, önkéntesség
- A tanulás tanítása

Intézményünkben fontos hangsúlyt helyezünk arra, hogy a tanulóink megismerjék saját személyiségüket, reális énképük, önértékelésük alakuljon ki. Mindez segíti őket társadalomba való beilleszkedésükben. A személyiségfejlesztés különös jelentőséggel a másság elfogadása, a betegség, a sérült és a fogyatékos emberek iránti együtt érző, segítő magatartás kialakítása céljából. A tanulók személyiségfejlesztése során törekszünk a szociális érzékenység, az együttműködés, problémamegoldás, önkéntes feladatvállalás és megoldás képességének kialakítására.

2.3. Az egészségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

A teljes körű egészségfejlesztés célja, hogy a nevelési-oktatási intézményben eltöltött időben minden gyermek részesüljön a teljes testi-lelki jóllétét, egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, a nevelési-oktatási intézmény mindennapjaiban rendszeresen működő egészségfejlesztő tevékenységekben.

A teljeskörű egészségfejlesztés egy olyan folyamat, melynek eredményeképpen a gyermek egészségi állapotának kedvező változása valósul meg.

Teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok:

- egészséges táplálkozás,
- mindennapos testnevelés, testmozgás,
- a testi-lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése,
- bántalmazás és iskolai erőszak megelőzése,
- baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás,
- a személyi higiéné.

A környezeti- és egészségnevelés minden tanulónk nevelésében a későbbi életvitel kialakítása érdekében nagyon fontos. A fogyatékosok okozta megismerési gátak, megkívánják -úgy a természeti, mint a társadalmi környezet vonatkozásában-, hogy e nevelési terület is az individuális stratégiák kialakítását és következetes véghezvitelét biztosítsa.

A tanulásban akadályozott tanulók nevelésében központi helyet kap a mozgásos tanulás, az attitűdök kialakításában az érzelmi komponensre való maximális ráépítés.

2.3.1. Egészségnevelés

A gyerekek és fiatalok hosszú éveket töltenek az iskolákban. Ebben az időszakban érdemi

hatást lehet gyakorolni a személyiségfejlődésükre, mely nagyban meghatározza az életmódjukban később kialakuló szokásaikat, az életideálokat, preferenciák kialakítását. Az iskola, más társadalmi intézményekkel és szereplőkkel állandó kölcsönhatásban létezik, hatást gyakorol szűkebb és tágabb környezetének kapcsolatrendszerére, a környezet viselkedésére. Mindezeket figyelembe véve tehát, az iskola és az óvoda, a családi környezet mellett a szocializációnak azt a színterét jelenti, amelyben mód nyílik az egészségesebb életvitel készségeinek, magatartásmintáinak kialakítására és begyakorlására. Fontos alapkövetelmény, hogy mindezek csak a tanulók cselekvő, tevékeny részvételével alakíthatóak ki. A sajátos nevelési igényű és a tanulási és magatartási zavarokkal küzdő speciális nevelési szükségletű gyermekek személyiségének, magatartásának fejlesztésére, szocializációs, rehabilitációs és mentálhigiénés felkészítésére, azaz testi és lelki egészségük eredményes fejlesztését szolgáló tevékenységre nagy hangsúlyt kell fektetni.

Intézményünk egészségnevelési programja a tanulók állapotának (sokszoros sérültség) és helyzetének (szocializációs hátrányok), a társadalmi elvárásoknak és a gyógypedagógiai szakértelemnek megfelelően 4 témakör köré rendezte a nevelés tennivalóit.

- I. Önismeret- önfelkészítés
- II. Társismeret-kapcsolatfejlesztés
- III. A lelki egészség kialakítása
- IV. Beilleszkedés-érvédelem

I. témakör: Önismeret-önfelkészítés: arra szolgál, hogy az önfelfedezés, önkipróbálás, öntapasztalás megtervezett folyamatában a gyermek önmaga is rájöhhessen arra, hogy mire képes, és - ha jó mintát kap - arra, hogy mit tehetne még önmaga fejlődéséért. Az önismeret kialakulása, az önfelfogadásra késztettség és az önirányítás lehetőségeinek megtapasztalása terápiásan hat.

II. témakör: Társismeret-kapcsolatfejlesztés: azt célozza, hogy a tudatosan vezetett társismerettel, emberismerettel, a társas kapcsolatok lélektani sajátosságainak megtapasztalásával, a társas helyzetek kontextus- és jelentésüzenetének felfogásával érthetőbbé tegyük a gyermekek számára az emberi kapcsolatok világát, lehetővé tegyük saját élményeik szembesítését a társak élményével, s ezáltal gazdagabb átélésekhez, mélyebb megértéshez juttassuk el őket. Így elérhetik azt, hogy megtanulják saját társas- és jelentésértelmezési szokásaik ellenőrzését, s ezáltal szocializációjuk valós feltételei teremődnek meg.

III. témakör: A lelki egészség kialakítása, karbantartása, megőrzése: pozitív érték- és normaközvetítésre, erkölcsi nevelésre irányul. Az erkölcsi értékek tudatosított bemutatásával, az erkölcsi tulajdonságoknak és az erkölcsös magatartásmódoknak a közvetlen cselekvés szintjéig lebontott megtapasztalásával és gyakorlásával érzelmi stabilitás érhető el.

IV. témakör: Beilleszkedés-érvédelem: kifejezetten mentálhigiénés indíttatású, de a szocializáció formálásában is fontos. A mentálhigiéné a lelki egészséget jelenti és jeleníti meg, azt, ahogyan az ember gondolkodik, érez, cselekszik az élet különböző helyzeteiben, s azt, ahogyan látja önmagát, az életét, a körülötte élő embereket. Továbbá azt, ahogyan választási lehetőségeit mérlegeli, döntéseit meghozza, ahogyan másokhoz viszonyul, és ahogyan a stresszhelyzeteket, frusztrációkat kezeli. Az értelmezés mutatja a témakörön belüli nevelő-fejlesztő munka főbb trendjeit, amelyek mentén a beilleszkedés és a gyermek érvédelme mentálhigiénés értelemben elősegíthető. A pedagógusok személyes példamutatása kiemelt, hisz a pedagógus az ismeretek közlője, a képességek fejlesztője. Az egyes tantárgyak lehetőséget rejtenek az egészséges életmódra való nevelésben, amely jelenti a betegségek, sérülések elkerülését, az egészség megőrzését, az egészséges életmód kialakítását, a családi életre nevelést, az egészségkárosító szokások elkerülését.

- Egészséges táplálkozás

Adott tantárgyak keretein belül, témahetek és témanapok alkalmával tanulóinknak lehetősége nyílik megtanulni a pénz beosztását, élelmiszerek tárolását, egészséges ételek elkészítését, alapvető konyhai technikákat, az egészséges táplálkozás szervezetre gyakorolt hatásának megértését.

- Egészségfejlesztő testmozgás

A mozgás adta sikerélmények gazdagítani fogják a személyiségüket, harmonikusabbá tehetik társas kapcsolataikat, és kialakítják a közösséghez való tartozás igényét is. A gyógytestnevelésnek a prevenciónál és a folyamatos korrekciónál van jelentősége. Az úszás új közeget jelent, a fokozatos tanulása kiegészíti a szárazföldi mozgásokat, a fizikai készségeket nagyban javítja. Ha a gyermekek változatos és rendszeres mozgásos tevékenységekben, jól irányított mozgásfejlesztő foglalkozásokon vesznek részt, fokozatosan alakul ki izom-érzésük, testvázlatuk, térbeli tájékozódásuk, ritmusérzékük, dominanciájuk, lateralitásuk, mozgásutánzó-, egyensúlyi és koordinációs képességük. A rendszeres mozgás az alap-állóképességüket is alakítja. A test folyamatos fejlesztése és karbantartása feszültség levezető és fegyelmező hatású, de előkészíti a fizikai munka végzésének lehetőségét is. Mindezen túl intézményünkben biztosított a gyógytestnevelés valamint a tömegsport foglalkozások is. A tornaterem hiánya azonban nagyfokú előkészítést és szervezést igényel.

- Lelki egészség védelme, személyiségfejlődés

A lelki egészség feltételezi azoknak az alapvető fiziológiai szükségleteknek (táplálék, menedék, túlélés, biztonság és társadalmi támogatás) a meglétét, melyek mellett teljeskörű mentálhigiénéről beszélhetünk. Figyelnünk kell a sérülésekből adódó vagy meglévő testi fájdalmak enyhítésére, az elfogadottságra, a közösséghez való tartozás megsegítésére, a tisztelet, a méltóság meglétére, a szabadság és az önkifejezés megsegítésére. A lelki egészség feltétele, hogy a tanulók a lehető legrugalmasabban legyenek képesek alkalmazkodni a változásokhoz. Fontosak a társas kapcsolatok kiépítése és ápolása, illetve a stresszt okozó

ártalmak, a környezeti ártalmak minél hatékonyabb kiküszöbölése.

- Drogstratégia

Iskolánkban már működő program segíti a diákokat, szülőket, tanárokat az egészséget választó döntés segítésének megvalósításában. Nagyon nagy gondot jelent és fő feladatuknak kell tekinteni a dohányzás elleni küzdelmet, mivel intézményünkben sok (és egyre több) diák gyújt rá rendszeresen.

Fordítsunk kiemelt figyelmet – megfelelő pedagógiai módszerek alkalmazásával- a dohányzás térhódítása ellen, illetve visszaszorítása céljából a tanulók körében. Fejlesszük ki az eredmények mérésének lehetőségeit.

- A Magyar Ifjúsági Vöröskereszt 2001-ben indította el Bázisiskola Programját 20 általános iskola részvételével. Az azóta eltelt időben az iskolák száma megsokszorozódott. Mára több mint 150 általános és középiskola tagja országszerte ennek a programnak, melynek lényege, hogy az iskolai nevelésben kiemelt szerephez jussanak a Vöröskereszt tevékenységével rokon ismeretek. Ez azt jelenti, hogy a programban résztvevő iskolák tanulói szabadidejükben elsősegélynyújtást tanulnak, idővel rendszeres véradók lesznek. Illetve, hogy az iskola szellemiségéből adódóan természetessé válnak számunkra olyan korszerű életmódbeli magatartásformák, amelyek nem csak egészségük megőrzésében, hanem felelősségteljes közösségi szerepvállalásban is kulcsfontosságúak.

2.3.2. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítása

Célja:

- Hasznos ismeretek átadása, tanítása az alapvető elsősegély-nyújtási módokról a diákoknak, elsősorban osztályfőnöki, természettudományok és testnevelés órákon, valamint a délutáni szabadidőben. Az átadott ismeretek gyakorlatban való alkalmazása balesetek és sérülések esetén.
- Egészségtudatos magatartás kialakítása.
- Lelki egészség megőrzése, felelősségteljes gondolkodás.
- Szociális képességek fejlesztése.
- Tudjanak a diákok elkerülni balesetveszélyes helyzeteket.
- baleseti helyzetekben tudjanak dönteni, szükség esetén segítséget kérni.

Alsó tagozaton:

- látogatások a mentőállomáson,
- tantárgyi/foglalkozás kereteken belül kitekintés elsősegélynyújtás témakörben,
- testnevelés/mozgásfejlesztés/mozgásnevelés és gyógytestnevelési órákon balesetvédelmi oktatás,
- vizuális kultúra/digitális kultúra6 technika és tervezés órákon helyes eszközhasználat, munkafolyamatok,

- baleset estén felnőtt értesítés,
- személyes adatok ismerete,
- sebellátás, sebkötözés,
- általános tűzvédelmi ismeretek, tűzriadó,

Felső tagozat és szakiskola:

- mentőállomás látogatása,
- tantárgyi/foglalkozás kereteken belül kitekintés elsősegélynyújtás témakörben,
- testnevelés/mozgásfejlesztés/mozgásnevelés és gyógytestnevelési órákon balesetvédelmi oktatás,
- vizuális kultúra/digitális kultúra6 technika és tervezés órákon helyes eszközhasználat, munkafolyamatok,
- az elsősegély-nyújtás fogalma, célja, általános szabályai,
- tájékozódás a baleset helyszínén, helyszínbiztosítás, mentőhívás,
- életjelenségek, az eszméletvesztés tünetei és ellátása,
- keringés és légzésvizsgálat, stabiloldalfektetés,
- a klinikai és a biológiai halál jelei, a komplex újraélesztés elmélete,
- sebek fogalma, fajtái, elsődleges sebellátás,
- vérzések fajtái, ellátásuk, vérzéscsillapítás lehetőségei, artériás nyomópontok helyei és lefogásuk,
- törés, rándulás és ficam fajtái, rögzítési módok,
- vízi mentés, társmentés,
- leggyakoribb mérgezések,
- túlzott alkoholfogyasztás, drogfogyasztás,
- a Magyar Vöröskereszt és története, Ifjúsági Vöröskereszt szervezeti felépítése, feladatai,
- allergiás rohamok esetén alapvető teendők.

2.4. A közösségfejlesztéssel, az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok

A közösségi nevelés területei a család, az iskola, a kollégium és az iskolán kívüli közösségek. A közösségfejlesztés az a folyamat, amely az egyén és a társadalom közötti kapcsolatot kialakítja, megteremti. Az intézményben a közösségfejlesztés fő területei:

- a tanórák
- tanórán kívüli foglalkozások

- szabadidős tevékenységek
- kollégiumi munka.

A megvalósítható közösségfejlesztési feladatok

Az osztályközösség egyrészt a tanulók fő iskolai tevékenységének, tanulmányi munkájának összefogó kerete, alapvető élet- és munkaközössége, másrészt pedig a tanulók spontán, véletlenszerű gyülekezete. Legfontosabb célunk ebből a nem nevelési szempontból összetömörült csoportból olyan közösséget formálni, amely: a közös cél érdekében hajlandó a közös értékrend elfogadására és az iskola szervezett keretein belül ennek megfelelően viselkedni, munkálkodni.

Ennek a célnak a megvalósításához kitartó, állhatatos és türelmes munkára van szükség. Ennek érdekében az alábbi feladatok megvalósítására törekszünk:

- a tanulás támogatása: kölcsönös segítségnyújtással, közösségi ellenőrzéssel, a munkaerkölcs erősítésével,
- a tanulók kezdeményezéseinek segítése,
- a közösségi cselekvések kialakításának segítése, fejlesztése példamutatással, helyes cselekvések bemutatásával; bírálat, önbírálat segítségével,
- a tanulók önállóságának fejlesztése,
- a folyamatosság biztosítása, a következő évfolyamon a már elért eredményekre való építés,
- különböző változatos munkaformákkal (egyéni-, páros- és csoportmunkák – kooperatív technikák, projektmunka).

Valamennyi terület feladata azonos, az iskola nem egymástól függetlenül, egymás mellett fejleszti a tanulók személyiségét, hanem közösen egymást erősítve a tanulók egyéni képességeit, beállítódását figyelembe véve kiemelten fontos, hogy megjelöljük azokat a legfontosabb közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatokat, amelyeket az iskola valamennyi dolgozójának figyelembe kell vennie mindennapi munkája során.

A közösségfejlesztés során nemcsak a pedagógusoknak van feladatuk, hanem az iskolában foglalkoztatott valamennyi dolgozónak, hiszen megjelenésével, viselkedésével, beszédstílusával, társas kapcsolatával az intézmény valamennyi dolgozója példaként áll a tanulók előtt.

Az iskolai nevelésnek, a gyermeki személyiség harmonikus fejlesztésének elengedhetetlen feltétele a szülői ház és a pedagógus közösség aktív együttműködése.

2.4.1. A Diákönkormányzati munka közösségfejlesztő feladatai

- *A diákönkormányzat alapvető feladata* a diákok védelme, érdekeik képviselése. Feladata továbbá a véleménynyilvánítás biztosítása, tartalmas programok szervezésének feltételeihez való hozzájárulás, jogérvényesítés és a kötelességek teljesítése, kulturális

programok, egészséges életmóddal kapcsolatos programok, a személyiség sokoldalú fejlesztéséhez szükséges programok szervezéséhez hozzájárulás – intézményünk speciális jellegét tekintve nagyobb hangsúlyt fektetünk a diákönkormányzat munkáját segítő pedagógus munkájára.

- *Alapelvek:* Alapelveink közé tartozik az intézménybe járó gyermekek/fiatalok álláspontjának képviselése, a diákok jogainak megismertetésében segítenek, illetve segítséget nyújtanak az intézményben házirendjének érvényesítésében (az intézmény jellegét tekintve nagy szerepe van ebben az osztályfőnököknek, illetve a DÖK munkáját segítő pedagógusnak). Fontosnak tartjuk a hagyományok ápolását, a tartalmas, életkornak megfelelő programok szervezésében való aktív részvételt. Szükség esetén és megfelelő mértékben a támogató pedagógus segítsége mellett részt veszünk az intézményt érintő, ránk vonatkozó kérdések megvitatásában.
- *Céljaink:* Segítve a társadalmi integrációt a legfőbb célunk a gyermekek/fiatalok beilleszkedésének előkészítésében való aktív részvétel, mely mindannyiunk közös célja. Olyan tevékenységekben kívánunk részt vállalni, mely tevékenységek segítik a társadalomba való beilleszkedésünket, az elfogadás, az empátia területeinek kiszélesítését, a mindennapi gyakorlati életben való eligazodást. Változatos szabadidős programokat szeretnénk kínálni.

A szervezet felépítése, tisztségviselői:

Intézményünkben a diákönkormányzatot egy fő pedagógus segíti.

Feladata:

- Az éves munka szervezése, összefogása és segítése.
- A diákok véleményezése alapján a diákönkormányzat éves munkatervének összeállítása.
- A szabadidős programok összeállítása.
- Folyamatos tájékozódás az intézmény életével, programjaival kapcsolatosan.
- A tanulók érdekképviselése.
- A gyermekek munkájának jutalmazása, és minden olyan feladat ellátása, mely a diákönkormányzat munkájával összefügg.
- Szükség esetén részt vesz a vezetőség értekezletein és munkájában. A tanulók nagyobb hányadát érintő kérdésekben rendkívüli értekezlet összehívását kezdeményezheti.

DÖK elnöke: az intézményünkben a diákönkormányzatot támogató pedagógussal együttműködve 1 fő elnök segíti a munkát. Feladata a pedagógussal együttműködve az éves

munkaterv összeállítása, illetve annak megvalósulásának segítése. Feladata továbbá a diákok érdekképviselése. Az elnökválasztáson a 7. és 8. évfolyamos, valamint a szakiskolás tanulók indíthatnak egy-egy jelöltet, akit az osztályközösség az osztályfőnök irányításával demokratikusan jelöl. A diákok egyszerű többséggel, titkos szavazással döntenek az elnök személyéről. A szavazatszámláló bizottság a diákokat patronáló pedagógusokból, és két szabadon választott diákból áll. DÖK munkáját segítő pedagógus választása: a diákönkormányzat munkáját segítő pedagógust a diákönkormányzat javaslatára az intézmény vezetője bízza meg ötéves időtartamra.

DÖK - állandó rendezvények:

- DÖK kirándulás, DÖK nap
- Rigó Alajos névadó sírjának megkoszorúzása
- Pályaorientációs napban való segítségnyújtás
- Mikulás ünnepség
- Karácsonyi ünnepség
- Nemzeti ünnepek
- Gyermek- és családi nap

DÖK – kapcsolatok:

A belső (intézményvezetés, szülői szervezetek, munkaközösségek)- és külső kapcsolatok (érdekképviseltek, helyi intézmények, diákképviseltek, megyei- és országban működő diákönkormányzatok, kulturális intézmények) megerősítésére és a paletta kiszélesítésére törekszünk.

2.4.2. Környezeti neveléssel összefüggő feladatok

Az intézményünk biztosítja, hogy a tanulók elsajátíthassák a fogyasztással, fogyasztóvédelemmel összefüggő ismereteket, felkészüljenek azok gyakorlati alkalmazására.

Célja a célszerű gazdálkodás, a pénzhasználat és fogyasztás területeinek megismertetése.

A tanulók hatékony társadalmi beilleszkedéséhez, az együttműködéshez és a részvételhez elengedhetetlenül szükséges a szociális és társadalmi kompetenciák tudatos, pedagógiaileg megtervezett fejlesztése.

Szükséges a társadalmi és állampolgári kompetenciák kialakításának elősegítése, a jogukat érvényesíteni tudó, a közéletben részt vevő közreműködő fiatalok képzése.

Fontos, hogy a diákok értsék, valamint a saját életükre alkalmazni tudják az alábbi fogalmakat:

- tudatos fogyasztói magatartás
- környezettudatos- és fenntartható fogyasztás
- prevenció

A fenntarthatóság színterei megjelenhetnek az egyes tantárgyak tanórai foglalkozásaiban (mérések, pénzhasználat, áruismeret, reklámok, élelmiszerek összetevői stb.), a tanórán kívüli foglalkozásokon, melyek:

- fejlesztik a szociális képességet,
- lehetőséget adnak új ismeretek megszerzésére,
- alakítják a kritikus gondolkodást
- fejlesztik a problémamegoldó-, konfliktuskezelési képességeket, toleranciát,
- ösztönözik az egészséges, környezetbarát életmód elsajátítását,
- a hagyományok tiszteletére nevelnek,

Állandó programjaink:

Március 22.	Víz Világnapja
Április 22.	Föld Napja – Fenntarthatósági témahét
Május 10.	Madarak és Fák Napja
Szeptember 23.	Takarítási Világnap
Október 4.	Állatok Világnapja

Részt veszünk helyi-, területi szinten olyan rendezvényeken, illetve magunk is szervezünk olyan akciókat, melyek hozzájárulnak a környezetvédelemhez, fenntarthatósághoz. Tanulmányi kirándulásokat szervezünk egy-egy konkrét téma részletesebb megismerésére, egy-egy terület, táj megismerése céljából (tanösvények, nemzeti parkok, természetvédelmi területek, vadasparkok, botanikus kertek, múzeumok stb.).

A tankerület által életre hívott Zöld kapocs közösségben.

2.4.3. Közlekedési ismeretek

Az intézményben a közlekedésre nevelés a tantárgyi kereteken belül a tanórákba ágyazottan valósul meg.

Az intézmény minden feladatellátásánál kiemelten foglalkozunk a helyes közlekedési ismeretek átadásával. Nemcsak a helyes közlekedésre hívjuk fel tanulóink figyelmét, hanem a fenntarthatóság és környezetvédelem kérdésköre is figyelmet kap. A mindennapi életünkben gyakorlati formában is szerepet kapnak a helyes közlekedés témakörei, hiszen az integrációs

törekvéseinknek is egyik alappillérét adják.

Lehetőség szerint kapcsolódunk a Szegedi tankerületi Központ és a Csongrád Megyei Balesetmegelőzési Bizottság által 2017. szeptemberében indított „Közlekedjünk együtt, vigyázzunk egymásra!” (KEVE) nevet viselő biztonságos közlekedésre nevelő program, a szegedi Bárczi EGYMI által kidolgozott KEVE plusz program tematikájához.

„A programnak köszönhetően, a tanulásban akadályozott tanulók 4. évfolyam végéig játékos formában - izgalmas és valóság-hű eszközök, mesék, mondókák, feladatlapok, valamint szituációs és valós helyzetű gyakorlatok segítségével - ismerkedhetnek meg a közlekedési alapismeretekkel, elsajátíthatják a biztonságos és szabályos gyalogos közlekedést, a tömegközlekedési eszközök használatát, valamint a kerékpározási alapismereteket. 5. évfolyamtól pedig a közlekedési alapismeretek további bővítése mellett kiemelt szerepet kap az alapvető elsősegélynyújtási ismeretek elsajátítása. A program célja, hogy a 8. évfolyam végére olyan közlekedési kultúra alakuljon ki a tanulóknak, mely a szabályok ismeretén túl magába foglalja a felelősségtudatot, segítőkészséget, az egymás iránt tanúsított odafigyelést, toleranciát és empátiát.” (<https://barcziszeged.edu.hu>)

2.5. A pedagógusok helyi intézményi feladatai, az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnök feladatai

Az intézményben dolgozó *pedagógusok* felelősséggel és önállóan, a tanulók tudásának, képességeinek és személyiségének fejlesztése érdekében végzik szakmai munkájukat a munkaköri leírásban foglaltak keretein belül az iskolai tantárgyfelosztáson meghatározott munkarend alapján.

2.5.1. Ezzel összefüggésben feladatai:

A rábízott sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók megsegítése, oktatása-nevelése-fejlesztése. Ezzel összefüggésben kötelessége, hogy a szükség szerint együttműködjön más szakemberekkel is. Fejlesztő tevékenység keretében gondoskodik a tanulók testi épségének megóvásáról, erkölcsi védelméről, személyiségük fejlődéséről, továbbá az ismeretek tárgyilagos és többoldalú közvetítéséről. Törekedjen arra, hogy mind önmaga, mind az iskola, mind a tanítványok önmagukhoz mérten eredményesek, sikeresek legyen.

A pedagógus az iskolai szervezetben:

- A pedagógus munkáját az iskolai SZMSZ a Pedagógiai Program szem előtt tartásával

széleskörű módszertani szabadsággal, a tagintézmény-igazgató általános irányítása és ellenőrzése mellett végzi (*neveléssel-oktatással lekötött-, és le nem kötött munkaidőben*).

- Szükség esetén osztályfőnöki feladatok lát el. Rendszeresen tájékoztatja a szülőket és a tanulókat az őket érintő kérdésekről. Szülői értekezletet, fogadó órát tart az éves munkaterv szerint.
- Felelős tanítványainak oktatásáért-neveléséért és egyéni fejlesztési tervek alapján történő fejlesztéséért.
- Munkája megkívánja a folyamatos felkészülést. Hosszabb és rövidebb távú oktatási-nevelési – fejlesztési terveket készít, figyelembe véve a gyermekek egyéni képességeit, adottságait.
- Részt vesz az egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs foglalkozások, valamint a tehetséggondozás és felzárkóztatások megvalósításában.
- Törekszik a közösségi együttműködés magatartási szabályainak kialakítására, betartására.
- A gyermekeket, tanulókat egymás szeretetére, tiszteletére, kölcsönös megbecsülésre, környezettudatosságra, egészséges életmódra, hazaszeretetre neveli.
- A szülőket és gyermeket/tanulókat a pedagógiai programban megfogalmazottak szerint rendszeresen tájékoztatja, jelzi az észlelt problémákat, az iskolai döntéseket, kérdéseikre érdemi választ ad.
- A gyermek és ifjúságvédelmi feladatokban együttműködik a kollégáival, az intézmény-igazgatóval, valamint az illetékes szakemberekkel.
- Munkája során kiemelt figyelmet fordít a gyermek és tanulóbalesetek megelőzésére, szükség esetén eleget tesz intézkedési és bejelentési köteletségének.
- Használja a különféle oktatási segédleteket és javaslatot tehet az eszközkészlet bővítésére, munkájához szükséges anyagok beszerzésére.
- A számára előírt adminisztrációs feladatokat maradéktalanul teljesíti.
- Aktívan részt vesz a pályázati tevékenységekben, szponzorok, támogatók keresésében.
- Részt vesz számára előírt belső- és külső továbbképzéseken, folyamatosan képzi magát.
- Együttműködik a nevelőtestület munkaközösségeivel, eseti szerveződésekkel, a csoportban tanító kollegákkal, szakemberekkel és a nevelőmunkát közvetlenül segítő munkatársaival.
- A pedagógus köteles az órarendben és a csengetési rendben meghatározott időben a kijelölt helyen a tanórát – a tantervben előírt törzsanyag átadása-, a habilitációs,

rehabilitációs órát, egyéb foglalkozásokat megtartani. Munkahelyére időben, a tanítási órája vagy foglalkozása előtt 10 perccel érkeznek.

- A gyermek, tanuló biztonságérzetének megteremtése, az egyénhez viszonyított legoptimálisabb fejlettségi szint, illetve a megfelelő szociális érettség elérése, szinten tartása, fejlesztése.
- Munkája során figyelembe kell vennie a fejlesztési alapelveket, a gyermek fejlettségi szintjét a megfelelő sérülés specifikus módszerek és eszközök kiválasztásában.
- A tanári szabadság érvényesül a tanítási módszerek megválasztásában, a leghatékonyabb pedagógiai eljárások alkalmazásában.
- A pedagógus törekedik tanulói személyiségének mind mélyebb megismerésére, fejlesztésére, s nyújtson segítséget a tanulás, ismeretszerzés kialakításában.
- A pedagógus joga és kötelessége a tanulók munkájának folyamatos, rendszeres és tárgyilagosságra törekvő ellenőrzése és értékelése (intézményi mérési-értékelési feladatok elvégzése).
- Fejleszti a hátrányos helyzetű tanulókat, gondozza a tehetségeket.
- A gyermekek személyiségfejlődésének nyomon követése, tanulók teljesítményének értékelése. *Az elvégzett pedagógiai vizsgálatokat elemzi, értékeli. A szakvéleményben meghatározott fejlesztési területek és a pedagógiai mérések alapján fejlesztési tervet készít. Egyéni fejlesztési tervek készítése az ellátására bízott gyermekről 30 napon belül. Az egyéni változások, fejlődések nyomon követése.*

Az egységes iskolai követelményrendszert minden pedagógus köteles betartani. A pedagógusok minden tanév első tantárgyi óráján ismertetik a tanulókkal (és az első szülői értekezleten, illetve a fogadóórákon a szülőkkel) a tantárgy követelmény- és értékelési rendszerét, a pótlási és javítási lehetőségeket.

A pedagógus a tanuló értékeléséről az elektronikus naplón keresztül rendszeresen értesíti a szülőket. Az elektronikus napló bejegyzéseit a vezető havonta ellenőrzi, és az esetlegesen elmaradt bejegyzések beírását pótolgatja.

2.5.2. Az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnök feladatai

Az osztályközösség élén az osztályfőnök áll. Az osztályfőnököt, a munkaközösség-vezető javaslatát figyelembe véve, a tagintézmény-igazgató bízza meg.

A gyógypedagógia/pedagógia elvei és gyakorlata szerint oktatja és neveli tanítványait.

Az osztályfőnök mindent megtesz azért, hogy az osztálya jó közösségé váljon, ahol a gyerekek egyenrangúak, és biztonságban érzik magukat.

- Törekszik tanulói és családi hátterének alapos megismerésére.

- A tanulók személyiségét az intézmény nevelési céljainak megfelelően formálja, segíti önismeretüket, tanulási képességeiket.
- Részt vesz tanulóval az intézményi közös rendezvényeken, ünnepeken, kirándulásokon.
- Segíti a tanulóközösség kialakulását, koordinálja és segíti az osztályban tanító pedagógusok munkáját, lehetőség szerint látogatja óráikat.
- Rendszeres és aktív kapcsolatot tart fenn a szülőkkel, a tanulókkal foglalkozó pedagógusokkal, szakemberekkel, figyelmet fordít a hátrányos helyzetű/halmozottan hátrányos helyzetű, szociális gondokkal küzdő tanulókra.
- Figyelemmel kíséri a tanulók tanulmányi előmenetelét, az osztály fegyelmi helyzetét, minősíti a tanulók magatartását és szorgalmát, melynek javaslatát a nevelőtestület elé terjeszti.
- Szülői értekezletet tart, az elektronikus naplón keresztül rendszeresen informálja a szülőket a tanulók magatartásáról, tanulmányi előmeneteléről.
- Ellátja az osztályával kapcsolatos ügyviteli feladatokat, saját hatáskörében indokolt esetben évi három nap távollétet engedélyezhet osztálya tanulójának, igazolja a tanulók hiányzását (szükség esetén jelzéssel él az igazolt/igazolatlan hiányzás mértékét figyelembe véve az előírásnak megfelelően).
- Osztálya tanulóit rendszeresen tájékoztatja az iskola előtt álló feladatokról, közreműködik a tanórán kívüli tevékenységek szervezésében.
- Az érdekeltekkel egyetértésben javaslatot tesz a tanulók jutalmazására, büntetésére.
- Részt vesz a munkaközösség munkájában, javaslataival és észrevételeivel, a kijelölt feladatok elvégzésével elősegíti a közösség tevékenységének eredményességét.

2.5.3. A pedagógus kötelességei:

- Személyét, mint a pedagógusközösség tagját megbecsüljék, emberi méltóságát, és személyiségi jogait tiszteletben tartás, nevelői-oktatói tevékenységét értékeljék, elismerjék.
- A pedagógiai program alapján az ismereteket, a tananyagot, a nevelés-oktatás módszereit megválassza.
- A helyi tanterv alapján a szakmai munkaközösség véleményének kikérésével megválassza az alkalmazott tankönyveket, tanulmányi segédleteket, taneszközöket és más felszereléseket.
- Nkt. 3. § (3) bekezdésben foglaltak megtartásával saját világnézete és értékrendje szerint végezze nevelő-oktató munkáját anélkül, hogy annak elfogadására kényszerítené, vagy készítené a tanulót.
- Hozzájusson a munkájához szükséges ismeretekhez, intézményi, fenntartói információkhoz.
- A nevelőtestület tagjaként részt vegyen a nevelési-oktatási intézmény pedagógiai programjának megalkotásában, véleményezésében, gyakorolja a nevelőtestület tagjait megillető jogokat.

- Szakmai ismereteit, tudását szervezett továbbképzésben való részvétel útján gyarapítsa, részt vegyen a köznevelési rendszer működtetésével, ellenőrzésével kapcsolatos vármegyei és országos feladatokban, pedagógiai kísérletekben, tudományos kutatómunkában.
- Szakmai egyesületek tagjaként vagy képviselőként részt vegyen helyi, regionális, és országos közneveléssel foglalkozó szakmai testületek munkájában.
- Használatra megkapja a munkájához szükséges tankönyveket, tanári segédkönyveket és lehetőség szerint, az intézmény SZMSZ-ében meghatározottak szerinti informatikai eszközöket.
- Az állami szervek és a helyi önkormányzatok által fenntartott könyvtárakat, muzeális intézményeket és más kiállító termeket, színházakat jogszabályban meghatározott kedvezményekre való jogosultságát igazoló pedagógusigazolvánnyal látogassa.
- Az oktatási jogok biztosához forduljon.

2.6. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyi rendje

2.6.1. A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő programok

- Egyéni fejlesztési programok

A tanulási képességek területén mutatkozó nagyfokú egyéni eltérések miatt iskolánkban kiemelkedően fontos a differenciált feladatadás és foglalkoztatás, az egyéni és kiscsoportos fejlesztés.

A tantárgyi programokat a tanulók adottságaihoz, képességeihez igazodó egyéni fejlesztési programokkal szükséges kiegészíteni.

- Pedagógiai és egészségügyi célú rehabilitációs foglalkozás (felzárkóztatás, tehetséggondozás):

A pedagógiai és egészségügyi célú rehabilitáció, rehabilitáció célja, hogy az iskolai fejlesztés során jelentősen csökkentse a fogyatékosságból eredő szomatikus és pszichés hátrányokat, elősegítse a szociális érést. Az egyéni fejlesztéshez szükséges tartalmak, eszközök, módszerek megtalálásának, az egyéni fejlesztési program kidolgozásának alapja a pedagógiai diagnózis.

A rehabilitációs célú foglalkozások célja-a meglévő képességelőnyökre építve- az eredményes személyiségfejlesztés, a képességek, készségek terápiás fejlesztése:

- gondolkodási képességek fejlesztése
- motoros képességek fejlesztése
- tér és időbeli tájékozottság alakítása
- kommunikációs képességek fejlesztése

- tanulási képességek fejlesztése
- szociális képességek fejlesztése
- logopédiai fejlesztés, matematikai fejlesztés, Alapozó terápia
- a művészeti foglalkozások során a dráma, szakköri formában dráma, zene, tánc személyiség fejlesztő hatásának érvényesítése (Szentesen), kézműves foglalkozások (Csongrád)
- a mozgásállapot javítása, sporttevékenység

- ***Tanórán kívüli tevékenységek***

A tantervben leírt követelmények teljesítésének, a nevelési folyamatok eredményességének az SNI tanulók hatékony személyiség fejlesztésének, eredményes szocializációjának feltétele az egész napos nevelés biztosítása, a tanórán kívüli tevékenységek magas szakmai színvonalú szervezetsége.

Ezek a foglalkozások az iskola helyi lehetőségeitől, adottságaitól függően iskolaotthon, napközis ellátás vagy diákotthoni csoportfoglalkozások keretében is megszerezhetők

- ***Differenciált csoportszervezési eljárások***

Az egyénre szabott nevelés elvének alkalmazása ellenére is mutatkoznak – az adott tanulócsoporton belül, főként a kultúrtechnikai tantárgyaknál (olvasás, írás, számolás) – a csoport többségétől lemaradó tanulók.

A fejlesztő foglalkozások, a rehabilitációs tevékenységek párhuzamos órák szervezésével, csoportbontással, a tanulók a kötelező tanóráról történő kiemelésével is történik valamennyi évfolyamon (*logopédia, fejlesztő pedagógia, stb.*) A tanórákon és a tanórán kívüli foglalkozásokon sok időt és alkalmat kell biztosítani az ismeretek, fogalmak, szokások és tevékenységek életközegben történő alkalmazására, gyakorlására. Az ismeretszerzés, feldolgozás és alkalmazás során az oktatás akkor eredményes, ha tapasztalati, gyakorlati síkon marad. Ezért a tanulási folyamatban fontos szerepe van a képi szemléltetésnek, a cselekvésbe ágyazott ismeretszerzésnek.

A gyógypedagógiai nevelésben, fejlesztésben kiemelkedő jelentősége van az érzelmeknek, motivációnak, játékoságnak, amelyekkel az SNI tanulók tevékenységét szervezni lehet.

A motivációs formákat a tanulók életkorának, személyiségjegyeinek megfelelően kell kiválasztani.

2.6.2. A tehetség, képesség kibontakozását segítő tevékenységek

A tanórán kívüli szolgáltatások és programok, a szabadidős tevékenységek a tanulók képesség fejlesztését is lehetővé teszik.

Ezek a következők:

- a tanulók reggeli és délutáni ügyeletének ellátása,
- az étkezések igénybevétele szükség szerint,

- mindennapos testmozgás, levegőn tartózkodás,
- szakkörök a képesség fejlesztésre,
- a (városi gyermek)könyvtár használata, könyvtári foglalkozások,
- felkészítés kulturális és sportversenyekre, vetélkedőkre, a tanulóknak hirdetett iskolai és iskolán kívüli versenyekre,
- kulturális szolgáltatások közös, csoportos igénybevétele, múzeumok, kiállítások megtekintése, színház és mozi látogatások alkalmanként,
- tanulmányi kirándulások szervezése.

Ezek a programok a sokrétű, szerteágazó, konkrét tapasztalatgyűjtést szolgálják, melyek fejlesztik a tanulók szocializációs képességét, tágítják az ismeretek körét, segítik a kíváncsiság, a tanulás iránti igény felkeltését.

A programok lehetőséget adnak arra, hogy érintkezési formák, elvárások bemutatásával, játékos gyakorlásával, a test, a ruházat tisztántartásának elsajátításával, a kulturált étkezési szokások megtanításával, a közlekedési eszközökön, a nyilvános helyeken történő viselkedés szabályainak gyakorlásával közelítsék a kortárs csoportokat. Ezzel próbáljuk segíteni elfogadásukat, befogadásukat.

2.6.3. A tanórán kívüli foglalkozások szervezeti formái

Napközis ellátás:

- Napközis ellátásban részesülnek a tanulók igény szerint (szülői nyilatkozat).
- A napközis ellátás szervezeti formái: napközi és tanulószoba.

Szakkörök:

- tömegsport foglalkozások
- színjátszószakkör
- kórus (énekkar)

A szakkörök szervezését a pedagógusok szakmai kompetenciája és személyes érdeklődési köre befolyásolja. A szakkörök számát tekintve alkalmazkodik a tanórán kívüli foglalkozások órakeretéhez. A programok tanórán kívül a fejlesztési terület célzatosan rendezett egységeit kínálják, képesség fejlesztés, tehetséggondozás, a szociális kapcsolatok bővítése céljából. Lehetőség szerint érdeklődés alapján szerveződő csoportokból áll.

2.6.4. Ifjúságvédelmi feladatok ellátása

Gyermek és ifjúságvédelmi feladatok:

- prevenció, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése
- a gyermek jogainak védelme

- információk gyűjtése az egyénről, családról, közösségről
- a veszélyeztetettség- és a hátrányos helyzet felismerése
- kapcsolattartás, segítségnyújtás a veszélyeztetettség megszüntetésében való részvétel
- együttműködés, írásos jelzési kötelezettség a gyermekjóléti és gyermekvédelmi rendszer felé
- részvétel az éves Család- és Gyermekjóléti Központ által kezdeményezett,
- szervezett szakmai tanácskozáson,
- dokumentációs feladatok.

Általános prevenció feladatok ellátása az iskolában:

- szemléletformálás
- ismertető, tájékoztató anyagok közreadása, szakirodalom ajánlása
- részvétel az iskola pedagógiai programjának kialakításában: a gyermekek jogaival, gyermekvédelemmel kapcsolatos ismeretek, programok beépítése érdekében
- vezetővel, osztályfőnökökkel, nevelőkkel való folyamatos együttműködés
- közösségi szociális munka gyakorlata
- a szülők folyamatos tájékoztatás,
- fogadóórák tartása
- kapcsolati rendszerről információk
- kapcsolatfelvétel, együttműködés az illetékes gyermekjóléti szolgálatokkal segítő szervezetekkel és intézményekkel

A veszélyeztetettség utáni teendők:

- további tájékozódás, szükség szerint családlátogatás
- segítségnyújtás, a szükséges segítséghez való hozzájutás megszervezése
- a vezető tájékoztatása, informálása
- érintettek bevonása
- jelzéssel kell élni az illetékes gyermekjóléti szolgálat felé
- jelzés a jegyzőnek vagy gyámhivatalnak, ha a gyermeket olyan sérelem érte, ami szabálysértésnek vagy bűncselekménynek minősül, esetleg felmerül a gyermek családból való azonnali kiemelésének szükségessége, akkor jelezni kell a gyermek lakóhelye szerinti illetékes jegyzőnek vagy gyámhivatalnak estlegesen hatóságnak, ezzel párhuzamosan az illetékes gyermekjóléti szolgálatot is tájékoztatni kell.

Kapcsolattartás

Az ifjúságvédelmi felelős rendszeres kapcsolatban áll:

- az iskola pedagógusaival, nevelőivel
- a szülőkkel
- a területileg illetékes gyermekjóléti szolgálattal, családgondozókkal
- a gyermekvédelmi jelzőrendszer tagjaival

Szükség szerint kapcsolatot tart:

- a pedagógiai szakszolgáltatókkal
- a gyermekvédelmi szakellátás intézményeivel, TEGYESZ munkatársaival

2.6.5. A lemorzsolódásban veszélyeztetett tanulókra vonatkozó intézményi feladatok

- felzárkóztató egyéni foglalkozásokat,
- a szülőkkel, családokkal való együttműködést, a nevelők és a tanulók segítő, kölcsönös kapcsolatának megszilárdítása,
- a diákétkeztetés,
- az iskola más létesítményeinek, eszközeinek egyéni vagy csoportos használata,
- a nevelők és a tanulók segítő, személyes kapcsolatai,
- a továbbtanulás irányítása, segítése,
- szoros kapcsolat a gyermekjóléti szolgálattal, a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős közreműködésével,
- ingyenes tankönyvellátás és ingyenes és kedvezményes étkeztetés biztosítása a hatályos törvényeknek megfelelően,
- differenciált foglalkozás tanórán,
- rehabilitációs-rehabilitációs órák,
- segítségadáshoz külső szakemberek bevonása,
- részvételi lehetőségek biztosítása kulturális és szabadidős programokhoz,
- a tanulók bekapcsolódása a tehetséggondozó szakkörök munkájába.
- felvilágosító tájékoztatók, játékos foglalkozások megszervezése a helyes életmód szokások és viselkedésmódok kialakítása,
- személyes példaadás pedagógusi munkánk során

2.7. A tanulók intézményi döntési folyamatban való részvételi jogai gyakorlásának rendje

A diákok és a pedagógusok együttműködésének formái:

A tanulókat az iskola életéről, az aktuális feladatokról az iskola tagintézmény-igazgatója, a diákönkormányzat munkáját segítő pedagógus és az osztályfőnökök tájékoztatják.

A diákönkormányzat a tanulók önszerveződő közössége (7-8. osztályosok és szakiskolai osztályok), melynek keretei között, a diákönkormányzatot segítő pedagógussal együtt szervezik intézményen belüli életüket.

DÖK feladatai:

- közös, konkrét célok kijelölése, figyelembe véve az egyéni érdekeket,
- közösségépítés,
- hagyományápolás, új hagyományok teremtése,

- a közösséget erősítő, a társadalmi beilleszkedést, a személyiséget formáló programok szervezése és lebonyolítása,
- egyéni- és közösségi felelősségvállalás erősítése

A DÖK segítő pedagógus havonta egyszer összehívja a közösség tagjait, a tagintézmény-igazgató évente legalább egyszer ellátogat ezekre az összejövetelekre.

A tanulók kérdéseiket, véleményüket, javaslataikat szóban vagy írásban egyénileg, illetve választott képviselőik útján közölhetik az intézmény vezetőjével, a nevelőkkel vagy a nevelőtestülettel.

A diákönkormányzat véleményét – a hatályos jogszabályok szerint –:

- az iskolai SZMSZ jogszabályban meghatározott rendelkezéseinek elfogadása előtt,
- a házirend elfogadása előtt,
- az éves munkaterv elfogadása előtt be kell szerezni.

A vélemények írásos vagy jegyzőkönyvi meglétéért az intézmény főigazgatója/tagintézmény-igazgatója felelős. A jogszabály által meghatározott véleményeztetésen felül az intézmény nem határoz meg olyan ügyeket, amelyekben a döntés előtt kötelező kikérni a diákönkormányzat véleményét.

Az osztályközösségek

Az iskolai közösségek legalapvetőbb szervezete, a tanítási-nevelési folyamat alapvető csoportja.

Döntési jogkörébe tartoznak:

- az osztály diák-önkormányzati képviselőjének megválasztása (a 7. évfolyamtól),
- küldöttek delegálása a diákönkormányzatba,
- döntés az osztály belügyeiben, az osztályfőnök közreműködésével.

2.8. A szülő, a tanuló, a pedagógus és az intézmény partnerei kapcsolattartásának formái

Kapcsolattartás a szülőkkel:

A szülőkkel való kapcsolattartást az iskolai munkával kapcsolatosan a vezetők, az osztályfőnökök, a csoportnevelők végzik ezért a szülők a gyermekeikről a megfelelő információkat esetenként több forrásból is megkaphatják.

A kapcsolattartás formái:

- szülői értekezletek, fogadó órák (tervezett, rendkívüli)
- családlátogatás
- nyílt napok, nyílt órák
- konzultációk:
rendszeres és folyamatos szóbeli / írásbeli tájékoztatás a tanulók tanulmányi

előmeneteléről, magatartásáról (e-napló felületén, levél)

- szükség esetén telefonos és internetes kapcsolattartás: e-napló, e-mail, messenger
- faliújság
- ünnepek, rendezvények
- nyilvánosság biztosítása

Segítik a kapcsolattartást az iskolai ünnepek, rendezvények és programok látogatása a szülők által, hiszen közös a nyílt és kölcsönös kommunikáció a tanulók érdekében. Az iskola életébe való betekintés, a nevelő-oktató munka folyamatának, eredményeinek és nehézségeinek megismerése segíti a kölcsönös munkát. A szülők közvetlen tapasztalatot szerezhetnek gyermekük előrehaladásával, fejlődésével kapcsolatban.

Kapcsolat alakítása a tanulókkal:

- diákönkormányzat
- szülői munkaközösség
- projekt, témahét
- szakköri foglalkozások
- közös kirándulások

Szakemberek kapcsolattartása:

- értekezletek
- dokumentációk
konzultációk

Kapcsolat más intézményekkel:

Munkánk során e kapcsolatok fenntartását, ápolását, fejlesztését tartjuk szem előtt, mert segítik, támogatják az intézmény működőképességét, fejlődését, akár a gyermekek oldaláról nézve, akár a pedagógusaink szakmai továbbképzését, tapasztalatcseréjét illetően.

Intézményünk állandó kapcsolatban áll a következő intézményekkel:

- a Hódmezővásárhelyi Tankerületi központtal, mint fenntartóval
- székhely intézmény, tagintézmények
- a város óvodái, általános- és középiskolaival
- civil szervezetekkel
- megyei Tanulási Képességet Vizsgáló Rehabilitációs és Szakértői Bizottságok
- a tanulók lakhelyén illetékes Családsegítő Központokkal, Gyermekjóléti Szolgálatokkal, Gyámhivatallal
- védőnők, gyermekorvosok, ortopéd orvosok, neurológus, pszichológus, pszichiáterekkel
- Rendőrség, Mentők, Tűzoltók, Bíróság,
- Pedagógiai Szakszolgálattal
- Sportszervezetekkel

- Önkormányzati Hivatallal
- közművelődési és kulturális intézményekkel
- a helyi egyház képviselőivel

A munkakapcsolat megszervezéséért, irányításáért az igazgató a felelős. A kapcsolattartás rendjét az SZMSZ tartalmazza.

2.9. A tanulmányok alatti vizsgák szabályai

Az tanulmányok alatti vizsga követelményeit, részeit, az értékelés szabályait intézményünkben alábbiakban ismertetett Vizsgaszabályzat tartalmazza.

Vizsgaszabályzatunk célja a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 7. § (1) ai) bekezdésében foglalt felhatalmazás alapján a tanulók tanulmányok alatti vizsgák és az alkalmassági vizsgák szabályainak rögzítése. A fenti jogszabályban foglalt szabályozás szerint a tanulmányok alatti vizsga (osztályozó vizsga, javítóvizsga, különbözeti vizsga)

- követelményeit,
- részeit (írásbeli, szóbeli, gyakorlati)
- és az értékelés rendjét a nevelőtestület a pedagógiai program alapján határozza meg, és a helyben szokásos módon nyilvánosságra hozza.

A tanulmányok alatti vizsgák lebonyolításakor figyelemmel kell lenni a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 24. fejezetének (A tanuló tevékenységének, munkájának pedagógiai értékelésével kapcsolatos szabályok) – 64. § - 74. § rendelkezéseire. A tanulmányok alatti vizsgák célja azon tanulók osztályzatainak megállapítása, akiknek félévi vagy év végi osztályzatait évközi teljesítményük és érdemjegyeik alapján a jogszabályok és az intézmény pedagógiai programjai szerint nem lehetett meghatározni. A szabályosan megtartott tanulmányok alatti vizsga nem ismételtető.

A vizsgaszabályzat hatálya

Jelen vizsgaszabályzat az intézmény által szervezett tanulmányok alatti vizsgákra, azaz:

- osztályozó vizsgákra,
- különbözeti,
- javítóvizsgákra vonatkozik.

Hatálya kiterjed az intézmény valamennyi tanulójára:

- aki osztályozó vizsgára jelentkezik,
- akit a nevelőtestület határozatával osztályozó vizsgára utasít,
- akit a nevelőtestület határozatával javítóvizsgára utasít,
- aki tanulmányait egyéni munkarendben folytatja,
- aki különbözeti vizsgára jelentkezik.

Kiterjed továbbá az intézmény nevelőtestületének tagjaira és a vizsgabizottság megbízott tagjaira.

Érvényessége a felülvizsgálat idejéig szól. Felülvizsgálatát az intézmény igazgatója és a nevelőtestület kezdeményezheti. Módosítása az elfogadásával azonos módon történik. A vizsgaszabályzatot 30 napon belül módosítani kell, ha a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet

közölt szabályozás olyan módon megváltozik, hogy az a vizsgaszabályzatban leírtakat befolyásolja.

A szabályzatot módosítani kell, ha

- a helyi tantervben a szabályzatot érintő változás áll be,
- bármelyik munkaközösség, vagy ennek hiányában a tantárgyat tanítók kétharmada azt kezdeményezi,
- a nevelőtestület 10 %-a kezdeményezi.

Tanulmányi idő alatti vizsgák

Osztályozó vizsga

Osztályozó vizsgát kell tennie a tanulónak a félévi és a tanév végi osztályzat megállapításához, ha

- felmentették a tanórai foglalkozásokon való részvétele alól, mint egyéni munkarend szerinti tanulót
- engedélyezték, hogy egy vagy több tantárgy tanulmányi követelményének egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt tegyen eleget
- akinek éves hiányzása a jogszabályban előírt mértéket meghaladja és emiatt a tanuló teljesítménye a tanítási év közben nem volt érdemjeggyel értékelhető, a tanítási év végén nem minősíthető kivéve, ha a nevelőtestület engedélyezi, hogy osztályozóvizsgát tegyen.
- egy adott tantárgyból a tanítási órák harminc százalékánál többet hiányzott.
- a tanuló mulasztásainak száma már az első félév végére meghaladja a meghatározott mértéket, és emiatt teljesítménye nem volt érdemjeggyel értékelhető.

Egy osztályozó vizsga egy adott tantárgy és egy adott évfolyam követelményeinek teljesítésére vonatkozik. A tanítási év lezárását szolgáló osztályozó vizsgát az adott tanítási évben kell megszervezni. Az osztályozó vizsgán a vizsga írásbeli és szóbeli részből áll. Az írásbeli vizsga feladatlapját az igazgató által megbízott munkaközösség készíti el évfolyamszinten, az adott tagozat és az óraszám figyelembe vételével, akit a feladatlapokkal kapcsolatban titoktartási kötelezettség terhel. A szóbeli vizsgán a tanuló tudását a megadott témakörökön keresztül állapítja meg a vizsgabizottság. Érdemjegyét a vizsgabizottság a szerzett jegyek átlaga alapján alakítja ki. Az osztályozó vizsgát megismételni, eredményén javítani nem lehet.

Különbözeti vizsga

A különbözeti vizsgák időpontját az igazgató határozza meg. Különbözeti vizsgát tehet az a tanuló, aki:

- tanulói jogviszony átvétellel való létesítéséhez más iskolatípusból kéri felvételét,
- eltérő tanterv szerinti tanulmányokat folytatott és azonos vagy magasabb évfolyamra jelentkezik.

A különbözeti vizsga tantárgyainak, tartalmának meghatározása során mindig egyedileg kell az intézmény vezetőjének határozatot hoznia a jelentkező tanuló ügyében. A különbözeti vizsga szervezése és lebonyolítása minden tekintetben megegyezik az egyéb tanulmányok alatti vizsgákkal. A tantárgyi követelményeket az igazgató által megbízott munkaközösség vagy szaktanár jelöli ki. Különbözeti vizsgát a tanuló abban az iskolában tehet, amelyben a tanulmányait folytatni kívánja. Különbözeti és a beszámoltató vizsgákra tanévenként legalább két vizsgaidőszakot kell kijelölni.

Javítóvizsga

A vizsgázó a javítóvizsgát az iskola igazgatója által meghatározott időpontban teheti le. Javítóvizsgát tehet az a tanuló,

- aki a tanév végén - legfeljebb három tantárgyból - elégtelen osztályzatot kapott,
- az osztályozó vizsgáról, a különbözeti vizsgáról számára felrható okból elkésik, távol marad,
- aki az osztályozó vizsga követelményeinek nem felelt meg.

A javítóvizsgán, számon kért ismeretek a tanterv teljes anyagát felölelik. A tantárgyi követelményeket az igazgató által megbízott munkaközösség vagy szaktanár jelöli ki. Ha az osztályozó vagy különbözeti vizsgára a tanév közben kerül sor, s a tanuló elégtelen minősítést szerez, a vizsgát követő három hónapon belül kell a javítóvizsga időszakot kijelölni.

Pótló vizsga

Pótló vizsgát tehet a tanuló, ha a vizsgáról neki fel nem róható okból elkésik, távol marad, vagy a megkezdett vizsgáról engedéllyel eltávozik, mielőtt a válaszadást befejezné. A vizsgázónak fel nem róható ok minden olyan, a vizsgán való részvételt gátló esemény, körülmény, amelynek bekövetkezése nem vezethető vissza a vizsgázó szándékos vagy gondatlan magatartására. Az igazgató hozzájárulhat ahhoz, hogy az adott vizsganapon vagy a vizsgázó és az intézmény számára megszervezhető legközelebbi időpontban a vizsgázó pótló vizsgát tegyen, ha ennek feltételei megteremthetők. A pótló vizsgát lehetőleg ugyanabban a vizsgaidőszakban kell letenni. A vizsgázó kérésére a vizsga megszakításáig a vizsgakérdésekre adott válaszait értékelni kell. Pótló vizsgát csak az elmaradt vizsgarészekből kell tenni.

Tanulmányok alatti vizsgák időpontjai:

- Osztályozó vizsgák:
Az első félév zárása előtti héten
Tanév vége előtti héten
- Javítóvizsgák:
augusztus 21. és 31. között
- Különbözeti vizsgák:
augusztus 21. és 31. között
- Az első félév zárása előtt: január 2. hete

A tanév rendjébe illesztett vizsgaidőszakok:

Az írásbeli vizsgák időtartama a javító-, pótló, osztályozó és különbözeti vizsgák esetében 60 perc, mivel növendékeink sajátos nevelési igényűek a rendelkezésre álló időt 30 perccel meg kell növelni. A sajátos nevelési igényű tanuló a tanulmányok során alkalmazott segédeszközöket használhatja a vizsga során. Lehetőséget nyújtunk arra, hogy szükség esetén a szóbeli vizsgát írásban, az írásbelit pedig szóban tegye le.

Az osztályozó vizsgák tantárgyankénti, évfolyamonkénti követelményei megegyeznek az iskola Pedagógiai Programjának Helyi Tantervében szereplő, az adott csoportra és évfolyamra előírt tananyagtartalommal.

Az értékelés rendje:

Az osztályozó vizsgák végső osztályzatait az alábbi százalékos sávok szerint állapítjuk meg:

- 86-100%: jeles

- 71-85%: jó
- 56-70%: közepes
- 41-55%: elégséges
- 0-40%: elégtelen

Amennyiben a vizsga két részből áll, az értékelés az írásbeli vizsgarész 60%-os és a szóbeli vizsgarész 40%-os arányú beszámításával történik.

Vizsgaidőszakok

A tanulmányok alatti vizsgák időpontját az iskola saját hatáskörben a nevelési-oktatási intézmények működéséről szóló miniszteri rendelet előírásaira tekintettel határozza meg. Osztályozó, különbözeti és beszámoltató vizsga esetén a vizsgák időpontjáról a vizsgázót a vizsgára történő jelentkezéskor írásban tájékoztatni kell. A rendes vizsgaidőszakban bármely vizsgafajta lehet.

Pótló vizsga letételére az igazgató a tanév tetszőleges időszakában rendkívüli vizsgaidőszakot szervezhet. A rendes vizsgaidőszakok a következők:

- félévi: A tanév I. félévét záró, az éves munkaterv által meghatározott félévi osztályozó értekezlet előtti 10 tanítási nap.
- év végi: A tanév végén, az éves munkaterv által meghatározott év végi osztályozó értekezlet előtti 10 tanítási nap.
- nyári: A nevelési év vége, augusztus hónap utolsó 10 munkanapja.

Javítóvizsga, pótló vizsga: augusztus 15-31. közötti időszakban.

Pontos időpontjáról az érintetteket írásban tájékoztatja az intézmény a vizsga időpontja előtt nyolc nappal.

Osztályozó vizsga: osztályozó vizsgát az iskola a tanítási év során bármikor szervezhet. A pontos időpontot a nevelőtestület dönti el.

Az írásbeli vizsga szabályai

Az írásbeli vizsga feladatlapját a szaktanár készíti el, nyomtatott formában és a vizsgát szervező igazgatóhelyettesnek adja át legkésőbb az írásbeli vizsgát megelőző napon.

- A vizsga kezdetekor a vizsgaelnök a vizsgáztató pedagógus jelenlétében megállapítja a jelenlévők személyazonosságát, ismerteti az írásbeli vizsga szabályait, majd kihirdeti az írásbeli feladatokat.
- A vizsgateremben az ülésrendet a vizsga kezdetekor a vizsgáztató tanár alakítja ki úgy, hogy a vizsgázók egymást ne zavarhassák, és ne segíthessék, a tanteremben minden padban csak egy diák ülhet.
- Az írásbeli vizsgán csak az iskola hosszú bélyegzőjével ellátott lapokon, feladatlapokon lehet dolgozni. A rajzokat ceruzával, minden egyéb írásbeli munkát tintával kell elkészíteni. A vizsgázó az írásbeli válaszok kidolgozásának megkezdése előtt mindegyik feladatlapon feltünteti a nevét, a vizsganap keltét, a tantárgy megnevezését. Vázlatot, jegyzetet csak ezeken a lapokon készíthet. A feladatlap előírhatja számítógép használatát, amit az intézmény biztosít.
- Az íróeszközökről a vizsgázók, a vizsgához szükséges segédeszközökről az iskola gondoskodik.

A 20/2012. (VIII.31) EMMI rendelet 68.§ (2) alapján a vizsgázónak az írásbeli feladatok

megválaszolásához rendelkezésre álló maximális idő vizsgatantárgyanként hatvan perc. Ha az írásbeli vizsgát bármilyen rendkívüli esemény megzavarja, az emiatt kiesett idővel a vizsgázó számára rendelkezésre álló időt meg kell növelni. Az írásbeli vizsgára vonatkozó rendelkezések vonatkoznak a gyakorlati vizsgára, amennyiben a vizsgafeladat megoldását valamilyen rögzített módon, a vizsga befejezését követően a vizsgáztató pedagógus által értékelhetően kell elkészíteni. A tanulmányok alatti vizsgán a lehetővé kell tenni mindazon mentességek, kedvezmények érvényesítését, amelyet a tanuló megfelelő vizsgálat, szakértői vélemény alapján kapott.

A sajátos nevelési igényű vizsgázó a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő vizsgázó szakértői bizottság szakvéleményével megalapozott kérésére, az igazgató engedélye alapján:

- az írásbeli feladatok megválaszolásához rendelkezésre álló időt legfeljebb harminc perccel meg kell növelni,
- lehetővé kell tenni, hogy az iskolai tanulmányok során alkalmazott segédeszközt használja,
- engedélyezni kell, hogy írásbeli vizsga helyett szóbeli vizsgát tegyen,
- vizsgázó a szóbeli vizsgát írásban teheti le.

Ha a vizsgázó a szóbeli vizsgát írásban teszi le, a vizsgatétel kihúzása után külön helyiségben, vizsgáztató tanár mellett készíti el dolgozatát. A dolgozat elkészítésére harminc percet kell biztosítani. A dolgozatot a vizsgázó vagy a vizsgázó kérésére a vizsgáztató tanár felolvassa. Egy vizsganapon egy vizsgázó vonatkozásában legfeljebb két írásbeli vizsgát lehet megtartani. A vizsgák között legalább tíz, legfeljebb harminc perc pihenőidőt kell a vizsgázók részére biztosítani. A pótló vizsga harmadik vizsgaként - szükség esetén újabb pihenőidő beiktatásával - is megszervezhető. A 20/2012. (VIII.31) EMMI rendelet 69. § (2), (5), (6) és (7) pontja részletesen szabályozza az írásbeli vizsgán elkövetett esetleges szabálytalanság kezelését és annak következményeit. Az írásbeli vizsga feladatlapjait a vizsgáztató pedagógus kijavítja, a hibákat, tévedéseket a vizsgázó által használt tintától jól megkülönböztethető színű piros tintával megjelöli, röviden értékeli a vizsgakérdésekre adott megoldásokat. Az iskola igazgatója az írásbeli vizsga folyamán készített jegyzőkönyveket és a feladatlapokat - az üres és a piszkosított tartalmú feladatlapokkal együtt - a kidolgozási idő lejártával átveszi a vizsgáztató pedagógusoktól. A jegyzőkönyveket aláírásával - az időpont feltüntetésével - lezárja, és a vizsgairatokhoz mellékel. Az elégtelen írásbeli vizsgaeredmény szóbeli vizsgán javítható.

A szóbeli vizsga szabályai

A vizsgabizottság tagjainak száma 3 fő. Minden bizottságban lehetőség szerint két szaktanár vesz részt.

A sajátos nevelési igényű vizsgázó, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő vizsgázó szakértői bizottsági szakvéleménnyel megalapozott kérésére, az igazgató engedélye alapján harminc perc gondolkodási időt legfeljebb tíz perccel meg kell növelni. Engedélyezni kell, hogy a szóbeli vizsga helyett írásbeli vizsgát tegyen. Ha a vizsgázónak engedélyezték, hogy az írásbeli vizsga helyett szóbeli vizsgát tegyen, és a vizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészekből áll, két feladatot kell kifejtenie.

A 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 71. § (5) és (6) pontja részletesen szabályozza a

szóbeli vizsgán elkövetett esetleges szabálytalanság kezelését és annak következményeit.

A gyakorlati vizsga szabályai

Gyakorlati vizsgarészt tartalmaznak iskolánkban a következő vizsgatantárgyak:

- testnevelés,
- informatika,
- ének-zene,
- vizuális kultúra,
- technika

A gyakorlati vizsgafeladatokat a vizsgabizottság elnöke javaslatára az igazgató hagyja jóvá. A gyakorlati vizsgarész a vizsgafeladatok elvégzéséhez szükséges személyi és tárgyi feltételek megléte esetén kezdhető meg, illetőleg folytatható. A gyakorlati vizsgarész megkezdése előtt a vizsgázókat tájékoztatni kell a gyakorlati vizsgarész rendjéről és a vizsgával kapcsolatos egyéb tudnivalókról, továbbá a gyakorlati vizsgarész helyére és a munkavégzésre vonatkozó munkavédelmi, tűzvédelmi, egészségvédelmi előírásokról. A gyakorlati vizsgafeladatok végrehajtásához az adott tantárgynál helyben meghatározott idő áll a rendelkezésére.

A 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 66.§ (4) szerint a vizsga reggel nyolc óra előtt nem kezdhető el, és legfeljebb tizenhét óráig tarthat.

2.10. Az érdemjegyek tanulmányi rendszerben történő rögzítésével kapcsolatos értesítési kötelezettség szakmailag indokolható határideje

Intézményünkben a KRÉTA rendszeren keresztül biztosítjuk az érdemjegyek rögzítése, biztosítva így a szülőknél/gondviselőknél a tanulók előrehaladásáról, hiányzásáról való információt. A tanuló osztályzatait évközi teljesítménye és érdemjegyei vagy az osztályozó vizsgán, a különbözeti vizsgán, valamint a pótló és javítóvizsgán nyújtott teljesítménye (a továbbiakban a felsorolt vizsgák együtt: tanulmányok alatti vizsga) alapján kell megállapítani. A kiskorú tanuló érdemjegyeiről a szülőt folyamatosan tájékoztatni kell. Az érdemjegyek tanulmányi rendszerben történő rögzítésével kapcsolatos értesítési kötelezettség szakmailag indokolható határideje (Nkt. 54. § (1) bekezdése alapján): Törekedni kell arra, hogy a tanítási évben az értékelések során keletkezett érdemjegyek a legrövidebb időn belül rögzítésre kerüljenek a KRÉTA naplóban – határidő: 5 nap. A témazáró dolgozatok kijavítására a pedagógusoknak két hét áll rendelkezésükre, ezért az elektronikus naplóban a témazáró dolgozatok érdemjegyeinek rögzítésének határideje is két hét. Technikai akadály/egyéb akadály esetén az intézmény az érintett felek számára haladéktalanul tájékoztatást nyújt, és megteszi a szükséges lépéseket a probléma megoldása érdekében.

Felelősségi kör és ellenőrzés:

Tanárok: A tanároknak kötelességük az érdemjegyek időben történő rögzítése a digitális

tanulmányi rendszerben. Vezetőség: Az iskolavezetőség ellenőrzi és biztosítja, hogy az érdemjegyek rögzítése és az értesítési kötelezettség a határidőknek megfelelően történjen.

2.11. A felvétel és az átvétel szabályai

Óvodai beiratkozás:

Minden olyan gyerek, aki augusztus 31-ig betölti a 3. életévét óvodakötelessé válik. Ez azt jelenti, hogy szeptembertől legalább napi négy órában óvodai nevelésben kell részesülniük „annak érdekében, hogy időben elkezdődhessen közösségbe szoktatásuk és felkészítésük a majdani iskolakezdésre.” Az óvodába való felvételt a szülőnek, gondviselőnek kell kérelmeznie, akiknek a fontos határidőkről és tudnivalókról a hivatal e-mailt küldött.

Az óvodakezdés halasztását április 15-ig kérelmezhetik a szülők a területileg illetékes járási hivatalnál.

„Ha családi körülményei, sajátos helyzete ezt indokolja, a gyermek egy évig (annak az évnek augusztus 31-éig, amelyben negyedik évét betölti) menthető fel az óvodai foglalkozások alól, különös méltánylást érdemlő esetben, újabb kérelem alapján annak az évnek az augusztus 31. napjáig, amelyben a gyermek az ötödik életévét betölti”.

Az óvodai beiratkozás ideje: minden év április 20-tól

Iskolai beiratkozás:

Azok a gyerekek, akik augusztus 31-ig betöltik a 6. életévüket iskolakötelessé válnak. A tankötelezettség halasztása kizárólag abban az esetben lehetséges, ha az Oktatási Hivatal korábban engedélyezte a plusz egy év óvodát, vagy ha rendelkeztek a területileg illetékes pedagógiai szakszolgálat szakértői bizottsága által kiállított szakvéleménnyel.

A tanköteles gyerekek iskolai beiratkozására a közzététel hónapjában van lehetőség. Az online beiratkozás lehetősége is rendelkezésre áll a szülőknek (a KRÉTA rendszerében). Ide a személyes beiratkozás előtt érdemes feltölteni a szükséges dokumentumokat, hiszen jelentősen megkönnyítik és gyorsítják a személyes ügyintézését.

Az online beiratkozás általános iskolai köre a KRÉTA rendszer e-Ügyintézés felületén található. Az itt történő jelentkezés folyamán a szülő vagy a törvényes képviselő az informatikai rendszerben található űrlap kitöltésével adathatja meg a gyermek online beiratkozáshoz szükséges adatait.

A személyes beiratkozáskor minden szülőnek vagy törvényes képviselőnek személyesen jelen kell lennie abban az iskolában, ahol a beiratkozáshoz elengedhetetlen dokumentumok, hatósági igazolványok, valamint nyilatkozatok eredeti példányának a bemutatása szükséges.

Szükséges dokumentumok:

- a hatodik életévüket augusztus 31-ig betöltő gyerekek születési anyakönyvi kivonata vagy személyi igazolványa, esetleg útlevele,
- a diákigazolvány igényléséhez szükséges NEK-adatlap,
- a lakcímkártya,
- a tájkártya és
- a szakértői bizottság szakvéleménye.

A beiratkozáskor a szülőknek nyilatkozniuk kell a közös szülői felügyeleti jogról is, egyedül nevelt gyerekek esetén pedig az iskola kérheti a szülők gyámhivatalban felvett nyilatkozatát a szülői felügyeleti jog gyakorlásáról, adott esetben a másik szülő halotti anyakönyvi kivonatát, vagy a gyámhivatal határozatát, netán valamilyen bírósági ítéletet. Kell az esetlegesen külföldön élő szülő nyilatkozata, ami megtehető személyesen vagy elektronikusan.

Az iskolába lépés törvényi feltételei:

Tankötelezettség:

- A tankötelezettség megkezdésének feltétele a gyermek iskolába lépéshez szükséges fejlettségének megléte, annak igazolása
- Az adott évben tanköteles korba lépő gyermeket a szülő március 1-je és április 30-a között, köteles beírni a lakóhelye szerint illetékes vagy a választott iskola első évfolyamára.
- Az adott évben tanköteles korba lépő sajátos nevelési igényű gyermeket a szülő a szakértői bizottság véleményében vagy a kormányhivatal jogerős határozatában megjelölt időpontig köteles beírni a kijelölt iskolába.
- A tankötelezettség a tanuló tizenhatodik életévének betöltéséig tart. A sajátos nevelési igényű tanuló tankötelezettsége meghosszabbítható annak a tanítási évnél a végéig, amelyben a huszonharmadik életévét betölti.
- A tankötelezettség meghosszabbításáról a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az iskola igazgatója dönt.

Az iskolába lépés iskolaérettségi feltételei:

- A gyógypedagógiai nevelési-oktatási intézmény, konduktív pedagógiai intézmény a kizárólag sajátos nevelési igényű gyermekeket, tanulókat ellátó nevelési-oktatási intézmény, amely a szakértői bizottság véleménye alapján vehető igénybe.
- Ha a sajátos nevelési igényű gyermek súlyos és halmozottan fogyatékos, attól az évtől

kezdve, amelyben az hatodik életévét betölti, fejlesztő nevelésben, fejlesztő nevelés-oktatásban vehet részt. A fejlesztő nevelést, fejlesztő nevelés-oktatást a gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai nevelési-oktatási intézmény látja el egyéni vagy csoportos formában:

- saját intézményében külön erre a célra létrehozott csoportban,
 - otthoni ellátás keretében,
 - abban az intézményben, amely a gyermek ápolását, gondozását ellátja.
- A súlyos és halmozottan fogyatékos gyermek annak a tanítási évnél az első napjától, amelyben a hatodik életévét betölti, fejlesztő nevelés-oktatás keretében teljesíti a tankötelezettségét.
 - A fejlesztő nevelés-oktatásban a tanuló annak a tanítási évnél az utolsó napjáig köteles részt venni, amelyben betölti a tizenhatodik életévét és annak a tanítási évnél az utolsó napjáig vehet részt, amelyben betölti a huszonharmadik életévét. A fejlesztő nevelésben, fejlesztő nevelés-oktatásban a tanulókat a sajátos nevelési igényük, fejlettségük és életkoruk alapján osztják be fejlesztő csoportokba.
 - Ha a tanuló – a szakértői bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint – iskolába járással nem tud részt venni a fejlesztő nevelés-oktatásban, a tankötelezettségét a fejlesztő nevelés-oktatást nyújtó iskola által szervezett egyéni fejlesztés keretében teljesíti. Az egyéni fejlesztés megszervezhető
 - otthoni ellátás keretében,
 - abban az intézményben, amely a gyermek ápolását, gondozását ellátja.

Az iskola magasabb évfolyamára lépés feltételei:

- A tanuló az iskola magasabb évfolyamába akkor léphet, ha az előírt tantervi követelményeket sikeresen teljesítette.
- Az iskola igazgatója a szülő kérésére legfeljebb egy alkalommal engedélyezheti az iskola első évfolyamának megismétlését, akkor is, ha a tanuló az előírt tanulmányi követelményeket sikeresen teljesítette.
- A tanulók évfolyamba sorolására a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakvéleményében hoz határozatot. A tapasztalatok alapján, a szülővel (gondviselővel) egyetértésben a tanuló más csoportba való sorolására az osztályfőnök tesz javaslatot és a nevelőtestület dönt.
- Az értelmileg akadályozott tanuló fejlődése a követelmények meghatározásával
- nem szabályozható, a tanulók egyéni fejlődési üteme miatt a tanulók általában az évfolyam befejezése után magasabb évfolyamba lépnek
- Abban az esetben, ha a tanuló személyiségfejlődése érdekében az alacsonyabb évfolyamú csoportban jobban biztosított a tanuló fejlesztése, úgy az osztályfőnök javaslatára a nevelőtestület döntésével, illetve a szülő kérésére a tanuló egyszer, vagy többször megismételheti az évfolyamot.

A tankötelezettségét egyéni munkarendben teljesítő tanulók ellátása:

A tankötelezettség főszabály szerint iskolába járással teljesíthető. A köznevelési jogszabályok azonban – a törvényben meghatározott feltételek együttes teljesülése esetén – lehetőséget biztosítanak arra, hogy egy tanuló – az iskolában vagy azon kívül folyó gyakorlati képzés kivételével – felmentést kapjon a kötelező tanórai foglalkozások alól. Ha a tanuló egyéni adottsága, sajátos helyzete indokolja, és a tanuló fejlődése, tanulmányainak eredményes folytatása és befejezése szempontjából előnyös, a tankötelezettség teljesítése céljából határozott időre egyéni munkarend kérelmezhető. Az egyéni munkarenddel rendelkezőt – az iskolában vagy azon kívül folyó gyakorlati képzés kivételével – az iskola valamennyi kötelező tanórai foglalkozása alól fel kell menteni, azonban valamennyi tantárgyból osztályozó vizsgát köteles tenni, az egyéni munkarend ugyanis nem mentesíti a tanulót egyetlen tantárgy tanulmányi követelményeinek teljesítése alól sem.

A köznevelési intézményekben tanulók esetében a szülő/gyám kérésére az Oktatási Hivatal engedélyezi az egyéni munkarendet.

A szakképző intézményekben speciális módon, eltérő szabályok alapján kerül engedélyezésre a tanórák látogatása alóli felmentés. Ennek elnevezése: egyéni tanulmányi rend. A szakképzésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 12/2020. (II. 7.) Korm. rendelet szerint a szakképző intézmény igazgatója dönt az egyéni tanulmányi rendről.

Egyéni munkarendben

- a tanuló – az iskolában vagy azon kívül folyó gyakorlati képzés kivételével – mentesül a kötelező tanórai és egyéb foglalkozásokon való részvétel alól; felkészítéséről a szülő gondoskodik, a tanuló egyénileg készül fel;
- a tanuló magatartását és szorgalmát nem kell értékelni, de félévi és tanév végi osztályzatainak megállapításához az iskolában osztályozó vizsgát kell tennie valamennyi tantárgyból az iskola pedagógiai programjában foglaltak szerint;
- a sajátos nevelési igényű (SNI) vagy a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő (BTMN) tanulók esetében a tanuló neveléséről és oktatásáról, felkészítéséről, osztályzatainak megállapításáról, az ehhez szükséges pedagógusokról a szakértői véleményben foglaltak szerint az iskola köteles gondoskodni;
- a tartós betegségben szenvedő, tartós gyógykezelés alatt álló tanuló felkészítéséről, osztályzatainak megállapításáról az iskola köteles gondoskodni;
- a tanuló az iskola igazgatójának előzetes engedélyével részt vehet a tanórai vagy egyéb foglalkozásokon;
- a tanuló az iskola igazgatójának engedélyével felvehető a napközibe és a tanulószobai foglalkozásokra;
- az életvitel-szerűen külföldön tartózkodó tanuló a félévi minősítése az igazgató döntése alapján mellőzhető; ez esetben a tanuló csak az év végén ad számot tudásáról.

Az egyéni munkarendben tanulónak minden tantárgyból – tehát a készségtárgyakból is – félévkor és év végén, személyes megjelenés keretében osztályozó vizsgát kell tennie. Évközben érvényes érdemjegyeket – amit be lehetne számítani a félévi, illetve az évvégi osztályzatokhoz

– nem szerezhethet a tanuló akkor sem, ha az igazgató engedélyével részt vesz bizonyos tanórákon. Értékelése csupán tájékoztató jellegűnek tekinthető, annak érdekében, hogy a tanuló képet kaphasson aktuális felkészültségéről. (Az egyéni munkarend keretében tanuló magatartását és szorgalmát nem kell minősíteni.). Az osztályozó vizsgák letétele alól felmentés nem adható.

A tanítási év lezárását szolgáló osztályozó vizsgát az adott tanítási évben (jellemzően június hónap közepéig; a konkrét dátumot a mindenkori tanév rendjéről szóló rendelet tartalmazza) kell megszervezni. A vizsgák időpontjáról a vizsgázót a vizsgára történő jelentkezéskor írásban tájékoztatni kell. Az iskolában tartott tanulmányok alatti vizsga esetén az igazgató a vizsgázó - kiskorú vizsgázó esetén a törvényes képviselő - írásbeli kérelmére engedélyezheti, hogy a vizsgázó a kijelölt időponttól eltérő időben tegyen vizsgát. A vizsgázó pótló vizsgát tehet az igazgató által meghatározott vizsganapon, ha a vizsgáról neki fel nem róható okból elkésik, távol marad, vagy a megkezdett vizsgáról engedéllyel eltávozik, mielőtt a válaszadást befejezné. Az igazgató engedélyezheti, hogy a vizsgázó a pótló vizsgát az adott vizsganapon tegye le, ha ennek a feltételei megteremthetők. Javítóvizsgát tehet a vizsgázó, ha - a tanév végén - legfeljebb három tantárgyból - elégtelen osztályzatot kapott, - az osztályozó vizsgáról számára felróható okból elkésik, távol marad, vagy a vizsgáról engedély nélkül eltávozik.

A vizsgázó javítóvizsgát az iskola igazgatója által meghatározott időpontban, az augusztus 15-étől augusztus 31-éig terjedő időszakban tehet. Az az egyéni munkarenddel rendelkező Tanuló, aki az évvégi osztályzatának megállapításához előírt osztályozó vizsgán – legfeljebb három tantárgyból – elégtelen osztályzatot kapott, szintén javítóvizsgát tehet. Abban az esetben, ha a Tanuló neki felróható okból két alkalommal nem jelenik meg az osztályozó vizsgán, vagy két alkalommal nem teljesíti a tanulmányi követelményeket, a következő félévtől egyéni munkarend helyett iskolába járással folytathatja tanulmányait. Amennyiben két tanév végén nem sikerül a tanulónak teljesíteni a minimum követelményeket, azaz két alkalommal is évisméltésre kötelezett, az egyéni munkarendet meg kell tőle vonni

3. Helyi tanterv

A választott kerettanterv:

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 26.§ (2) bekezdése, (a továbbiakban: köznevelési törvény), a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet, figyelembevételével, az Ember Erőforrások Minisztériuma által kiadott kerettanterv kiegészítésével készült.
- 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet módosítása, a 5/2020. (II.31.) Kormányrendeletben meghatározottak alapján.

Kerettantervek a sajátos nevelési igényű tanulók oktatásához:

- Kerettanterv az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára 1-4. évfolyam
- Kerettanterv az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára 5-8. évfolyam
- Kerettanterv a közép súlyos értelmi fogyatékos tanulók számára 1-8. évfolyam

Közismereti kerettantervek a szakiskolák számára:

- Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó szakiskola kötelező 9/E előkészítő évfolyamának kerettanterve
- Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók két évfolyamos szakiskolai szakmai oktatásához, képzéséhez alkalmazandó 9–10. évfolyamos közismereti kerettanterv

ADD A KEZED! Sajátos nevelési igényű kisgyermekek óvodai nevelési programja

Súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztő nevelés-oktatásának rehabilitációs pedagógiai programja

A szakképzésről szóló 2019.évi LXXX.törvény 11.§ (4) bekezdése alapján aképzési és kimeneteli követelmények

Intézményünk Pedagógiai Programja tartalmazza azokat az értékeket és célokat, amelyek alapján a nevelő-oktató munka folyik. Helyi tantervünkben konkrétan jelöljük hogyan, hová, s meddig kívánjuk eljuttatni tanulóinkat és mindebben milyen jellegű ismeretekre, képességekre, magatartásformákra van szükség.

Intézményünkben a 8 évfolyamos általános iskolához csatlakozik a speciális szakiskolában az alapműveltségi vizsgára is felkészítő 9. előkészítő, 9. és 10. évfolyam. A szakiskola második szakaszában egyrészt a munkába álláshoz és az életkezdéshez szükséges ismeretek oktatása, másrészt a feltételek megteremtésével az OKJ szerinti szakképesítés elsajátítására,

megszerzésére nyílik lehetőség.

Intézményünkben ellátott feladatok:

Fejlesztőiskola

Tagintézményünk a székhely intézményben 2006 óta sikeresen működő fejlesztő iskolai programot veszi át.

A fejlesztő iskolai oktatás a súlyosan halmozottan fogyatékos, tanköteles korú gyermekek számára szervezett –a tanév rendjéhez igazodó, tanítási évfolyamokra nem tagolódó, de felépítésében az elért fejlődési szakaszokat követő– egységes nevelési-oktatási-habilitációs folyamat.

A pedagógiai munka tervezése:

A súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek sajátos nevelési és terápiás szükségleteiből adódóan nem lehet a nevelést és oktatást egységes szerkezetbe rendezni – sem a tananyag struktúrája, sem tér és időbeli elrendezése szempontjából.

A pedagógiai munka szakaszolása az életkori sajátosságokhoz alkalmazkodva a tartalmi munka(tananyag) koncentrikus bővülésével valósul meg, mindenkor szem előtt tartva az egyéni képességeket, szükségleteket.

A nevelési-oktatás-fejlesztés teljes időtartama egészségügyi és pedagógiai rehabilitációs célú foglalkozásnak minősül. Heti óraszám: 20 óra.

A pedagógiai tartalom megvalósulása:

- kommunikációs fejlesztés: 5 óra/hét
- mozgásfejlesztés: 5 óra/hét
- környezeti nevelés: 3 óra/hét
- szenzomotoros fejlesztés: 4 óra/hét
- kreativitás-, játéka- és szabadidős tevékenységre nevelés 3 óra/hét

Kiindulás a tanulók alapos ismerete.

- *Pedagógiai diagnosztizálás*

Célja: feltérképezés, hogy mit tud a gyermek, hogyan tudja, mik a személyes szükségletei, a diagnosztizálást a következőképpen tervezzük:

- *Egyéni nevelési-oktatási-fejlesztési terv*

Célja: hosszú távú célkitűzések megfogalmazása

- *Éves terv*

Célja: a csoport tevékenységeit tartalmazza

- *Heti terv*

Célja: a rendszerben ismétlődő tevékenységek mellett tartalmazza a tematikus tervezés alapján kitűzött tartalmi egységek feldolgozását, tartalmazza a csoportos és egyéni foglalkozások rendjét

- *Napirend*

Célja: tartalmazza a naponta ismétlődő tevékenységeket

- *Terápiás eljárások*

Alkalmazott terápiák:

- komplex gyógypedagógiai fejlesztés,
- AAK kommunikáció, Bobath-módszer, Ayres terápia, zeneterápia, beszédhabilitáció, gyógypedagógiai lovaglás, konduktív terápia, terápiás célú vízi foglalkozás

A tanulók értékelése:

A gyermek állapotának és fejlődésének félévi és év végi írásbeli, szöveges értékelése e célra kidolgozott értékelő füzetben.

A pedagógiai dokumentációk:

A Kréta e-napló rendszerében, illetve egyénileg elektronikus formában.

- egyéni fejlesztő napló
- egyéni fejlesztési tervek melléklet szerint

Óvoda

Az óvodai nevelés helyi alapelvei, értékei, célkitűzése

Az irányelv célja:

Az irányelv célja, hogy a nevelési programban foglaltak és a sajátos nevelési igény összhangba kerüljenek. Annak biztosítását szolgálja, hogy:

- az elvárások igazodjanak a gyermekek fejlődési üteméhez
- fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósuljon meg
- a sajátos nevelési igényű gyermekeket a nevelés, fejlesztés ne terhelje túl,
- a rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztő terápiák programjai váljanak az óvodák nevelési programjainak tartalmi elemeivé.

Az irányelv egyaránt vonatkozik a gyógypedagógiai intézményrendszerhez tartozó óvodákban, óvodai csoportokban, és a sajátos nevelési igényű gyermekek többiekkel együtt –integráltan- megvalósuló óvodai nevelésre.

A fejlesztés szervezeti keretének megválasztását, az alkalmazott speciális módszer- és eszközrendszert minden esetben a gyermekek állapotából fakadó egyéni szükségletek határozzák meg. A többségi óvodákban történő együttnevelés –az illetékes szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleményének figyelembevételével- minden esetben egyéni döntést, esetenként egyéni fejlesztést igényel.

Az óvodai nevelés, fejlesztés céljai:

Tagintézményeink a székhely intézmény középsúlyos értelmi fogyatékos gyermekeket nevelő gyógypedagógiai óvodájában alkalmazott programot vette át. Az OKI által minősített „Add a kezed” nevű programot, melyet a Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola Gyakorló Óvodája készített.

E program fejlesztési feladatai:

Az SNI gyermekek az óvodába lépéskor igen heterogén képet mutatnak. Az eltérések az életkorban, a fejlettségi szintben, a fogyatékoság súlyosságában, típusában, a gyermek előzetes életében, családi vagy előző intézményes nevelésében gyökereznek. Közös vonásuk azonban, hogy fejlődésük lelassult, s a mennyiségi eltérésen túl minőségi eltérés tapasztalható. Az alacsony pszichés aktivizációs szint miatt minden területen nehezebben indul, lassabb fejlődést mutatnak. Gyakran motiváció szegények.

Míg a problémamentesen fejlődő gyermek egyenletes tempóban nagyobb lépcsőfokokon át jut el a célig, addig az értelmi fogyatékos gyermek sok kisebb, alacsonyabb lépcsőfok megmászásával, kis lépésekkel, sok-sok gyakorlás után közelíti meg a célt, saját lehetőségeinek csúcsát.

Szorosán együttműködve a családdal célzottan igyekszik a pedagógus kihasználni azokat az időpontokat, amikor bizonyos funkciók érése „szenzibilis fázisban” van.

Az optimális fejlesztés a transzferhatás következtében az egész személyiségre hat, a gyermek pszichomotoros fejlesztését szolgálja. Így nem egymástól elkülönült funkció tréning zajlik, hanem egyidejűleg több funkció fejlődését segíti a komplex környezet.

A szociális tanulás támogatása közben figyelembe veszi a program a különböző funkciók egymásra épülését, hogy sikerélményt biztosítson a gyermekeknek, s hogy a tanítási technikák könnyen érthetőek, elsajátíthatók legyenek.

A „tanulás” akkor hatékony, ha a gyermek érzi a biztonságot, ha tudja, hogy a környezete Őt elfogadja, megérti.

Három „alapelvnek” kell érvényesülni:

„Ölelj át, „Tegyél le”, „Segíts, hogy egyedül csinálhassam!”

Ez jelenti egyrészt az életkorpecifikus, illetve fejlettségi szerinti önállósulási folyamataik állomásait, másrészt azt, hogy a sérült gyermek is elsősorban gyermek, akinek szüksége van a bizalomteljes szeretetre, elfogadásra, de a túlzott óvó-védő szeretet gátja lehet az önállósulásnak.

Így meg kell tanulni, elengedni, letenni a gyereket, örülni az első önálló kísérleteknek, s ezt elő kell segíteni, illetve szükségleteit oly módon figyelembe venni, hogy a napirendben legyenek a pihenést, nyugalmat biztosító idők, fázisok, ahol azt csinál, amit akar – természetesen a felnőtt felügyelete mellett.

Miután a spontán tanulás is sérült, gyakran hiányzik a természetes kíváncsiság belőlük, tudatosan kell kiépíteni a tanulási helyzeteket.

Meg kell tanulniuk a multiszezonális közvetlen tapasztalatszerzéssel (összes érzékszerv bevonásával) a helyes érzékelést, észlelést, mint a magasabb mentális folyamatok kialakulásának első lépcsőfokát.

Az észleléssel igen szoros kapcsolatban van a megismerés folyamatában az emlékezet és figyelem, hisz csak azt tudják felidézni, amire emlékeznek, az emlékezet pedig függ a figyelemtől.

A nagy mozgásigényre, a tevékenység érzelem-vezéreltségre, a viszonylag jó utánpótlás képességre, a felnőtt központúságra támaszkodva lehet eredményt elérni.

A gyermeki személyiség fejlődése szempontjából, a legfontosabb tevékenységformára, a játékokra épülhet a pedagógiai munka, bármilyen képességfejlesztés: legyen az mozgásnevelés, pszichomotoros- vagy nyelvi-kommunikációs fejlesztés.

A játék nincs ellentétben a tanulással, sőt megalapozza azt. Játék közben a gyermek tanul:

- szociális szerepet
- érzelmeket,
- motívumokat,
- beállítódást,
- a környezet személyi és tárgyi világának elsajátítását.

Az óvodai élet tudatos szervezésével, a mindennapos szakszerű csoportos és egyéni képességfejlesztő munkával, az érzelmi biztonság megteremtésével, a gyermekek tevékenység szükségletének kielégítésével, a sokoldalú tapasztalatszerzést, a szociális tanulás feltételeit biztosítva kell elérni, hogy óvodások:

- érezzék magukat biztonságban a szeretetteljes légkörű közösségben
- testi, szociális, értelmi képességeik egyaránt fejlődjenek;
- tudjanak utánozni;
- tudjanak egymással és egymás mellett tevékenykedni, a felnőtt irányítását elfogadni;
- használják adekvátan a játékeszközöket, játékban legyenek kitartóak, vigyázzanak játékukra, ismerjék azok helyét;
- értsék az egyszerű –alkalmanként gesztussal kísért- verbális utasításokat, azokat hajtsák végre;
- fejlettségi szintjüknek megfelelően tudjanak kommunikálni;
- kívánságukat, kérésüket szükségleteiket tudják közölni;
- használjanak nonverbális jelzéseket is;
- sokrétű tapasztalatokat szerezzenek közvetlen környezetükről, tudjanak abban tájékozódni. Ismerjék meg a környezetet tárgyait, azok tulajdonságait;
- tudjanak rövid ideig feladathelyzetben maradni, figyelmüket egy adott tevékenységre irányítani;
- alakuljon önállóságuk az elemi tisztálkodás, öltözés, vetkőzés, étkezés, WC-használat terén. Ha kell fogadjanak el és kérjenek segítséget;
- mozgásuk legyen viszonylag összerendezett, harmonikus;
- igényeljék a rendszeres mozgást, tevékenyen vegyenek részt mozgásos játékokban;
- tudjanak különböző anyagokkal ügyesen manipulálni, alakuljon ki az ábrázolás igénye bennük;
- szívesen hallgassanak rövid mesét, verset. Tudjanak életkoruknak, fejlettségi szintjüknek megfelelő dalokat, verseket, mondókákat;
- ismerjék az alapvető viselkedési szokásokat, tudjanak köszönni, kérni, kívánni stb. Tudjanak elemi szabályokhoz alkalmazkodni, elemi munkát végezni.

Foglalkoztatási formák a gyógypedagógiai óvodában:

- Önkiszolgálásra nevelés: feladatai a tisztálkodás, öltözés, vetkőzés, egyszerű munkavégzés, szobatisztaságra nevelés terén minél nagyobb önállóságra nevelni az óvodás gyermeket. Az önkiszolgálás nem önálló foglalkozásként, hanem valamennyi foglalkozásba és óvodai tevékenységbe ágyazott alapvető kompetenciaként valósul meg.
- Mozgásfejlesztés az alapmozgások kialakítása, korrigálása, a koordinációs zavarok a mozgásos ügyetlenség csökkentése, a testi-lelki harmónia, a jó pszichomotoros

állapot elősegítése.

- Anyanyelvi nevelés kettős feladata: a beszéd megértés fejlesztése, az aktív beszéd indítása, fejlesztése, illetve speciális megközelítési móddal, kis lépésekkel, minden érzékszerv egyidejű bevonásával a szűkebb környezet megismertetése. Egyszerű mesék, versek, mondókák megtanítása.
- A vizuomotoros készség fejlesztése: a vizuális és taktilis észlelés, a testséma fejlesztése a szem-kéz koordináció, alakállandóság, alakháttér felismerő képesség fejlesztése, a téri tájékozódás fejlesztése, a helyes ceruzafogás megtanítása, az ábrázoló kedv felkeltése, technikák, eszközök megismertetése.
- Játékra nevelés: az adekvát játékhasználat elsajátíttatása, a gyakorló, konstruáló és elemi szerepjátékok ismertetése. Az egymás melletti és együttes játék megvalósítása énekes-verses népi játékok játéka.
- Egyéni fejlesztés: az adott gyermek fejlettségi szintjének megfelelő képességfejlesztés. A lassabban haladó és a csoport átlagánál jobb képességű gyermek egyénre szabott terápiáját is jelenti. A zenei nevelés anyaga részben az egyéni korrekció keretén belül, valamint az anyanyelvi nevelés és a mozgásfejlesztés foglalkozások anyagában valósul meg.
- Kiegészítő terápiák óvodánkban:
- logopédiai fejlesztés, beszédindítás
- egyéni szükséglet szerint konduktív terápia, alapozó terápia

Foglalkozásterv az óvodában:

<i>A foglalkozás neve:</i>	<i>Heti foglalkozásszám:</i>	<i>Szervezési forma:</i>
Anyanyelvi nevelés	5	csoportos, egyéni
Mozgásfejlesztés	5	csoportos
Vizuomotoros fejlesztés	3	csoportos, egyéni
Játékra nevelés	2	csoportos, egyéni
Habilitációs fejlesztés: - egyéni fejlesztés	5	egyéni csoportos
Összesen:	20	

Az OKI által minősített Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola Gyakorló Gyógypedagógiai Óvodája által kidolgozott „Add a kezed” gyógypedagógiai óvodai programot helyileg is követhetőnek tartjuk, azt adaptáltuk a továbbiakban jelzett kiegészítésekkel és változtatásokkal.

A főbb változtatások vonatkoznak:

- a foglalkozási tervre
- a napirendre
- az óvodáztatási végi elvárásokra
- a személyi ellátottságra

- alkalmazott speciális módszer és eszközrendszerre

A helyi tantervi változásokat az eredeti „Add a kezed” program megfelelő oldalának tüköroldalán minden esetben jelezzük.

Az óvodában az 1999/2000-es tanévben vezettük be a fenti program adaptációját, mint helyi tantervet (Irányelveket követően korszerűsítettük).

A programról az azóta eltelt tanévekben csak pozitív tapasztalatokat szereztünk, melyek az óvodai nevelés hatékonyságát értékelő tanév végi beszámolókból kerültek dokumentálásra.

A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvi célja:

Az irányelv célja, hogy a nevelési programban foglaltak és a sajátos nevelési igény összhangba kerüljenek. Annak biztosítását szolgálja, hogy:

- az elvárások igazodjanak a gyermekek fejlődési üteméhez
- fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósuljon meg
- a sajátos nevelési igényű gyermekeket a nevelés, fejlesztés ne terhelje túl,
- a rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztő terápiák programjai váljanak az óvodák nevelési programjainak tartalmi elemeivé.

Az óvodai nevelés, fejlesztés céljai:

Az SNI gyermekek az óvodába lépéskor igen heterogén képet mutatnak. Az eltérések az életkorban, a fejlettségi szintben, a fogyatékoság súlyosságában, típusában, a gyermek előzetes életében, családi vagy előző intézményes nevelésében gyökereznek. Közös vonásuk azonban, hogy fejlődésük lelassult, s a mennyiségi eltérésen túl minőségi eltérés tapasztalható. Az alacsony pszichés aktivizációs szint miatt minden területen nehezebben induló, lassabb fejlődést mutatnak. Gyakran motiváció szegények.

Szorosan együttműködve a családdal, célzottan igyekeznek a pedagógus kihasználni azokat az időpontokat, amikor bizonyos funkciók érése „szenzibilis fázisban” van.

Óvodánk tárgyi és személyi feltételei

- Az csoportban dolgozó gyógypedagógus, értelmileg és tanulásban akadályozott végzettséggel rendelkezik. A munkáját gyógypedagógia-asszisztens és dajka segíti, akik a délutáni pihenőidőt és hazabocsájtást felügyelik.
- A csoportszobában az óvodai berendezés mellett, a gyerekek saját öltözőszekrényeikben tárolják ruháikat, kisméretű toaletteket használhatnak a mosdóban. Kiemelt hangsúlyt fektetünk a csoportszoba kialakítására. Minden gyermek számára egyaránt elérhetőek
- legyenek fejlesztő játékok, speciális eszközök, mozgásfejlesztést segítő eszközök, a finommotorika fejlesztést segítő játékok, eszközök.
- A logopédia szobával egymásba nyíló helységben működünk együtt, amely kimondottan elősegíti a kooperációt. Az udvaron az óvodásoknak külön kialakított homokozóval és babakonyhával rendelkező terület van elkerítve, valamint a nagy

betonozott rész lehetővé teszi, hogy megtanuljanak motorozni, biciklizni. A mozgásfejlesztés két helyszínen valósul meg, a csoportszobában és a tornaszobában.

Az óvoda működése

- Az értelmi fogyatékos óvodások spontán tanulása is sérült, indokolt, hogy a többségi óvodáktól eltérően kötött, tehát az egész csoport számára kötelező foglalkozások, illetve egyéni fejlesztő foglalkozások valósulnak meg.
- Az egész napos tevékenység során megteremtjük a megfelelő kereteket a mozgásigény kielégítésére csoportos foglalkozások, szabadban végzett játékok, élményszerző séták, tornázás, kirándulás más iskolai csoportokkal, azzal a céllal, hogy a gyermek természetes igényévé váljon.
- A mozgásos tanulás a kognitív képességek fejlődésével is szoros kölcsönhatásban van, elengedhetetlen a fejlesztésben. A fejlesztőmunkánkban kiemelt szerepe van az önállóságra, önkiszolgálásra nevelésnek, valamint kiemelt fontosnak tartjuk az iskolai tanrendbe való átszoktatást, amely az iskolába lépés előtti évben valósul meg, a leendő pedagógus óralátogatásával, tanórákon, tanórák közötti szüneteken való részvétellel.
- A szokásrend, a mindennapok ritmikus ismétlődései tagolják az óvoda életét. Az óvodáskorú gyermek igényli az ismert és áttekinthető, ismétlésekkel tagolt napirendet, a biztos támpontokat, amelyeket képes napirenddel is támogatunk.

Az óvoda napirendje

7.00 – 7.45 a gyermekek megérkezése, fogadás. Szabadjáték

7.45 - 7.55 mozgásfejlesztésre való felkészülés, teremrendezés, szellőztetés

7.55 –8.30 1. foglalkozás (mozgásnevelés)

8.30-9.00 reggeliztetés, önkiszolgálási feladatok (WC, mosakodás, stb.) önkiszolgálás: WC, tisztálkodás

2. foglalkozás (anyanyelvi nevelés) kötelező! önkiszolgálás (gyümölcs fogyasztás))

3-4. foglalkozás (vizuomotoros vagy játékra nevelés illetve) önkiszolgálás (WC, mosakodás)

10.45- 11.30 levegőzés, élményszerző séta

11.30 - 12.15 ebédeltetés

12.15 – 12.45 önkiszolgálási feladatok: WC, mosakodás, ágyazás az ebéd utáni pihenőhöz

12.45 – 14.20 meseolvasás, pihenés

14.30 – 14.45 beágyazás a pihenő után,

14.45 – 15.15 uzsonnázás

15.15 – 16.00 levegőztetés, szabad játék, illetve hazabocsájtás

Szülőkkel való együttműködés- „Hogyan csináljam?”

Óvodánkban lehetőséget biztosítunk arra, hogy havi rendszerességgel részt vegyenek a szülők, egy a szülőknek szervezett programon, ahol különböző témák mentén haladva szereznek tudást a gyermekeket érintő témákról. Úgy mint orvosi ellátás, mozgásfejlesztés lehetőségei, hogyan játszunk együtt a gyerekekkel. A témakörökbe bekapcsolva szakemberek és terapeuták előadásai is színesítik a délutánjainkat!

A minél jobb minőségű pedagógus-szülő kapcsolat kialakítása érdekében minden évszakban közös barkács-napot, főzést tartunk.

A fent említett programok remek kiegészítései a napiszintű kapcsolatnak, szülői értekezletnek, fogadóórának. A célunk, hogy EGYÜTT tegyünk a gyermekek fejlődéséért.

Foglalkoztatási formák a gyógypedagógiai óvodában:

- Önkiszolgálásra nevelés: feladatai a tisztálkodás, öltözés, vetkőzés, egyszerű munkavégzés, szobatisztaságra nevelés terén minél nagyobb önállóságra nevelni az óvodás gyermeket. Az önkiszolgálás nem önálló foglalkozásként, hanem valamennyi foglalkozásba és óvodai tevékenységbe ágyazott alapvető kompetenciaként valósul meg.
- Mozgásfejlesztés az alapmozgások kialakítása, korrigálása, a koordinációs zavarok a mozgásos ügyetlenség csökkentése, a testi-lelki harmónia, a jó pszichomotoros állapot elősegítése.
- Anyanyelvi nevelés kettős feladata: a beszéd megértés fejlesztése, az aktív beszéd indítása, fejlesztése, illetve speciális megközelítési móddal, kis lépésekkel, minden érzékszerv egyidejű bevonásával a szűkebb környezet megismertetése. Egyszerű mesék, versek, mondókák megtanítása.
- A vizuomotoros készség fejlesztése: a vizuális és taktilis észlelés, a testséma fejlesztése a szem-kéz koordináció, alakállandóság, alakháttér felismerő képesség fejlesztése, a téri tájékozódás fejlesztése, a helyes ceruzafogás megtanítása, az ábrázoló kedv felkeltése, technikák, eszközök megismertetése.
- Játékra nevelés: az adekvát játékhasználat elsajátíttatása, a gyakorló, konstruáló és elemi szerepjátékok ismertetése. Az egymás melletti és együttes játék megvalósítása énekes-verses népi játékok játszása.
- Egyéni fejlesztés, rehabilitáció: az adott gyermek fejlettségi szintjének megfelelő képességfejlesztés. A lassabban haladó és a csoport átlagánál jobb képességű gyermek egyénre szabott terápiáját is jelenti. A zenei nevelés anyaga
- részben az egyéni korrekció keretén belül, valamint az anyanyelvi nevelés és a mozgásfejlesztés foglalkozások anyagában valósul meg.

Kiegészítő terápiák óvodánkban:

A foglalkozás neve: heti foglalkozásszám:

Szervezési forma:

- Anyanyelvi nevelés 5 óra csoportos, egyéni
- Mozgásfejlesztés 5 óra csoportos
- Vizuomotoros fejlesztés 3 óra csoportos, egyéni
- Játékra nevelés 2 óra csoportos, egyéni

Habilitációs fejlesztés:

- egyéni fejlesztés 5 óra
 - egyéni
 - csoportos

Összesen: 20 óra

- logopédiai fejlesztés, autista fejlesztés, mozgásfejlesztés, úszás- oktatás, énekszakkör

Nevelési feladataink:

- A gyógypedagógiai óvodában a kis lépések elvét alkalmazva, a gyermekre jellemző cselekvésbe ágyazott gondolkodást figyelembe vevő képességfejlesztés kellő időt, alkalmat kell, hogy biztosítson:
- az alapmozgások kialakítására, fejlesztésére,
- a manipuláció kialakítására, fejlesztésére,
- minimális kontaktus, kooperációs készség, valamint a verbális és nonverbális kommunikáció fejlesztésére,
- a beszédindításra, a beszédmegértés fejlesztésére, az aktív szókincs bővítésére,
- a szobatisztaság és az alapvető önkiszolgálási szokások kialakítására,
- adekvát játékhasználat elsajátíttatására,
- a kognitív funkciók fejlesztésére.

Ezek kialakításánál kiemelt szerepe van a rendszerességnek, az együttes cselekvésnek, az utánzásnak, a gesztussal kísért, egyszerű verbális utasításnak, a zenének, a ritmusnak és a sok ismétlésnek. A fejlesztés során törekszünk a motiváció folyamatos fenntartására, a csoportban az egymáshoz való közeledésre, az egymás melletti tevékenykedés fejlesztésére.

Az adaptált programot és a székelyintézmény programját figyelembe véve, az intézményünk pedagógiai programja tartalmazza:

- a gyermekek személyiségének fejlesztése,
- közösségi életre történő felkészítése,
- a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése,
- a szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek,
- a gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenység
- a szülő, a gyermek és a pedagógus együttműködésének formáit,

- az egészségnevelési és környezeti nevelési elveket, programokat, tevékenységeket,
- a gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedéseket.

Általános iskola:

Általánosan elvárt teljesítmények a képzési idő végére:

A sajátos nevelési igényű gyermekek speciális szükségletei befolyásolják, meghatározzák az általános műveltség tartalmát.

A nevelés-oktatás célja, hogy növendékeink az intézményben eltöltött évek alatt saját fejlődési lehetőségeik maximumára jussanak el. Korlátaikat is figyelembe véve legyenek képesek harmonikus, értékes, egészséges, kulturált önálló életre. Legyenek képesek saját mikro-, és makrokörnyezetükbe beilleszkedni, eligazodni.

Tanulásszervezési elvek:

- Tanulóink egyéni képességeit figyelembe kell venni, ezért a minimális teljesítmények elérésére hosszabb időt kell biztosítani. A minimális teljesítmények meghatározásánál célszerű a közepesen teljesítő tanulásban akadályozott tanulók teljesítményét figyelembe venni.
- Számolni kell az alul teljesítő tanulók egyéni fejlesztésével, és meg kell határozni a felfelé történő differenciálás tartalmát, formáját, módját és követelményszintjét.
- Nagy figyelmet kell fordítani a követelmények egymásra épülésére és a fokozatosságra. A követelmények teljesíthetősége érdekében megfelelő mennyiségű gyakorlásra és ismétlésre van szükség.
- A megjelenő témákat elsajátíthatóságuk érdekében egyszerűsíteni és tömöríteni szükséges.

NAT 2020

Kerettanterv az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára **Alapfokú nevelés-oktatás szakasza, alsó tagozat, 1–4. évfolyam**

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára készült kerettanterv céljaiban, feladataiban és az ezekre épülő további tartalmakban is figyelembe veszi a jövőben várható társadalmi, gazdasági változásokat, valamint az ezzel összefüggésben megjelenő, a köznevelés egészére vonatkozó célokat és feladatokat. A kerettantervi rendszer az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében is prioritásként értelmezi azokat a személyiség-, készség- és képességfejlesztési tartalmakat, amelyek az egyén és a társadalom számára egyaránt nélkülözhetetlenek.

A célok és feladatok meghatározása a Nemzeti alaptanterven (Nat) és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvén alapul. A sajátos nevelési igényű tanulók esetében is a Nat-ban meghatározott egységes fejlesztési feladatokat kell alapul venni. A nevelési-oktatási folyamatot a tanulók lehetőségeihez, korlátaikhoz és speciális igényeihez igazodva elsősorban a következő elvek szerint kell megszervezni:

- a feladatok megvalósításához hosszabb időszavakat, tágabb kereteket kell megjelölni ott, ahol erre szükség van;
- igény szerint sajátos, a fogyatékossgal összeegyeztethető tartalmakat, követelményeket kell kialakítani és teljesíteni;
- szükség esetén a tanuló számára legmegfelelőbb alternatív kommunikációs módszerek és eszközök, siket tanulóknál a magyar jelnyelv elsajátításának, alkalmazásának beépítése a nevelés, oktatás folyamatába;
- az iskolák segítő megkülönböztetéssel, egyénileg is támogassák a tanulókat, elsősorban az önmagukhoz mért fejlődésüket értékelve; az egyes fogyatékkal élő tanulókkal összefüggő feladatokról a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának tantervi irányelve és a vizsgaszabályzatok adnak eligazítást.

A hatályos jogszabályok alapján az iskola pedagógiai programjának részeként, a miniszter által kiadott kerettanterveket kiegészítve helyi tantervet készít. A helyi tanterv elkészítésekor különös figyelmet kell fordítani a Nat jelzett elvei közül arra, hogy a helyi tanterv a fogyatékossgal, sajátos nevelési igénnyel összeegyeztethető tartalmakat, követelményeket jelenítsen meg, ennek érdekében a kerettanterv (együttnevelés esetén az együttesen alkalmazott kerettantervek) tartalmi elemei az igényeknek megfelelően adaptálhatóak, illetve ugyanazon célokat szolgáló elemekkel behelyettesíthetőek.

Témakörök

A Nat témakörei a sajátos nevelési igény típusának és súlyosságának megfelelő módon adaptálva, horizontálisan érvényesülnek a kerettantervben. A témakörök egy adott tantárgyon belül a Nat-tól esetenként eltérő megnevezéssel és más belső elrendezéssel jelennek meg, hogy igazodjanak a sajátos nevelési igényű tanulók speciális tanulási igényeihez, de összességükben lefedik a Nat által az adott tantárgyra meghatározott témakörök tartalmi egészét.

Célok, feladatok

Az alapfokú nevelés-oktatás e szakaszában a tanuláshoz nélkülözhetetlen pszichés funkciók fejlesztésére helyeződik a hangsúly. A tanulók között meglévő eltérések differenciált eljárások, tartalmak és oktatásszervezési megoldások, terápiák alkalmazását teszik szükségessé. A képességfejlesztésben hangsúlyos szerepük van a közvetlen érzéki tapasztalatoknak, a tárgyi cselekvéses megismerésnek, a céltudatosan kiválasztott tevékenységnek. A tanuló fejlesztésének hosszú folyamatában az aktuális igényeknek megfelelően kell módosulnia a pedagógiai folyamat korrekciós, kompenzáló jellegének. Az alsó tagozat első évfolyamán javasolt tananyag elsajátítására – a Nemzeti alaptanterv által biztosított lehetőséggel élve – ajánlott egy tanévnél hosszabb időtartamot tervezni. A hosszabb időkeret nagyobb esélyt nyújt az alapvető kultúrtechnikák eszközszintű elsajátítására, amennyiben megfelelő motiváltság mellett, ismétlődő tanulási folyamatban, állandó aktivitásban egyre önállóbb tanulási tevékenységet tesz lehetővé a tanulók számára.

Az 1–2. évfolyamon a fő cél a személyiség biztonságérzetének megteremtésével, az egyéni diagnosztikára épülő funkcionális képességfejlesztéssel elérni az egyénhez viszonyítva azt a legoptimálisabb adaptív állapotot, amely elégséges előfeltétele a tantárgyi rendszerű fejlesztésnek.

Olyan fejlettségi szintre kell hozni a tanuláshoz nélkülözhetetlen pszichikus funkciókat – a gyógypedagógia eszközszerének, módszereinek, terápiáinak felhasználásával –, hogy a tanuló az alapvető kultúrtechnikák elsajátítására a sérülésének, állapotának megfelelő idő

biztosítása mellett felkészült legyen. A tanulókat fogékonnyá, befogadóvá kell tenni a környezet, a közvetlen megtapasztalható természet és a társas kapcsolatok iránt, miközben tág teret adunk az életkori sajátosságoknak, a fejlettségnek megfelelő gyermekjátéknak és mozgásnak, mindezzel felkeltve érdeklődésüket a tanulás iránt.

A 3–4. évfolyamon a cél az alapvető képességek és alapkészségek fejlesztése a tanulók egyéni háttértényezőinek figyelembevételével, a pszichés funkciók fejlesztésének stratégiáját tartalmazó egyéni fejlesztési tervek alapján, tantárgyi rendszerben végzett intenzív fejlesztési folyamatban.

Kiemelt feladat a személyiség érésének, az önismeret fejlődésének elősegítése a tanulási, viselkedési szokások elsajátításával, magatartási normák közvetítésével; a sérülésből, a fogyatékosságból eredő tanulási nehézségek leküzdésének, a jól működő funkciók továbbfejlődésének segítése individualizált programok, terápiák, differenciáló pedagógiai eljárások alkalmazásával.

Fejlesztési területek – nevelési célok

Erkölcsei nevelés

E szakasz feladata a személyiség erkölcsi arculatának értelmi és érzelmi alapozása. Az életkori jellemzőkhöz illeszkedő – a spontán belátáson alapuló – szabálykövetési képesség megerősítése, az alkalmazkodás és az önértékelés, a felelősségvállalás képességének alapozása a mindennapi iskolai gyakorlatban. Szociális konvenciók (köszönés, megszólítás stb.) szerepének tudatosítása a közösségi életben.

A köznevelés alapvető célja a tanulók erkölcsi érzékének fejlesztése, a cselekedeteikért és azok következményeikért viselt felelősségtudatuk elmélyítése, igazságérzetük kibontakoztatása, közösségi beilleszkedésük elősegítése, az önálló gondolkodásra és a majdani önálló, felelős életvitelre történő felkészülésük segítése. Az erkölcsi nevelés legyen életszerű: készítsen fel az elkerülhetetlen értékkonfliktusokra, segítsen választ találni a tanulók erkölcsi és életvezetési problémáira. Az erkölcsi nevelés lehetőséget nyújt az emberi lét és az embert körülvevő világ lényegi kérdéseinek különböző megközelítési módokat felölelő megértésére, megvitatására. Az iskolai közösség élete, tanárainak példamutatása támogatja a tanulók életében olyan nélkülözhetetlen készségek megalapozását és fejlesztését, mint a kötelességtudat, a munka megbecsülése, a mértéktartás, az együttérzés, a segítőkészség, a tisztelet és a tisztesség, a korrupció elleni fellépés, a türelem, a megértés, az elfogadás. A tanulást elősegítő beállítódások kialakítása – az önfegyelműtől a képzelőtehetségen át intellektuális érdeklődésük felkeltéséig – hatással lesz egész felnőtt életükre, és elősegíti helytállásukat a munka világában is.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

Az otthon, az iskola, a lakóhely alapvető személyi viszonyainak megismerése, biztos tájékozódás kialakítása az alapvető téri és időrelációkban, a nevezetes események megismerése, az ezzel kapcsolatos élmények feldolgozása. Hagyományok, népszokások megismerése, felelevenítése az azokban való aktív részvétel feltételeinek megteremtésével.

A tanulók ismerjék meg nemzeti, népi kultúránk értékeit, hagyományait. Tanulmányozzák a jeles magyar történelmi személyiségeket, tudósokat, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók munkásságát. Sajátítsák el azokat az ismereteket, gyakorolják azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek megalapozzák az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismerését, megbecsülését. Alakuljon ki bennük a közösséghez tartozás, a hazaszeretet érzése, és az a felismerés, hogy szükség esetén Magyarország védelme minden állampolgár

kötelessége. Európa a magyarság tágabb hazája, ezért magyarságtudatukat megőrizve ismerjék meg történelmét, sokszínű kultúráját. Tájékozódjanak az egyetemes emberi civilizáció kiemelkedő eredményeiről, nehézségeiről és az ezeket kezelő nemzetközi együttműködési formákról.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

Az iskolai keretek között gyakorolható demokratikus részvétel. A házirend értelmezésével a jogok és kötelességek szerepének megértése. Szociális attitűd kialakítása mások problémái, nehézségei iránt, megoldások keresése.

A demokratikus jogállam, a jog uralmára épülő közélet működésének alapja az állampolgári részvétel, amely erősíti a nemzeti öntudatot és kohéziót, összhangot teremt az egyéni célok és a közjó között. Ezt a cselekvő állampolgári magatartást a törvénytisztelet, az együttélés szabályainak betartása, az emberi méltóság és az emberi jogok tisztelete, az erőszakmentesség, a méltányosság jellemzi. Az iskola megteremti annak lehetőségét, hogy a tanulók megismerjék a főbb állampolgári jogokat és kötelezettségeket, és ennek keretében biztosítja a honvédelmi nevelést. A részvétel a közügyekben megkívánja a kreatív, önálló mérlegelő gondolkodás, az elemzőképesség és a vitakultúra fejlesztését. A felelősség, az önálló cselekvés, a megbízhatóság, a kölcsönös elfogadás elsajátítását hatékonyan támogatják a tanulók tevékeny részvételére építő tanítás- és tanulásszervezési eljárások.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

A tanulók önmaguk megismerésére motiváló tanulási környezet létrehozásával az önmagukra jellemző tulajdonságok, érzelmi és indulati megnyilvánulásokat ismerik meg. Az énkép, önismeret alakítása, fejlesztése, szociális tanulás, az ember jellegzetes külső és belső jegyeinek megismerése. Az egymáshoz való alkalmazkodóképesség, együttműködési készség, elfogadás alapozása. A gyakran előforduló konfliktusok kezelésének gyakorlása, helyes magatartás bemutatásával. Az együttműködés és közreműködés a csoportban, közösségben, a meghatározott feladatok végzésében. A családi és az iskolai szerepek megismerése, alkalmazkodás és azonosulás a családi és iskolai viszonyrendszerekben.

Az önismeret – mint a személyes tapasztalatok és a megszerzett ismeretek tudatosításán alapuló, fejlődő és fejleszthető képesség – a társas kapcsolati kultúra alapja. Elő kell segíteni a tanuló kedvező szellemi fejlődését, készségeinek optimális alakulását, tudásának és kompetenciáinak kifejezésre jutását, s valamennyi tudásterület megfelelő kiművelését. Hozzá kell segíteni, hogy képessé váljék érzelmeinek hiteles kifejezésére, a mások helyzetébe történő beleélés képességének az empátiának a fejlődésére, valamint a kölcsönös elfogadásra. Ahhoz, hogy az oktatási és nevelési folyamatban résztvevő tanulók, az elsajátított készségekre és tudásra támaszkodva énképükben is gazdagodjanak, a tanítás-tanulás egész folyamatában támogatást igényelnek ahhoz, hogy tudatosuljon, a saját/egyéni fejlődésüket, sorsukat és életpályájukat maguk tudják alakítani. A megalapozott önismeret hozzájárul a kulturált egyéni és közösségi élethez, mások megértéséhez és tiszteletéhez, a szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakításához.

A családi életre nevelés

Személyes élmények alapján a családi élet jellemzőinek megbeszélése, élmények, történések, családi események feldolgozása. A családon belüli kapcsolatok, egymás segítése, felelősségvállalás a családon belüli feladatokért, az egymásrautaltság tudatosítása.

A család kiemelkedő jelentőségű a gyerekek, fiatalok erkölcsi érzékének,

szeretetkapcsolatainak, önismeretének, testi és lelki egészségének alakításában. A szűkebb és tágabb környezet változásai, az értékrendben jelentkező átrendeződések, a családok egy részének működésében bekövetkező zavarok szükségessé teszik a családi életre nevelés beemelését a köznevelés területére. A köznevelési intézményeknek ezért kitüntetett feladata a harmonikus családi minták közvetítése, a családi közösségek megbecsülése. A felkészítés a családi életre segítséget nyújt a gyermekeknek és fiataloknak a felelős párkapcsolatok kialakításában, ismereteket közvetít a családi életükben felmerülő konfliktusok kezeléséről. Az iskolának foglalkoznia kell a szexuális kultúra kérdéseivel is.

A testi és lelki egészségre nevelés

A testi fejlettségnek, adottságoknak megfelelő egészségtudatos táplálkozás, a mértéktelenség, mohóság elkerülése, az önkorlátozás gyakorlása. Tisztálkodási szokások napi ritmusának kialakítása.

Az egészséges életmódra nevelés hozzásegít az egészséges testi és lelki állapot örömteli megéléséhez. A pedagógusok ösztönözzék a tanulókat arra, hogy legyen igényük a helyes táplálkozásra, a mozgásra, a stresszkezelés módszereinek alkalmazására. Legyenek képesek lelki egyensúlyuk megóvására, társas viselkedésük szabályozására, a konfliktusok kezelésére. Az iskola feladata, hogy a családdal együttműködve felkészítse a tanulókat az önállóságra, a betegség-megelőzésre, továbbá a szabályok betartására a közlekedésben, a testi higiénében, a veszélyes körülmények és anyagok felismerésében, a váratlan helyzetek kezelésében. A pedagógusok motiválják és segítsék a tanulókat a káros függőségekhez vezető szokások kialakulásának megelőzésében.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

Gyakorlati tevékenységekben a részvétel különbözőségeinek megfigyelése, hasonlóságok és különbségek, egymás erősségeinek és gyengeségeinek felismerése, az együttműködésre alapozott segítség és a segítéshatásainak megtapasztalása.

A Nat ösztönzi a személyiség fejlesztését, kibontakozását segítő nevelést-oktatást: célul tűzi ki a hátrányos helyzetű vagy fogyatékkal élő emberek felé irányuló szociális attitűd, támogató, segítő magatartás kialakítását a tanulóknál úgy, hogy saját élményű tanuláson keresztül ismerik meg ezeknek a csoportoknak a sajátos igényeit, élethelyzetét. A segítő magatartás számos olyan képességet igényel és fejleszt is egyúttal (együttérzés, együttműködés, problémamegoldás, önkéntes feladatvállalás és -megvalósítás), amelyek gyakorlása elengedhetetlen a tudatos, felelős állampolgári létezéshez.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

A környezet adott szempontok alapján történő megfigyelése, a következtetések közös levonása. A szorosan vett természeti környezet ápolása, gondozása mindennapi feladatokban.

A felnövekvő nemzedéknek ismernie és becsülnie kell az életformák gazdag változatosságát a természetben és a kultúrában. Meg kell tanulnia, hogy az erőforrásokat tudatosan, takarékosan és felelősségteljesen, megújulási képességükre tekintettel használja. Cél, hogy a természet és a környezet ismeretén és szeretetén alapuló környezetkímélő, értékvédő, a fenntarthatóság mellett elkötelezett magatartás váljék meghatározóvá a tanulók számára. Az intézménynek fel kell készítenie őket a környezettel kapcsolatos állampolgári kötelességek és jogok gyakorlására. Törekedni kell arra, hogy a tanulók megismerjék azokat a gazdasági és társadalmi folyamatokat, amelyek változásokat, válságokat idézhetnek elő, továbbá kapcsolódjanak be közvetlen és tágabb környezetük értékeinek, sokszínűségének megőrzésébe, gyarapításába.

Pályaorientáció

Foglalkozások, foglalkozásokhoz rendelt tevékenységek megismerése, egyeztetése, tapasztalatgyűjtés. Az érdeklődés felkeltése, egyéni érdeklődések erősítése. Olyan feltételek, tevékenységek biztosítása, amelyek során a tanulók kipróbálhatják képességeiket.

Az iskolának – a tanulók életkorához igazodva és a lehetőségekhez képest – átfogó képet kell nyújtania a munka világáról. Ennek érdekében olyan feltételeket, tevékenységeket kell biztosítani, amelyek révén a diákok kipróbálhatják képességeiket, elmélyülhetnek az érdeklődésüknek megfelelő területeken, megtalálhatják hivatásukat, kiválaszthatják a nekik megfelelő foglalkozást és pályát, valamint képessé válnak arra, hogy ehhez megtegyék a szükséges erőfeszítéseket. Ezért fejleszteni kell bennük a segítséssel, az együttműködéssel, a vezetéssel és a versengéssel kapcsolatos magatartásmódokat és azok kezelését.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

Vásárlások, társasjátékok, szituációk segítségével a pénz szerepének, a gazdaságosság fontosságának a felismertetése.

A felnövekvő nemzedéknek hasznosítható ismeretekkel kell rendelkeznie a világgazdaság, a nemzetgazdaság, a vállalkozások és a háztartások életét meghatározó gazdasági-pénzügyi intézményekről és folyamatokról. Cél, hogy a tanulók ismerjék fel saját felelősségüket az értékteremtő munka, a javakkal való ésszerű gazdálkodás, a pénz világa és a fogyasztás területén. Tudják mérlegelni döntéseik közvetlen és közvetett következményeit és kockázatát. Lássák világosan rövid és hosszú távú céljaik, valamint az erőforrások kapcsolatát, az egyéni és közösségi érdekek összefüggését, egymásrataltságát. Ennek érdekében a köznevelési intézmény biztosítja a pénzügyi rendszer alapismereteire vonatkozó pénzügyi szabályok, a banki tranzakciókkal kapcsolatos minimális ismeretek és a fogyasztóvédelmi jogok tanítását.

Médiatudatosságra nevelés

Életkornak megfelelő gyermekműsorok hallgatása, nézése és a tapasztalatok megbeszélése. A valóság és a virtuális valóság megkülönböztetésének elemi példáival az értelmező, mérlegelő gondolkodás alapozása.

Cél, hogy a tanulók a mediatizált, globális nyilvánosság felelős résztvevőivé váljanak: értsék az új és a hagyományos médiumok nyelvét. A médiatudatosságra nevelés az értelmező, mérlegelő beállítódás kialakítása és tevékenység-központúsága révén felkészít a demokrácia részvételi kultúrájára és a médiumoktól is befolyásolt mindennapi élet értelmes és értékelvű megszervezésére, tudatos alakítására. A tanulók megismerkednek a média működésével és hatásmechanizmusával, a média és a társadalom közötti kölcsönös kapcsolatokkal, a valóságos és a virtuális, a nyilvános és a bizalmas érintkezés megkülönböztetésének módjával, valamint a különbségek és az említett médiajellemzők jogi és etikai jelentőségével.

A tanulás tanítása

A tanulás iránti érdeklődés felkeltése, sok személyes élmény biztosítása a tanulói tevékenység serkentésével. Az egyéni érdeklődésen alapuló önművelő és szükségletkielégítő szabadidős tevékenységek lehetőségeinek megismerése, az azokban való részvétel igényének kialakítása, alapozása.

A tanulás tanítása az iskola alapvető feladata. Minden pedagógus teendője, hogy felkeltse az érdeklődést az iránt, amit tanít, és útbaigazítást adjon a tananyag elsajátításával, szerkezetével,

hozzáféréseivel kapcsolatban. Meg kell tanítania, hogyan alkalmazható a megfigyelés és a tervezett kísérlet módszere; hogyan használhatók a könyvtári és más információforrások; hogyan mozgósíthatók az előzetes ismeretek és tapasztalatok; melyek az egyénre szabott tanulási módszerek; miként működhetnek együtt a tanulók csoportban; hogyan rögzíthetők és hívhatók elő pontosan, szó szerint például szövegek, meghatározások, képletek. Olyan tudást kell kialakítani, amelyet a tanulók új helyzetekben is képesek alkalmazni, a változatok sokoldalú áttekintésével és értékelésével. A tanulás tanításának elengedhetetlen része a tanulás eredményességének, a tanuló testi és szellemi teljesítményeinek lehetőség szerinti növelése és a tudás minőségének értékelése.

Kulcskompetenciák

A Nat kulcskompetenciái nem tantárgyakhoz kötöttek, hanem tantárgyakon átívelve, horizontálisan jelennek meg a kerettantervben a sajátos nevelési igény típusának és súlyosságának megfelelő adaptált formában. A Nat kulcskompetenciái az alábbi specifikumokat hordozzák az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében:

A tanulás kompetenciái

A hatékony, önálló tanuláshoz alapvető készségekkel, képességekkel kell rendelkezni, amit az alapkompentenciák biztosítanak. A tanulót támogatni kell abban, hogy megtalálja saját érdeklődési körét, hogy minél több tanulási technikát megismerjen, és ezek alapján képessé váljon majd saját tanulási stratégia kialakítására. Segíteni kell a tanulót abban, hogy lehetősége legyen a metakogníció (gondolkodásról való gondolkodás) gyakorlására, tudatos alkalmazására, a tanuláshoz való pozitív viszony kialakítására.

A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi kompetenciák)

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a nevelés-oktatás ezen szakaszában idegen nyelv oktatása még nem történik, a hangsúly az anyanyelvi kompetenciák fejlesztésére helyeződik.

Az anyanyelv elsajátításának folyamatában az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a közlés és befogadás szóbeli ágát javasolt a középpontba állítani. Az anyanyelv elsajátítása során – a tanulók egyéni sajátosságaihoz való igazodás mellett – alapvetően, hogy esetükben a nyelv elsajátítás lényegi módja nem az elszigetelt nyelvi jelenségek oktatása, hanem az a folyamat, amelyben az ember nyelvi fogalmazza meg a valóságra vonatkozó ítéleteit. Az anyanyelv tanításában csak az a fejlesztő tevékenység hozhatja meg a kívánt eredményt, amely (az egyén képességének és beszédállapotának figyelembevételével) a beszéd mint összetett folyamatnak a fejlesztésére irányul, s a „nyelvet” funkcióinak (kifejező, informáló, felhívó) megfelelően, elemi formáiban (közlés, megbeszélés, rábeszélés) és alaptípusaiban (élőbeszéd, írott beszéd) gyakoroltatja és alkalmaztatja. Törekedni kell a digitális technológia kínált eszközök, lehetőségek kommunikációs célú alkalmazására.

A digitális kompetenciák

A digitális kompetenciák elsajátítása, felhasználói szintű alkalmazása az esélyegyenlőség megteremtése és a minél önállóbb életvitel támogatása szempontjából is kiemelkedő jelentőségű. Az online zaklatás gyakori megjelenése miatt a tanulóknak ismerniük kell a biztonságos eszközhasználatot, valamint a digitális tartalmak létrehozásával kapcsolatos etikai szabályokat is. A munka, a szabadidő és a tanulás egész életen át ívelő folyamatai során a digitális eszközök használata, az így megszerzett információk feldolgozása és alkalmazása is a

digitális kompetenciákat igényli. A tanulók számára fontos a megbízható információk, az online biztonság, a digitális eszközök társadalmilag elfogadott formáinak alkalmazása a kommunikáció során, illetve azok alapvető szabályainak ismerete a társadalomban való részvétel érdekében.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák

A matematikai kompetencia fejlesztése során lehetőség nyílik a problémamegoldó gondolkodás, valamint a kognitív képességek fejlesztésére. A matematikai kompetencia fejlesztésével az enyhe értelmi fogyatékos tanuló képessé válik a környező világ mennyiségi és térbeli viszonyainak felfedezésére, valamint a tapasztalatok útján megszerzett tudás praktikus felhasználására a mindennapi élet különböző területein. Ez úgy érhető el, hogy a tanulás-tanítás folyamatában döntően a mindennapok során létrejött helyzetekben ismertetjük meg a matematikai tartalmakat. Kiemelten fontos a konkrét cselekvéssel összekapcsolt, a konkrét élethelyzetekhez kötött tapasztalatszerzés és matematikai tevékenység, a szabálytudat és a stratégiahasználat kialakítása, valamint a mindennapokban használható tudás biztosítása.

A természettudományos kompetencia fejlesztése során az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknál a gyakorlati jellegű természettudományi műveltség kialakítása, a mindennapi életben előforduló természettudományos jelenségek körében a felhasználói tájékozottság elérése, az egységes természettudományos világnézet kialakítása a feladat. Fontos a mindennapi életet érintő, konkrét tényeken, tapasztalatokon alapuló egyszerű következtetések levonásának és az erre alapozott döntéshozatalnak a tanítása.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák

A tanulókat támogatni kell a társas kapcsolatok kialakításában és fenntartásában, ehhez elengedhetetlen a pozitív énkép és az emberi kapcsolatokban való eligazodás képessége. Az eltérő képességeknek megfelelően fel kell készíteni a tanulókat a változó társadalmi-gazdasági helyzet adta kihívásokra (változó egyéni szerepkör, érdekérvényesítés, tulajdonviszonyok). A tanulóknak ismereteket kell szerezniük a célszerű gazdálkodás, a pénzhasználat és a fogyasztás, valamint – az egyéni képességeket figyelembe véve – a rövidebb és hosszabb távú élethelyzetek tervezése kapcsán. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók felkészülnek a közügyekben való aktív részvételre. A társadalmi részvétel és felelősségvállalás kompetenciái fejlesztése során – a tanulók gyógypedagógiai-pszichológiai jellemzőit figyelembe véve – a tartalmakat sajátélményű tevékenységek formájában gyakoroltatva kell biztosítani. Az önismeret, a kapcsolatteremtés, kapcsolattartás képességének fejlesztése elősegíti a harmonikus közösségi beilleszkedést, a felelős társadalmi részvételt.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

Az eredetiség és ötletgazdagság, a divergens gondolkodás, a kíváncsiság és az alkotókedv nem csak az intellektuális tényezők függvénye, ezen a területen nagy szerepe van a motivációnak és az érzelmeknek is. Fontos a sok érzékszervi, megfigyelési, manipulatív tevékenységre épülő tapasztalatszerzés, a nyitottság, az értékítélet kialakítása.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

A munkavállalói és innovációs kompetenciákhoz szükséges ismeretek, képességek és attitűdök alakítása, formálása a tanulók egyéni sajátosságait figyelembe véve lehetséges. A tanulási-

tanítási folyamatban az enyhe értelmi fogyatékos tanuló minden esetben saját cselekedeteinek tükrében ismerje fel lehetőségeit, próbálja elérni céljait. A munkavégzésre való szocializálás, a munkavállalói magatartás kialakítása, a tanulók élettervezésének elősegítése, az önálló életvezetés megalapozása a társadalmi beilleszkedés fontos eleme.

Egységesség és differenciálás

Az aktív tanulás a tanulónak a tanulási tevékenységekben történő részvételét hangsúlyozza. A tanulási tevékenység legfőbb célja olyan tanulói kompetenciák fejlesztése, amelyek lehetővé teszik az ismereteknek különböző helyzetekben történő kreatív alkalmazását. A tevékenységekre épülő tanulásszervezési formák segítik a tanulót a tanulási eredmények által kijelölt ismeretek megszerzésében, és ezen keresztül a kompetenciák fejlesztésében. Lehetőség szerint ki kell használni a tanulás társas természetéből adódó előnyöket, a differenciált egyéni munka adta lehetőségeket. Segíteni kell a párban vagy csoportban végzett felfedező, tevékeny és jól szervezett, együttműködésen alapuló tanulást. A tanulási eredmények elérését segítik elő az olyan differenciáló módszerek, mint a minden szempontból akadálymentes és minden tanuló számára egyformán hozzáférhető tanulási környezet biztosítása, a tanulói különbségekhez illeszkedő, differenciált célkijelölés, a többszintű tervezés és tananyag-alkalmazás, a fejlesztő, tanulást támogató értékelés. A differenciált tanulásszervezés jellegzetességeit képviselik az olyan eljárások, mint az egyéni rétegmunka vagy az adaptált szövegváltozatok felhasználása, melyek kiterjeszthetik és elmélyíthetik a tankönyvek tartalmát.

A pedagógus a probléma-megoldási és a jelenségértelmezési folyamatot – a tanuló szükségleteinek megfelelően – közvetett, illetve közvetlen eszközökkel segíti. A pedagógus az aktív tanulói tevékenységek megvalósítása során lehetővé teszi iskolán kívüli szakemberek bevonását, valamint a külső helyszínek nyújtotta pedagógiai lehetőségek felhasználását (könyvtár, múzeum, levéltár, színház, koncert). A pedagógus együttműködik más tantárgyakat tanító pedagógusokkal azért, hogy a tanulóknak lehetőségük legyen a tanórákon vagy a témahetek, tematikus hetek, projektnapok, témákhoz szervezett események, tanulmányi kirándulások, iskolai táborok alkalmával a tantárgyak szervezett, összefüggő, illetve kapcsolódó tartalmainak integrálására.

Az iskoláknak tanítási évenként több olyan tanóra megszervezését ajánlott beilleszteniük a helyi tantervbe, amelyben több tantárgy ismereteinek integrálását igénylő (multidiszciplináris) téma kerül a középpontba, a tanóra céljának, tartalmának és megvalósítási módszereinek megjelölésével. A különleges bánásmódot igénylő tanulók esetében a tananyag feldolgozásánál a pedagógusnak figyelembe kell vennie a tantárgyi tartalmaknak a tanulói sajátosságokhoz való illesztését. A különleges bánásmódot igénylő tanulók esetében ez az adaptálás lehetővé teszi az egyéni haladási ütem biztosítását, valamint a differenciált (optimális esetben személyre szabott) nevelés, oktatás során az egyéni módszerek alkalmazását. Az aktív tanulás segítése a tanuló tehetségének, különleges nevelési-oktatási szükségleteinek vagy sajátos nevelési igényének típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező szakember támogatásával történik.

Az egységesség és a differenciálás érvényesítésének megvalósítását a pedagógiai gyakorlatban az adaptív oktatás jellemzőinek ismerete és annak alkalmazása teszi lehetővé. Az oktatási folyamat akkor adaptív, ha a megvalósítása során a differenciálás és az egységesség elve egyaránt érvényesül. Az adaptív oktatás gondolata, a megvalósítás gyakorlata az egymástól különböző tanulók egyszerre történő eredményes tanításának ellentmondását oldja fel. Olyan tanári gondolat- és tevékenységrendszer kínál, amely a tanulók egyéni sajátosságainak figyelembevételére épülve egyszerre biztosítja a differenciálás egyéni fejlesztő hatását és a pedagógiai gyakorlatban megjelenő egységességet.

Az adaptív oktatás feltételei között egyenrangúan szerepelnek a szükséges tanulói sajátosságok – a tanuló tudása, az aktivitásra való készenléte, fejlettsége az önálló munkavégzés és az együttműködés terén, helyzete a társas kapcsolatrendszerben – és a tanulók számára leginkább kedvező tanulásszervezési formák: a frontális munka, a csoportmunka, a párban folyó tanulás, az egyéni munka, az individualizált munka.

A pedagógiai differenciálás hátterében az a törekvés húzódik meg, hogy az egységes tartalmi szabályozás keretei között minden tanuló a neki megfelelő nevelésben és oktatásban részesülhessen optimális fejlődése, egyéni teljesítőképességének teljes kibontakoztatása érdekében. A differenciálásnak nélkülözhetetlen és sok variációban alkalmazott eszköze együttesként kell megjelennie. A sajátos nevelési igényű tanulók hatékony oktatása, nevelése érdekében többszintű és változatos differenciálást kell megvalósítani – mind a gyógypedagógiai intézményi, mind az inkluzív nevelési szervezeti formák esetén – a csoportba sorolás, a célok, a tartalom, a követelmények, a szervezési módok és eszközök vonatkozásában egyaránt. A megfelelő oktatási módszerek, munka- és tanulásszervezési formák serkenthetik az egyéni különbségek kibontakozását. Az egyéni fejlesztési programok, a differenciálás különböző lehetőségei során a pedagógusok megfelelő feladatokkal fejlesztik a tehetséges tanulókat, figyelik fejlődésüket, és az adott szakasznak megfelelő kihívások elé állítják őket. A differenciált – egyéni és csoportos – eljárások biztosítják ugyanakkor az egyes területeken alulteljesítő tanulók felzárkóztatását, a lemaradás egyéni okainak felderítésén alapuló csökkentését, megszüntetését.

A sajátos nevelési igényű tanulók nevelésében-oktatásában (az együttnevelésre vonatkozóan is), a fejlesztésben részt vevő pedagógus megközelítése az elfogadás, tolerancia, empátia, továbbá az együttneveléshez szükséges kompetenciák megléte. A pedagógus a differenciálás során figyelembe veszi a tantárgyi tartalmak – egyes sajátos nevelési igényű tanulók csoportjaira jellemző – módosulásait. Szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít, ennek alapján egyéni haladási ütemet biztosít. A differenciált nevelés, oktatás céljából individuális módszereket, technikákat alkalmaz; egy-egy tanulási, nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres. Együttműködik különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba. A sajátos nevelési igényű tanulók számára szükséges többetszolgáltatásokhoz tartozik a speciális tankönyvekhez és tanulási segédletekhez, továbbá a speciális gyógyászati, valamint tanulást, életvitelt segítő eszközökhöz való hozzáférés.

Az adaptív oktatás gyakorlati megvalósításának két kulcsmozzanata van. Az egyik a bemeneti jellemzők köre, melyek alapjaiban kijelölik az egyéni utat, illetve az annak bejárásához vezető stratégia megvalósítandó pedagógiai mozzanatait. A másik a kimeneti elvárások köre, melyek a prognosztizálható fejlesztés/fejlődés kritériumainak, a kimeneti követelmények meghatározásához nyújtanak segítséget.

A bemenetnél, az iskolai, oktatási folyamat kezdetén a sajátos nevelési igény pontos, egyénre szabott feltárása szükséges, a képességstruktúra, a lényegi személyiségvonások, a szocializációs funkciók területeinek feltérképezésével. A feltárás a gyógypedagógia, a pszichológia módszereivel történik.

A funkcionális képességek (az észlelés, az emlékezet, a figyelem, a gondolkodás), a tanult képességek (a kommunikációs, a kognitív, a cselekvési, a szocializációs képességek), a család legjellemzőbb mutatói, a családi szocializáció szinterei, a kommunikációs, cél-racionális,

dramaturgiai tevékenységrendszer, az interakciók és struktúrák rendszere együtt jelenthetik a gyermeki szükségletek megfogalmazásának alapjait, amelyre építeni lehet az egyéni út meghatározását, a pedagógiai diagnózist, a stratégiát és terápiát.

A kimeneti elvárások – a pedagógiai folyamatban a tanulók egyéni jellemzőit, fejleszhetőségi sajátosságait mindvégig figyelembe véve – a társadalmi szükségletből vezethetők le. A társadalmi szükséglet meghatározásához a kiindulópontot a társadalom leírása jelenti, a jelen és a belátható jövő társadalmi sajátosságainak számbavétele. Ez azt jelenti, hogy a klasszikus tudásközlés mellett az információrobbanás korszakának jellemzőjeként az integratív, interpretatív szerepet is figyelembe véve lehet az iskola helyi nevelési rendszerét a társadalom szocializációs közegének modelljeként tekinteni.

Így a fejlesztési-nevelési-oktatási-képzési rendszerben érvényesíthetők a következő jellemzők: a nevelés, mint kapcsolat, az értékek, a tudás, a cselekvési minták közvetlen cseréje; az identitás és önismeret, mint szocializációs cél; párbeszéd, megoldáskeresés, értékelés, válogatás, mérlegelés, közvetlen megfigyelés, kipróbálás, mint tipikus tevékenységek; valamint a kíváncsiság, mint motiváció.

Kötelező tantárgyak és óraszámok az 1–4. évfolyamon

Tantárgyak	1. évfolyam	2. évfolyam	3. évfolyam	4. évfolyam
Magyar nyelv és irodalom	7+1	7+1	6+1	7+1
Matematika	4	4	3+1	4
Etika	1	1	1	1
Környezetismeret	-	-	1	1
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	1
Digitális kultúra	-	-	1	1
Technika és tervezés	1+1	1+1	1	1+1
Testnevelés	5	5	5	5
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	2	2
Rendelkezésre álló órakeret	24	24	24	25

A kerettantervek által előírt tartalmakra jelzett javasolt óraszámok az adott tantárgyon belül a tanulók egyéni képességeinek megfelelően átcsoportosíthatóak.

NAT 2020.

Kerettanterv az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára 5–8. évfolyam

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára készült kerettanterv céljaiban, feladataiban és az ezekre épülő további tartalmakban is figyelembe veszi a jövőben várható társadalmi, gazdasági változásokat, valamint az ezzel összefüggésben megjelenő, a köznevelés egészére vonatkozó célokat és feladatokat.

A kerettantervi rendszer az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében is prioritásként értelmezi azokat a személyiség-, készség- és képességfejlesztési tartalmakat, amelyek az egyén és a társadalom számára egyaránt nélkülözhetetlenek.

A célok és feladatok meghatározása a Nemzeti alaptanterven (Nat) és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvén alapul. A sajátos nevelési igényű tanulók esetében is a Nat-ban meghatározott egységes fejlesztési feladatokat kell alapul venni. A nevelési-oktatási folyamatot a tanulók lehetőségeihez, korlátaihoz és speciális igényeihez igazodva elsősorban a következő elvek szerint kell megszervezni:

- a feladatok megvalósításához hosszabb időszavakat, tágabb kereteket kell megjelölni ott, ahol erre szükség van;
- igény szerint sajátos, a fogyatékossgal összeegyeztethető tartalmakat, követelményeket kell kialakítani és teljesíteni;
- szükség esetén a tanuló számára legmegfelelőbb alternatív kommunikációs módszerek és eszközök, siket tanulóknál a magyar jelnyelv elsajátításának, alkalmazásának beépítése a nevelés, oktatás folyamatába;
- az iskolák segítő megkülönböztetéssel, egyénileg is támogassák a tanulókat, elsősorban az önmagukhoz mért fejlődésüket értékelve; az egyes fogyatékkal élő tanulókkal összefüggő feladatokról a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának tantervi irányelve és a vizsgaszabályzatok adnak eligazítást.

A hatályos jogszabályok alapján az iskola pedagógiai programjának részeként, a miniszter által kiadott kerettanterveket kiegészítve helyi tantervet készít. A helyi tanterv elkészítésekor különös figyelmet kell fordítani a Nat jelzett elvei közül arra, hogy a helyi tanterv a fogyatékossgal, sajátos nevelési igénnyel összeegyeztethető tartalmakat, követelményeket jelenítsen meg, ennek érdekében a kerettanterv (együttnevelés esetén az együttesen alkalmazott kerettantervek) tartalmi elemei az igényeknek megfelelően adaptálhatóak, illetve ugyanazon célokat szolgáló elemekkel behelyettesíthetőek.

Témakörök

A Nat témakörei a sajátos nevelési igény típusának és súlyosságának megfelelő módon adaptálva, horizontálisan érvényesülnek a kerettantervben. A témakörök egy adott tantárgyon belül a Nat-tól esetenként eltérő megnevezéssel és más belső elrendezéssel jelennek meg, hogy igazodjanak a sajátos nevelési igényű tanulók speciális tanulási igényeihez, de összességükben lefedik a Nat által az adott tantárgyra meghatározott témakörök tartalmi egészét.

Célok és feladatok

A felső tagozaton a tanulók fejlesztése elsődlegesen a megismerési módszerek további fejlesztésére, a szemléletes képi gondolkodás nyomán kialakuló képzetekre, ismeretekre, az elsajátított tanulási szokásokra irányul. Hangsúlyosabbá válik az önálló tanulási tevékenység. A tudásgyarapítást, a képességek, a személyiség fejlesztését a konkrét tapasztalásokra alapozva a gondolkodási funkciók különböző sérülését, eltérő ütemű fejlődését figyelembe véve kell elérni.

Az 5–6. évfolyamon a cél a tevékenységek számának és minőségének növelésével, az önálló tanulás képességének fejlesztésével az alapvető kultúrtechnikák használatának eszközzintűvé tétele, valamint az intenzív személyiségfejlesztés.

Ehhez szükséges az alapkészségek megerősödésének biztosítása a tanulói tevékenységek

középpontba állításával, a gyakorlás lehetőségeinek megteremtésével, továbbá a konkrét megtapasztaláson alapuló tudásgyarapítás erősítése a gondolkodási funkciók különböző sérülését, eltérő ütemű fejlődését figyelembe véve. A tantárgyi tartalmakat, a tevékenységeket, feladatokat, a terápiás célú eljárásokat a fejlődés egyéni üteméhez, a módosult tanulási képességhez kell igazítani. Végző soron mindennek meg kell alapoznia a tanulók felkészítését az önálló életvitelre és önálló munkavégzésre, a tanulói képességkultúra fejlettségéhez igazodó szakiskolai továbbtanulásra, társadalmi beilleszkedésre.

A 7–8. évfolyam legfontosabb célja a tudáselemek szintetizálása, a képességstruktúra megszilárdítása, a személyiség integritásának növelése.

E cél eléréséhez szükséges feladatok: a tanuló sikeres továbbtanulási, szakmaelsajátítási lehetőségeinek kialakítása; az önálló tanulás, a tájékozódási képesség, a tájékozottság, a döntési képesség erősítése; a társadalmi beilleszkedéshez szükséges szociális és cselekvési kompetenciák kialakítása, az önálló életvitelre való alkalmasság megszilárdítása.

Fejlesztési területek – nevelési célok

Erkölcsei nevelés

A szabályok létrehozásának folyamatában való részvétel megtapasztalása, gyakorlati alkalmazása, a megbeszélés, a megegyezés, a szabályokhoz való rugalmas alkalmazkodás képességének fejlesztése. Pozitív erkölcsi tapasztalatok erősítése. A magatartásban, az emberi kapcsolatokban a szeretet, bizalom, türelem, együttérzés, igazmondás stb. megismertetése, gyakoroltatása, befogadása. A negatív tapasztalatok feldolgozása, irigység, közömbösség, harag, durvaság stb., azok hatásainak kompenzálása.

A köznevelés alapvető célja a tanulók erkölcsi érzékének fejlesztése, a cselekedeteikért és azok következményeiért viselt felelősségtudatuk elmélyítése, igazságérzetük kibontakoztatása, közösségi beilleszkedésük elősegítése, az önálló gondolkodásra és a majdani önálló, felelős életvitelre történő felkészülésük segítése. Az erkölcsi nevelés legyen életszerű: készítse fel az elkerülhetetlen értékkonfliktusokra, segítsen választ találni a tanulók erkölcsi és életvezetési problémáira. Az erkölcsi nevelés lehetőséget nyújt az emberi lét és az embert körülvevő világ lényegi kérdéseinek különböző megközelítési módokat felölelő megértésére, megvitatására. Az iskolai közösség élete, tanárainak példamutatása támogatja a tanulók életében olyan nélkülözhetetlen készségek megalapozását és fejlesztését, mint a kötelességtudat, a munka megbecsülése, a mértéktartás, az együttérzés, a segítőkészség, a tisztelet és a tisztesség, a korrupció elleni fellépés, a türelem, a megértés, az elfogadás. A tanulást elősegítő beállítódások kialakítása – az önfegyelműtől a képzelőtehetségen át intellektuális érdeklődésük felkeltéséig – hatással lesz egész felnőtt életükre, és elősegíti helytállásukat a munka világában is.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

Tantárgyi tanulmányaik során megismert történelmi és kulturális értékeink alapján tudatosodjon a nemzeti összetartozás érzése. Közösségi tevékenységgel, a tanuló lakóhelyén aktív részvétellel váljon részesévé a jelentősebb társadalmi eseményeknek, ünnepeknek, ezen élmények segítségével, alakuljon ki benne a közösséghez való tartozás, a hazaszeretet.

A tanulók ismerjék meg nemzeti, népi kultúránk értékeit, hagyományait. Tanulmányozzák a jeles magyar történelmi személyiségek, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók munkásságát. Sajtátsák el azokat az ismereteket, gyakorolják azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek megalapozzák az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismerését, megbecsülését. Alakuljon ki bennük a közösséghez tartozás, a hazaszeretet érzése, és az a felismerés, hogy szükség esetén Magyarország védelme minden állampolgár kötelessége. Európa a magyarság tágabb hazája, ezért magyarságtudatukat megőrizve ismerjék

meg történelmét, sokszínű kultúráját. Tájékozódjanak az egyetemes emberi civilizáció kiemelkedő eredményeiről, nehézségeiről és az ezeket kezelő nemzetközi együttműködési formákról.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

Az iskolai demokráciában, a diákönkormányzat tevékenységeiben való aktív részvétellel a demokratikus technikák gyakorlása: véleménynyilvánítás, döntéshozatal, képviselő. A tanulói jogok és kötelességek arányainak tudatosítása.

A demokratikus jogállam, a jog uralmára épülő közélet működésének alapja az állampolgári részvétel, amely erősíti a nemzeti öntudatot és kohéziót, összhangot teremt az egyéni célok és a közjó között. Ezt a cselekvő állampolgári magatartást a törvénytisztelet, az együttélés szabályainak betartása, az emberi méltóság és az emberi jogok tisztelete, az erőszakmentesség, a méltányosság jellemzi. Az iskola megteremti annak lehetőségét, hogy a tanulók megismerjék a főbb állampolgári jogokat és kötelezettségeket, és ennek keretében biztosítja a honvédelmi nevelést. A részvétel a közügyekben megkívánja a kreatív, önálló mérlegelő gondolkodás, az elemzőképesség és a vitakultúra fejlesztését. A felelősség, az önálló cselekvés, a megbízhatóság, a kölcsönös elfogadás elsajátítását hatékonyan támogatják a tanulók tevékeny részvételére építő tanítás- és tanulásszervezési eljárások.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

Az éntudat, az énkép (önismeret) fejlesztése, törekvés önmaga minél sokrétűbb fizikai, pszichikai, erkölcsi megismerésére.

Az önismeret – mint a személyes tapasztalatok és a megszerzett ismeretek tudatosításán alapuló, fejlődő és fejleszthető képesség – a társas kapcsolati kultúra alapja. Elő kell segíteni a tanuló kedvező szellemi fejlődését, készségeinek optimális alakulását, tudásának és kompetenciáinak kifejezésre jutását, s valamennyi tudásterület megfelelő kiművelését. Hozzá kell segíteni, hogy képessé váljék érzelmeinek hiteles kifejezésére, a mások helyzetébe történő beleélés képességének az empátiának a fejlődésére, valamint a kölcsönös elfogadásra. Ahhoz, hogy az oktatási és nevelési folyamatban résztvevő tanulók, az elsajátított készségekre és tudásra támaszkodva énképükben is gazdagodjanak, a tanítás-tanulás egész folyamatában támogatást igényelnek ahhoz, hogy tudatosuljon, a saját/egyéni fejlődésüket, sorsukat és életpályájukat maguk tudják alakítani. A megalapozott önismeret hozzájárul a kulturált egyéni és közösségi élethez, mások megértéséhez és tiszteletéhez, a szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakításához.

A családi életre nevelés

A család fogalma, típusai, tagjai, feladatai, családfa, generációk együttélése, családi munkamegosztás, gazdálkodás a családban, a család szerepe az egyén egészséges, harmonikus fejlődésében, egymásrautaltság, lelki közösség.

A család kiemelkedő jelentőségű a gyerekek, fiatalok erkölcsi érzékének, szeretetkapcsolatainak, önismeretének, testi és lelki egészségének alakításában. A szűkebb és tágabb környezet változásai, az értékrendben jelentkező átrendeződések, a családok egy részének működésében bekövetkező zavarok szükségessé teszik a családi életre nevelés beemelését a köznevelés területére. A köznevelési intézményeknek ezért kitüntetett feladata a harmonikus családi minták közvetítése, a családi közösségek megbecsülése. A felkészítés a családi életre segítséget nyújt a gyermekeknek és fiataloknak a felelős párkapcsolatok kialakításában, ismereteket közvetít a családi életükben felmerülő konfliktusok kezeléséről. Az

iskolának foglalkoznia kell a szexuális kultúra kérdéseivel is.

A testi és lelki egészségre nevelés

A mozgásigény kielégítésével, a mozgáskultúra, a mozgáskoordináció, a ritmusérzék és a hallás fejlesztésével, a koncentráció és a relaxáció képességének alapozásával, az egészséges életmódban a tudatosság szerepének bemutatása. Önellátó, testápoló technikák. Az érzelmi intelligencia mélyítése, gazdagítása, az önismeret alakítása, az önértékelés képességének fejlesztése.

Az egészséges életmódra nevelés hozzásegít az egészséges testi és lelki állapot örömteli megéléséhez. A pedagógusok ösztönözzék a tanulókat arra, hogy legyen igényük a helyes táplálkozásra, a mozgásra, a stresszkezelés módszereinek alkalmazására. Legyenek képesek lelki egyensúlyuk megővására, társas viselkedésük szabályozására, a konfliktusok kezelésére. Az iskola feladata, hogy a családdal együttműködve felkészítse a tanulókat az önállóságra, a betegség-megelőzésre, továbbá a szabályok betartására a közlekedésben, a testi higiénében, a veszélyes körülmények és anyagok felismerésében, a váratlan helyzetek kezelésében. A pedagógusok motiválják és segítsék a tanulókat a káros függőségekhez vezető szokások kialakulásának megelőzésében.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

A szociális attitűd fejlesztése, az együttérző, segítő magatartás erősítése. Segítő feladatok az iskolai életben, rendszeresség.

A Nat ösztönzi a személyiség fejlesztését, kibontakozását segítő nevelést-oktatást: célul tűzi ki a hátrányos helyzetű vagy fogyatékkal élő emberek iránti szociális attitűd, segítő magatartás kialakítását a tanulóknál úgy, hogy saját élményű tanuláson keresztül ismerik meg ezeknek a csoportoknak a sajátos igényeit, élethelyzetét. A segítő magatartás számos olyan képességet igényel és fejleszt is egyúttal (együttérzés, együttműködés, problémamegoldás, önkéntes feladatvállalás és -megvalósítás), amelyek gyakorlása elengedhetetlen a tudatos, felelős állampolgári létehez.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

Mindennapi tevékenységeiben váljon általánossá a környezetkímélő, takarékos magatartás, alakuljon ki a természeti és épített környezet iránti szeretet és megővés igénye.

A felnövekvő nemzedéknek ismernie és becsülnie kell az életformák gazdag változatosságát a természetben és a kultúrában. Meg kell tanulnia, hogy az erőforrásokat tudatosan, takarékosan és felelősségteljesen, megújulási képességükre tekintettel használja. Cél, hogy a természet és a környezet ismeretén és szeretetén alapuló környezetkímélő, értékvédő, a fenntarthatóság mellett elkötelezett magatartás váljék meghatározóvá a tanulók számára. Az intézménynek fel kell készítenie őket a környezettel kapcsolatos állampolgári kötelességek és jogok gyakorlására. Törekedni kell arra, hogy a tanulók megismerjék azokat a gazdasági és társadalmi folyamatokat, amelyek változásokat, válságokat idézhetnek elő, továbbá kapcsolódjanak be közvetlen és tágabb környezetük értékeinek, sokszínűségének megőrzésébe, gyarapításába.

Pályaorientáció

A munka szerepe az ember életében. Érdeklődési területek, vonzódások tudatosítása, reális pályakép a képességek, adottságok szerint, mérlegelés. A fizikai és a szellemi munka (a szülők és ismerősök szakmája, ismert szakmák rendszerezése fizikai és szellemi munkacsoportba, a két szakmacsoport lényegi különbségei és hasonlóságai felismerése.

Az iskolának – a tanulók életkorához igazodva és a lehetőségekhez képest – átfogó képet kell nyújtania a munka világáról. Ennek érdekében olyan feltételeket, tevékenységeket kell biztosítani, amelyek révén a diákok kipróbálhatják képességeiket, elmélyülhetnek az érdeklődésüknek megfelelő területeken, megtalálhatják hivatásukat, kiválaszthatják a nekik megfelelő foglalkozást és pályát, valamint képessé válnak arra, hogy ehhez megtegyék a szükséges erőfeszítéseket. Ezért fejleszteni kell bennük a segítséssel, az együttműködéssel, a vezetéssel és a versengéssel kapcsolatos magatartásmódokat és azok kezelését.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

Részvétel a pénz kezelésében, a csoport (évfolyam) ezzel kapcsolatos tevékenységében, a családból hozott példákkal a célszerű gazdálkodás gyakorlása a pénzhasználat és a fogyasztás területén. A saját felelősség, az értékteremtő munka felismerése. Gazdasági, pénzügyi intézmények szerepének alapvető ismerete a mindennapi életben.

A felnövekvő nemzedéknek hasznosítható ismeretekkel kell rendelkeznie a világgazdaság, a nemzetgazdaság, a vállalkozások és a háztartások életét meghatározó gazdasági-pénzügyi intézményekről és folyamatokról. Cél, hogy a tanulók ismerjék fel saját felelősségüket az értékteremtő munka, a javakkal való ésszerű gazdálkodás, a pénz világa és a fogyasztás területén. Tudják mérlegelni döntéseik közvetlen és közvetett következményeit és kockázatát. Lássák világosan rövid és hosszú távú céljaik, valamint az erőforrások kapcsolatát, az egyéni és közösségi érdekek összefüggését, egymásrataltságát. Ennek érdekében a köznevelési intézmény biztosítja a pénzügyi rendszer alapismereteire vonatkozó pénzügyi szabályok, a banki tranzakciókkal kapcsolatos minimális ismeretek és a fogyasztóvédelmi jogok tanítását.

Médiatudatosságra nevelés

A különböző médiumok mint ismeretszerzési, művelődési, önkifejező kapcsolatteremtési lehetőségek megismerése, az alkalmazásokban lévő veszélyforrások tudatosítása. Tudatosság kialakítása a válogatásban.

Cél, hogy a tanulók a mediatizált, globális nyilvánosság felelős résztvevőivé váljanak: értsék az új és a hagyományos médiumok nyelvét. A médiatudatosságra nevelés az értelmező, elemző beállítódás kialakítása és tevékenység-központúsága révén felkészít a demokrácia részvételi kultúrájára és a médiumoktól is befolyásolt mindennapi élet értelmes és értékeltű megszervezésére, tudatos alakítására. A tanulók megismerkednek a média működésével és hatásmechanizmusaiival, a média és a társadalom közötti kölcsönös kapcsolatokkal, a valóságos és a virtuális, a nyilvános és a bizalmas érintkezés megkülönböztetésének módjával, valamint a különbségek és az említett médiajellemzők jogi és etikai jelentőségével.

A tanulás tanítása

Az életkori jellemzők figyelembevételével a kreativitás fejlesztése, az írásbeliség és a szóbeliség egyensúlyára való törekvés, a tanulók egészséges terhelése, érési folyamatuk követése, személyre szóló, fejlesztő értékelésük. Az együttműködésre építő (kooperatív-interaktív) tanulási technikák és tanulásszervezési módok fokozott alkalmazása. Az egyéni tanulási stílus figyelembevétele, egyéni tanulási stratégiák érvényesítése.

A tanulás tanítása az iskola alapvető feladata. Minden pedagógus teendője, hogy felkeltse az érdeklődést az iránt, amit tanít, és útbaigazítást adjon a tananyag elsajátításával, szerkezetével, hozzáféréssel kapcsolatban. Meg kell tanítani, hogyan alkalmazható a megfigyelés és a tervezett kísérlet módszere; hogyan használhatók a könyvtári és más információforrások; hogyan mozgósíthatók az előzetes ismeretek és tapasztalatok; melyek az egyénre szabott tanulási módszerek; miként működhetnek együtt a tanulók csoportban; hogyan rögzíthetők és hívhatók elő pontosan, szó szerint például szövegek, meghatározások, képletek. Olyan tudást kell kialakítani, amelyet a tanulók új helyzetekben is képesek alkalmazni, a változatok

sokoldalú áttekintésével és értékelésével. A tanulás tanításának elengedhetetlen része a tanulás eredményességének, a tanuló testi és szellemi teljesítményeinek lehetőség szerinti növelése és a tudás minőségének értékelése.

Kulcskompetenciák, kompetenciafejlesztés

A Nat kulcskompetenciái nem tantárgyakhoz kötöttek, hanem tantárgyakon átívelve, horizontálisan jelennek meg a kerettantervben a sajátos nevelési igény típusának és súlyosságának megfelelő adaptált formában. A Nat kulcskompetenciái az alábbi specifikumokat hordozzák az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében:

A tanulás kompetenciái

A hatékony, önálló tanuláshoz alapvető készségekkel, képességekkel kell rendelkezni, amit az alapkompentenciák biztosítanak. A tanulót támogatni kell abban, hogy megtalálja saját érdeklődési körét, hogy minél több tanulási technikát megismerjen, és ezek alapján képessé váljon majd saját tanulási stratégia kialakítására. Segíteni kell a tanulót abban, hogy lehetősége legyen a metakogníció (gondolkodásról való gondolkodás) gyakorlására, tudatos alkalmazására, a tanuláshoz való pozitív viszony kialakítására.

A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi kompetenciák)

Az anyanyelv elsajátításának folyamatában az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a közlés és befogadás szóbeli ágát javasolt a középpontba állítani. Az anyanyelv elsajátítása során – a tanulók egyéni sajátosságaihoz való igazodás mellett – alapvető, hogy esetükben a nyelv elsajátítás lényegi módja nem az elszigetelt nyelvi jelenségek oktatása, hanem az a folyamat, amelyben az ember nyelvileg fogalmazza meg a valóságra vonatkozó ítéleteit. Az anyanyelv tanításában csak az a fejlesztő tevékenység hozhatja meg a kívánt eredményt, amely (az egyén képességének és beszédállapotának figyelembevételével) a beszédnek mint összetett folyamatnak a fejlesztésére irányul, s a „nyelvet” funkcióinak (kifejező, informáló, felhívó) megfelelően, elemi formáiban (közlés, megbeszélés, rábeszélés) és alaptípusaiban (élőbeszéd, írott beszéd) gyakoroltatja és alkalmaztatja. Az idegen nyelvi kommunikáció mint kiemelt kompetenciaterület az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelésében egyénileg differenciált tananyagstruktúrát igényel. A hallási észlelés, a figyelem, az emlékezet fokozott fejlesztése mellett a célokat a tanulók szükségletei határozzák meg. A sikeres kommunikáció érdekében szükség van a nagyobb időkeretre, a folyamatos gyakorlásra, a játékos helyzetekben történő megvalósításra, a helyzetgyakorlatokra. Törekedni kell a digitális technológia kínált eszközök, lehetőségek kommunikációs célú alkalmazására.

A digitális kompetenciák

A digitális kompetenciák elsajátítása, felhasználói szintű alkalmazása az esélyegyenlőség megteremtése és a minél önállóbb életvitel támogatása szempontjából is kiemelkedő jelentőségű. Az online zaklatás gyakori megjelenése miatt a tanulóknak ismerniük kell a biztonságos eszközhasználatot, valamint a digitális tartalmak létrehozásával kapcsolatos etikai szabályokat is. A munka, a szabadidő és a tanulás egész életen át ívelő folyamatai során a digitális eszközök használata, az így megszerzett információk feldolgozása és alkalmazása is a digitális kompetenciákat igényli. A tanulók számára fontos a megbízható információk, az online biztonság, a digitális eszközök társadalmilag elfogadott formáinak alkalmazása a kommunikáció során, illetve azok alapvető szabályainak ismerete a társadalomban való részvétel érdekében.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák

A matematikai kompetencia fejlesztése során lehetőség nyílik a problémamegoldó

gondolkodás, valamint a kognitív képességek fejlesztésére. A matematikai kompetencia fejlesztésével az enyhe értelmi fogyatékos tanuló képessé válik a környező világ mennyiségi és térbeli viszonyainak felfedezésére, valamint a tapasztalatok útján megszerzett tudás praktikus felhasználására a mindennapi élet különböző területein. Ez úgy érhető el, hogy a tanulás-tanítás folyamatában döntően a mindennapok során létrejött helyzetekben ismertetjük meg a matematikai tartalmakat. Kiemelten fontos a konkrét cselekvéssel összekapcsolt, a konkrét élethelyzetekhez kötött tapasztalatszerzés és matematikai tevékenység, a szabálytudat és a stratégiahasználat kialakítása, valamint a mindennapokban használható tudás biztosítása.

A természettudományos kompetencia fejlesztése során az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknál a gyakorlati jellegű természettudományi műveltség kialakítása, a mindennapi életben előforduló természettudományos jelenségek körében a felhasználói tájékozottság elérése, az egységes természettudományos világkép kialakítása a feladat. Fontos a mindennapi életet érintő, konkrét tényeken, tapasztalatokon alapuló egyszerű következtetések levonásának és az erre alapozott döntéshozatalnak a tanítása.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák

A tanulókat támogatni kell a társas kapcsolatok kialakításában és fenntartásában, ehhez elengedhetetlen a pozitív énkép és az emberi kapcsolatokban való eligazodás képessége. Az eltérő képességeknek megfelelően fel kell készíteni a tanulókat a változó társadalmi-gazdasági helyzet adta kihívásokra (változó egyéni szerepkör, érdekérvényesítés, tulajdonviszonyok). A tanulóknak ismereteket kell szerezniük a célszerű gazdálkodás, a pénzhasználat és a fogyasztás, valamint – az egyéni képességeket figyelembe véve – a rövidebb és hosszabb távú élethelyzetek tervezése kapcsán. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók felkészülnek a közügyekben való aktív részvételre. A társadalmi részvétel és felelősségvállalás kompetenciái fejlesztése során – a tanulók gyógypedagógiai-pszichológiai jellemzőit figyelembe véve – a tartalmakat sajátélményű tevékenységek formájában gyakoroltatva kell biztosítani. Az önismeret, a kapcsolatteremtés, kapcsolattartás képességének fejlesztése elősegíti a harmonikus közösségi beilleszkedést, a felelős társadalmi részvételt.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

Az eredetiség és ötletgazdagság, a divergens gondolkodás, a kíváncsiság és az alkotókedv nem csak az intellektuális tényezők függvénye, ezen a területen nagy szerepe van a motivációnak és az érzelmeknek is. Fontos a sok érzékszervi, megfigyelési, manipulatív tevékenységre épülő tapasztalatszerzés, a nyitottság, az értékítélet kialakítása.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

A munkavállalói és innovációs kompetenciákhoz szükséges ismeretek, képességek és attitűdök alakítása, formálása a tanulók egyéni sajátosságait figyelembe véve lehetséges. A tanulási-tanítási folyamatban az enyhe értelmi fogyatékos tanuló minden esetben saját cselekedeteinek tükrében ismerje fel lehetőségeit, próbálja elérni céljait. A munkavégzésre való szocializálás, a munkavállalói magatartás kialakítása, a tanulók élettervezésének elősegítése, az önálló életvezetés megalapozása a társadalmi beilleszkedés fontos eleme.

Egységesség és differenciálás

Az egységesség és a differenciálás érvényesítésének megvalósítását a pedagógiai gyakorlatban az adaptív oktatás jellemzőinek ismerete és annak alkalmazása teszi lehetővé. Az oktatási folyamat akkor adaptív, ha a megvalósítása során a differenciálás és az egységesség elve egyaránt érvényesül. Az adaptív oktatás gondolata, a megvalósítás gyakorlata az egymástól különböző tanulók egyszerre történő eredményes tanításának ellentmondását oldja fel. Egy

olyan tanári gondolat- és tevékenységrendszert kínál, amely a tanulók egyéni sajátosságainak figyelembevételére épülve egyszerre biztosítja a differenciálás egyéni fejlesztő hatását és a pedagógiai gyakorlatban megjelenő egységességet.

Az adaptív oktatás feltételei között egyenrangúan szerepelnek a szükséges tanulói sajátosságok – a tanuló tudása, az aktivitásra való készenléte, fejlettsége az önálló munkavégzés és az együttműködés terén, helyzete a társas kapcsolatrendszerben – és a tanulók számára leginkább kedvező tanulásszervezési formák: a frontális munka, a csoportmunka, a párban folyó tanulás, az egyéni munka, az individualizált munka.

A pedagógiai differenciálás háttérében az a törekvés húzódik meg, hogy az egységes tartalmi szabályozás keretei között minden tanuló a neki megfelelő nevelésben és oktatásban részesülhessen optimális fejlődése, egyéni teljesítőképességének teljes kibontakoztatása érdekében. A differenciálásnak nélkülözhetetlen és sok variációban alkalmazott eszköz-együttesként kell megjelennie.

A sajátos nevelési igényű tanulók hatékony oktatása, nevelése érdekében többszintű és változatos differenciálást kell megvalósítani – mind a gyógypedagógiai intézményi, mind az integrált nevelés szervezeti formák esetén – a csoportba sorolás, a célok, a tartalom, a követelmények, a szervezési módok és eszközök vonatkozásában egyaránt. A megfelelő oktatási módszerek, munka- és tanulásszervezési formák serkenthetik az egyéni különbségek kibontakozását. Az egyéni fejlesztési programok, a differenciálás különböző lehetőségei során a pedagógusok megfelelő feladatokkal fejlesztik a tehetséges tanulókat, figyelik fejlődésüket, és az adott szakasznak megfelelő kihívások elé állítják őket. A differenciált – egyéni és csoportos – eljárások biztosítják ugyanakkor az egyes területeken alulteljesítő tanulók felzárkóztatását, a lemaradás egyéni okainak felderítésén alapuló csökkentését, megszüntetését. A sajátos nevelési igényű tanulók nevelésében oktatásában (az együttnevelésre vonatkozóan is), a fejlesztésében részt vevő pedagógus megközelítése az elfogadás, tolerancia, empátia, továbbá az együttneveléshez szükséges kompetenciák megléte. A pedagógus a differenciálás során figyelembe veszi a tantárgyi tartalmak – egyes sajátos nevelési igényű tanulók csoportjaira jellemző – módosulásait. Szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít, ennek alapján egyéni haladási ütemet biztosít. A differenciált nevelés, oktatás céljából individuális módszereket, technikákat alkalmaz; egy-egy tanulási, nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres. Együttműködik különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba. A sajátos nevelési igényű tanulók számára szükséges többelzolgáltatásokhoz tartozik a speciális tankönyvekhez és tanulási segédletekhez, továbbá a speciális gyógyászati, valamint tanulás, életvitelt segítő eszközökhöz való hozzáférés.

Az adaptív oktatás gyakorlati megvalósításának két kulcsmozzanata van. Az egyik a bemeneti jellemzők köre, melyek alapjaiban kijelölik az egyéni utat, illetve az annak bejárásához vezető stratégia megvalósítandó pedagógiai mozzanatait. A másik a kimeneti elvárások köre, melyek a prognosztizálható fejlesztés/fejlődés kritériumainak, a kimeneti követelmények meghatározásához nyújtanak segítséget.

A bemenetnél, az iskolai, oktatási folyamat kezdetén a sajátos nevelési igény pontos, egyénre szabott feltárása szükséges, a képességstruktúra, a lényegi személyiségvonások, a szocializációs funkciók területeinek feltérképezésével. A feltárás a gyógypedagógia, a pszichológia módszereivel történik. A funkcionális képességek (az észlelés, az emlékezet, a figyelem, a gondolkodás), a tanult képességek (a kommunikációs, a kognitív, a cselekvés, a szocializációs képességek), a család legjellemzőbb mutatói, a családi szocializáció színterei, a kommunikációs, célracionális, dramaturgiai tevékenységrendszer, az interakciók és struktúrák rendszere együtt jelenthetik a gyermeki szükségletek megfogalmazásának alapjait, amelyre építeni lehet az egyéni út meghatározását, a pedagógiai diagnózist, a stratégiát és a terápiát.

A kimeneti elvárások – a pedagógiai folyamatban a tanulók egyéni jellemzőit, fejleszthetőségi sajátosságait mindvégig figyelembe véve – a társadalmi szükségletből vezethetők le. A társadalmi szükséglet meghatározásához a kiindulópontot a társadalom leírása jelenti, a jelen és a belátható jövő társadalmi sajátosságainak számbavétele. Ez azt jelenti, hogy a klasszikus tudásközlés mellett az információrobbanás korszakának jellemzőjeként az integratív, interpretatív szerepet is figyelembe véve lehet az iskola helyi nevelési rendszerét a társadalom szocializációs közegének modelljeként tekinteni. Így a fejlesztési-nevelési-oktatási-képzési rendszerben érvényesíthetők a következő jellemzők: (a) a nevelés mint kapcsolat, az értékek, a tudás, a cselekvési minták közvetlen cseréje, (b) az identitás és önismeret mint szocializációs cél, (c) párbeszéd, megoldáskeresés, értékelés, válogatás, közvetlen megfigyelés, kipróbálás mint tipikus tevékenységek és (d) a kíváncsiság mint motiváció.

Kötelező tantárgyak és óraszámok

Tantárgyak	5. évfolyam	6. évfolyam	2 tanéves óraszám	7. évfolyam	8. évfolyam	2 tanéves óraszám
	Heti óraszám			Heti óraszám		
Magyar nyelv és irodalom	4+1	4+1	288	4+1	4+1	288
Idegen nyelv	-	-	-	2	2	144
Matematika	4+1	4+1	288	4+1	4+1	288
Etika	1	1	72	1	1	72
Történelem	2	2	144	2	1	108
Hon- és népismeret	1	-	36	-	-	-
Természettudomány	2	3	180	5	5	360
Allampolgári ismeretek	-	-	-	-	1	36
Ének-zene	2	2	144	1	1	72
Vizuális kultúra	2	2	144	1	1	72
Digitális kultúra	1	1	72	1	1	72
Technika és tervezés	1	1	72	1	1	72
Testnevelés	5	5	360	5	5	360
Osztályfőnöki óra (közösségi nevelés)	1	1	72	1	1	72
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	144	2	2	144
Heti órakeret	28	28		30	30	

A kerettantervek által előírt tartalmakra jelzett javasolt óraszámok az adott tantárgyon belül a tanulók egyéni képességeinek megfelelően átcsoportosíthatóak.

NAT 2020

Kerettanterv a középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók számára 1–8. évfolyam

A középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók igen eltérő egyéni adottságokkal bírnak, fejlesztésük során egyénenként is eltérő nevelési, oktatási igények és szükségletek jelentkeznek. A tanulási képességet a középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók esetében elsősorban a kognitív képességek eltérései határozzák meg. Jellemző az idegrendszer (elsősorban a központi, de gyakran a környéki is) struktúrájának átfogó

érintettsége. Az érzékelés gyakran differenciálatlanabb, így a releváns ingerek, észleletek feldolgozási folyamata – detektálása (felfedezése-tudatosítása), szelektálása (az adott helyzetben lényegesek szűrése, kiemelése) – is nehezített. Gyakran tapasztaljuk az önkéntelen figyelem ingadozását, csapongását különféle ingerforrások között, vagy merev megtapadását egy-egy dolognál. A figyelem szándékos fókuszálása, irányítása nagy erőfeszítést kíván, így hamarabb alakul ki fáradtság. Ennek megnyilvánulási formái lehetnek rendhagyók, pl. ingerlékenység, kapkodó munkavégzés, indokolatlanul gyakori mosdóba vagy egyéb helyre kéredzkedés, egyéb elkerülő magatartás (állandó orrfújás, ceruzahegyezés vagy bármi, az egyénre jellemzően). Az emlékezeti funkciókra jellemző, hogy a munkamemória egyszerre kevesebb, sok esetben csupán egy-egy új elemet tud befogadni. A hosszú távú tárba nehezebben rögzülnek új elemek. A felejtés kevéssé jellemző, de a felidézéshez gyakran szükségesek a megfelelő kulcsingerek. A felidézést jelentősen támogatja, ha az adott dologhoz, ismerethez a tanulónak pozitív érzelmi kötődése van. A gondolkodásban a megszokott sztereotípiák fontos támpontokat adnak, ugyanakkor ezek okozzák más kontextusban a rigiditást (gondolkodásbeli merevséget, rugalmatlanságot) is. Általában az egy szempont szerinti ítéletalkotás, az egyenes következményes következtetések, a ha-akkor összefüggések felismerése jól alkalmazható. Az új ismeret korábbiakhoz való kötése, változó kontextusban való értelmezése, rugalmas alkalmazása, azaz az ismeretek generalizálása nehezített.

A célok és feladatok meghatározása a Nemzeti alaptanterven (Nat) és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvén alapul. A sajátos nevelési igényű tanulók esetében is a Nat-ban meghatározott egységes fejlesztési feladatokat kell alapul venni. A nevelési-oktatási folyamatot a tanulók lehetőségeihez, korlátaikhoz és speciális igényeihez igazodva elsősorban a következő elvek szerint kell megszervezni:

- a feladatok megvalósításához hosszabb időszavakat, tágabb kereteket kell megjelölni ott, ahol erre szükség van;
- igény szerint sajátos, a fogyatékkal összefüggő tartalmakat, követelményeket kell kialakítani és teljesíteni;
- szükség esetén a tanuló számára legmegfelelőbb alternatív kommunikációs módszerek és eszközök, siket tanulóknál a magyar nyelv elsajátításának, alkalmazásának beépítése a nevelés, oktatás folyamatába;
- az iskolák segítő megkülönböztetéssel, egyénileg is támogassák a tanulókat, elsősorban az önmagukhoz mért fejlődésüket értékelve; az egyes fogyatékkal élő tanulókkal összefüggő feladatokról a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának tantervi irányelve és a vizsgaszabályzatok adnak eligazítást.

A hatályos jogszabályok alapján az iskola pedagógiai programjának részeként, a miniszter által kiadott kerettanterveket kiegészítve helyi tantervet készít. A helyi tanterv elkészítésekor különös figyelmet kell fordítani a Nat jelzett elvei közül arra, hogy a helyi tanterv a fogyatékkal, sajátos nevelési igénnyel összefüggő tartalmakat, követelményeket jelenítsen meg, ennek érdekében a kerettanterv tartalmi elemei az igényeknek megfelelően adaptálhatóak, illetve ugyanazon célokat szolgáló elemekkel behelyettesíthetőek. A Nat. szerint meghatározott fejlesztési területek – nevelési célok egyes esetekben összevontan, integráltan jelennek meg. Az egyes eltérő megnevezésű tantárgyak Nat tanulási terület és tantárgy szerinti megfeleltetése az „A tantárgyak struktúrája és a hozzájuk tartozó óraszámok” cím alatt történik meg.

Témakörök

A Nat témakörei a sajátos nevelési igény típusának és súlyosságának megfelelő módon adaptálva, horizontálisan érvényesülnek a kerettantervben. A témakörök egy adott tantárgyon belül a Nat-tól esetenként eltérő megnevezéssel és más belső elrendezéssel jelennek meg, hogy igazodjanak a sajátos nevelési igényű tanulók speciális tanulási igényeihez, de összességükben – adaptált formában – lefedik a Nat által az adott tantárgyra meghatározott témakörök tartalmi egészét.

Célok, feladatok:

Az iskolai nevelés-oktatás során az egyéni bánásmód elvét alkalmazva biztosítható a közép súlyos

értelmi fogyatékos tanulók személyiségének harmonikus fejlődése.

Az általános iskolai nevelés-oktatás célja kialakítani a helyes közösségi magatartást, az együttműködési képességet és a szocializációs készséget a hiányosan működő képességek korrekciója, a hátrányok csökkentése érdekében, miközben folyamatos motivációval, az érdeklődés fenntartásával valósul meg a jól működő funkciók fejlesztése.

Az általános iskolai nevelés-oktatás feladata minél nagyobb mértékben előkészíteni az önálló vagy támogatott életvezetés lehetőségét, kialakítani a környezethez való kötődés igényét, a közösségi alkalmazkodást és elfogadást, törekedve az önérvényesítéssel és önálló döntési képességgel rendelkező kialakítására, a tanuló felkészítésére a lehető legeredményesebb társadalmi integrációra.

Az általános iskolai nevelés-oktatás megalapozza a tanulói képességekhez és érdeklődéshez igazodó, készségfejlesztő iskolai nevelés-oktatásban történő részvétel és a gyakorlati munkavégzés feltételeit úgy, hogy fokozott figyelmet fordít azoknak a kompetenciáknak a fejlesztésére, amelyre a középsúlyos értelmi fogyatékos tanulóknak az iskolai oktatás után szükségük lehet (a készségfejlesztő iskola évfolyamain, napközi otthonokban, családban, lakóotthonokban, védő vagy integrált munkahelyeken).

A középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók nevelésében kiemelt figyelmet kell fordítani az egyénre szabott terápiás eszközök, eljárások alkalmazásával a képességstruktúra hiányosságainak kompenzálására, az épen maradt funkciók feltárásával és azokra építéssel. A pedagógusoknak feladatuk a gyakorlatorientált, a mindennapi élet tevékenységeire felkészítő képzés megvalósítása, az életvezetési technikák megalapozása, elsajátíttatása, gyakoroltatása. A személyiség gazdagítása érdekében az önfogadásra és mások elfogadására a toleráns magatartás kialakításával tehet szert a gyermek/tanuló. Mindehhez olyan iskolai légkört kell teremteni, amelyben mind a tanuló, mind a felnőtt jól érzi magát, ahol az emberi és társas kapcsolatok a kölcsönös tiszteleten alapulnak, ahol minden tanuló teljes értékű emberként élheti meg önmagát, a másságot is elfogadva.

Fejlesztési területek – nevelési célok

Az erkölcsi nevelés

A középsúlyos értelmi fogyatékos tanuló képes szociális kapcsolatokat kialakítani és fenntartani, ismeri és elfogadja az alapvető emberi értékeket, a személyiségében rejlő pozitív tulajdonságokat meg tudja jeleníteni a környezeté számára. Különböző élethelyzetekben képes az adekvát viselkedésre, elfogadja társait és környezetét, megismeri, követi és igyekszik betartani a szabályokat. Interperszonális kapcsolataiban együttműködő, megértő, türelmes.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

A tanuló érdeklődik környezeté és lakóhelyé szokásai iránt, ismeri a legfontosabb nemzeti ünnepekhez köthető hagyományokat, képességeihez mértén bekapcsolódik az ünnepi megemlékezésekbe. Fokozatosan megismeri a szülőföld, a haza legfontosabb értékeit, megismeri környezetében előforduló szimbólumait.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

A tanuló fokozatosan képessé válik az együttműködésre környezetével, közösségében magatartása elfogadó. Megismeri, és képességeinek megfelelően alkalmazza alapvető emberi jogait és kötelezettségeit. Kialakul igénye az önállóságra, megismeri az önérvényesítés és a támogatott döntéshozatal lehetőségét. Közösségének alakításába bevonható, igényli a rendezett, célszerűen kialakított környezetet.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

A tanuló megtapasztalja saját személyét, bekapcsolódik társas foglalkozásokba.

Megtanulja a helyzeteknek megfelelő kapcsolatokat megteremteni környezetével, cselekedeteit kontrollálni, képes a kapcsolatokban a közeledés és a távolságtartás egyensúlyának és szükségességének megválasztására. Konfliktusait önállóan, vagy segítséget kérve próbálja megoldani. Megtanul választani lehetőségei közül, képessé válik korlátai felismerésére, megismeri az adekvát segítségkérés módszereit. Megismeri a nemi szerepekkel kapcsolatos alapvető társadalmi elvárásokat és a biológiai működés elemeit.

A családi életre nevelés

A tanuló lehetőség szerint minél nagyobb önállósággal közreműködő önmaga ellátásában, ismeri a családi élet szerepeit, feladatait. Képességeihez mértén elfogadja és kéri személyi segítő tanácsát a magánéletben adódó problémahelyzetek megoldásához.

A testi és lelki egészségre nevelés

A tanuló megismeri a helyes táplálkozás és a személyes higiéné alapjait, minél önállóbban képes gondoskodni magáról, ápolni testét. Igényli a rendszeres testmozgást, figyel testi épségének és egészségének megőrzésére.

Lehetőségeihez mértén felismeri és elkerüli a káros szokásokat és veszélyes helyzeteket.

Testi és lelki érzéseit képes környezetének megfelelő jelzésekkel tudomására hozni.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség területén a tanulóban megerősödik a másokra való odafigyelés igénye, szívesen törekszik közösségében a segítségnyújtásra. Felismeri gyakorlati tevékenységében az önmaga és mások testi és lelki épségének megóvása érdekében szükséges körültekintő magatartás fontosságát.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

A tanuló igényli a kulturált környezetet, vigyáz lakóhelye, élettere tisztaságára, óvja épségét. Felismeri a szennyező anyagokat, kerüli a káros környezeti hatásokat. Igényévé válik a takarékoság az anyagokkal, energiával, kerüli a felesleges pazarlást. Megtanulja szükségleteihez mértén beosztani a javakat.

Megismeri és alkalmazza a szelektív hulladékgyűjtés, az újrafelhasználás és hasznosítás gyakorlati technikáit.

Pályaorientáció

A tanuló motivációja felkelthető a munkatevékenységek iránt, lehetőségeihez képest igényli a felnőtt élet alapvető tevékenységének, a munkának megismerését, elsajátítását.

Képes önmaga munkatevékenységi lehetőségeinek felismerésére, belátására, elfogadja a segítséget.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

A tanuló megismeri a pénz fogalmát, adott nagyságrendben tisztában van az ár és az érték fogalmával. Tisztában van a takarékoság, a pazarlás és a felesleges fogalmával.

Képes saját tulajdonának felismerésére és megóvására.

Médiatudatosságra nevelés

A tanulóban fokozatosan tudatosul a virtuális valóság és az élet közötti különbség. Felismeri az elektronikus eszközök helyes információszerező és szabadidő eltöltési lehetőségeit, ügyel a mértékletességre.

A tanulás tanítása

A tanuló az elsajátított kompetenciák felhasználásával igényli az ismeretszerzést, az új információk, tevékenységek elsajátítását. Felkelthető a tanuláshoz és megismeréshez motivációja, kíváncsisága.

Kulcskompetenciák

A középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók egyénileg nagyon eltérő képességprofilja miatt a Nat kulcskompetenciáinak fejlesztése is egyéni, individualizált módon valósulhat meg. Mindazonáltal a fejlesztésnek vannak olyan átfogó elemei, amelyeknek egységesen érvényesülniük kell. Kiindulási alap a kognitív fejlesztés, amely meghatározza a többi területen való sikerességet is. Ugyanakkor nem szabad megfeledkezni arról sem, hogy az egyes kompetenciaterületek nem elszigetelten, hanem kölcsönhatásban jelennek meg és fejlődnek.

A tanulás kompetenciái

A Nat-ban meghatározott kapcsolódó ismeret, készség és attitűd kialakulása részlegesen várható el értelmi akadályozottság esetén. Ez távlati, ideális célkitűzésként értelmezhető, és a fejlesztést kis lépésekre, részcélokra kell bontani, az egyes tanulók képességstruktúrájához igazodva. Különös

figyelmet kell fordítani a motiváció kialakítására, illetve fenntartására, az én-tudatosság, a saját értékek és lehetőségek felismerésének fejlesztésére. Elsődleges cél a szűkebb, majd tágabb környezetben való eligazodás, a közösségi részvétel különféle szerepköreire való felkészülés, a minél önállóbb életvitel kialakítása.

A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi)

A kommunikációs kompetenciák fejlesztése általános, tág értelmezésben megfeleltethetők a Nat vonatkozó célkitűzéseinek. Nélkülözhetetlen az információ befogadásához, az elemi gondolkodási műveletek hatékony működéséhez. Elsődleges a kommunikációs szándék felkeltése/fenntartása, a kommunikációs csatornák hatékony alkalmazása mind a megértés és információszerezés, mind az önkifejezés tekintetében. Mivel a társas helyzetek, kapcsolatok alapja, a szociális készségek fejlesztése szempontjából is kiemelten fejlesztendő terület. A más nyelvekkel való ismerkedés opcionális, sok középújsúlyos értelmi fogyatékos tanuló esetében nem megvalósítható. Néhányan azonban rendelkezhetnek a szükséges alapképességekkel, és általános adottságaikhoz képest jó nyelvelsajátítási képességük lehet. Ezen nevelési-oktatási formában idegen nyelv oktatása nem folyik, a hangsúly az anyanyelvi kompetenciákra helyeződik.

A digitális kompetenciák

A digitális kompetenciák alapjaiban megfeleltethetők a Nat elvárásainak. A készség szintben, illetve a támogatási szükségletben lehetnek jelentős egyéni eltérések. A hamis információk kiszűrése, valamint a lehetséges visszaélések elkerülése érdekében fokozottan figyelmet kell fordítani a „gyanús”, „bizonytalan” internetes tartalmak felismerésére, a megfelelő kapcsolati személytől való segítségkérésre, a támogatott döntéshozatal gyakorlására. A verbális kommunikációra képtelen tanulók esetén helyettesítő/kiegészítő jelleggel egyaránt alkalmazunk különféle IKT-eszközöket.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák

A gondolkodási kompetenciái megfelelően adaptálva jól értelmezhetők a középújsúlyos értelmi fogyatékos tanulóakra is. Különös figyelmet kell fordítani a meglévő képességek fejlesztésére, a látókör szélesítésére, az elemi mérlegelő érzék, óvatosság alakítására, miközben meg kell tartani / ki kell alakítani a környezet iránti nyitottságot, kíváncsiságot is. Alapcél az egyszerű logikai összefüggések felismerése, az ismeretek minél rugalmasabb, eltérő kontextusokban való hatékony előhívása és alkalmazása.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák

A középújsúlyos értelmi fogyatékos ember számára kiemelten fontos terület, mivel nagy valószínűséggel hosszú távon, egész életen át valamilyen közösségi ellátásban fog részesülni. Az egyéni és közösségi javakat szolgáló tevékenységek, készségek gyakorlása a személyes jóllétnek is egyik alappillére. A saját személyiség, a külső és belső tulajdonságok ismerete, a viselkedésszabályozás alapjai, az együttműködési készség (ki)alakítása, a társas kapcsolatok szabályrendszerének megismerése kiemelten fejlesztendő. Cél a harmonikus, reális önértékeléssel, pozitív énképpel rendelkező személyiség kibontakoztatása. Fontos a helyes önellátási-önkiszolgálási szokások (beleértve a napirend, az egészséges életmód), a tanuló önmaga és környezete iránti igényesség kialakítása. Kiemelten fontos, hogy a tanuló érdeklődéséhez, igényeihez mértten megfelelő nemi és szexuális nevelést biztosítsunk, mint az önazonosság, én-tudatosság integráns része. Mint minden nevelésben, kisebb korban a szokások kialakítása van inkább előtérben, de a középújsúlyos értelmi fogyatékos tanulóknál is fontos, hogy fokozatosan megtanulják az önálló felelősségvállalást. Ennek kardinális kérdése, hogy a tanuló felismerje a lehetőségek és lehetséges következmények közötti összefüggéseket, tudja, hogy mit jelent a következmények vállalása, és felismerje, hogy mikor van szüksége segítségre a lehetséges következmények feltárásában (támogatott döntéshozatalra való felkészítés). Ez leginkább konkrét élethelyzetekhez, eseményekhez kötötten valósulhat meg.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

A Nat leírásában foglaltak megvalósulásában nagyobb szerep jut az érzelmi alapú megközelítésnek. A kreativitás, az alkotótevékenység sok középújsúlyos értelmi fogyatékos ember számára az önkifejezés alapvető eszköze. Ennek elemei épülnek be a felnőttkori foglalkozásterápiás tevékenységekbe is. Sok

esetben ez a szabadidő tartalmas eltöltésének egyik módja lehet. Külön figyelmet kell szentelni e téren a kiemelkedően teljesítő tanulók tehetséggondozására.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

A vonatkozó kompetenciák megfelelően adaptált értelmezésben megfeleltethetők a Nat leírásának. Elsődleges a pályaaorientáció: adjuk meg a lehetőséget, hogy a tanuló különféle területeken próbálja ki magát. Ezáltal felszínre kerülhetnek erősségei, egyben érdeklődésének megfelelő elfoglaltságot végezhet. Fejlesztendő területek a kitartás, a munkafegyelem, az adott tevékenység jelentőségének belátása, a munkavállalói szerepkörhöz igazodó viselkedési normák gyakorlása. Ettől elválaszthatatlan, hogy a tanuló tisztában legyen az alapvető jogokkal, amelyek munkavállalóként megilletik. A különféle eszközök, nyersanyagok, munkafolyamatok célirányos megismertetése is szükséges. Tudatosá kell tenni a különbséget a precíz teljesítményelvárás és a kreativitás, az alternatív megoldások lehetőségei között.

Egységesség és differenciálás

A középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók oktatásának követendő szempontja az életkori csoportokban történő fejlesztés megtartása mellett a tanulók egyéni haladási üteméhez igazodó, az önmagához mért fejlődést értékelő, sikerélményt biztosító, a reális életlehetőségeket folyamatosan szem előtt tartó oktatás, nevelés, képzés. A tananyag kiválasztásában és elrendezésében figyelembe kell venni, hogy a foglalkozások célja lépésről lépésre a károsodásokból eredő lemaradások csökkentése a meglévő képességekre építve, tanórai keretek között, figyelembe véve a harmonikus személyiségfejlődés igényeit. Fontos a folyamatos ismétlés, gyakorlás, nagy szerepe van a tevékenységek életközegben való alkalmazásának, a cselekvésbe ágyazott ismeretszerzésnek. A tantárgyak tananyagánál a fő hangsúly nem a műveltségátadáson van, hanem azon komplex képességek, készségek, kompetenciák kialakításán, amelyek elősegítik az alapvető fejlesztési célok megvalósítását.

A pedagógiai munka során törekedni kell a gyógypedagógiai nevelésben, fejlesztésben kiemelkedő jelentőségű érzelmi motivációra, játékosságra. A nevelési és oktatási módszereket mindig a tanulók életkorának és személyiségjegyeinek megfelelően kell megválasztani.

A tanterv a kultúrtechnikai tantárgyak tanítása során, a magasabb évfolyamokon sem javasol képesség szerint differenciált csoportokat. A differenciálást az ismeretekben, módszerekben, a tanulói tevékenységekben és a segítségnyújtás mértékében a tanítási órán kell megvalósítani, mert a gyakorlati pedagógiai tapasztalat azt mutatja, hogy minden tanuló képes fiatal felnőtt koráig ezen a téren továbbfejlődésre. A kamaszkor és annak befejeződése után is motiváltak a tanulók az olvasás, írás, számolás elsajátítására.

Az egyénre szabott nevelés és oktatás mellett is mutatkoznak – az adott csoporton belül – leszakadó, lemaradó tanulók. A lemaradás oka a súlyos akadályozottságban, hosszantartó betegségben, a képesség, tudás elsajátításához rendelkezésre álló időkeret szűkösségében keresendő. A tanulási képességek terén mutatkozó nagyfokú eltérések leküzdésére fontos a differenciált foglalkoztatás, egyéni és kiscsoportos formában.

Tanórai keretben a figyelemfelkeltés, a cselekedtetés, az ismeretek közvetítése és megerősítése differenciált formában, képesség szerinti csoportok kialakításával, esetenként egyéni bánásmóddal történik. Lehetőséget kell teremteni a feladatok elvégzésében az egyéni igényekhez igazodó segítségnyújtásra, a szemléltető eszközök és tanulói segédletek szükséglet szerinti megválasztására. Ebben a munkában a legfontosabb segítők a pedagógiai asszisztensek és a gyermekfelügyelők. A tanulás szervezésénél döntő az állandó ösztönzés megvalósítása, a cselekedtetés, a különböző tantárgyaknál megjelenő tananyagok kapcsolódási pontjainak különböző szempontú megközelítése, megerősítése. Az iskola tanulásszervezése a napközi otthoni foglalkozásokkal együtt egész napos. A tanulók házi feladatot csak saját kérésre kapnak, minden kötelező tanulási tevékenység az iskolában történik.

Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs és tanórai foglalkozások célja a károsodásból eredő nagyfokú lemaradások csökkentése, a meglévő képességelőnyökre építve az eredményes személyiségfejlesztés megvalósítása, tanórai keretek között, egyéni és kiscsoportos formában.

A fejlesztés célja nem a tanórai tananyag átismétlése, hanem a képességek, készségek, kompetenciák terápiás fejlesztése:

- érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, koncentráció, grafomotoros koordináció, tájékozódás;
- bazális stimuláció, beszédfejlesztés, szociális és kommunikációs tevékenység segítése,
- művészeti foglalkozások, zene, rajz, tánc stb.;
- mozgásállapot javítása, sporttevékenység.

A tehetséggondozás során a fő hangsúly az épen maradt részképességek fejlesztésén van, és elsősorban érdeklődési körök alapján szerveződik. Legfontosabb feladata a szabadidő hasznos eltöltésére nevelés, művészetekkel, az egészséges életmóddal és a környezettudatos magatartással összefüggő tevékenységek.

A sajátos nevelési igényű tanulók nevelésében, oktatásában, fejlesztésében részt vevő pedagógus megközelítése az elfogadás, tolerancia, empátia, és az együttneveléshez szükséges kompetenciák megléte. A pedagógus a differenciálás során figyelembe veszi a tantárgyi tartalmak – egyes sajátos nevelési igényű tanulók csoportjaira jellemző – módosulásait. Szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít, ennek alapján egyéni haladási ütemet biztosít.

A differenciált nevelés, oktatás céljából individuális módszereket, technikákat alkalmaz; egy-egy tanulási, nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres. Együttműködik különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatát beépíti a pedagógiai folyamatokba.

A középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók számára szükséges többlétszolgáltatásokhoz tartozik a speciális tankönyvekhez és tanulási segédletekhez, továbbá a speciális gyógyászati, valamint tanulást, életvitelt segítő eszközökhöz való hozzáférés.

Az adaptív oktatás gyakorlati megvalósításának kulcsmozzanatai:

- a bemeneti jellemzők megismerése, melyek alapjaiban kijelölik az egyéni utat, illetve az annak bejárásához vezető stratégia megvalósítandó pedagógiai mozzanatait;
- a kimeneti elvárások, melyek a prognosztizálható fejlesztés/fejlődés kritériumainak, a kimeneti követelmények meghatározásához nyújtanak segítséget.

A bemenet, az iskolai, oktatási folyamat kezdetén szükséges a sajátos nevelési igény pontos, egyénre szabott feltárása, a képességstruktúra, a lényegi személyiségvonások, a szocializációs funkciók területeinek feltérképezésével. A feltárás a gyógypedagógia, a pszichológia módszereivel történik. A funkcionális képességek (az észlelés, az emlékezet, a figyelem, a gondolkodás), a tanult képességek (a kommunikációs, a kognitív, a cselekvés, a szocializációs képességek) és a család legjellemzőbb mutatói (a családi szocializáció színterei, a kommunikációs, cél-rationális, dramaturgiai tevékenységrendszer, az interakciók és struktúrák rendszere) együtt jelenthetik a gyermeki szükségletek megfogalmazásának alapjait, amelyre építeni lehet az egyéni út meghatározását, a pedagógiai diagnózist – a stratégiát és a terápiát.

A kimeneti elvárások – a pedagógiai folyamatban a tanulók egyéni jellemzőit, fejleszhetőségi sajátosságait mindvégig figyelembe véve – a társadalmi szükségletből vezethetők le. A társadalmi szükséglet meghatározásához a kiindulópontot a társadalom leírása jelenti, a jelen és a belátható jövő társadalom sajátosságainak számbavételét. Ez azt jelenti, hogy a klasszikus tudásközlés mellett az információrobbanás korszakának jellemzőjeként az integratív, interpretatív szerepet is figyelembe véve lehet az iskola helyi nevelési rendszerét a társadalom szocializációs közegének modelljeként tekinteni. Így a fejlesztési-nevelési-oktatási-képzési rendszerben érvényesíthetők a következő jellemzők:

- a munka, a tanulás, a szabadidő, a szórakozás határainak elmosódása, az élethosszig tartó tanulás szükségessége,
- a piaci elemek mint a gazdasághoz való viszony fő jellemzői,
- nagy választási lehetőség, elágazó életutak mint az életút jellemzői,
- a nevelés mint kapcsolat, az értékek, a tudás, a cselekvési minták közvetlen cseréje,
- az identitás és önismeret mint szocializációs cél,
- párbeszéd, keresés, értékelés, válogatás, kritika, közvetlen megfigyelés mint tipikus tevékenységek,
- érték-pluralitás, egyéni boldogság mint értékek, és a kíváncsiság mint motiváció.

A tantárgyak struktúrája és a hozzájuk tartozó óraszámok

Műveltségi terület	Tantárgy	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Magyar nyelv és irodalom	Kommunikáció (Magyar nyelv és irodalom)	4+1	4+1	4+1	4+1	4+1	4+1	5	5
	Olvasás-írás (Magyar nyelv és irodalom)	2+1	2+1	3+1	3	4+1	4+1	2+1	2+1
Matematika	Számolás-mérés (Matematika)	2	2	2	2+1	3	3	3	3
Történelem és állampolgári ismeretek	Állampolgári ismeretek	-	-	-	-	1	1	1	1
	Hon- és népismeret	-	-	-	-	-	-	1	-
	Etika	-	-	-	-	-	-	-	1
Természettudomány és földrajz	Környezetismeret	-	-	-	-	1	1	2	2
Művészetek	Ének-zene	2	2	2	2	2	2	2	2
	Ábrázolás-alakítás (Vizuális kultúra)	3	3	2	2	2	2	2	2
Technológia	Digitális kultúra	-	-	-	-	-	-	1	1
Testnevelés és egészségfejlesztés	Mozgásnevelés (Testnevelés)	5	5	5	5	5	5	-	-
	Testnevelés	-	-	-	-	-	-	5	5
	Osztályfőnöki (Közösségi nevelés)	-	-	-	-	1	1	1	1
Egyéb	Önkiszolgálás	2	2	-	-	-	-	-	-
	Életvitel és gyakorlat	-	-	2	2+1	2+1	2+1	3+1	3+1
	Játéokra nevelés	2	2	2	2	-	-	-	-
Szabadon tervezhető órakeret		2	2	2	3	3	3	2	2
Összesen		24	24	24	25	28	28	30	30

A kerettantervek által előírt tartalmakra jelzett javasolt óraszámok az adott tantárgyon belül a tanulók egyéni képességeinek megfelelően átcsoportosíthatóak.

Szakiskola

A képzés célja:

- Olyan általánosan művelt, korszerű szakmai, elméleti és gyakorlati felkészültségű szakemberek képzése, akik képesek ellátni szakképesítésüknek megfelelő munkaköröket, foglalkozásokat.
- Alapozzon meg és fejlesszen ki olyan tudást a tanulóban, amely képessé teszi őt arra, hogy a folyamatosan változó szakmai követelményeknek eleget tudjon tenni.
- Neveljen szakmaszeretetre, hivatástudatra, pontos, megbízható munkavégzésre, önállóságra, felelősségtudatra és felelősségvállalásra.

A tanulók felvételének feltételei:

A megyei Pedagógiai Szakszolgálat Szakértői Bizottságának véleménye alapján enyhe értelmi fogyatékos és/vagy pszichés funkciók zavarával küzdő, a többi tanulóval együtt nevelhető sajátos nevelési igényű tanulók vehetnek részt.

Alapfogalmak A szakiskolai oktatás, képzés tekintetében: Szakma: A szakképzésről szóló 2019. évi LXXX törvény (a továbbiakban: Szkt.) alapján kiadott szakmajegyzéken szereplő képzés. Részszakma: Az Szkt. alapján kiadott szakmajegyzéken szereplő képzés önálló tematikai eleme. Szakképesítés: Az Szkt. alapján kiadott szakmajegyzéken nem, de az emberi erőforrások minisztere által kiadott szakiskolai jegyzéken szereplő 4 vagy 2 éves képzés. II. Rövidítések Enyhe értelmi fogyatékos: EF Hallási fogyatékos: HF Látási fogyatékos: LF Mozgásszervi fogyatékos: MF III. A szakiskolában oktatható képzések fő szabályai A sajátos nevelési igényű tanulók (kivéve a középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók) középfokú iskolai nevelése-oktatása céljából a szakiskola a többi tanulóval sajátos nevelési igénye miatt együtt haladni nem tudó tanulók felkészítését végzi (a középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók középfokú nevelése-oktatása a készségfejlesztő iskolában történik). A szakiskolában a sajátos nevelési igény jellegéhez igazodó közismereti oktatás és szakmai oktatás, szakmai képzés folyik. A szakiskolában a szakmai oktatás, szakmai képzés - a képzési és kimeneti követelmények vagy a képzési és kimeneti követelmények alapján készített speciális kerettanterv szerint, illetve - a programkövetelmény alapján készített speciális kerettanterv szerint folyhat. A szakiskolában az emberi erőforrások minisztere által közzétett szakiskolai képzési jegyzékszereplő két illetve négy éves képzések oktathatóak. A szakiskolában oktatható képzések jellegűktől függően képzési és kimeneti követelménnyel, programtantervvel és speciális kerettantervvel vagy programkövetelménnyel és speciális kerettantervvel rendelkeznek. Ha az adott 4 éves képzés az emberi erőforrások minisztere által kiadott szakiskolai képzési jegyzéken kívül az Szkt. alapján kiadott szakmajegyzéken is szerepel, úgy képzési és kimeneti követelménnyel, programtantervvel és speciális kerettantervvel is rendelkezik. Ha az adott 4 éves képzés az emberi erőforrások minisztere által kiadott szakiskolai képzési jegyzéken igen, de az Szkt. alapján kiadott szakmajegyzéken nem szerepel, úgy programkövetelménnyel és speciális kerettantervvel is rendelkezik. Ha az adott 2 éves képzés az emberi erőforrások minisztere által kiadott szakiskolai képzési jegyzéken szerepel és egyben valamely, az Szkt. szerint kiadott szakmajegyzéken szereplő szakma részszakmája, úgy speciális kerettantervvel, valamint az Szkt. szerint kiadott szakmajegyzéken szereplő szakma tekintetében képzési és követelménnyel és programtantervvel is rendelkezik. Ha az adott 2 éves képzés az emberi erőforrások minisztere által kiadott szakiskolai képzési jegyzéken szerepel, de egyetlen, az Szkt. szerint kiadott szakmajegyzéken szereplő szakmának sem részszakmája, úgy programkövetelménnyel és speciális kerettantervvel rendelkezik. A jelzett dokumentumokat a képzések során együttesen kell alkalmazni. Az adott képzésekhez készült képzési és kimeneti követelmények és programkövetelmények által meghatározott követelményeket a speciális kerettantervekben meghatározott eltérésekkel kell alkalmazni és számon kérni. A szakiskolában az évfolyamok száma a szakmajegyzékben vagy a képzési és kimeneti követelmények, illetve a programkövetelmény alapján készített speciális kerettantervben meghatározott.

A szakiskolai tanulmányok szakaszai:

1. Előkészítő évfolyam

A szakiskola 9. előkészítő évfolyamán folyó szakmai alapozás során egy-egy szakmacsoport közös (elméleti és gyakorlati) szakmai ismereteinek oktatása; készségek, képességek fejlesztése folyik.

Szakmacsoportos alapozás a következő területeken folyik:

- könnyűipari szakmacsoport
- építészet szakmacsoport
- faipari szakmacsoport

Ez alatt az időszak alatt a cél az eddig elsajátított ismeretek megerősítése, szintetizálása, a tudáselemek rendszerbe illesztése, alkalmazása, a pályaorientáció egyénenkénti segítése, önálló életvezetési technikák tudatos gyakorlása és megerősítése, az idegen nyelv minimális társalgási szintű oktatása, gyakorlati foglalkozások biztosítása.

Az előkészítő év alapvető feltétele –bemeneti követelménye- a szakképző évfolyamok teljesítésének.

NAT 2020

AZ ENYHE ÉRTELMI FOGYATÉKOS TANULÓK NEVELŐ-OKTATÓ MUNKÁJÁT ELLÁTÓ SZAKISKOLA KÖTELEZŐ 9/E ELŐKÉSZÍTŐ ÉVFOLYAMÁNAK KERETTANTERVE

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára készült kerettanterv céljaiban, feladataiban és az ezekre épülő további tartalmakban is figyelembe veszi a jövőben várható társadalmi, gazdasági változásokat, valamint az ezzel összefüggésben megjelenő, a köznevelés egészére vonatkozó célokat és feladatokat. A kerettantervi rendszer az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében is prioritásként értelmezi azokat a személyiség-, készség- és képességfejlesztési tartalmakat, amelyek az egyén és a társadalom számára egyaránt nélkülözhetetlenek.

A célok és feladatok meghatározása a Nemzeti alaptanterven (Nat) és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvén alapul. A sajátos nevelési igényű tanulók esetében is a Nat-ban meghatározott egységes fejlesztési feladatokat kell alapul venni. A nevelési-oktatási folyamatot a tanulók lehetőségeihez, korlátaihoz és speciális igényeihez igazodva elsősorban a következő elvek szerint kell megszervezni:

- a feladatok megvalósításához hosszabb időszavakat, tágabb kereteket kell megjelölni ott, ahol erre szükség van;
- igény szerint sajátos, a fogyatékossgal összeegyeztethető tartalmakat, követelményeket kell kialakítani és teljesíteni;
- szükség esetén a tanuló számára legmegfelelőbb alternatív kommunikációs módszerek és eszközök, siket tanulóknál a magyar nyelv elsajátításának, alkalmazásának beépítése a nevelés, oktatás folyamatába;
- az iskolák segítő megkülönböztetéssel, egyénileg is támogassák a tanulókat, elsősorban az önmagukhoz mért fejlődésüket értékelve; az egyes fogyatékkal élő tanulókkal összefüggő feladatokról a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának tantervi irányelve és a vizsgaszabályzatok adnak eligazítást.

A hatályos jogszabályok alapján az iskola pedagógiai programjának részeként, a miniszter által kiadott kerettanterveket kiegészítve helyi tantervet készít. A helyi tanterv elkészítésekor különös figyelmet kell

fordítani a Nat jelzett elvei közül arra, hogy a helyi tanterv a fogyatékosokkal, sajátos nevelési igényűekkel összeegyeztethető tartalmakat, követelményeket jelenítsen meg, ennek érdekében a kerettanterv tartalmi elemei az igényeknek megfelelően adaptálhatóak, illetve ugyanazon célokat szolgáló elemekkel behelyettesíthetőek.

Témakörök

A Nat témakörei a sajátos nevelési igény típusának és súlyosságának megfelelő módon adaptálva, horizontálisan érvényesülnek a kerettantervben. A témakörök egy adott tantárgyon belül a Nat-tól esetenként eltérő megnevezéssel és más belső elrendezéssel jelennek meg, hogy igazodjanak a sajátos nevelési igényű tanulók speciális tanulási igényeihez, de összességükben lefedik a Nat által az adott tantárgyra meghatározott témakörök tartalmi egészét.

Célok és feladatok

Ebben a szakaszban – az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó szakiskola kötelező előkészítő évfolyamán – az előzetes tudások megerősítése és tovább építése, alkalmazása, az önálló életvezetési technikák tudatos gyakorlása kerül a középpontba. Megvalósul a tanítás-tanulás folyamatában megmutatkozó gyengébb vagy sérült funkciók korrigálása, kompenzálása, a szakmatanuláshoz, munkába álláshoz szükséges motiváció megteremtése.

A pedagógus feladata biztosítani az enyhe értelmi fogyatékos, alapfokú iskolai tanulmányaikat befejezett tanulók általános tudásának elmélyítését, illetve szinten tartását, a közismereti órákon a szociális kompetenciák fejlesztését, a személyes jártasságnak, a problémákkal való megbirkózás képességének erősítését célzó tanulási környezetet, a tevékenységközpontú tanulásszervezést.

A képzés feladata elmélyíteni, kiegészíteni az alapfokú iskolában megszerzett általános műveltséget, feltárni és segíteni az épen maradt részképességeket, támogatni az érdeklődés és tehetség alapján kialakuló tanulói tevékenységeket.

A tantárgyi struktúra igazodik az értelmi fogyatékosokból adódó nevelhetőség, oktathatóság, képezhetőség sajátosságaihoz. Ennek lényeges eleme, hogy integrált természetismeret tantárgyat tartalmaz; a kompetenciák fejlesztésében megkülönböztetett figyelmet fordít a személyes, a szociális, a kommunikációs és az életvezetési kompetenciákra; és minden tananyagtartalmat a gyakorlati életben előforduló problémák, helyzetek megoldásához kapcsol.

Fejlesztési területek – nevelési célok

Az *erkölcsi nevelés* területén kialakul a szabálykövető magatartás érvényesítése; a mindennapi gyakorlatban az érzelem, az értelem és a cselekvés összefüggésének tudatosításával, az erkölcsi meggyőződés és az erkölcsi cselekvés kívánatos összhangjának felismertetésével valósul meg. A folyamat végén az enyhe értelmi fogyatékos tanuló képes lesz cselekedetei következményeinek belátására, a mások iránti felelősség és felelősségvállalás érzékelésére. Kibontakozik a közösségi élettel kapcsolatos igazságérzete, társaival és az őt körülvevő személyekkel szembeni elfogadása, segítőkészsége. Magatartásában fejlődik az önfegyelem, a másokat megillető tisztelet megadása és tevékenységeiben a kívánatos mértéktartás. Feladatai és munkatevékenységei során megerősödik kötelességtudata.

A köznevelés alapvető célja a tanulók erkölcsi érzékének fejlesztése, a cselekedeteikért és azok következményeiért viselt felelősségtudatuk elmélyítése, igazságérzetük kibontakoztatása, közösségi beilleszkedésük elősegítése, az önálló gondolkodásra és a majdani önálló, felelős életvitelre történő felkészülésük segítése. Az erkölcsi nevelés legyen életszerű: készítsen fel az elkerülhetetlen értékkonfliktusokra, segítsen választ találni a tanulók erkölcsi és életvezetési problémáira. Az erkölcsi nevelés lehetőséget nyújt az emberi lét és az embert körülvevő világ lényegi kérdéseinek különböző megközelítési módokat felölelő megértésére, megvitatására. Az iskolai közösség élete, tanárainak példamutatása támogatja a tanulók életében olyan nélkülözhetetlen készségek megalapozását és fejlesztését, mint a kötelességtudat, a munka megbecsülése, a mértéktartás, az együttérzés, a segítőkészség, a tisztelet és a tisztesség, a korrupció elleni fellépés, a türelem, a megértés, az elfogadás. A tanulást elősegítő beállítódások kialakítása – az önfegyelemtől a képzelőtehetségen át intellektuális érdeklődésük felkeltéséig – hatással lesz egész felnőtt életükre, és elősegíti helytállásukat a munka világában is.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés. A tanulók ismerjék meg nemzeti, népi kultúránk értékeit,

hagyományait. Tanulmányozzák a jeles magyar történelmi személyiségek, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók munkásságát. Sajtátítsák el azokat az ismereteket, gyakorolják azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek megalapozzák az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismerését, megbecsülését. Alakuljon ki bennük a közösséghez tartozás, a hazaszeretet érzése, és az a felismerés, hogy szükség esetén Magyarország védelme minden állampolgár kötelessége. Európa a magyarság tágabb hazája, ezért magyarságtudatukat megőrizve ismerjék meg történelmét, sokszínű kultúráját. Tájékozódjanak az egyetemes emberi civilizáció kiemelkedő eredményeiről, nehézségeiről és az ezeket kezelő nemzetközi együttműködési formákról.

Az állampolgárságra, demokráciára nevelés terén felkészül a társadalmi elvárásoknak megfelelő kötelezettségek és jogok gyakorlására, megismeri és szükség szerint igénybe veszi az önérvényesítés intézményes lehetőségeit.

A demokratikus jogállam, a jog uralmára épülő közélet működésének alapja az állampolgári részvétel, amely erősíti a nemzeti öntudatot és kohéziót, összhangot teremt az egyéni célok és a közjó között. Ezt a cselekvő állampolgári magatartást a törvénytisztelet, az együttélés szabályainak betartása, az emberi méltóság és az emberi jogok tisztelete, az erőszakmentesség, a méltányosság jellemzi. Az iskola megteremti annak lehetőségét, hogy a tanulók megismerjék a főbb állampolgári jogokat és kötelezettségeket, és ennek keretében biztosítja a honvédelmi nevelést. A részvétel a közügyekben megkívánja a kreatív, önálló mérlegelő gondolkodás, az elemzőképesség és a vitakultúra fejlesztését. A felelősség, az önálló cselekvés, a megbízhatóság, a kölcsönös elfogadás elsajátítását hatékonyan támogatják a tanulók tevékeny részvételére építő tanítás- és tanulásszervezési eljárások.

Önismeret és társas kultúra fejlesztése területén az enyhe értelmi fogyatékos tanulóban kialakul a felnőtt élethez kötődő reális énképe, megismeri és kontrollálni tudja a viselkedését. A társas kapcsolatok tudatosan megfigyelt visszajelzései alapján továbbfejlődik önértékelése, önbizalma. Kialakul a társakkal, ismerős és ismeretlen környezettel szembeni bizalom és bizalmatlanság megfelelő egyensúlya.

Az önismeret – mint a személyes tapasztalatok és a megszerzett ismeretek tudatosításán alapuló, fejlődő és fejleszhető képesség – a társas kapcsolati kultúra alapja. Elő kell segíteni a tanuló kedvező szellemi fejlődését, készségeinek optimális alakulását, tudásának és kompetenciáinak kifejezésre jutását, s valamennyi tudásterület megfelelő kiművelését. Hozzá kell segíteni, hogy képessé váljék érzelmeinek hiteles kifejezésére, a mások helyzetébe történő beleélés képességének az empátiának a fejlődésére, valamint a kölcsönös elfogadásra. Ahhoz, hogy az oktatási és nevelési folyamatban résztvevő tanulók, az elsajátított készségekre és tudásra támaszkodva képükben is gazdagodjanak, a tanítás-tanulás egész folyamatában támogatást igényelnek ahhoz, hogy tudatosuljon, a saját/egyéni fejlődésüket, sorsukat és életpályájukat maguk tudják alakítani. A megalapozott önismeret hozzájárul a kulturált egyéni és közösségi élethez, mások megértéséhez és tiszteletéhez, a szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakításához.

A családi életre nevelés. A család kiemelkedő jelentőségű a gyerekek, fiatalok erkölcsi érzékének, szeretetkapcsolatainak, önismeretének, testi és lelki egészségének alakításában. A szűkebb és tágabb környezet változásai, az értékrendben jelentkező átrendeződések, a családok egy részének működésében bekövetkező zavarok szükségessé teszik a családi életre nevelés beemelését a köznevelés területére. A köznevelési intézményeknek ezért kitüntetett feladata a harmonikus családi minták közvetítése, a családi közösségek megbecsülése. A felkészítés a családi életre segítséget nyújt a gyermekeknek és fiataloknak a felelős párkapcsolatok kialakításában, ismereteket közvetít a családi életükben felmerülő konfliktusok kezeléséről. Az iskolának foglalkoznia kell a szexuális kultúra kérdéseivel is.

A testi és lelki egészségre nevelés támogatja a tanuló tudatos törekvését az egészséges életmódra, a testi és lelki egyensúly megőrzésére. Igénnyé válik a testi épség megóvása és a sérülések elkerülése. A mindennapos testedzés megalapozza a munkavégzéshez elengedhetetlen fizikai állóképesség megszerzését és megőrzését. A pedagógus lehetőséget ad a tanulónak felismerni és elkerülni a káros szenvedélyeket, a testi, szellemi és lelki érettség elérésével megerősödik sikeres társadalmi beilleszkedésének lehetősége. A pedagógus feladata felhívni a tanuló figyelmét a rendszeres és bőséges táplálkozás fontosságára, a táplálék összetevőinek, minőségének megfigyelésére, megteremteni az egészségvédelem és a szociális gondoskodás gyakorlatát az iskolában, felhívni a figyelmet a rendszeres mozgás, a megjelenés, a küllem, az ápoltság összefüggéseire. A hétköznapi élethelyzetek megbeszélése, gyakorlása segíti a párkapcsolatok megismerését, felelős párkapcsolat kialakítását, az együttlét, a szakítás felelősségét, kultúráját.

Az egészséges életmódra nevelés hozzásegít az egészséges testi és lelki állapot örömteli megéléséhez. A pedagógusok ösztönözzék a tanulókat arra, hogy legyen igényük a helyes táplálkozásra, a mozgásra, a stresszkezelés módszereinek alkalmazására. Legyenek képesek lelki egyensúlyuk megóvására, társas viselkedésük szabályozására, a konfliktusok kezelésére. Az iskola feladata, hogy a családdal együttműködve felkészítse a tanulókat az önállóságra, a betegség-megelőzésre, továbbá a szabályok betartására a közlekedésben, a testi higiénében, a veszélyes körülmények és anyagok felismerésében, a váratlan helyzetek kezelésében. A pedagógusok motiválják és segítsék a tanulókat a káros függőségekhez vezető szokások kialakulásának megelőzésében.

A *felelősségvállalás másokért és önkéntesség* területén a tanuló tapasztalatai bővülnek a társadalom tagjainak különbözőségéről, megerősödik benne az elfogadás érzése, a másság elfogadása, a betegség, a sérült és a fogyatékos emberek iránti együtt érző, segítő magatartás kialakítása. A pedagógus feladata lehetőséget teremteni arra, hogy fejlődjön a tanulóban az önkéntes segítségnyújtás igénye, amelyben megismeri és megéli a saját személyének fontosságát, az egyéni és közösségi érdekek összefüggését, az egymásrautaltságot.

A Nat ösztönzi a személyiség fejlesztését, kibontakozását segítő nevelést-oktatást: célul tűzi ki a hátrányos helyzetű vagy fogyatékkal élő emberek iránti szociális érzékenység, segítő magatartás kialakítását a tanulóknál úgy, hogy saját élményű tanuláson keresztül ismerik meg ezeknek a csoportoknak a sajátos igényeit, élethelyzetét. A segítő magatartás számos olyan képességet igényel és fejleszt is egyúttal (együttérzés, együttműködés, problémamegoldás, önkéntes feladatvállalás és -megvalósítás), amelyek gyakorlása elengedhetetlen a tudatos, felelős állampolgári létezéshez.

A *fenntarthatóságot és környezettudatosságot* segíti, ha a pedagógiai helyzetekben cselekedeteit, azok hatását személyesen is megtapasztalja, belátja a környezeti ártalmak és az emberi élet szükségleteit, összefüggéseit. A környezeti ártalmak számbavétele, a védekezés lehetőségeinek kipróbálása, a takarékoságnak, a szükségletekhez igazított szokásrendnek a megismerése teszi lehetővé a mindennapi alkalmazást, azt, hogy fejlődjön az önálló étellel kapcsolatosan az egészséges és esztétikus környezet és élettér kialakításának és megóvásának igénye.

A felnövekvő nemzedéknek ismernie és becsülnie kell az életformák gazdag változatosságát a természetben és a kultúrában. Meg kell tanulnia, hogy az erőforrásokat tudatosan, takarékosan és felelősségteljesen, megújulási képességükre tekintettel használja. Cél, hogy a természet és a környezet ismeretén és szeretetén alapuló környezetkímélő, értékvédő, a fenntarthatóság mellett elkötelezett magatartás váljék meghatározóvá a tanuló számára. Az intézménynek fel kell készítenie őket a környezettel kapcsolatos állampolgári köteleességek és jogok gyakorlására. Törekedni kell arra, hogy a tanuló megismerjék azokat a gazdasági és társadalmi folyamatokat, amelyek változásokat, válságokat idézhetnek elő, továbbá kapcsolódjanak be közvetlen és tágabb környezetük értékeinek, sokszínűségének megőrzésébe, gyarapításába.

Pályaorientáció. Az iskolának – a tanuló életkorához igazodva és a lehetőségekhez képest – átfogó képet kell nyújtania a munka világáról. Ennek érdekében olyan feltételeket, tevékenységeket kell biztosítani, amelyek révén a diákok kipróbálhatják képességeiket, elmélyülhetnek az érdeklődésüknek megfelelő területeken, megtalálhatják hivatásukat, kiválaszthatják a nekik megfelelő foglalkozást és pályát, valamint képessé válnak arra, hogy ehhez megtegyék a szükséges erőfeszítéseket. Ezért fejleszteni kell bennük a segítséssel, az együttműködéssel, a vezetéssel és a versengéssel kapcsolatos magatartásmódokat és azok kezelését.

A *gazdasági és pénzügyi nevelés* folyamatában kiemelt szerepet kap a figyelem ráirányítása a tanuló saját felelősségére a javakkal való ésszerű gazdálkodásban, a pénz világában és a fogyasztás területén.

A felnövekvő nemzedéknek hasznosítható ismeretekkel kell rendelkeznie a világgazdaság, a nemzetgazdaság, a vállalkozások és a háztartások életét meghatározó gazdasági-pénzügyi intézményekről és folyamatokról. Cél, hogy a tanuló ismerjék fel saját felelősségüket az értékteremtő munka, a javakkal való ésszerű gazdálkodás, a pénz világa és a fogyasztás területén. Tudják mérlegelni döntéseik közvetlen és közvetett következményeit és kockázatát. Lássák világosan rövid és hosszú távú céljaik, valamint az erőforrások kapcsolatát, az egyéni és közösségi érdekek összefüggését, egymásrautaltságát. Ennek érdekében a köznevelési intézmény biztosítja a pénzügyi rendszer alapismereteire vonatkozó pénzügyi szabályok, a banki tranzakciókkal kapcsolatos minimális ismeretek és a fogyasztóvédelmi jogok tanítását.

Médiatudatosságra nevelés. Cél, hogy a tanuló a mediatiszt, globális nyilvánosság felelős résztvevőivé váljanak: értsék az új és a hagyományos médiumok nyelvét. A médiatudatosságra nevelés

az értelmező, mérlegelő beállítódás kialakítása és tevékenység-központúsága révén felkészít a demokrácia részvételi kultúrájára és a médiumoktól is befolyásolt mindennapi élet értelmes és értékelvű megszervezésére, tudatos alakítására. A tanulók megismerkednek a média működésével és hatásmechanizmusaival, a média és a társadalom közötti kölcsönös kapcsolatokkal, a valóságos és a virtuális, a nyilvános és a bizalmas érintkezés megkülönböztetésének módjával, valamint e különbségek és az említett médiajellemzők jogi és etikai jelentőségével.

A tanulás tanítása. A tanulás tanítása az iskola alapvető feladata. Minden pedagógus teendője, hogy felkeltse az érdeklődést az iránt, amit tanít, és útbaigazítást adjon a tananyag elsajátításával, szerkezetével, hozzáféréssel kapcsolatban. Meg kell tanítani, hogyan alkalmazható a megfigyelés és a tervezett kísérlet módszere; hogyan használhatók a könyvtári és más információforrások; hogyan mozgósíthatók az előzetes ismeretek és tapasztalatok; melyek az egyénre szabott tanulási módszerek; miként működhetnek együtt a tanulók csoportban; hogyan rögzíthetők és hívhatók elő pontosan, szó szerint például szövegek, meghatározások, képletek. Olyan tudást kell kialakítani, amelyet a tanulók új helyzetekben is képesek alkalmazni, a változatok sokoldalú áttekintésével és értékelésével. A tanulás tanításának elengedhetetlen része a tanulás eredményességének, a tanuló testi és szellemi teljesítményeinek lehetőség szerinti növelése és a tudás minőségének értékelése.

Kulcskompetenciák

A Nat kulcskompetenciái nem tantárgyakhoz kötöttek, hanem tantárgyakon átívelve, horizontálisan jelennek meg a kerettantervben a sajátos nevelési igény típusának és súlyosságának megfelelő adaptált formában. A Nat kulcskompetenciái az alábbi specifikumokat hordozzák az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében:

A tanulás kompetenciái

A hatékony, önálló tanuláshoz alapvető készségekkel, képességekkel kell rendelkezni, amit az alapkompentenciák biztosítanak. A tanulót támogatni kell abban, hogy megtalálja saját érdeklődési körét, hogy minél több tanulási technikát megismerjen, és ezek alapján képessé váljon majd saját tanulási stratégia kialakítására. Segíteni kell a tanulót abban, hogy lehetősége legyen a metakogníció (gondolkodásról való gondolkodás) gyakorlására, tudatos alkalmazására, a tanuláshoz való pozitív viszony kialakítására.

A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi kompetenciák)

Az anyanyelv elsajátításának folyamatában az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a közlés és befogadás szóbeli ágát javasolt a középpontba állítani. Az anyanyelv elsajátítása során – a tanulók egyéni sajátosságaihoz való igazodás mellett – alapelv, hogy esetükben a nyelvsajátítás lényegi módja nem az elszigetelt nyelvi jelenségek oktatása, hanem az a folyamat, amelyben az ember nyelvileg fogalmazza meg a valóságra vonatkozó ítéleteit. Az anyanyelv tanításában csak az a fejlesztő tevékenység hozhatja meg a kívánt eredményt, amely (az egyén képességének és beszédállapotának figyelembevételével) a beszédnek mint összetett folyamatnak a fejlesztésére irányul, s a „nyelvet” funkcióinak (kifejező, informáló, felhívó) megfelelően, elemi formáiban (közlés, megbeszélés, rábeszélés) és alaptípusaiban (élőbeszéd, írott beszéd) gyakoroltatja és alkalmaztatja. Az idegen nyelvi kommunikáció mint kiemelt kompetenciaterület az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelésében egyénileg differenciált tananyagstruktúrát igényel. A hallási észlelés, a figyelem, az emlékezet fokozott fejlesztése mellett a célokat a tanulók szükségletei határozzák meg. A sikeres kommunikáció érdekében szükség van a nagyobb időkeretre, a folyamatos gyakorlásra, a játékos helyzetekben történő megvalósításra, a helyzetgyakorlatokra. Törekedni kell a digitális technológia kínált eszközök, lehetőségek kommunikációs célú alkalmazására.

A digitális kompetenciák

A digitális kompetenciák elsajátítása, felhasználói szintű alkalmazása az esélyegyenlőség megteremtése és a minél önállóbb életvitel támogatása szempontjából is kiemelkedő jelentőségű. Az online zaklatás

gyakori megjelenése miatt a tanulóknak ismerniük kell a biztonságos eszközhasználatot, valamint a digitális tartalmak létrehozásával kapcsolatos etikai szabályokat is. A munka, a szabadidő és a tanulás egész életen át ívelő folyamatai során a digitális eszközök használata, az így megszerzett információk feldolgozása és alkalmazása is a digitális kompetenciákat igényli. A tanulók számára fontos a megbízható információk, az online biztonság, a digitális eszközök társadalmilag elfogadott formáinak alkalmazása a kommunikáció során, illetve azok alapvető szabályainak ismerete a társadalomban való részvétel érdekében.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák

A matematikai kompetencia fejlesztése során lehetőség nyílik a problémamegoldó gondolkodás, valamint a kognitív képességek fejlesztésére. A matematikai kompetencia fejlesztésével az enyhe értelmi fogyatékos tanuló képessé válik a környező világ mennyiségi és térbeli viszonyainak felfedezésére, valamint a tapasztalatok útján megszerzett tudás praktikus felhasználására a mindennapi élet különböző területein. Ez úgy érhető el, hogy a tanulás-tanítás folyamatában döntően a mindennapok során létrejött helyzetekben ismertetjük meg a matematikai tartalmakat. Kiemelten fontos a konkrét cselekvéssel összekapcsolt, a konkrét élethelyzetekhez kötött tapasztalatszerzés és matematikai tevékenység, a szabálytudat és a stratégiahasználat kialakítása, valamint a mindennapokban használható tudás biztosítása.

A természettudományos kompetencia fejlesztése során az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknál a gyakorlati jellegű természettudományi műveltség kialakítása, a mindennapi életben előforduló természettudományos jelenségek körében a felhasználói tájékozottság elérése, az egységes természettudományos világgép kialakítása a feladat. Fontos a mindennapi életet érintő, konkrét tényeken, tapasztalatokon alapuló egyszerű következtetések levonásának és az erre alapozott döntéshozatalnak a tanítása.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák

A tanulókat támogatni kell a társas kapcsolatok kialakításában és fenntartásában, ehhez elengedhetetlen a pozitív énkép és az emberi kapcsolatokban való eligazodás képessége. Az eltérő képességeknek megfelelően fel kell készíteni a tanulókat a változó társadalmi-gazdasági helyzet adta kihívásokra (változó egyéni szerepkör, érdekérvényesítés, tulajdonviszonyok). A tanulóknak ismereteket kell szereznük a célszerű gazdálkodás, a pénzhasználat és a fogyasztás, valamint – az egyéni képességeket figyelembe véve – a rövidebb és hosszabb távú élethelyzetek tervezése kapcsán. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók felkészülnek a közügyekben való aktív részvételre. A társadalmi részvétel és felelősségvállalás kompetenciái fejlesztése során – a tanulók gyógypedagógiai-pszichológiai jellemzőit figyelembe véve – a tartalmakat sajátélményű tevékenységek formájában gyakorolttatva kell biztosítani. Az önismeret, a kapcsolatteremtés, kapcsolattartás képességének fejlesztése elősegíti a harmonikus közösségi beilleszkedést, a felelős társadalmi részvételt.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

Az eredetiség és ötletgazdagság, a divergens gondolkodás, a kíváncsiság és az alkotókedv nem csak az intellektuális tényezők függvénye, ezen a területen nagy szerepe van a motivációnak és az érzelmeknek is. Fontos a sok érzékszervi, megfigyelési, manipulatív tevékenységre épülő tapasztalatszerzés, a nyitottság, az értékítélet kialakítása.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

A munkavállalói és innovációs kompetenciákhoz szükséges ismeretek, képességek és attitűdök alakítása, formálása a tanulók egyéni sajátosságait figyelembe véve lehetséges. A tanulási-tanítási folyamatban az enyhe értelmi fogyatékos tanuló minden esetben saját cselekedeteinek tükrében ismerje fel lehetőségeit, próbálja elérni céljait. A munkavégzésre való szocializálás, a munkavállalói magatartás kialakítása, a tanulók élettervezésének elősegítése, az önálló életvezetés megalapozása a társadalmi beilleszkedés fontos eleme.

Egységesség és differenciálás

Az egységesség és a differenciálás érvényesítésének megvalósítását a pedagógiai gyakorlatban az adaptív oktatás jellemzőinek ismerete és annak alkalmazása teszi lehetővé. Az oktatási folyamat akkor adaptív, ha a megvalósítása során a differenciálás és az egységesség elve egyaránt érvényesül. Az adaptív oktatás gondolata, a megvalósítás gyakorlata az egymástól különböző tanulók egyszerre történő, eredményes tanításának ellentmondását oldja fel. Olyan tanári gondolat- és tevékenységrendszer kínál, amely a tanulók egyéni sajátosságainak figyelembevételére épülve egyszerre biztosítja a differenciálás egyéni fejlesztő hatását és a pedagógiai gyakorlatban megjelenő egységességet.

Az adaptív oktatás feltételei között egyenrangúan szerepelnek a *tanulói sajátosságok* – a tanuló tudása, az aktivitásra való készenléte, fejlettsége az önálló munkavégzés és az együttműködés terén, helyzete a társas kapcsolatrendszerben – és a *tanulók számára leginkább kedvező tanulásszervezési formák*: a frontális munka, a csoportmunka, a párban folyó tanulás, az egyéni munka, az individualizált munka.

A pedagógiai differenciálás hátterében az a törekvés húzódik meg, hogy az egységes tartalmi szabályozás keretei között minden tanuló a neki megfelelő nevelésben és oktatásban részesülhessen optimális fejlődése, egyéni teljesítőképességének teljes kibontakoztatása érdekében. A differenciálásnak nélkülözhetetlen és sok variációban alkalmazott eszközegetként kell megjelennie.

A sajátos nevelési igényű tanulók hatékony oktatása, nevelése érdekében többszintű és változatos differenciálást kell megvalósítani – mind a gyógypedagógiai intézményi, mind az integrált nevelés szervezeti formák esetén – a csoportba sorolás, a célok, a tartalom, a követelmények, a szervezési módok és eszközök vonatkozásában egyaránt.

A megfelelő oktatási módszerek, munka- és tanulásszervezési formák serkenthetik az egyéni lehetőségek kibontakozását. Az egyéni fejlesztési programok, a differenciálás különböző lehetőségei során a pedagógusok megfelelő feladatokkal fejlesztik a tehetséges tanulókat, figyelik fejlődésüket, és az adott szakasznak megfelelő kihívások elé állítják őket. A differenciált – egyéni és csoportos – eljárások biztosítják ugyanakkor az egyes területeken alulteljesítő tanulók felzárkóztatását, a lemaradás egyéni okainak felderítésén alapuló csökkentését, megszüntetését.

A sajátos nevelési igényű tanulók nevelésében, oktatásában (az együttnevelésre vonatkozóan is), a fejlesztésében részt vevő pedagógus megközelítése az elfogadás, tolerancia, empátia, továbbá az együttneveléshez szükséges kompetenciák megléte. A pedagógus a differenciálás során figyelembe veszi a tantárgyi tartalmak – egyes sajátos nevelési igényű tanulók csoportjaira jellemző – módosulásait. Szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít, ennek alapján egyéni haladási ütemet biztosít. A differenciált nevelés, oktatás céljából individuális módszereket, technikákat alkalmaz; egy-egy tanulási, nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres. Együttműködik különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba. A sajátos nevelési igényű tanulók számára szükséges többlétszolgáltatásokhoz tartozik a speciális tankönyvekhez és tanulási segédletekhez, továbbá a speciális gyógyászati, valamint tanulást, életvitelt segítő eszközökhöz való hozzáférés.

Az adaptív oktatás gyakorlati megvalósításának két kulcsmozzanata van. Az *egyik* a bemeneti jellemzők köre, melyek alapjaiban kijelölik az egyéni utat, illetve az annak bejárásához vezető stratégia megvalósítandó pedagógiai mozzanatait. A *másik* a kimeneti elvárások köre, melyek a prognosztizálható fejlesztés/fejlődés kritériumainak, a kimeneti követelmények meghatározásához nyújtanak segítséget.

A bemenetnél, az iskolai, oktatási folyamat kezdetén a sajátos nevelési igény pontos, egyénre szabott feltárása szükséges, a képességstruktúra, a lényegi személyiségvonások, a szocializációs funkciók területeinek feltérképezésével. A feltárás a gyógypedagógia, a pszichológia módszereivel történik. A funkcionális képességek (az észlelés, az emlékezet, a figyelem, a gondolkodás), a tanult képességek (a kommunikációs, a kognitív, a cselekvés, a szocializációs képességek), a család legjellemzőbb mutatói, a családi szocializáció színterei, a kommunikációs, célracionális, dramaturgiai tevékenységrendszer, az

interakciók és struktúrák rendszere együtt jelenthetik a gyermeki szükségletek megfogalmazásának alapjait. Erre lehet építeni az egyéni út meghatározását, a pedagógiai diagnózist, a stratégiát és terápiát. A kimeneti elvárások – a pedagógiai folyamatban a tanulók egyéni jellemzőit, fejleszhetőségi sajátosságait mindvégig figyelembe véve – a társadalmi szükségletből vezethetők le. A társadalmi szükséglet meghatározásához a kiindulópontot a társadalom leírása jelenti, a jelen és a belátható jövő társadalmi sajátosságainak számbavétele. Ez azt jelenti, hogy a klasszikus tudásközlés mellett az információrobbanás korszakának jellemzőjeként az integratív, interpretatív szerepet is figyelembe véve lehet az iskola helyi nevelési rendszerét a társadalom szocializációs közegének modelljeként tekinteni. Így a fejlesztési, nevelési, oktatási, képzési rendszerben érvényesíthetők a következő jellemzők: (a) a nevelés mint kapcsolat, az értékek, a tudás, a cselekvési minták közvetlen cseréje; (b) az identitás és önismeret mint szocializációs cél; (c) párbeszéd, megoldáskeresés, értékelés, válogatás, mérlegelés, közvetlen megfigyelés, kipróbálás mint tipikus tevékenységek és (d) a kíváncsiság mint motiváció. A mindennapi pedagógiai gyakorlat kialakításához, amely a bemeneti feltárás és kimeneti elvárás közötti fejlesztésre fókuszál, az egyéni és társadalmi szükségletek által meghatározott, az egységesség és a differenciálás megvalósítását biztosító adaptív oktatás megvalósításához konkrét útmutatást adnak a Módszertani segédlet, az Értékelési elvek és eljárások részek.

Tantárgyak és óraszámok

Műveltségterület	Tantárgy	Heti óraszám	Éves óraszám
Magyar nyelv és irodalom	Magyar nyelv és irodalom	5	180
Idegen nyelv	Idegen nyelv	2	72
Matematika	Matematika	5	180
Történelem és állampolgári ismeretek	Állampolgári ismeretek	1	36
Természettudomány és földrajz	Természettudomány	3	108
Művészetek	Vizuális kultúra	2	72
Technológia	Digitális kultúra	2	72
Egyéb	Pályaorientáció	1	36
	Szakmai alapozó ismeretek	4+3	144
Testnevelés	Testnevelés	5	180
	Osztályfőnöki (Közösségi nevelés)	1	36
Összesen		31	1116
Szabadon tervezhető		3	108
Mindösszesen		34	1224

A kerettantervek által előírt tartalmakra jelzett javasolt óraszámok az adott tantárgyon belül a tanulók egyéni képességeinek megfelelően átcsoportosíthatóak.

NAT 2020
AZ ENYHE ÉRTELMI FOGYATÉKOS TANULÓK
NEVELŐ-OKTATÓ MUNKÁJÁT ELLÁTÓ SZAKISKOLA 9-10.
ÉVFOLYAMÁNAK KERETTANTERVE

TANTERVI BEVEZETŐ

A szakiskolai iskolai oktatás felkészíti a tanulókat az egész életen át tartó tanulásra, a munkaerőpiacon való eredményes részvételre, a sikeres munkaerő-piaci és társadalmi integrációra. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók közismereti oktatásának a speciális szakiskolai képzésben kiemelt célja támogatni a szakmai elméleti és gyakorlati ismeretek elsajátítását és a sikeres szakmai vizsgára való felkészülést, gyakorlási-kipróbálási lehetőséget adni a társadalmi beilleszkedés, az önálló életvezetési technikák, a társadalmi cselekvőképesség, a személyiségstruktúra megszilárdítására. A szakiskolai képzés gyakorlási-kipróbálási lehetőséget teremt a társadalmi normáknak megfelelő életmód, életvitel szervezéséhez, vezetéséhez. Támogatja a személyiség komplex, harmonikus fejlődését, az önismeret, az önbizalom és a megfelelő önértékelés megerősödését, segíti a kognitív funkciók, az érzékelés, a figyelem, az emlékezet, a gondolkodás további fejlődését, teret enged a helyes és kívánatos társas kapcsolatok, viselkedési normák, szociális interakciók gyakorlásának.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára készült közismereti kerettanterv céljaiban, feladataiban és az ezekre épülő további tartalmakban figyelembe veszi a jövőben várható társadalmi, gazdasági változásokat, valamint az ezzel összefüggésben megjelenő, a köznevelés egészére vonatkozó célokat és feladatokat. A kerettantervi rendszer az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében is prioritásként értelmezi azokat a személyiség-, készség- és képességfejlesztési tartalmakat, amelyek az egyén és a társadalom számára egyaránt nélkülözhetetlenek.

A célok és feladatok meghatározása a Nemzeti alaptanterven (Nat) és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvén alapul. A sajátos nevelési igényű tanulók esetében is a Nat-ban meghatározott egységes fejlesztési feladatokat kell alapul venni. A nevelési-oktatási folyamatot a tanulók lehetőségeihez, korlátaihoz és speciális igényeihez igazodva elsősorban a következő elvek szerint kell megszervezni:

- a feladatok megvalósításához hosszabb időszavakat, tágabb kereteket kell megjelölni ott, ahol erre szükség van;
- igény szerint sajátos, a fogyatékosággal összeegyeztethető tartalmakat, követelményeket kell kialakítani és teljesíttetni;
- szükség esetén a tanuló számára legmegfelelőbb alternatív kommunikációs módszerek és eszközök, siket tanulóknál a magyar jelnyelv elsajátításának, alkalmazásának beépítése a nevelés, oktatás folyamatába;
- az iskolák segítő megkülönböztetéssel, egyénileg is támogassák a tanulókat, elsősorban az önmagukhoz mért fejlődésüket értékelve; az egyes fogyatékkal élő tanulókkal összefüggő feladatokról a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának tantervi irányelve és a vizsgaszabályzatok adnak eligazítást.

A hatályos jogszabályok alapján az iskola pedagógiai programjának részeként, a miniszter által kiadott kerettanterveket kiegészítve helyi tantervet készít. A helyi tanterv elkészítésekor különös figyelmet kell fordítani a Nat jelzett elvei közül arra, hogy a helyi tanterv a fogyatékosággal, sajátos nevelési igénnyel összeegyeztethető tartalmakat, követelményeket jelenítsen meg, ennek érdekében a kerettanterv (együttnevelés esetén az együttesen alkalmazott kerettantervek) tartalmi elemei az igényeknek megfelelően adaptálhatóak, illetve ugyanazon célokat szolgáló elemekkel behelyettesíthetőek.

Témakörök

A Nat témakörei a sajátos nevelési igény típusának és súlyosságának megfelelő módon adaptálva, horizontálisan érvényesülnek a kerettantervben. A témakörök egy adott tantárgyon belül a Nat-tól esetenként eltérő megnevezéssel és más belső elrendezéssel jelennek meg, hogy igazodjanak a sajátos nevelési igényű tanulók speciális tanulási igényeihez, de összességükben lefedik a Nat által az adott tantárgyra meghatározott témakörök tartalmi

egészét.

Célok és feladatok

A készségfejlesztő iskolai oktatás felkészíti a tanulókat az egész életen át tartó tanulásra, a munkaerőpiacon való eredményes részvételre, a sikeres munkaerőpiaci és társadalmi integrációra. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók közismereti oktatásának a készségfejlesztő iskolai képzésben kiemelt célja támogatni a gyakorlati ismeretek elsajátítását, gyakorlási-ki próbálási lehetőséget adni a társadalmi beilleszkedés, az önálló életvezetési technikák, a társadalmi cselekvőképesség, a személyiségstruktúra megszilárdítására. Támogatja a személyiség komplex, harmonikus fejlődését, az önismeret, az önbizalom és a megfelelő önértékelés megerősödését, segíti a kognitív funkciók, az érzékelés, a figyelem, az emlékezet, a gondolkodás további fejlődését, teret enged a helyes és kívánatos társas kapcsolatok, viselkedési normák, szociális interakciók gyakorlásának.

Fejlesztési területek – nevelési célok

Az erkölcsi nevelés terén a tanulók erkölcsi érzékének továbbfejlesztése, a cselekedeteikért és azok következményeiért viselt felelősségtudatuk elmélyítése, igazságérzetük kibontakoztatása, társadalmi beilleszkedésük elősegítése zajlik. A szabálykövető magatartás érvényesítése a mindennapi gyakorlatban, az érzelem, az értelem és a cselekvés összefüggésének tudatosításával, az erkölcsi meggyőződés és az erkölcsi cselekvés kívánatos összhangjának felismertetésével valósul meg. Segíti az érzelem, az értelem és a cselekvés összefüggésének tudatosítását a nemzedékek közötti és a kortársi kapcsolatok megerősítésével, az állampolgári ismeretek gyakorlati értelmezésével, a mindennapi életvitellel összefüggő praktikus tudás nyújtásával. A folyamat végén az enyhe értelmi fogyatékos tanuló képes lesz cselekedetei következményeinek belátására, a mások iránti felelősség és felelősségvállalás érzékelésére. Kibontakozik a közösségi élettel kapcsolatos igazságérzete, társaival és az őt körülvevő személyekkel szembeni elfogadása, segítőkészsége. Magatartásában fejlődik az önfegyelem, a másokat megillető tisztelet megadása és tevékenységeiben a kívánatos mértéktartás. Feladatai és munkatevékenységei során megerősödik kötelességtudata.

A köznevelés alapvető célja a tanulók erkölcsi érzékének fejlesztése, a cselekedeteikért és azok következményeiért viselt felelősségtudatuk elmélyítése, igazságérzetük kibontakoztatása, közösségi beilleszkedésük elősegítése, az önálló gondolkodásra és a majdani önálló, felelős életvitelre történő felkészülésük segítése. Az erkölcsi nevelés legyen életszerű: készítsen fel az elkerülhetetlen értékkonfliktusokra, segítsen választ találni a tanulók erkölcsi és életvezetési problémáira. Az erkölcsi nevelés lehetőséget nyújt az emberi lét és az embert körülvevő világ lényegi kérdéseinek különböző megközelítési módokat felölelő megértésére, megvitatására. Az iskolai közösség élete, tanárainak példamutatása támogatja a tanulók életében olyan nélkülözhetetlen készségek megalapozását és fejlesztését, mint a kötelességtudat, a munka megbecsülése, a mértéktartás, az együttérzés, a segítőkészség, a tisztelet és a tisztesség, a korrupció elleni fellépés, a türelem, a megértés, az elfogadás. A tanulást elősegítő beállítódások kialakítása – az önfegyelemtől a képzelőtehetségen át intellektuális érdeklődésük felkeltéséig – hatással lesz egész felnőtt életükre, és elősegíti helytállásukat a munka világában is.

A nemzeti öntudat, hazafias nevelés segíti a magyar történelemre és hagyományokra, hazájára való büszkeség kialakulását, a más népek, azok kultúrája iránti érdeklődés és tisztelet megnyilvánulását azzal, hogy támogatja a tanuló aktív részvételét szűkebb környezetének megemlékezéseiben, a történelmi múlthoz kapcsolódó ünnepeken. A társadalom, a társadalmi jelenségek megítélése fókuszba kerül, a tanulót a pályaválasztási és önálló életkezdesi ismeretei, motivációja segíti abban, hogy reális képet kapjon a társadalomban elfoglalt, elfoglalható helyéről.

A tanulók ismerjék meg nemzeti, népi kultúránk értékeit, hagyományait. Tanulmányozzák a jeles magyar történelmi személyiségek, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók munkásságát. Sajtátítsák el azokat az ismereteket, gyakorolják azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek megalapozzák az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismerését, megbecsülését. Alakuljon ki bennük a közösséghez tartozás, a hazaszeretet érzése, és az a felismerés, hogy szükség esetén Magyarország védelme minden állampolgár kötelessége. Európa a magyarság tágabb hazája, ezért magyarságtudatukat megőrizve ismerjék meg történelmét, sokszínű kultúráját. Tájékozódjanak az egyetemes emberi civilizáció kiemelkedő eredményeiről, nehézségeiről és az ezeket kezelő nemzetközi együttműködési formákról.

Az állampolgárságra, demokráciára nevelés terén felkészül a társadalmi elvárásoknak megfelelő kötelezettségek és jogok gyakorlására, megismeri és szükség szerint igénybe veszi az önérvényesítés intézményes lehetőségeit. Iskolai keretekben gyakorolja a demokratikus jogokat és megismeri a demokrácia szabályait. Az iskola az egyéni adottságokhoz és lehetőségekhez mértén biztosítja a tanuló részvételét a helyi civil társadalom életében azért, hogy fogékony legyen a társadalom jelenségei, problémái iránt.

A demokratikus jogállam, a jog uralmára épülő közélet működésének alapja az állampolgári részvétel, amely erősíti a nemzeti öntudatot és kohéziót, összhangot teremt az egyéni célok és a közjó között. Ezt a cselekvő állampolgári magatartást a törvénytisztelet, az együttélés szabályainak betartása, az emberi méltóság és az emberi jogok tisztelete, az erőszakmentesség, a méltányosság jellemzi. Az iskola megteremti annak lehetőségét, hogy a tanulók megismerjék a főbb állampolgári jogokat és kötelezettségeket, és ennek keretében biztosítja a honvédelmi nevelést. A részvétel a közügyekben megkívánja a kreatív, önálló mérlegelő gondolkodás, az elemzőképesség és a vitakultúra fejlesztését. A felelősség, az önálló cselekvés, a megbízhatóság, a kölcsönös elfogadás elsajátítását hatékonyan támogatják a tanulók tevékeny részvételére építő tanítás- és tanulásszervezési eljárások.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése területén az enyhe értelmi fogyatékos tanulóban kialakul a felnőtt élethez kötődő reális énkép, megismeri és kontrollálni tudja a viselkedését. A társas kapcsolatok tudatosan megfigyelt visszajelzései alapján továbbfejlődik önértékelése, önbizalma. Kialakul a társakkal, ismerős és ismeretlen környezettel szembeni bizalom és bizalmatlanság megfelelő egyensúlya. A serdülőkorban, mint a személyiség kialakulásának döntő szakaszában, az életkorból adódó problémák kezelése érdekében kiemelt szerepet kapnak a feszültség, a szorongás, a stressz, a fáradtság oldásának technikái, annak felismerése és leírása, hogy a tanuló önmaga hogyan változik, alakul. Az elképzelések, vágyak, tervek a felnőtt szerepekről – a felnőttkori önmaga megvalósításáról – akkor lesznek reálisak, ha a tanuló képes a kudarcok tűrésére, tanulságaik feldolgozására, hasznosítására.

Az önismeret – mint a személyes tapasztalatok és a megszerzett ismeretek tudatosításán alapuló, fejlődő és fejleszthető képesség – a társas kapcsolati kultúra alapja. Elő kell segíteni a tanuló kedvező szellemi fejlődését, készségeinek optimális alakulását, tudásának és kompetenciáinak kifejezésre jutását, s valamennyi tudásterület megfelelő kiművelését. Hozzá kell segíteni, hogy képessé váljék érzelmeinek hiteles kifejezésére, a mások helyzetébe történő beleélés képességének az empátiának a fejlődésére, valamint a kölcsönös elfogadásra. Ahhoz, hogy az oktatási és nevelési folyamatban résztvevő tanulók, az elsajátított készségekre és tudásra támaszkodva énképükben is gazdagodjanak, a tanítás-tanulás egész folyamatában támogatást igényelnek ahhoz, hogy tudatosuljon, a saját/egyéni fejlődésüket, sorsukat és életpályájukat maguk tudják alakítani. A megalapozott önismeret hozzájárul a kulturált egyéni és közösségi élethez, mások megértéséhez és tiszteletéhez, a szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakításához.

A családi életre nevelést segíti, hogy a tanuló a középfokú oktatás időszakában megismeri a harmonikus családi mintákat és a családi együttélés szabályait. A hétköznapi élethelyzetek

megbeszélése, gyakorlása segíti a párkapcsolatok megismerését, felelős párkapcsolat kialakítását, az együttlét, a szakítás felelősségét, kultúráját.

A támogatást nyújtó társadalmi, egészségügyi rendszerek megismerése, a konfliktusok kezelési lehetőségeinek, az érzelmi bizonytalanságoknak, a magánéleti krízishelyzeteknek a felismerése a felnőttkorba lépő fiatalok számára támpontokat nyújt az érzelmi élet válságaiban.

A család kiemelkedő jelentőségű a gyerekek, fiatalok erkölcsi érzékének, szeretetkapcsolatainak, önismeretének, testi és lelki egészségének alakításában. A szűkebb és tágabb környezet változásai, az értékrendben jelentkező átrendeződések, a családok egy részének működésében bekövetkező zavarok szükségessé teszik a családi életre nevelés beemelését a köznevelés területére. A köznevelési intézményeknek ezért kitüntetett feladata a harmonikus családi minták közvetítése, a családi közösségek megbecsülése. A felkészítés a családi életre segítséget nyújt a gyermekeknek és fiataloknak a felelős párkapcsolatok kialakításában, ismereteket közvetít a családi életükben felmerülő konfliktusok kezeléséről. Az iskolának foglalkoznia kell a szexuális kultúra kérdéseivel is.

A testi és lelki egészségre nevelés támogatja a tanuló tudatos törekvését az egészséges életmódra, a testi és lelki egyensúly megőrzésére. Igénnyé válik a testi épség megóvása és a sérülések elkerülése. A mindennapos testedzés megalapozza a munkavégzéshez elengedhetetlen fizikai állóképesség megszerzését és megőrzését. A pedagógus lehetőséget ad a tanulónak felismerni és elkerülni a káros szenvedélyeket, a testi, szellemi és lelki érettség elérésével megerősödik sikeres társadalmi beilleszkedésének lehetősége. A pedagógus feladata felhívni a tanuló figyelmét a rendszeres és bőséges táplálkozásra, a táplálék összetevőinek, minőségének megfigyelésére, megteremteni az egészségvédelem és a szociális gondoskodás gyakorlatát az iskolában, felhívni a figyelmet a rendszeres mozgásra, a megjelenésre, a küllemben, az ápoltság összefüggéseire.

Az egészséges életmódra nevelés hozzásegít az egészséges testi és lelki állapot örömteli megéléséhez. A pedagógusok ösztönözzék a tanulókat arra, hogy legyen igényük a helyes táplálkozásra, a mozgásra, a stresszkezelés módszereinek alkalmazására. Legyenek képesek lelki egyensúlyuk megóvására, társas viselkedésük szabályozására, a konfliktusok kezelésére. Az iskola feladata, hogy a családdal együttműködve felkészítse a tanulókat az önállóságra, a betegség-megelőzésre, továbbá a szabályok betartására a közlekedésben, a testi higiéniában, a veszélyes körülmények és anyagok felismerésében, a váratlan helyzetek kezelésében. A pedagógusok motiválják és segítsék a tanulókat a káros függőségekhez vezető szokások kialakulásának megelőzésében.

A felelősségvállalás másokért, önkéntesség területén a tanuló tapasztalatai bővülnek a társadalom tagjainak különbözőségéről, megerősödik benne az elfogadás érzése, a másság elfogadása, a betegség, a sérült és a fogyatékos emberek iránti együttérző, segítő magatartás kialakítása. A pedagógus feladata lehetőséget teremteni arra, hogy fejlődjön a tanulóban az önkéntes segítségnyújtás igénye, amelyben megismeri és megéli a saját személyének fontosságát, az egyéni és közösségi érdekek összefüggését, az egymásra utaltságot. A szociális attitűd, az együttműködés, a problémamegoldás, az önkéntes feladatvállalás és a megoldás képességének kialakulása, az alkalmazás általánossá válása a mindennapi életben, a munka világában is támogatja a beilleszkedést.

Az ösztönzi a személyiség fejlesztését, kibontakozását segítő nevelést-oktatást: célul tűzi ki a hátrányos helyzetű vagy fogyatékkal élő emberek iránti szociális attitűd, segítő magatartás kialakítását a tanulóknál úgy, hogy saját élményű tanuláson keresztül ismerik meg ezeknek a csoportoknak a sajátos igényeit, élethelyzetét. A segítő magatartás számos olyan képességet igényel és fejleszt is egyúttal (együttérzés, együttműködés, problémamegoldás, önkéntes feladatvállalás és -megvalósítás), amelyek gyakorlása elengedhetetlen a tudatos, felelős állampolgári létezéshez.

A fenntarthatóságot, környezettudatosságot segítik azok a helyzetek, amelyekben a tanuló felismerheti, hogy az emberiség összefogása szükséges a környezet épségének megóvása, a természet védelme érdekében.

A pedagógiai helyzetekben cselekedeteit, azok hatását személyesen is megtapasztalja, belátja a környezeti ártalmak és az emberi élet szükségleteit, összefüggéseit. A környezeti ártalmak számbavétele, a védekezés lehetőségeinek kipróbálása, a takarékoságnak, a szükségletekhez igazított szokásrendnek a megismerése teszi lehetővé a mindennapi alkalmazást, azt, hogy fejlődjön az önálló étellel kapcsolatosan az egészséges és esztétikus környezet és élettér kialakításának és megóvásának igénye.

A felnövekvő nemzedéknek ismernie és becsülnie kell az életformák gazdag változatosságát a természetben és a kultúrában. Meg kell tanulnia, hogy az erőforrásokat tudatosan, takarékosan és felelősségteljesen, megújulási képességre tekintettel használja. Cél, hogy a természet és a környezet ismeretén és szeretetén alapuló környezetkímélő, értékvédő, a fenntarthatóság mellett elkötelezett magatartás váljék meghatározóvá a tanulók számára. Az intézménynek fel kell készítenie őket a környezettel kapcsolatos állampolgári kötelességek és jogok gyakorlására. Törekedni kell arra, hogy a tanulók megismerjék azokat a gazdasági és társadalmi folyamatokat, amelyek változásokat, válságokat idézhetnek elő, továbbá kapcsolódjanak be közvetlen és tágabb környezetük értékeinek, sokszínűségének megőrzésébe, gyarapításába.

A pályaaorientáció területén a tanuló reális önértékeléssel megismeri munkaerőpiaci lehetőségeit, a társadalmi munkamegosztás alapjait. Képességeinek, lehetőségeinek és érdeklődésének figyelembevételével pályát választ, megismeri és motiválttá válik a céljai elérése érdekében szükséges képességek fejlesztésében.

Az iskolának – a tanulók életkorához igazodva és a lehetőségekhez képest – átfogó képet kell nyújtania a munka világáról. Ennek érdekében olyan feltételeket, tevékenységeket kell biztosítani, amelyek révén a diákok kipróbálhatják képességeiket, elmélyülhetnek az érdeklődésüknek megfelelő területeken, megtalálhatják hivatásukat, kiválaszthatják a nekik megfelelő foglalkozást és pályát, valamint képessé válnak arra, hogy ehhez megtegyék a szükséges erőfeszítéseket. Ezért fejleszteni kell bennük a segítséssel, az együttműködéssel, a vezetéssel és a versengéssel kapcsolatos magatartásmódokat és azok kezelését.

A gazdasági és pénzügyi nevelés terén a tanuló felkészül a változó gazdasági környezet lehetőségeihez történő alkalmazkodásra, megismeri a családi munkamegosztást, gazdálkodást, felismeri, hogy milyen az észszerű, beosztó felhasználás, takarékoság. A folyamatban kiemelt szerepet kap a figyelem ráirányítása a tanuló saját felelősségére a javakkal való ésszerű gazdálkodásban, a pénz világában és a fogyasztás területén.

A tanuló a pedagógiai folyamatban és a valóságban is kipróbálhatja az ügyintézés útjait, a segítségkérés lehetőségeit a lakhatás, a munkavállalás, a lakóhelyi, közösségi ügyintézés terén, tapasztalatokat szerezhet a döntései közvetlen és közvetett következményeinek és kockázatainak mérlegelésében.

A felnövekvő nemzedéknek hasznosítható ismeretekkel kell rendelkeznie a világgazdaság, a nemzetgazdaság, a vállalkozások és a háztartások életét meghatározó gazdasági-pénzügyi intézményekről és folyamatokról. Cél, hogy a tanulók ismerjék fel saját felelősségüket az értékteremtő munka, a javakkal való ésszerű gazdálkodás, a pénz világa és a fogyasztás területén. Tudják mérlegelni döntéseik közvetlen és közvetett következményeit és kockázatát. Lássák világosan rövid és hosszú távú céljaik, valamint az erőforrások kapcsolatát, az egyéni és közösségi érdekek összefüggését, egymásrataltságát. Ennek érdekében a köznevelési intézmény biztosítja a pénzügyi rendszer alapismereteire vonatkozó pénzügyi szabályok, a banki tranzakciókkal kapcsolatos minimális ismeretek és a fogyasztóvédelmi jogok tanítását.

A médiatudatosságra nevelés különös jelentőséget kap a médiumok használatának előtérbe kerülése, a tanulás, az önművelés területein történő felhasználása miatt. A médiatudatos

magatartás a mindennapokban, a munka világában való tájékozódás szolgálatában azt jelenti, hogy a tanulónak megfelelő gyakorlata alakul ki az információhordozók megválasztásában, használatában, megismeri a hétköznapi élet során szerepüket az ismeretek, a fontos információk megszerzésében, fejlődik képessége az óvatosság területén és az információk hitelességének ellenőrzésében, vigyáz személyes adatainak védelmére, mértéktartó az eszközök használatában. Cél, hogy a tanulók a mediatizált, globális nyilvánosság felelős résztvevőivé váljanak: értsék az új és a hagyományos médiumok nyelvét. A médiatudatosságra nevelés az értelmező beállítódás kialakítása és tevékenység-központúsága révén felkészít a demokrácia részvételi kultúrájára és a médiumoktól is befolyásolt mindennapi élet értelmes és értékelvű megszervezésére, tudatos alakítására. A tanulók megismerkednek a média működésével és hatásmechanizmusával, a média és a társadalom közötti kölcsönös kapcsolatokkal, a valóságos és a virtuális, a nyilvános és a bizalmas érintkezés megkülönböztetésének módjával, valamint e különbségek és az említett médiajellemzők jogi és etikai jelentőségével.

A tanulás tanítása terület a tanuló számára lehetőséget ad az egyénre szabott, képességeknek megfelelő motivációra és a folyamatos fenntartásra az ismeretszerzésben. Segít elfogadni és megismerni a környezet folyamatos változását, fenntartani az igényt és képességet a tevékenységekkel és munkavégzéssel kapcsolatos ismeretek bővítésére a munkaerőpiaci és a társadalmi integráció elérése érdekében.

A tanulás tanítása az iskola alapvető feladata. Minden pedagógus teendője, hogy felkeltse az érdeklődést az iránt, amit tanít, és útbaigazítást adjon a tananyag elsajátításával, szerkezetével, hozzáféréssel kapcsolatban. Meg kell tanítania, hogyan alkalmazható a megfigyelés és a tervezett kísérlet módszere; hogyan használhatók a könyvtári és más információforrások; hogyan mozgósíthatók az előzetes ismeretek és tapasztalatok; melyek az egyénre szabott tanulási módszerek; miként működhetnek együtt a tanulók csoportban; hogyan rögzíthetők és hívhatók elő pontosan, szó szerint például szövegek, meghatározások, képletek. Olyan tudást kell kialakítani, amelyet a tanulók új helyzetekben is képesek alkalmazni, a változatok sokoldalú áttekintésével és értékelésével. A tanulás tanításának elengedhetetlen része a tanulás eredményességének, a tanuló testi és szellemi teljesítményeinek lehetőség szerinti növelése és a tudás minőségének értékelése.

Kulcskompetenciák, kompetenciafejlesztés

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknak is fel kell készülniük a munkavállalásra, a változások kezelésére és a későbbi tanulásra is. Kompetenciákkal a társadalmi integráció, az önálló életvezetés és a felnőttkori munkaerőpiaci helytállás érdekében nekik is rendelkezniük kell. A valamiben kompetens fiatal tudja, hogy adott esetben mit kell tennie; tudása van róla, képes azt megtenni; kialakult a megfelelő képessége, és meg is akarja tenni, mert megfelelő attitűddel rendelkezik. A kulcskompetencia különböző szintű kompetenciák rendszere – fejlesztésük egymásra épülő, tervezhető. Az alapkészségek kialakításához szükséges kompetenciák a jövőben való boldogulás várható igényei szerint kiegészülnek más olyan kompetenciákkal, amelyek a társadalomban való sikeres részvételhez, az egész életen át tartó tanuláshoz szükségesek. Ezek a kulcskompetenciák, amelyek nemcsak egyes tantárgyakhoz köthetőek. Kialakításuk, fejlesztésük a köznevelés feladataként az enyhe értelmi fogyatékos tanulókat nevelő-oktató intézményekben is elvárásként jelenik meg. Egy-egy terület fejlesztési feladatai valamennyi kompetenciát mozgósíthatják, illetve számos terület tartalmainak feldolgozása valamennyi kompetencia fejlesztésére hatással lehet. Az egyes területek kijelölik, hogy mely kulcskompetenciák fejlesztését célozzák meg a fejlesztési feladatok megvalósítása folyamán.

A tanulás kompetenciái

A hatékony, önálló tanuláshoz alapvető készségekkel, képességekkel kell rendelkezni, amit az alapkompentenciák biztosítanak. A tanulót támogatni kell abban, hogy megtalálja saját érdeklődési körét, hogy minél több tanulási technikát megismerjen, és ezek alapján képessé

váljon majd saját tanulási stratégia kialakítására. Segíteni kell a tanulót abban, hogy lehetősége legyen a metakogníció (gondolkodásról való gondolkodás) gyakorlására, tudatos alkalmazására, a tanuláshoz való pozitív viszony kialakítására.

A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi kompetenciák)

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a nevelés-oktatás ezen szakaszában, ebben az intézménytípusban idegen nyelv oktatása nem történik, a hangsúly az anyanyelvi kompetenciák fejlesztésére helyeződik.

Az anyanyelv elsajátításának folyamatában az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a közlés és befogadás szóbeli ágát javasolt a középpontba állítani. Az anyanyelv elsajátítása során – a tanulók egyéni sajátosságaihoz való igazodás mellett – alapelv, hogy esetükben a nyelvelsajátítás lényegi módja nem az elszigetelt nyelvi jelenségek oktatása, hanem az a folyamat, amelyben az ember nyelvi fogalmazza meg a valóságra vonatkozó ítéleteit. Az anyanyelv tanításában csak az a fejlesztő tevékenység hozhatja meg a kívánt eredményt, amely (az egyén képességének és beszédállapotának figyelembevételével) a beszédnek mint összetett folyamatnak a fejlesztésére irányul, s a „nyelvet” funkcióinak (kifejező, informáló, felhívó) megfelelően, elemi formáiban (közlés, megbeszélés, rábeszélés) és alaptípusaiban (élőbeszéd, írott beszéd) gyakoroltatja és alkalmaztatja. Törekedni kell a digitális technológia kínálta eszközök, lehetőségek kommunikációs célú alkalmazására.

A digitális kompetenciák

A digitális kompetenciák elsajátítása, felhasználói szintű alkalmazása az esélyegyenlőség megteremtése és a minél önállóbb életvitel támogatása szempontjából is kiemelkedő jelentőségű. Az online zaklatás gyakori megjelenése miatt a tanulóknak ismerniük kell a biztonságos eszközhasználatot, valamint a digitális tartalmak létrehozásával kapcsolatos etikai szabályokat is. A munka, a szabadidő és a tanulás egész életen át ívelő folyamatai során a digitális eszközök használata, az így megszerzett információk feldolgozása és alkalmazása is a digitális kompetenciákat igényli. A tanulók számára fontos a megbízható információk, az online biztonság, a digitális eszközök társadalmilag elfogadott formáinak alkalmazása a kommunikáció során, illetve azok alapvető szabályainak ismerete a társadalomban való részvétel érdekében.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák

A matematikai kompetencia fejlesztése során lehetőség nyílik a problémamegoldó gondolkodás, valamint a kognitív képességek fejlesztésére. A matematikai kompetencia fejlesztésével az enyhe értelmi fogyatékos tanuló képessé válik a környező világ mennyiségi és térbeli viszonyainak felfedezésére, valamint a tapasztalatok útján megszerzett tudás praktikus felhasználására a mindennapi élet különböző területein. Ez úgy érhető el, hogy a tanulás-tanítás folyamatában döntően a mindennapok során létrejött helyzetekben ismertetjük meg a matematikai tartalmakat. Kiemelten fontos a konkrét cselekvéssel összekapcsolt, a konkrét élethelyzetekhez kötött tapasztalatszerzés és matematikai tevékenység, a szabálytudat és a stratégiahasználat kialakítása, valamint a mindennapokban használható tudás biztosítása.

A természettudományos kompetencia fejlesztése során az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknál a gyakorlati jellegű természettudományi műveltség kialakítása, a mindennapi életben előforduló természettudományos jelenségek körében a felhasználói tájékozottság elérése, az egységes természettudományos világkép kialakítása a feladat. Fontos a mindennapi életet érintő, konkrét tényeken, tapasztalatokon alapuló egyszerű következtetések levonásának és az erre alapozott döntéshozatalnak a tanítása.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák

A tanulókat támogatni kell a társas kapcsolatok kialakításában és fenntartásában, ehhez elengedhetetlen a pozitív énkép és az emberi kapcsolatokban való eligazodás képessége. Az eltérő képességeknek megfelelően fel kell készíteni a tanulókat a változó társadalmi-gazdasági helyzet adta kihívásokra (változó egyéni szerepkör, érdekérvényesítés, tulajdonviszonyok). A

tanulóknak ismereteket kell szerezniük a célszerű gazdálkodás, a pénzhasználat és a fogyasztás, valamint – az egyéni képességeket figyelembe véve – a rövidebb és hosszabb távú élethelyzetek tervezése kapcsán. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók felkészülnek a közügyekben való aktív részvételre. A társadalmi részvétel és felelősségvállalás kompetenciái fejlesztése során – a tanulók gyogyepedagógiai-pszichológiai jellemzőit figyelembe véve – a tartalmakat sajátélményű tevékenységek formájában gyakoroltatva kell biztosítani. Az önismeret, a kapcsolatteremtés, kapcsolattartás képességének fejlesztése elősegíti a harmonikus közösségi beilleszkedést, a felelős társadalmi részvételt.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

Az eredetiség és ötletgazdagság, a divergens gondolkodás, a kíváncsiság és az alkotókedv nem csak az intellektuális tényezők függvénye, ezen a területen nagy szerepe van a motivációnak és az érzelmeknek is. Fontos a sok érzékszervi, megfigyelési, manipulatív tevékenységre épülő tapasztalatszerzés, a nyitottság, az értékítélet kialakítása.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

A munkavállalói és innovációs kompetenciákhoz szükséges ismeretek, képességek és attitűdök alakítása, formálása a tanulók egyéni sajátosságait figyelembe véve lehetséges. A tanulási-tanítási folyamatban az enyhe értelmi fogyatékos tanuló minden esetben saját cselekedeteinek tükrében ismerje fel lehetőségeit, próbálja elérni céljait. A munkavégzésre való szocializálás, a munkavállalói magatartás kialakítása, a tanulók élettervezésének elősegítése, az önálló életvezetés megalapozása a társadalmi beilleszkedés fontos eleme.

Egységesség és differenciálás

Az aktív tanulás a tanulónak a tanulási tevékenységekben történő részvételét hangsúlyozza. A tanulási tevékenység legfőbb célja olyan tanulói kompetenciák fejlesztése, amelyek lehetővé teszik az ismereteknek különböző helyzetekben történő kreatív alkalmazását. A tevékenységekre épülő tanulásszervezési formák segítik a tanulót a tanulási eredmények által kijelölt ismeretek megszerzésében, és ezen keresztül a kompetenciák fejlesztésében. Lehetőség szerint ki kell használni a tanulás társas természetéből adódó előnyöket, a differenciált egyéni munka adta lehetőségeket. Segíteni kell a párban vagy csoportban végzett felfedező, tevékeny és jól szervezett, együttműködésen alapuló tanulást. A tanulási eredmények elérését segítik elő az olyan differenciáló módszerek, mint a minden szempontból akadálymentes és minden tanuló számára egyformán hozzáférhető tanulási környezet biztosítása, a tanulói különbségekhez illeszkedő, differenciált célkijelölés, a többszintű tervezés és tananyag-alkalmazás, a fejlesztő, tanulást támogató értékelés. A differenciált tanulásszervezés jellegzetességeit képviselik az olyan eljárások, mint az egyéni rétegmunka vagy az adaptált szövegváltozatok felhasználása, melyek kiterjeszthetik és elmélyíthetik a tankönyvek tartalmát.

A pedagógus a probléma-megoldási és a jelenségértelmezési folyamatot – a tanuló szükségleteinek megfelelően – közvetett, illetve közvetlen eszközökkel segíti. A pedagógus az aktív tanulói tevékenységek megvalósítása során lehetővé teszi iskolán kívüli szakemberek bevonását, valamint a külső helyszínek nyújtotta pedagógiai lehetőségek felhasználását (könyvtár, múzeum, levéltár, színház, koncert). A pedagógus együttműködik más tantárgyakat tanító pedagógusokkal azért, hogy a tanulónak lehetőségük legyen a tanórákon vagy a témahetek, tematikus hetek, projektnapok, témákhoz szervezett események, tanulmányi kirándulások, iskolai táborok alkalmával a tantárgyak szervezett, összefüggő, illetve kapcsolódó tartalmainak integrálására.

Az iskoláknak tanítási évenként több olyan tanóra megszervezését ajánlott beilleszteniük a helyi tantervbe, amelyben több tantárgy ismereteinek integrálását igénylő (multidiszciplináris) téma kerül a középpontba, a tanóra céljának, tartalmának és megvalósítási módszereinek megjelölésével. A különleges bánásmódot igénylő tanulók esetében a tananyag feldolgozásánál a pedagógusnak figyelembe kell vennie a tantárgyi tartalmaknak a tanulói sajátosságokhoz való

illesztését. A különleges bánásmódot igénylő tanulók esetében ez az adaptálás lehetővé teszi az egyéni haladási ütem biztosítását, valamint a differenciált (optimális esetben személyre szabott) nevelés, oktatás során az egyéni módszerek alkalmazását. Az aktív tanulás segítése a tanuló tehetségének, különleges nevelési-oktatási szükségleteinek vagy fogyatékosságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező szakember támogatásával történik.

Az egységesség és a differenciálás érvényesítésének megvalósítását a pedagógiai gyakorlatban az adaptív oktatás jellemzőinek ismerete és annak alkalmazása teszi lehetővé. Az oktatási folyamat akkor adaptív, ha a megvalósítása során a differenciálás és az egységesség elve egyaránt érvényesül. Az adaptív oktatás egy olyan tanári gondolat- és tevékenységrendszer kínál, amely a tanulók egyéni sajátosságainak figyelembevételére épülve egyszerre biztosítja a differenciálás egyéni fejlesztő hatását és a pedagógiai gyakorlatban megjelenő egységességet. Az adaptív oktatás feltételei között egyenrangúan szerepelnek a tanulói sajátosságok – a tanuló tudása, az aktivitásra való készenléte, az önálló munkavégzés és az együttműködés terén való fejlettsége, helyzete a társas kapcsolatrendszerben – és a tanulók számára leginkább kedvező tanulásszervezési formák: a frontális munka, a csoportmunka, a párban folyó tanulás, az egyéni munka, az individualizált munka. A pedagógiai differenciálás hátterében az a törekvés húzódik meg, hogy az egységes tartalmi szabályozás keretei között minden tanuló a neki megfelelő nevelésben és oktatásban részesülhessen optimális fejlődése, egyéni teljesítőképességének teljes kibontakoztatása érdekében. A differenciálásnak nélkülözhetetlen és sok variációban alkalmazott eszközezőként kell megjelennie. Az egyéni fejlesztési programok, a differenciálás különböző lehetőségei során a pedagógusok megfelelő feladatokkal fejlesztik a tehetséges tanulókat, figyelik fejlődésüket, és az adott szakasznak megfelelő kihívások elé állítják őket.

A differenciált – egyéni és csoportos – eljárások biztosítják az egyes területeken alulteljesítő tanulók felzárkóztatását, a lemaradás egyéni okainak felderítésén alapuló csökkentését, megszüntetését. A pedagógus a differenciálás során figyelembe veszi a tantárgyi tartalmak – egyes sajátos nevelési igényű tanulók csoportjaira jellemző – módosulásait. A pedagógus együttműködik különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba. Az adaptív oktatás gyakorlati megvalósításának két kulcsmozzanata van. Az egyik a bemeneti jellemzők köre, melyek alapjaiban kijelölik az egyéni utat, illetve az annak bejárásához vezető stratégia megvalósítandó pedagógiai mozzanatait. A másik a kimeneti elvárások köre, melyek a prognosztizálható fejlesztés/fejlődés kritériumainak, a kimeneti követelmények meghatározásához nyújtanak segítséget. A bemenetnél, az iskolai, oktatási folyamat kezdetén a sajátos nevelési igény pontos, egyénre szabott feltárása szükséges, a képességstruktúra, a lényegi személyiségvonások, a szocializációs funkciók területeinek feltérképezésével. Erre lehet építeni az egyéni út meghatározását, a pedagógiai diagnózist, a stratégiát és terápiát. A kimeneti elvárások – a pedagógiai folyamatban a tanulók egyéni jellemzőit, fejleszhetőségi sajátosságait mindvégig figyelembe véve – a társadalmi szükségletből vezethetők le.

Műveltségi terület	Tantárgy neve	9–10. évfolyam (átlag heti időkeret)	2 tanéves óraszám
Magyar nyelv és irodalom	Magyar nyelv és irodalom	1	71
Matematika	Matematika	2+1	142
Technológia	Digitális kultúra	1	71
Testnevelés és egészségfejlesztés	Testnevelés	5	355

	Osztályfőnöki óra	1	71
Közismeret összesen		10	710
Szabad közismereti időkeret		1	71
Szakmai elmélet és gyakorlat együtt		21	1491
Szabad szakmai időkeret		2	142
Összesen		heti 34 óra	2414
Összefüggő szakmai gyakorlat		70	70

Az éves óraszám megadásánál 9. évfolyamon 36 héttel, 10. évfolyamon 35 héttel számolunk.

A kerettantervek által előírt tartalmakra jelzett javasolt óraszámok az adott tantárgyon belül a tanulók egyéni képességeinek megfelelően átcsoportosíthatóak.

Az fentebb közzétett kerettantervek a 2020. szeptember 1-jétől felmenő rendszerben (1., 5., 9. évfolyamokon, valamint a 6 évfolyamos gimnáziumok 7. évfolyamán) bevezetésre kerülő Nemzeti alaptantervben (a továbbiakban: Nat 2020) foglalt szabályozásnak megfelelnek. Ezeket a Nat 2020 bevezetésével párhuzamosan, felmenő rendszerben kell alkalmazni. A jogszabály alapján az iskola a pedagógiai programjának részeként a miniszter által kiadott kerettanterveket kiegészítve helyi tantervet készít. A helyi tantervben meg kell nevezni az alapjául szolgáló kerettanterveket. Az intézmények számára a helyi tantervük készítéséhez a Nat 2020 *Alapóraszámok tanulási területenként kétéves bontásban és A tanulók heti kötelező alapóraszámja és maximális óraszámja évfolyamonként* az irányadó.

3.1. Szabadon tervezhető órakeret

A helyi tantervben nem írunk elő további tananyagot, hanem az egyes tematikai egységek között elosztjuk a rendelkezésre álló időkeretet gyakorlásra, elmélyítésre, az alkalmazható tudás megszerzése vagy a képességek fejlesztése céljából.

A tanuló kötelező és választható tanítási óráinak száma egy tanítási napon nem lehet több:

- hat tanítási óránál az első-negyedik évfolyamon,
- hét tanítási óránál az ötödik–nyolcadik évfolyamon
- nyolc tanítási óránál a kilencedik-tizenharmadik évfolyamon.

A tanuló kötelező és választható tanítási óráinak összege egy tanítási héten legfeljebb

- az első–harmadik évfolyamon huszonnégy,
- a negyedik évfolyamon huszonöt,
- az ötödik és a hatodik évfolyamon huszonnyolc,
- a hetedik és a nyolcadik évfolyamon harminc,
- a kilencedik–tizenharmadik évfolyamon harmincnégy

Kötelező- és szabadon tervezhető tantárgyak és óraszámok az 1–4. évfolyamon

Tantárgyak	1. évfolyam	2. évfolyam	3. évfolyam	4. évfolyam
Magyar nyelv és irodalom	7+1	7+1	6+1	7+1
Matematika	4	4	3	4
Étika	1	1	1	1
Környezetismeret	-	-	1	1
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	1
Digitális kultúra	-	-	1	1
Technika és tervezés	1+1	1+1	1+1	1+1
Testnevelés	5	5	5	5
Szabodon tervezhető órakeret	2	2	2	2
Rendelkezésre álló órakeret	24	24	24	25

Kötelező- és szabadon tervezhető tantárgyak és óraszámok az 5-8. évfolyamon

Tantárgyak	5. évfolyam	6. évfolyam	2 tanéves óraszám	7. évfolyam	8. évfolyam	2 tanéves óraszám
	Heti óraszám			Heti óraszám		
Magyar nyelv és irodalom	4+1	4+1	288	4+1	4+1	288
Idegen nyelv	-	-	-	2	2	144
Matematika	4+1	4+1	288	4+1	4+1	288
Étika	1	1	72	1	1	72
Történelem	2	2	144	2	1	108
Hon- és népismeret	1	-	36	-	-	-
Természettudomány	2	3	180	5	5	360
Allampolgári ismeretek	-	-	-	-	1	36
Ének-zene	2	2	144	1	1	72
Vizuális kultúra	2	2	144	1	1	72
Digitális kultúra	1	1	72	1	1	72
Technika és tervezés	1	1	72	1	1	72
Testnevelés	5	5	360	5	5	360
Osztályfőnöki óra (közösségi nevelés)	1	1	72	1	1	72
Szabodon tervezhető órakeret	2	2	144	2	2	144
Heti órakeret	28	28		30	30	

Kötelező- és szabadon tervezhető tantárgyak és óraszámok (értelmileg akadályozottak)

Műveltségi terület	Tantárgy	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Magyar nyelv és irodalom	Kommunikáció (Magyar nyelv és irodalom)	4+1	4+1	4+1	4+1	4+1	4+1	5	5
	Olvasás-írás (Magyar nyelv és irodalom)	2+1	2+1	3+1	3	4+1	4+1	2+1	2+1

Matematika	Számolás-mérés (Matematika)	2	2	2	2+1	3	3	3	3
Történelem és állampolgári ismeretek	Állampolgári ismeretek	-	-	-	-	1	1	1	1
	Hon- és népismeret	-	-	-	-	-	-	1	-
	Étika	-	-	-	-	-	-	-	1
Természettudomány és földrajz	Környezetismeret	-	-	-	-	1	1	2	2
Művészetek	Ének-zene	2	2	2	2	2	2	2	2
	Ábrázolás-alakítás (Vizuális kultúra)	3	3	2	2	2	2	2	2
Technológia	Digitális kultúra	-	-	-	-	-	-	1	1
Testnevelés és egészségfejlesztés	Mozgásnevelés (Testnevelés)	5	5	5	5	5	5	-	-
	Testnevelés	-	-	-	-	-	-	5	5
	Osztályfőnöki (Közösségi nevelés)	-	-	-	-	1	1	1	1
Egyéb	Önkiszolgálás	2	2	-	-	-	-	-	-
	Életvitel és gyakorlat	-	-	2	2+1	2+1	2+1	3+1	3+1
	Játékra nevelés	2	2	2	2	-	-	-	-
Szabadon tervezhető órakeret		2	2	2	3	3	3	2	2
Összesen		24	24	24	25	28	28	30	30

Kötelező- és szabadon tervezhető tantárgyak és óraszámok 9/előkészítő osztály

Műveltségterület	Tantárgy	Heti óraszám	Éves óraszám
Magyar nyelv és irodalom	Magyar nyelv és irodalom	5	180
Idegen nyelv	Idegen nyelv	2	72
Matematika	Matematika	5	180
Történelem és állampolgári ismeretek	Állampolgári ismeretek	1	36
Természettudomány és földrajz	Természettudomány	3	108
Művészetek	Vizuális kultúra	2	72
Technológia	Digitális kultúra	2	72
Egyéb	Pályaorientáció	1	36
	Szakmai alapozó ismeretek	4+3	144
Testnevelés	Testnevelés	5	180
	Osztályfőnöki (Közösségi nevelés)	1	36
Összesen		31	1116
Szabadon tervezhető		3	108
Mindösszesen		34	1224

Kötelező- és szabadon tervezhető tantárgyak és óraszámok 9-10. osztály

Műveltségi terület	Tantárgy neve	9–10. évfolyam	2 tanéves
---------------------------	----------------------	-----------------------	------------------

		(átlag heti időkeret)	óraszám
Magyar nyelv és irodalom	Magyar nyelv és irodalom	1	71
Matematika	Matematika	2+1	142
Technológia	Digitális kultúra	1	71
Testnevelés és egészségfejlesztés	Testnevelés	5	355
	Osztályfőnöki óra	1	71
Közismeret összesen		10	710
Szabad közismereti időkeret		1	71
Szakmai elmélet és gyakorlat együtt		21	1491
Szabad szakmai időkeret		2	142
Összesen		heti 34 óra	2414
Összefüggő szakmai gyakorlat		70	70

- **Egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs foglalkozások:**

Mozgásállapot javítására szolgáló terápia

A sajátos nevelési igényű gyermekek mozgásfejlődése mind életkorban, mind a fejlődés minőségében eltér az átlagtól. Ezt a hátrányt csak célzott, pontos diagnózison alapuló tematikus fejlesztéssel tudjuk kompenzálni.

Beszédállapot javítására, fejlesztésére a logopédiai foglalkozások segítségével

A kommunikációs kultúra fejlesztésének segítségével el kell érni, hogy gyermekink képesek legyenek az önálló ismeretszerzésre, tudásuk gyarapítására, társadalmi érintkezési formák betartására, az audiovizuális információk számukra is lényeges üzeneteinek befogadására, értelmezésére.

Egyéni ill. kiscsoportos fejlesztés:

- matematika és magyar és egyéb közismereti tárgyak tekintetében fejlesztő foglalkozások felső tagozaton (kiscsoportban osztályfőnök vagy szaktanár által)
- tehetséggondozás
- autizmus-specifikus fejlesztések
- fejlesztő nevelés-oktatás egyéni formája
- többletrehabilitáció szakértői javaslat alapján
- nem kötelező tanórai foglalkozások: szakkörök, tömegsport

- **Nem kötelező tanórai foglalkozások:**

Szakkörök

Figyelembe véve tanulóink igényeit, érdeklődését, és iskolánk adottságait, a nem kötelező tanórai foglalkozások keretében szakköröket biztosítunk tanulóink számára. A szakkörök

tevékenységei a tanórákon kívül rekedt műveltségi anyag célzatosan rendezett egységeit kínálják, képességfejlesztés, tehetséggondozás, a személyiség gazdagítása, a szociális kapcsolatok bővítése céljából.

Intézményünkben működő szakkörök:

- kórus
- színjátészó
- tömegsport
- textil-szakkör

Biztosítjuk tanulóink számára a hitélet gyakorlását. Heti 2X1 órában, a katolikus és a református egyház is szervez foglalkozásokat intézményünkben.

A tanórán kívüli foglalkozások egyéb szervezeti formái

- Tanulmányi-, kulturális- és sportversenyekre való felkészítés és részvétel
- Iskolai gyermeknap
- Tanulmányi kirándulások
- Egészségnap
- Pályaorientációs nap
- PÉNZ 7 témanap
- Fenntarthatósági témanap

Napközis foglalkozások:

A törvényi rendelkezéseknek megfelelően intézményünk tanulói számára minden évfolyamon biztosítjuk, a 16 óráig való intézményben tartózkodást, igény esetén a 18 óráig való tartózkodást is. Napközis csoportjaink összevont csoportokkal működnek.

3.2. Az oktatásban alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei

Az oktatásban alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei, figyelembe véve a tankönyv térítésmentes igénybevétele biztosításának kötelezettségét. Intézményünk pedagógusai a helyi tanterv alapján, a szakmai munkaközösségek véleményének kikérésével választják meg az alkalmazott tankönyveket, tanulmányi segédleteket, taneszközöket, SNI eszközöket. Pedagógusaink csak a Köznevelési Tankönyvjegyzéken megjelenő tankönyvek közül választhatnak. Így biztosítható, hogy iskolánk valamennyi tanulója térítésmentesen kapja meg tankönyveit az iskolai tankönyvrendelés és tankönyvellátás jogszabályban meghatározott rendje szerint.

A tankönyvrendelés elkészítését a tagintézmény-igazgató koordinálja.

A tankönyvrendelésbe csak olyan tankönyv felvételét javasoljuk, amely megfelel az

alkalmazott tantervnek, és amelyet a tantárgy tanulása során a tanulók rendszeresen használnak, illetve megfelel a tanulók sajátos nevelési igényének.

A következő tanévben szükséges taneszközökről, felszerelésekről a jogszabályban meghatározott módon tájékoztatjuk a szülőket.

A taneszközök:

- A sajátos nevelési igényű tanulók számára fontos a konkrét cselekvésen alapuló gondolkodásfejlesztés, amely felébreszti a tanulás iránti igényt, megalapozhatja az élethossziglan tartó tanulást.
- A taneszközök fajtáinak több csoportját alkalmazzuk intézményünkben (nyomtatott, auditív eszközök, vizuális információhordozók, audiovizuális eszközök stb.), melyek egy része a tanári képességek kiterjesztésére irányul, vannak olyanok is, amelyek az önálló ismeretszerzést célozzák.
- Fokozottan ajánlott az audiovizuális hordozók bekapcsolása a tanítás - tanulási folyamatba. A képi látásmód segíti az élmények iránti fogékonyság kialakulását.

3.3. A Nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósításának részletes szabályai

- Nemzeti Alaptanterv sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának alapdokumentuma, meghatározza az iskolai nevelés-oktatás közös értékeit.
- A sajátos nevelési igényű tanulók nevelésének és oktatásának szabályozása magába foglalja a fejlesztés tartalmát, követelményeit, kijelöli az iskolában elsajátítható tudást és a kialakítandó képességeket.
- A sajátos nevelési igényű gyermekeket nevelő oktató intézmények Pedagógiai Programjuk és Helyi Tantervük készítésénél figyelembe veszik:
a törvény rájuk vonatkozó előírásait, a rájuk vonatkozó kerettanterveket, a nevelés és oktatás helyi célkitűzéseit és lehetőségeit, a szülők és a fenntartók iskolai neveléssel kapcsolatos elvárásait és az általuk nevelt tanulók sajátosságait egyaránt.

Anyanyelvi kommunikáció, kommunikációs kompetenciák:

Az anyanyelv az ismeretszerzés eszköze, fontos szerepe van az enyhe értelmi fogyatékosok nevelésében, oktatásában. Fontos feladat:

- a tanulók kommunikációjának (beszéd, szókinés, tartalom, kifejezés) folyamatos fejlesztésével csökkenteni az e téren mutatkozó hátrányait
- az írás-olvasás biztos elsajátítását, mely elengedhetetlen a felnőtt élethez,
- irodalmi ismeretek segítségével ismeretnyújtás a világról, az emberi létről, az érzelmekről, segítve a személyiség, gondolkodás, érzelmi-, erkölcsi-,

esztétikai érzék fejlődését

- lehetőség az etnikai hovatartozáshoz használt nyelv gyakorlására

Idegen nyelvi kommunikáció:

A tanulók képességeinek függvényében a megszilárdító szakaszban lehetőséget biztosítunk az idegen nyelv alapjainak elsajátítására.

Elemi szinten legyen képes különbséget tenni az anyanyelv és az idegen nyelv között.

Matematikai gondolkodási kompetencia:

A matematikai kompetencia fejlesztése során lehetőség nyílik a környező világ mennyiségi és térbeli viszonyainak a felfedezésére, megismerésére. Olyan képességek fejlesztése is történik, amely segítséget ad a tanulóknak más tantárgyakban illetve a mindennapi életben jelentkező problémák megoldásában. Fontos feladat minél több –az önálló élethez szükséges- készség, képesség fejlesztése:

- A számfogalom kialakítása, számokkal kapcsolatos műveletek biztonsággal történő elvégzésének az elsajátítása
- Gondolkodási műveletek alkalmazása a matematika nyelvén a mindennapi élethelyzetekben
- A pénz vásárlóértékének megtapasztalása, gyakorlati alkalmazása: takarékoskodás, pénz beosztása stb.
- Gyakorlati mérések, számítások elvégzésének az elsajátítása
- Geometriai alakzatok ismerete, mértani szerkesztések elvégzése

Matematikai, természettudományi és technológiai kompetenciák:

Az enyhe értelmi akadályozott gyermekek nevelésében-oktatásában fontos helye van a természettudományos ismereteknek.

Feladatok:

- Tudatosítani a tanulóknak, hogy az ember a természet része, felelős a természeti környezetért.
- A természeti környezeti világ teljes körű megismerése személyes tapasztalatokon keresztül, a természethez való pozitív viszonyulás kialakítása
- Tudatosítani személyes felelősségét a természeti környezet értékeinek megóvása érdekében. Ez a környezettel szembeni tudatos magatartás váljon életvitelének részévé.
- Egészséges életmóddal kapcsolatos szabályok elsajátítása, alkalmazása.

Digitális kompetencia:

A digitális kommunikáció használatának ismerete nagyon fontos rohamosan fejlődő világunkban. Feladatok:

- Az alapvető informatikai eszközrendszer használatának elsajátításával esélyegyenlőség megteremtése.
- Digitális adatbázisokból történő adatszerzés illetve szolgáltatás megismerése képességeik függvényében.

- A munkához, az önálló életvitelhez kapcsolódó elemi ismeretek nyújtása.

A tanulás kompetenciái:

A tanulóknak megfelelő ismeretekkel kell rendelkezniük ahhoz, hogy később szakmát tudjanak tanulni. Ennek érdekében fontos feladat, hogy az iskolában eltöltött évek alatt folyamatosan fejlődjön az ismeretszerzés képessége. A bevezető és kezdő szakaszban történő tanuláshoz szükséges pszichikus funkciók fejlesztése után az alapozó és fejlesztő szakaszban tevődik át a hangsúly az önálló tanulásra. Rendszeres házi feladatok adásával, órai önálló feladatokkal igyekszünk elérni, hogy az önálló feladatmegoldásban, ismeretelsajátításban is sikereket érjenek el tanulóink.

Igény kialakítása tanulóinkban az ismeretek folyamatos bővítésére. Ismeretszerzés egyéb formáinak elsajátítása, és a mindennapok során történő tudatos használata: könyvtár, folyóiratok, előadások, internet.

Személyes és társas kapcsolati kompetencia:

Feladatok:

- állampolgári jogok és kötelességek megismerése és elsajátítása, az ismeretek mindennapi életben történő alkalmazása (pl.: önmagával kapcsolatos hivatali ügyek intézése)
- a társas viselkedés normarendszerének elsajátítása, magatartási szabályok megértése, betartása
- nemzeti hagyományaink és kultúránk megismerése, értékeinek tisztelete

Munkavállalói, vállalkozói kompetencia:

Képességeik, lehetőségeik tükrében:

- Helyes önismeret, önbizalom kialakítása,
- Kialakítani a mindennapi életben kínálkozó lehetőségek felismerését
- A munkaerőpiacon történő bekerülés és megmaradás képességének kialakítása
- Megfelelő munkamagatartás kialakítása (megbízhatóság, pontosság, precizitás, kitartás), gyakorlat a munkavégzésben

Kreativitás, önkifejezés, kulturális tudatosság:

Hangsúlyt fektetünk:

- Olyan ismeretek és élmények nyújtására melyek hozzájárulnak képességeik fejlesztéséhez, a harmonikus személyiség kialakulásához.
- Értékközvetítés a művészeti alkotásokon keresztül
- Egyéni tehetségek felismerése, kreativitás kibontakoztatása, fejlesztése
- Esztétikus, harmonikus környezet iránt igény kialakítására. A mindennapi élete során váljon igénnyé számára.

FEJLESZTÉSI FELADATOK:

Az önismeret és társas kultúra fejlesztése:

Az egyén önmagáról alkotott képe, személyiségének tulajdonságai saját tevékenysége során alakul ki. Éppen ezért elő kell segíteni, hogy az ismereteket ne mindig készen kapják, hanem saját gyakorlati tevékenysége során fedezzék fel, tapasztalják meg az emberi értékeket. Fokozatosan alakuljon ki énképük, önismeretük, legyenek tisztában saját lehetőségeikkel, korlátaikkal.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés:

A tanulók ismerjék meg nemzeti kultúránk múltját, értékeit:

- kiemelkedő magyar történelmi személyiségek, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők és sportolók tevékenységének ismerete
- a magyarság történelmének, hazánk földrajzának, irodalmának ismerete
- a tanulókat közvetlenül körülvevő környezet megismerése, megbecsülése, hagyományai
- természeti, társadalmi környezettel való harmonikus kapcsolat kialakítása
- más földrészek népességének, kultúrájának elemi ismerete

Európai azonosságtudat-egyetemes kultúra:

Európa a magyarság tágabb hazája.

- Közvetlen szomszédaink, valamint Európában élő más népek értékeinek, hagyományainak megismerése, tisztelete
- Váljanak nyitottá és megértővé a különböző szokások, életmódok, kultúrák, vallások iránt.
- Az Európai Unióval kapcsolatos alapvető ismeretek (mely országok alkotják, miért és mikor jött létre stb), tömegkommunikációs eszközökön keresztül kövessék figyelemmel a fontosabb történéseket

Iskolánknak törekednie kell olyan nemzetközi kapcsolatok keresésére, amely lehetőséget biztosít tanulóinknak más kultúrákkal kapcsolatos személyes tapasztalatszerzésre.

Aktív állampolgárságra, demokráciára nevelés:

Ismeretek nyújtásával a tanulókat képessé tenni a civil társadalom, lakóhely életében való részvételre. Elősegítve ezzel a mindennapokban történő minél önállóbb boldogulásukat. Legyenek tisztában jogaikkal, kötelességeikkel. A tanulók sajátítsák el a társadalmi együttélés szabályait, és minden körülmények között törekedjenek annak betartására.

Az állampolgári jogok gyakorlására való felkészítés.

Gazdasági és pénzügyi nevelés:

Élethosszig tartó tanulóval képes legyen alkalmazkodni a folyamatosan változó gazdasági viszonyokhoz. való. Az iskolai nevelés oktatás célja, a tanulók felkészítése a gazdasági folyamatokban –termelés, hasznosság, korszerű termelési technikák- való részvételre.

Fenntarthatóság, környezettudatosság:

A tanulók magatartásának, életvitelének alakítása annak érdekében, hogy képesek legyenek a környezetmegővésre, elősegítve ezzel az élő természet fennmaradását. Állomásai:

- A környezet sajátosságainak megismerése, értékeinek felismerése és megőrzésére törekvés.

- Alakítani kell a tanulók érzékenységét környezetük állapota iránt.
- Válságjelenségeket okozó tevékenységek megismerése gyakorlati példánkon keresztül: környezetromboló tevékenységek elutasítása környezetkímélő magatartás kialakítása.
- Tevékenyen kapcsolódjanak be környezetük értékeinek megőrzésébe.

A tanulás tanítása:

Az iskola átfogó nevelési, oktatási, fejlesztési feladata, hogy a gyermeket megtanítsa tanulni. A tanulás ismeretszerzést, jártasságok, készségek kialakítását, képességfejlesztést jelent. A pedagógusnak fontos szerepe van a tudás, az ismeretek iránti érdeklődés felkeltésében és fenntartásában. Minden tanuló számára biztosítani kell a szükségleteinek, fejlettségének legjobban megfelelő tanulási technika elsajátítását. Az iskolában eltöltött idő alatt fokozatosan kell rátérni az önálló tanulásra. A tanulóknak ki kell alakítani, hogy tudjanak segítséget kérni, és igénybe venni probléma esetén.

Testi és lelki egészségre nevelés:

A felnövekvő nemzedék egészséges életmódra nevelése fontos feladat. Az iskolai nevelés, oktatás során hangsúlyt kell fektetni az egészséges életvitellel kapcsolatos magatartásoknak, szokásoknak a kialakítására. Kiemelni a betegségek megelőzésének a fontosságát, módját, valamint az egészséges állapot értéként való tiszteletét, megőrzésére törekvést egyaránt. Az egészséget károsító tényezőket utasítsák el. A testi egészség, a komfortérzet stabil lelki egyensúlyt biztosít.

Felkészülés a felnőtt lét szerepeire, pályaorientáció:

A felnőtt életre való felkészülés egyik fontos eleme a pályaorientáció melynek célja, hogy segítse a továbbtanulást. Fontos, hogy megismerjék az összes számukra kínálgató továbbtanulási lehetőséget és ennek tükrében a legmegfelelőbb kiválasztására törekedjenek. Személyes tapasztalatok segítségével ismereteket kell nyújtani a munka világról.

A nevelés, oktatás folyamatába olyan mintaadás beépítése, amely a párkapcsolat kialakításában pozitív szerepet játszik. Az eltérő nem megfelelő tiszteletére való nevelés. A családon belül betöltött szerepeknek a megismerése. Tudatos családtervezés.

Médiatudatosságra nevelés:

A tanuló hatékonyan tud keresni a világhálón, kulcsszavak segítségével, majd képessé válik elektronikus gyűjtőmunkát végezni. Tisztában van a videojátékok használatának helyes mértékével. Egyre inkább tisztában van a közösségi oldalak, valamint a médiatartalmak megosztásának esetleges veszélyeivel. A közösségi oldalakon megjelenő verbális agresszió elhárítására megfelelő kommunikációs stratégiával rendelkezik. Odafigyel arra, hogy magánszférájába ne engedjen be nem kívánatos médiatartalmakat. Kialakulóban van kritikai érzéke a médiatartalmak hitelességét illetően.

3.4. A mindennapos testnevelés megvalósításának módja:

A rendszeres testmozgás a szellemi, testi fejlődésre, valamint a társas kapcsolatok alakulására egyaránt pozitívan hat. A rendszeres, változatos mozgáslehetőségek biztosítása mellett a

gyermek megismerik a mozgás örömét. A mozgás adta sikerélmények gazdagítani fogják a személyiségüket, harmonikusabbá teszik társas kapcsolataikat, és kialakítják a közösséghez való tartozás igényét is.

Intézményünkben az általános iskolai osztályok számára heti három testnevelés óra biztosított. Heti két alkalommal szervezünk tömegsport foglalkozásokat. Melynek alapvető célja a tehetség gondozás, az erőnlét, az ügyesség, az állóképesség fejlesztése, a harmonikus összerendezett mozgás kialakítása. Egy-egy sportágban kiemelkedő tanulók versenyre történő felkészítése is a tömegsport foglalkozásokon történik.

Minden tanulócsoport számára heti egy tanóra időtartamban biztosított a játékos egészségfejlesztő testedzés, melyet két részletben valósítanak meg a hét folyamán.

A vonatkozó jogszabályok a tanulók fizikai állapotának mérését tanévenként január-május hónapra írják elő. A mérésre egyszerű, kevés szerigényű, központilag kiadott tesztek használunk (NETFIT).

El kell érni, hogy az általános fizikai teherbíró képesség fejlődésének folyamatos nyomon követése motivációs tényezőként hasson a tanulókra, és az iskolából kikerülve életvitelükben helyet kapjon a rendszeres fizikai aktivitás is.

3.5. A tanuló tanulmányi munkájának ellenőrzése és értékelése a magatartás és a szorgalom minősítésének elvei

A tanulók tanulmányi munkájának ellenőrzése, értékelése

Az ellenőrzés feladata, hogy adatokat, tényeket tárjon fel az intézményben folyó tevékenységekről, illetve a tevékenységek által elért eredményekről. Az ellenőrzés célja, hogy a feltárt adatok, tények alapján olyan intézkedéseket lehessen hozni, amelyekkel az esetleges hibák kijavíthatók. Ehhez kapcsolódik az értékelés, amely az ellenőrzés eredményeinek elemzését jelenti. Az értékelés a tanítási-tanulási folyamat minden mozzanatára kihat. A pedagógusok értékelő magatartásának és a tanulók önértékelésének jellemzője a pozitívumokra való támaszkodás, az elért sikerek, eredmények megerősítése. A pedagógiai program értékelési koncepciójának célja, hogy az értékelés ne minősítsen, hanem fejlődési állapotról számoljon be, számba tudja venni, hogy a tanuló az előző szintjéhez, önmagához mérten mennyit fejlődött. Intézményünkben az első évfolyamon és a második évfolyamon félévkor szóveges értékelést alkalmazunk (Kréta mondatbankjának alkalmazása), illetve egyéni fejlettségnek megfelelően adott értékelés.

Az ellenőrzés formái:

- egy anyagrészhez kapcsolódó
- részösszefoglaláshoz kapcsolódó
- tudásszint mérés
- osztályozó vizsga, javító vizsga

Az egy anyagrészhez kapcsolódó írásbeli beszámoltatás történhet alkalmanként. Jellege és időbelisége rövid.

A részösszefoglaláshoz kapcsolódó beszámoltatás egy nagyobb témából, néhány anyagrészből történik, időtartamában nem veszi igénybe az egész tanítási órát.

A témazáró tudásszint mérés, írásbeli beszámoltatás történhet egy-egy nagyobb anyagrész befejezésekor, az egész tanórát igénybe veheti a megoldása. A tanulókat a témazáró időpontjáról az adott tárgyból két tanórával korábban tájékoztatni kell. A dolgozat javítását, értékelését a következő órára el kell végezni. Egy tanítási napon egy tantárgyból íratható témazáró a 8. évfolyamig, a 9. évfolyamtól maximum kettő íratható.

A beszámoltatás történhet szóban is, mely ugyancsak jelentősen befolyásolja a tanuló félévi és év végi minősítését.

Osztályozó vizsgára kötelezett tanuló félévkor és év végén köteles vizsgázni, amelyről írásban kap értesítést.

A nevelőtestület engedélyével javító vizsgát tevő tanuló vizsgájára augusztus utolsó hetében kerül sor.

Házi feladatok:

Házi feladatokat, írásbeli- és szóbeli adott feladatokat a napközis foglalkozások alkalmával kell a gyerekeknek elkészíteni.

A házi feladat célja- újra feldolgozni, elmélyíteni, rögzíteni az órán tanultakat; - készségszintig gyakorolni a tanítási órán tanultakat; esetenként valamilyen kutatómunkát végezni, A házi feladat kijelölésének szempontjai: a házi feladatok elsődleges célja a sokoldalú képességfejlesztés szolgálata. Ezek a feladatok illeszkedjenek a tanulók egyéni képességeihez, fejlődésük üteméhez, segítse a tanult ismeretek elmélyítését. Törekedni kell az arányos elosztásra. Tanítási szünetekben – őszi, téli, tavaszi szünet, – lehetőség szerint ne kapjanak házi feladatot a tanulók, amennyiben kapnak, legyen az egyszerű és rövid.

Szakiskolain osztályokban közismereti tantárgyak tekintetében olyan feladatot adunk, mely szorosan kapcsolódik az alaptantárgyak (matematika, magyar nyelv és irodalom) szakmai gyakorlati és elméleti tananyagtartalomhoz.

A házi feladatok mennyisége tantárgyanként max. 30 percet vehet igénybe, három tantárgyból adhatunk délutánra házi feladatot. Amennyiben a házi feladat elkészítése meghaladja a 30 percet, akkor hosszabb határidőt kell megszabni az elkészítésére.

A házi feladat akkor éri el a célját, ha azt le is ellenőrizzük, és közösen a tanulóval, vagy a pedagógus ki is javítja. A házi feladat hiánya esetén figyelembe kell venni, ha pl. a tanuló betegség, vagy nem értésből fakad. Ebben az esetben meg kell adni a tanulónak a lehetőséget a pótlásra.

Az értékelés:

A tanulóink értékelése folyamatos és motiváló hatású, a tanuló állapotának megfelelő. Pontosan feltárja a hiányosságokat és pozitívumokat a tanulási képességek terén. Az érdemjegyeket az elektronikus naplóba kell beírni.

A tanulói teljesítmény értékelésekor a pozitív motiváció, a képességeknek a megerősítés útján történő fejlesztése az irányadó elv, fontosak az egyéni képességek, az önmagához mért fejlődés mértéke.

A pedagógusa tanuló teljesítményét, előmenetelét:

- heti egy órás tantárgynál félévenként legalább négy érdemjeggyel,

- heti kettő vagy három órás tantárgynál havonta átlagosan legalább egy érdemjeggyel,
- heti három óránál magasabb heti óraszámú tantárgynál havonta átlagosan legalább kettő érdemjeggyel értékeli.

Az értékelés legyen folyamatos:

- visszajelzés a diáknak a zökkenőmentes továbbhaladás érdekében,
- jelzés a szülőknek a diák adott tantárgybeli előmeneteléről.

A folyamatos értékelés fajtái:

- órai értékelés (szóban az órai munka, az aktivitás visszajelzésére),
- szóbeli felelet értékelése,
- gyakorlati, illetve manuális tevékenység értékelése osztályzattal és szóban (készsgtárgyak teljesítményének értékelésére),
- írásos értékelés (írásbeli munka minősítésére: osztályzat + hozzáfűzött megjegyzések, tanácsok),
- szülőknek az elektronikus napló útján küldött jelzés a feltűnően gyenge, vagy a kiemelkedően jó teljesítményért.
- félévi és tanév végi

Az ellenőrzés fajtái:

- szóbeli feleltetés,
- házi feladat, füzetvezetés ellenőrzése, órai munka
- írásbeli számonkérési formák:
 - írásbeli felelet (egy anyagrészből),
 - röpdolgozat (bejelentés nélkül, aznapi házi feladatból),
 - dolgozat (előző órán bejelentett, kisebb anyagrészből),
 - témazáró dolgozat (legalább egy héttel korábban bejelentett, összefoglalással előkészített, teljes témakört felölelő)
 - a tanuló produktumának (pl.: rajz, technika órán előállított tárgy, testneveléssel összefüggő mozgásforma előadása) ellenőrzése.

Iskolai gyakorlatunkban háromféle értékelési funkciót különböztetünk meg: a minősítő értékelést (teljesítménymérést), a diagnosztikai értékelést és a fejlesztő értékelést.

- képességek, készségek felmérése (óvodában, fejlesztő iskolában, általános iskolában és szakiskolai osztályokban)
- megfigyelés
- be- és kimeneti mérések év elején és év végén (matematika, magyar nyelv és irodalom)
- szakiskolai szintvizsga

A vonatkozó jogszabályi előírások alapján az első évfolyamon félévkor és év végén, a második évfolyamon félévkor szóveges értékeléssel kell kifejezni, hogy a tanuló kiválóan, jól vagy

megfelelően teljesített, illetve felzárkóztatásra szorul.

A szöveges értékelés:

- a gyerekért, de elsősorban a szülőknek szól
- nyitott, nem ítéletet alkot, hanem tükröt tart
- nem minősítés-központúság, hanem fejlesztőközpontúság jellemzi
- figyelembe veszi az életkori sajátosságokat
- személyre szóló és ösztönző jellegű.

A második év végétől a hagyományos osztályzások módszert használjuk, azaz a tanuló teljesítményét, előmenetelét tanítási év közben rendszeresen érdemjeggyel értékeljük, a tanítási év végén osztályzattal minősítjük.

Az egyes tantárgyak érdemjegyei és osztályzatai a következők:

Teljesítmény Érdemjegy

0 - 32 % elégtelen (1)

33 - 50 % elégséges (2)

51 - 75 % közepes (3)

76 - 90 % jó (4)

91 - 100 % jeles (5)

A kiemelkedő tantárgyi teljesítmény félév és tanév végi osztályzata: kitűnő (5).

A témazáró dolgozatok súlyozása 200% (dupla jegynek felelnek meg).

Általános szabályok:

- Az érdemjegyekről a tanulót és a tanuló szülőjét rendszeresen értesíteni kell.
- A tanulók félévi és év végi osztályzatát a nevelőtestület osztályozó értekezleten áttekinti, és a pedagógus illetve az osztályfőnök által megállapított osztályzatok alapján dönt a tanuló magasabb évfolyamba lépéséről.
- A tanuló magasabb évfolyamba akkor léphet, ha az adott évfolyamra előírt tanulmányi követelményeket teljesítette.

Az értékelés kategóriái első osztálytól a második évfolyam félévéig

Kiválóan teljesített / Kiválóan megfelelt

A tantervi követelményeket megbízhatóan teljesíti. Ismeretei biztosak, képes azokat az évfolyam követelményeinek megfelelő szinten alkalmazni. Szóban és írásban is képes gondolatai, véleménye és a tanultak pontos megfogalmazására. Életkorának megfelelő szinten képes az összefüggések meglátására, alkotó módon tudja a megszerzett ismeretanyagot hasznosítani.

Jól teljesített / Jól megfelelt

A tantervi követelményeket általában jól teljesíti. Ismeretanyaga jó, alkalmazásában

kissé bizonytalan. Szóban és írásban kevés segítséget igényel feladatmegoldásai során. Kevés segítséget igényel az összefüggések meglátásában, ismereteit önállóan is képes alkalmazni.

Megfelelően teljesített / Megfelelt

A tantervi követelményeket alapvető szinten teljesíti. Ismeretanyaga közepes szintű, alkalmazása során többször igényel segítséget. Szóban és írásban nehézkesen nyilvánul meg. Összefüggések meglátására csak segítséggel képes.

Felzárkóztatásra szorul

A tantervi követelményeket alacsony szinten teljesíti. Ismeretanyaga csekély, önálló alkalmazására is csak sok segítséggel képes. Szóban és írásban csak kérdések segítségével tud megnyilvánulni, fogalmakat nem ért, önállóan egyszerű összefüggéseket sem tud felismerni.

A tantárgyi érdemjegyek és osztályzatok kritériumai

Jeles

A tantárgyi követelményeknek kifogástalanul megfelel. Ismeri, érti, önállóan képes alkalmazni a tananyagot. Szóban és írásban pontosan, szabatosan fogalmaz. Fogalmi pontosak, tiszták, összefüggésüket, rendszerüket átalakítja. A váratlan problémák nem riasztják vissza, hanem biztos ismeretei birtokában közelíteni képes a megoldáshoz.

Jó

A tantervi követelményeket megbízhatóan teljesíti. Fogalmi tiszták, az önálló alkalmazásban kissé bizonytalan. Szóbeli és írásbeli fogalmazásában nem követ el értelemzavaró pontatlanságokat. Az alapvető összefüggéseket tudja, a begyakorolt módszerekkel biztosan dolgozik.

Közepes

Csak az alapvető tantervi követelményeket teljesíti. Pontatlanul, nehézkesen nyilvánul meg szóban, írásban egyaránt. Fogalmi nem tiszták, az összefüggéseket csak segítséggel ismeri fel.

Elégséges

A tantervi követelményekből csupán annyit képes elsajátítani, amennyi a továbbhaladáshoz feltétlenül szükséges. Fogalmakat nem ért, önállóan egyszerű összefüggéseket sem tud felismerni. A legalapvetőbb feladatok megoldásához is tanári segítségre szorul.

Elégtelen

A tantervi követelményeknek nevelői segítséggel sem tud eleget tenni.

A magatartás és a szorgalom helyi minősítési rendszere

Tanulóink személyiségfejlődésének, neveltségi szintjük értékelésének fontos eszköze magatartásuk és szorgalmuk minősítése. A minősítési rendszerrel célunk az egységes szemléletű értékelés megvalósítása.

Magatartás: érdemjegye kifejezi a közösség tagjaihoz való viszonyulást (viselkedés, hangnem, felelősségérzet, közösségi tevékenységek), figyelembe véve az életkori sajátosságokat.

Az osztályozás során figyelembe kell venni:

- a tanuló személyiségének változását
- alkalmazkodást a közösséghez
- a közösség érdekében végzett tevékenységet.

Példás (5): magatartású a tanuló ha,

- betartja a Házirend követelményeit
- viselkedése tanórán és azon kívül példamutató
- a rábízott és önként vállalt feladatokat ellátja, kötelességtudó
- nincs igazolatlan hiányzása
- fegyelmező intézkedés nem volt vele szemben
- felnőttekkel, társaival szemben udvarias, segítőkész, tisztelettudó
- megnyilvánulásaiban őszinte
- az osztály és az iskola életében aktívan részt vesz
- vigyáz a közösség vagyonára.

Jó (4): magatartású a tanuló ha,

- a Házirend követelményeit általában betartja, törekszik a hibák kijavítására
- fegyelmezési problémák ritkán fordulnak elő, ezek kismértékűek
- a rábízott feladatokat ellátja
- viselkedése tanórán és azon kívül
- az elvállalt feladatokat ellátja.

Változó (3): magatartású a tanuló, ha

- aki a Házirend követelményeit nem minden esetben tartja be
- a tanórán vagy tanórán kívül többször fegyelmezetlenül viselkedik
- befolyásolható, tetteit nem mindig vállalja
- a közösséghez, szabályokhoz nehezen alkalmazkodik
- társaival, felnőttekkel szemben időnként tiszteletlen, durva
- a rábízott feladatok ellátásában megbízhatatlan
- maximum kisszámú igazolatlan hiányzása van
 - fegyelmezési fokozata: írásbeli osztályfőnöki figyelmeztetés.

Rossz (2): magatartású a tanuló, ha

- a házirend előírásait sorozatosan megsérti
- a tanórán vagy a tanórán kívül viselkedése fegyelmezetlen, rendetlen
- társaival, felnőttekkel szemben sok esetben tiszteletlen, durva
- magatartása romboló hatású a közösségre nézve
- társai vagy az iskola tulajdonában kárt okoz

- igazolatlan hiányzása meghaladja a 10 órát
 - fegyelmezési fokozata: több szaktanári figyelmeztetés, osztályfőnöki megrovás vagy ennél magasabb fokozatú büntetés.

Szorgalom: érdemjegye kifejezi a tanuló munkához való viszonyát (rendszeresség, pontosság, önállóság, kötelességtudat), egyéni képességeihez mérten.

Az osztályozás során figyelembe kell venni:

- a tanuló képességeit
- együttműködési szándékát.

Példás (5): szorgalmú a tanuló ha,

- tanulmányi teljesítménye egyenletes, tükrözve képességeit
- törekszik a legjobb eredmény elérésére
- önellenőrzésre törekszik
- tanulmányi feladatait maradéktalanul, pontosan elvégzi
- tanórák aktív résztvevője
- többletfeladatokat vállal
- tanórán kívüli foglalkozásokon, versenyeken vesz részt
- felszerelése rendezett, házi feladata hiánytalan.

Jó (4): szorgalmú a tanuló, ha

- tanulmányi teljesítménye viszonylag egyenletes, tükrözve képességeit
- tanulmányi feladatait elvégzi, de többletfeladatot önként nem vállal
- tanórákon többnyire aktív
- tanórán kívüli foglalkozásokra, versenyekre nem jelentkezik, de elvégzi a ráosztott feladatokat
- felszerelése rendezett, házi feladata hiánytalan.

Változó (3): szorgalmú a tanuló, ha

- tanulmányi teljesítménye ingadozó, elmarad képességeitől
- tanulmányi feladatait nem mindig teljesíti, figyelmetlen
- tanórákon passzív
- érdemjegyeit több tantárgyból lerontja
- felszerelése, házi feladata gyakran hiányzik.

Hanyag (2): szorgalmú a tanuló, ha

- tanulmányi teljesítménye lényegesen elmarad képességeitől, keveset tesz a fejlődés érdekében

- tanulmányi feladatait minimális szinten teljesíti, érdektelen, közömbös
- feladatait többnyire nem végzi el, munkafegyelme rossz
- érdemjegyei több tantárgyból elégtelen
- a tanuláshoz nyújtott segítséget elutasítja, ellenszegül
- felszerelése, házi feladata nincs vagy hiányos.

Fegyelmezés:

Az a tanuló, aki tanulmányi kötelességeit nem teljesíti, illetve a Házirend előírásait megszegi, büntetésben részesíthető.

Szaktanári figyelmeztetésben részesíthető az a tanuló aki:

- a tanórát zavaró magatartás, mellyel sérti a társainak tanuláshoz való jogát
- az órán nem dolgozik
- taneszköz használata nem rendeltetésszerű
- tanár iránti tiszteletlenség

Osztályfőnöki figyelmeztetésben részesíthető az a tanuló aki:

- társait bántalmazza
- az iskola berendezéseinek szándékos rongálása (kisebb károkozás esetén)
- társaival illetve az intézményben dolgozó felnőttekkel szemben trágár beszéd, nem megfelelő hangnem (szóbeli figyelmeztetés)
- többszöri késés órákról, igazolatlan hiányzás
- a házirendben foglalt szabályokat sértő viselkedés az iskolán belül és iskolai közösségi programokon
- magatartásával rombolja az osztályközösség és iskola hírnevét
- a rábízott vagy önként vállalt feladatokat nem teljesíti

Intézményvezetői figyelmeztetésben részesíthető az a tanuló aki:

- társainak testi-lelki veszélyeztetése
- magatartásával az iskolai közösség hírnevét súlyos mértékben rombolja
- szándékos rongálás (nagyobb károkozás esetén)

Súlyos tanulói kötelességszegés esetén fegyelmi eljárás indítható a tanuló ellen, melyben a jogszabály útmutatásai alapján kell eljárni.

Az iskolában – a tanév közben – elismerésként a következő dicséretet adhatók:

• szaktanári, (dicséretet a tanórai vagy tanórán kívüli plusztevékenységért, a szaktárgyhoz kapcsolódó, kiemelkedő teljesítményért kaphatnak a tanulók. Például versenyre való felkészülés során nyújtott teljesítményért, a tanórát sorozatosan támogató kiemelkedő munkáért, gyűjtésekért, aktív szakköri munkáért.)

- osztályfőnöki, (dicséretet az osztályközösség érdekében végzett kiemelkedő munkájukért kaphatnak a tanulók. Például az osztályprogramokhoz kapcsolódó, szervező vagy segítő munkáért, a farsangi, karácsonyi műsorban való szereplésért, a hetesi és ügyeletes feladatok kiemelkedő ellátásáért, a konfliktushelyzetek megoldásában való segítő közreműködésért, társai tanulásban való segítéséért, egyéb aktív közösségi tevékenységért.)
- igazgatói dicséret (dicséretet kapnak azok a tanulók, akik az iskolán kívüli versenyeken, vetélkedőkön, a kitüntetési feltételeinknek megfelelő eredményt érnek el. Ezt a kiemelt dicséretet kaphatják azok a tanulóink is, akik versenyeken, bemutatókon, előadásokon vagy bármely más rendezvényen településünk, Szentes, és iskolánk, a Rigó hírnevét öregbítik.)

A legkiválóbban teljesítő tanulók a tanév végén könyvvel, oklevéllel:

- „Nevelőtestületi dicséret” cím
- „Kiváló tanuló” cím
- „Jó tanuló, jó sportoló” cím
- „Az év sportolója” cím jutalmazhatók.

Ennek szempontjai a tantestület döntése szerintiek:

- tanulmányi munka / versenyeredmények
- sportteljesítmények
- kulturális tevékenység
- közösségi munka alapján.

Azok a tanulók, akiknek kiemelkedő a teljesítménye, jutalmukat a ballagáson (nyolcadikos tanulók), illetve a tanévzáró ünnepélyen az iskola közössége előtt nyilvánosan veszik át.

3.6. Csoportbontás és az egyéb foglalkozások szervezésének elvei

Intézményünkben szakiskolában csoportbontásban tanulják a tanulók a gyakorlati oktatás illetve a szakmai alapozó ismeretek tantárgyat. (szakmai alapozó tantárgyak csoportbontásban való oktatása az adott osztály létszámának függvénye). A tanulók szakmacsoportonként kerülnek csoportba sorolásra.

Az elmúlt tanévekben alsó tagozaton és a foglalkoztató csoportokban általánossá vált az összevont osztályok szervezése. Az egyes osztályok tantárgyai között lévő különbségeket orvosolni kell. Az eltérő tantárgyakat a tanulók csoportbontásban tanulják.

3.7. A gyermekek, tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Valamennyi tanulónak joga van képességei minél maradéktalanabb kibontakoztatására, személyiségfejlődésének támogatására. Külön figyelmet kell fordítani a valamilyen okból hátrányos helyzetbe került tanulóakra, akiknek olyan támogató környezetre van szükségük, amely biztosíthatja iskolai sikerességüket.

Iskolánk – többek között – az alábbi segítséget nyújtja számukra az esélyegyenlőség megteremtése érdekében:

- a kulcskompetenciák fejlesztését,
- az oktatásban használt információs, kommunikációs technológiák alkalmazását, a digitális tananyagok felhasználásának elősegítését,
- méltányos és egészséges tanulási környezet kialakítást,
- tapasztalat-, élményszerzésen alapuló tanulást, a differenciáló módszerek alkalmazását,
- a mindennapos testedzés, a mozgás, sportolás biztosítását,
- környezettudatos szemléletű oktatás-nevelést,
- egészségügyi, szociális támogató rendszer kialakítását,
- hatékony, új tanulási módszerek elsajátíttatását és alkalmazását a tanórákon,
- a tanulói aktivitás növelését a tanítási órákon,
- a tanulási attitűd pozitív átformálását,
- a továbbtanulás támogatását,
- személyiségfejlesztést és közösségépítést,
- a szabadidő hasznos eltöltésének elősegítését,
- partnerközpontú nevelést.

Az egyenlő bánásmód követelményének megsértését jelenti, különösen valamely személy vagy csoport jogellenes elkülönítése egy köznevelési intézményben, illetve az azon belül létrehozott tagozatban, osztályban vagy csoportban, illetve olyan nevelésre, oktatásra való korlátozása, olyan nevelési, oktatási rendszer vagy intézmény létesítése, fenntartása, amelynek színvonala nem éri el a kiadott szakmai követelményekben meghatározottakat, illetve nem felel meg a szakmai szabályoknak, és mindezek következtében nem biztosítja a tanulmányok folytatásához, az állami vizsgák letételéhez szükséges, az általában elvárható felkészítés és felkészülés lehetőségét.

A intézményekben nem működhetnek olyan szakkörök és egyéb tanulói, szülői vagy más szervezetek, amelyek célja más személyek vagy csoportok lejáratása, megbélyegzése vagy kirekesztése.

Nem sérti az egyenlő bánásmód követelményét, ha a nevelést/oktatást csak az egyik nembeli tanulók részére szervezik meg, feltéve, hogy a nevelésben/oktatásban való részvétel önkéntes, továbbá emiatt a nevelésben/oktatásban résztvevőket semmilyen hátrány nem éri.

Esélyegyenlőségi célkitűzések intézményünkben:

Olyan körülményeket kell kialakítani, hogy megvalósuljon

- a megkülönböztetés megszüntetése,
- az egyenlő bánásmód,
- az emberi méltóság tiszteletben tartása,
- a társadalmi szolidaritás.

Minden tervezett infrastrukturális és tartalmi, szakmai fejlesztés esetén kiemelt figyelmet kell fordítani a hátrányos helyzetű, és a sajátos nevelési igényű tanulók nevelési/oktatási helyzetének javítására a beruházások megvalósítása során.

A fenti célok megvalósítása érdekében folyamatosan figyelemmel kísérjük

- a településen élők szociális helyzetét
- a közszolgáltatások elérhetőségét

- a gyermekek/tanulók (HH/HHH) eloszlását az egyes osztályokban
- a lemorzsolódás arányát
- a továbbtanulási mutatókat
- a tanórán kívüli programokon való részvételt az általános iskolai oktatásban
- az iskolán kívüli segítő programokon való részvételt az általános iskolai oktatásban
- a humán-erőforrás hiányát
- az infrastruktúrát és az ahhoz való hozzáférést
- a módszertani képzettséget
- az intézményi és szervezeti együttműködések (egyházak, kisebbségek, civil szervezetek).

Az SNI szakvéleményekben foglalt fejlesztési javaslatokat figyelembe véve szervezzük a fejlesztéseket, rehabilitációs/habilitációs órákat. Külsős szakemberek bevonását szorgalmazzuk.

A lemorzsolódással veszélyeztetett tanulókra vonatkozó intézményi stratégia

Lemorzsolódással veszélyeztetett tanulónak azt a tanulót nevezzük, akinek az adott tanévben a tanulmányi átlageredménye közepes teljesítmény alatti vagy a megelőző tanévi átlageredményéhez képest legalább 1,1 mértékű romlást mutat, és estében komplex, rendszerszintű pedagógiai intézkedések alkalmazása válik szükségessé.

Az iskolában megjelenő lemorzsolódások okai:

- a tanulás során jelentkező iskolai kudarcok
- a tanulók motiválatlansága
- a helyes tanulási szokások kialakításának hiánya
- negatív önértékelés, önbizalomhiány
- a szülői támogatás hiánya
- gyakori hiányzások

A lemorzsolódás elkerülése érdekében feladatunk:

- a tanulásban lemaradó tanulókat motiválni kell
- felzárkóztatást kell biztosítani részükre
- egyéni tanulási szokásaikat ki kell alakítani
- tanulmányi munkájukat nyomon kell követni
- kapcsolatot kell tartani a szülőkkel
- növelni kell a tanulók önbizalmát
- erősíteni kell a pozitív jövőképet a tanulóknak
- segítenünk kell a reális önértékelésen alapuló pályaválasztást
- együtt kell működni a bevont szakemberekkel.

3.8. A tanulók magasabb évfolyamra lépésének feltételei

Az iskola magasabb évfolyamára léphet az a tanuló, aki a helyi tantervben előírt, a továbbhaladáshoz szükséges követelményeket teljesítette, beleértve a szükséges készségek meglétét és az elvárt kimeneteli követelményeket valamennyi tantárgyból.

Magasabb évfolyamba történő lépéshez, a tanév végi osztályzat megállapításához, a tanulónak osztályozó vizsgát kell tennie, ha:

- az iskola igazgatója felmentette a tanórai foglalkozásokon való részvétel alól,
- az iskola igazgatója engedélyezte, hogy egy vagy több tantárgyból a tanulmányi követelményeket az előírtnál rövidebb idő alatt teljesítse,
- egy tanítási évben 250 tanítási óránál többet mulasztott,
- ha a tanuló mulasztása egy adott tantárgyból a tanítási órák 30%-át meghaladja (ld. osztályozó vizsga bekezdésben „Az osztályozó vizsga” címszó alatti szabályozás)
- egyéni munkarend szerint tanult.

Ha a tanuló tanév végén bármely tantárgyból elégtelen osztályzatot kapott, a nevelőtestület határozata alapján javítóvizsgát tehet, kivéve, ha háromnál több tantárgyból van elégtelen osztályzata.

Az évfolyamot megismételni köteles az a tanuló, aki az adott tanévben a javítóvizsgán nem felelt meg.

Az első évfolyamot megismételheti a tanuló szülői kérésre, ilyenkor bizonyítványt a tanuló a megismételt évről kap. A tanuló az első évfolyamon csak abban az esetben utasítható évfolyamismétlésre, ha a tanulmányi követelményeket az iskolából való igazolt és igazolatlan mulasztás miatt nem tudta teljesíteni, vagy a szülő írásban ezt kéri.

3.9. Sajátos pedagógiai módszerek, témahetek, témanapok

A nevelőtestület döntése alapján a pedagógiai program tartalmazza az iskolában alkalmazott sajátos pedagógiai módszereket, beleértve a témanapokat, témaheteket. Intézményünkben a tananyag komplex elsajátításának egyik formája a témanap, vagy témahét, amikor az adott tárgykört a diákok 1-3 tanítási napon, esetleg hosszabb időkeretben iskolai és iskolán kívüli helyszíneken, rugalmas időkeretek között, változatos tevékenység típusok és sokszínű módszertani eszközök segítségével dolgozzák fel. A témanapok a tanév rendjének, a munkatervnek a részét képezik, pontosítása évente a tanév eseményeit, időpontjait egyeztető nevelőtestületi értekezleten zajlik.

A témanap, témahét várható pedagógiai eredményei:

- Kialakul és növekszik a munka során a személyes érintettségéből adódó motiváltság.
- Kölcsönösen pozitív irányba változik a diák-tanár viszony.
- Növekszik az önbizalom, magabiztosság, amely újabb cselekvésre ösztönöz.
- Fejlődik a cselekvő- és szervezőképesség és az önálló ismeretszerzés képessége.
- Az azonos cél elérésének tudata biztosítja a magas fokú szocializációt.
- A csoportmunkák során erősödik az egymásra figyelés, az esetleg periférián lévő tanulók is bekapcsolódhatnak a közös tevékenységbe.
- A társadalmi beilleszkedést segíti.

A megvalósítás lépései:

- előkészítés
- tájékozódás a témában
- témavezetők, felelősök kijelölése
- szülők, diákok tájékoztatása
- helyi koncepció kidolgozása, majd megvalósítás
- a tapasztalatok, eredmények ismertetése a tantestülettel, szülők közösségével (a szülői közösség bevonása fontos).
- javaslattétel a pedagógiai program módosítására.
- szakmai munkaközösségek összehangolt munkájával a témahét beépítése az éves tanmenetekbe.

A témnapok, témahetek szervezésének teendői:

- Témakiválasztás
- Csoportalakítás
- Célok megfogalmazásában való segítségnyújtás
- Időrendi tervezés az egyes lépések meghatározása
- A csoport munkamódszerének meghatározása megbeszéléssel
- Szükséges eszközök biztosítása a csoport igényei szerint
- A dokumentálás módjának listázása
- A bemutató helyének, idejének biztosítása
- Adminisztráció elvégzése
- A zárást követő feladatok elvégzésének irányítása
- Utómunkálatok

A témnapok és témahetek:

- Pályaorientációs nap
- Oasztályok/Napközis témnapok
- Magyar Diákspport napja
- Állatok világnapja
- Fenntarthatósági projekt
- Víz napja
- Föld napja
- Madarak és fák napja
- Központi témája: Digitális, Fenntarthatósági Témahét vagy PénzHét

3.10. A tanulók fizikai állapotmérésének módszerei:

A tanulók általános fizikai teherbíró képességének mérése

Az általános fizikai teherbíró képesség méréseinek fő célja

Az iskolai testnevelés és sport egészségmegőrző hatásának növelése, egészségmegőrző szerepének népszerűsítése, és tudatosítása az iskoláskorú fiatalok körében.

- **Minőségellenőrzés**
(Az általános fizikai teherbíró-képesség egységes mérése, értékelése és minősítése).
- **Minőségbiztosítás**
(Minden fiatal – képesség szerinti differenciált terheléssel, szükség esetén felzárkóztató program biztosításával – úgy jusson el a felnőtté válásig, hogy az egészséges létezéshez szükséges fizikai fitness szint „megkívántság”, vagy „kell” értékét elérje és megtartsa).
Az oktatásban eltöltött évek alatt a rendszeres testedzés egészségmegtartó, egészségjavító szerepének tudatosítása. (A fizikai fitness méréséhez, önálló tudatos alkalmazásához szükséges edzésméleti, humánbiológiai és sportági elméleti ismeretek folyamatos népszerűsítése, készség szintjéig gyakoroltatása).

1. Az általános fizikai teherbíró-képesség mérésének lehetőségei

Erőnléten az egyén fizikai, pszichikai összetevőjét értjük, amelyet mindenekelőtt az állóképesség, az erő és a gyorsaság, a velük kapcsolatos pszichikai tulajdonságok határoznak meg.

Az erőnlét két legfőbb teljesítmény-meghatározó tényezője tartalmi és metodikai szempontból a koordinációs és a kondicionális képességek. A koordinációs képességek fejlesztése lényegében az ügyesség edzése. A koordinációs képességek fejlesztésével, a végső soron, a mozgás végrehajtásának és gazdaságosságának pontosságát javíthatjuk. A koordinációs képességek fejlődése egyébként szoros összefüggésben van a kondicionális képességek fejlődésével.

Koordinációs képességek

A biológiai fejlődés által biztosított „fejlesztési optimum” szakaszai

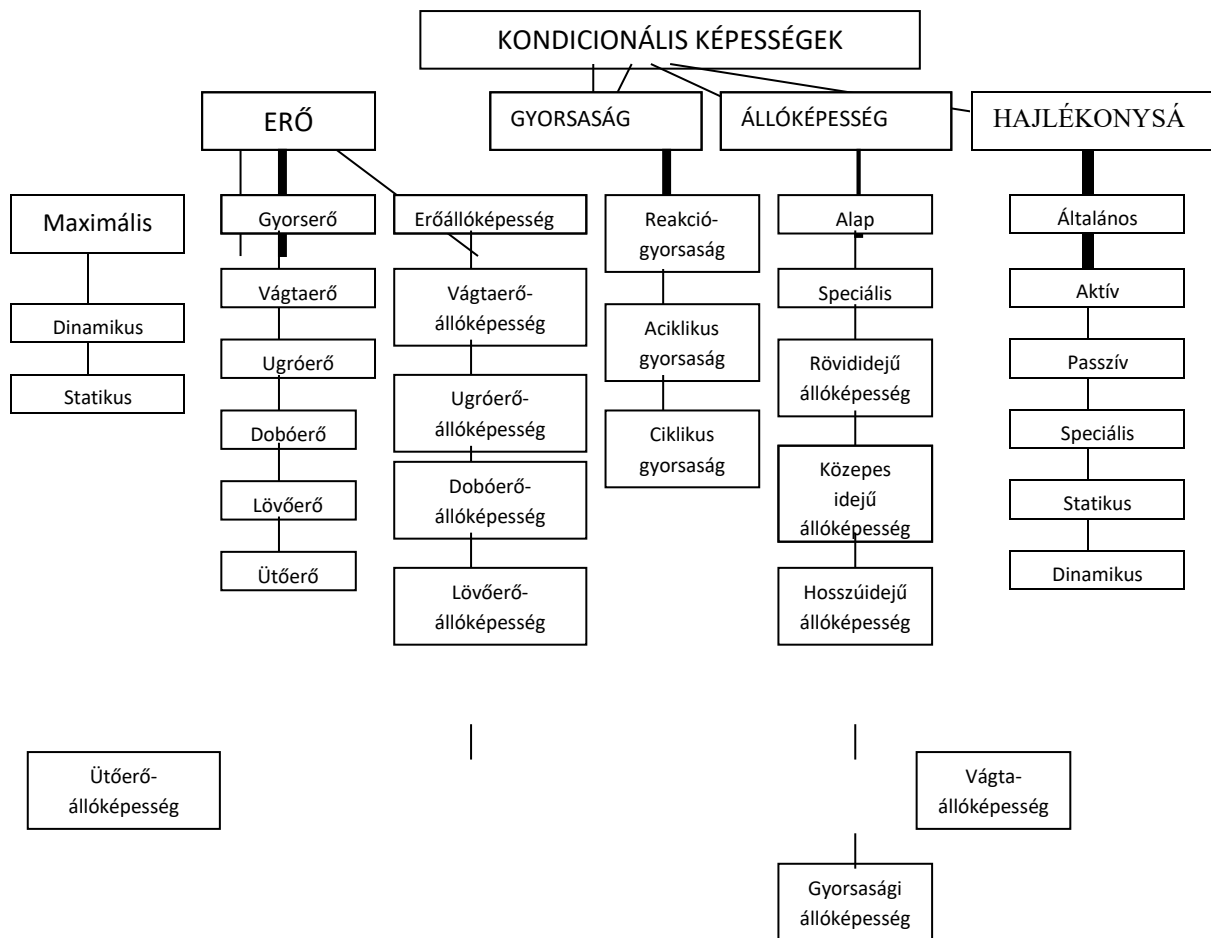
Koordinációs képességek	Életkor szakaszok (év)			
	Jó	Kiváló	Jó	Kiváló
Mozgástanulási képességek	7-9	10-11	15	16-18
Mozgásszabályozási képességek	7-10	11-12	14-18	
Hallási és látási ingerekre reagálás	7	8-9	10	
Ritmusképesség	7-8	9-10	11-12	
Tájékozódási képesség	7-11		12-14	
Egyensúlyozási képesség	9	10-11	12-13	

(Forrás: Nádori L.: A motorikus képességek fejlesztésének elméleti és metodikai alapjai.)

Kondicionális képességek

A rendszeres testedzés hatására növekszik az izomrendszer teljesítménye, fejlődik az izom ereje, gyorsasága és állóképessége.

A kondicionális képességek edzéstől szerinti felosztási sémája



Az általános fizikai teherbíró-képesség mérésének gyakorlati haszna

1. A terhelhetőség/egészség szempontjából leglényegesebb kondicionális képességek mérésére kifejlesztett mérési és értékelési útmutató alapján elvégzett vizsgálatok lehetővé teszik az egyén, a közösség, a társadalom egészének, vagy bizonyos rétegeinek egészség szempontú fizikai állapotának számszerűen is kifejezhető megbecslését, a mért adatok egészséggel összefüggő értelmezését, elemzését.
2. A teljesítmény-élettani paraméterek különbözőségének felfedése, lehetőséget ad az egyénre szabott optimális edzésintenzitás szakszerű megválasztásához.
3. Biztosítja a pillanatnyi fizikai állapottal való szembesülést, a megadott követelményértékekhez viszonyítást.
4. Felfedi az egészség, a terhelhetőség szempontjából leglényegesebb kondicionális képességek területén mutatkozó esetleges hiányosságokat, ezáltal lehetővé teszi azok mielőbbi tudatos felszámolását.
5. Objektíven és megbízhatóan tükrözi társadalmi és helyi szinten egy-egy programcsomag az egyéni vagy csoportos foglalkozások hatására bekövetkező változást.
6. A rendszeres időszakos ellenőrzés, folyamatos visszacsatolás jelent a hibák kiküszöböléséhez.
7. Egy-egy edzésprogram befejezése után az elért teljesítmény értelmezése és elemzése:

- a kitűzött cél elérése (vagy el nem érése),
- az egyén fizikai állapotában bekövetkezett változás értelmezése pszichikai hatása miatt nagymértékben fejleszti az akaratot, a fegyelmet, az önfegyelmet, az önismeretet, az önbecsülést.

8. Összehasonlítási, viszonyítási lehetőségre ad, az azonos módszerrel, de pl. különböző földrajzi területen élő, tevékenykedő (dolgozó), különféle sportágakat űző egyének teljesítményeihez.

9. A fittség vizsgálat során a tanár egészség- és test-kulturális alapismereteket ad át, ezen ismeretek elsajátítása a rendszeres, tudatos testedzésre mozgósít, így nagymértékben hozzájárul, hogy fiataljaink mind nagyobb hányada felismerje, megtapasztalja, hogy rendszeres fizikai aktivitásra szánt idő és anyagi ráfordítás többszörösen megtérül, ha az egészség, a cselekvő-képesség és a jó közérzet egész életünk folyamán megmarad.

10. A fizikai fittség mérés során már a kisiskolás korúak körében felszínre kerülnek, kitűnnek az egyes kondicionális képességek területén elért kimagasló eredményükkel a genetikailag kiváló – testi, biológiai, fiziológiai – adottságokat öröklő sportolni vágyó fiatalok.

11. Ha már kisgyermekkoról elkezdjük a kondicionális képességek folyamatos, fokozatos fejlesztését feltehetően, valamennyi sportolni vágyó egészséges fiatal – különösebb örökletes tényezők megléte nélkül is – szorgalommal, kitartással eljuthat, akár NB I-es szintig is.

12. Ha az egyes sportágakban megismerjük a hazai és nemzetközileg jegyzett élsportolók sportágra jellemző általános fizikai teherbíró-képességének mértékét, valamint a sportághoz szükséges speciális teljesítményszempontú fittség dimenzióit és azok megkívánt szintjét, (mint elérendő célt) akkor a sportoló és az edző számára ismertté válik, hogy a kiválasztott sportágban, milyen szintre kell felfejleszteni a sportolni vágyó fiatalok kondicionális állapotát az élsportolói szint eléréséig.

13. A fizikailag jól felkészített versenyző – váratlan zavaró körülmény nélkül – nem csak a verseny/mérkőzés időtartama, hanem az egész versenyidőszak alatt megbízható, kiegyensúlyozott fizikai-pszichikai teljesítményt nyújt. A terhelhetőség szempontjából leglényegesebb kondicionális képességek fokozatos fejlesztése és a megkívánt mértékű szinten tartása – egyéni és csapat sportágakban is – nagymértékben hozzájárulna ahhoz, hogy az élsportolók több éven át tartó sportpályafutásuk alatt, különösebb egészség károsodás nélkül végezzék a nagy fizikai terheléssel járó sportág specifikus edzéseket. A jól felkészített versenyzőre az a jellemző, hogy edzője irányításával egyre tudatosabban vesz részt edzései megtervezésében, saját sorsának irányításában, pontosan fel tudja mérni saját teljesítményét, felkészültségét és ez elegendő önbizalmat ad ahhoz, hogy verseny közben is maximális teljesítményt érjen el.

Összefoglalva: az egyén az általános fizikai teherbíró-képessége mérése során választ kaphat arra, hogy fizikai terhelhetősége szempontjából jelenleg hol tart, hová kell felfejleszteni magát és hogyan tegye meg az első lépéseket.

4. A testnevelő által elvégzendő feladatok Egységes minőség-ellenőrzés

A Magyar Diáksport Szövetség 2013. május 24-én útnak indította az „A testnevelés új stratégiájának és a fizikai állapot új mérési rendszerének kialakítása és az önkéntes részvétel

ösztönzése a komplex iskolai testmozgásprogramok szervezésében” –T.E.S.I. elnevezésű kiemelt projektjét.

A projekt egyik kutatás-fejlesztési feladata az volt, hogy létrehozza a magyar iskolarendszerben egységesen működtethető, egészségközpontú fittségmérési-értékelési rendszert. Az új fizikai fittségmérési rendszer a NETFIT, vagyis a Nemzeti Egységes Tanulói Fittségi Teszt elnevezést kapta.

A NETFIT 4 fittségi profilban 9 mérés segítségével jellemzi a tanulók állóképességét, erejét, hajlékonyságát és testösszetételét. A mérések eredményei tesztől függően két illetve három zónába kerülhetnek. Egészségzónába, fejlesztési zónába, fokozott fejlesztési zónába.

A NETFIT szoftveres alkalmazása olyan személyre szabott értékelési lehetőséget kínál minden tanuló számára, amely vizuálisan is szemlélteti a fittségi állapotot, valamint konkrét ajánlásokat fogalmaz meg a fejlesztés érdekében.

A Magyar Közlöny 2014. október 27-én tette közzé a 20/2012. (VIII.31.) **EMMI rendelet** módosítását, amely nevesíti a NETFIT-et, mint a tanulók fizikai fittségi mérésének rendszerét, valamint szabályozza annak tartalmi kereteit. Ennek köszönhetően most már minden érintett iskolában a NETFIT® rendszer segítségével mérik fel a testnevelők a diákok fittségi állapotát az adott tanév meghatározott mérési időszakában.

A NETFIT® helyes felhasználásakor az alábbi alapelveknek kell megfeleltetni az alkalmazott módszereket:

- Fizikai és érzelmi szempontból egyaránt biztonságos környezet megteremtése.
- A NETFIT® a tanmenet tervezett része, amelyre megfelelő tanóraszám áll rendelkezésre. Felhasználása az őszi időszakban tipikusan diagnosztikus célú, míg az évközbéli alkalmazással folyamatközpontú értékelési lehetőséggé válik.
- A NETFIT® felmérések előtt fontos a diákok felkészítése az „éles” teszhelyzetre
- Nem szabad elfelejteni, hogy a teszteredményeket a testnevelésórán végzett „munka” mellett számos genetikai és környezeti tényező befolyásolja, amelyre a diákoknak nincs ráhatásuk.
- Az egyes felmérések alkalmával (kivéve a kötelező mérést) nem szükséges minden egyes NETFIT® tesztelemet elvégeztetni a diákokkal.
- A NETFIT® folyamatos alkalmazása lehetőséget teremt az eredmények portfóliószerű gyűjtésére és speciális szempontok szerinti összeállítására, amely kiváló tanulást támogató eszközzé formálja azt.
- A fittséghez, fittségi állapot fejlesztéséhez kapcsolódó ismeretek, a tesztek pontos végrehajtási módjainak ismerete, a hibák felismerése, a saját eredmények értelmezése az öntesztelés és önértékelés módja, az önálló edzésprogramok tervei, a társaknak nyújtott megfelelő segítség mind-mind képezhetik a szummatív értékelés alapját. Megfelelő szempontrendszer alapján így alkalmasak osztályozásra, szöveges értékelésre, vagyis beszámíthatók a féléves és év végi értékelésbe egyaránt.

Egységes minőségbiztosítás

Fel kell tárnai az egészség szempontjából leglényegesebb kondicionális képességek területén

mutatkozó esetleges hiányosságokat, és képesség szerinti differenciált terheléssel, törekedni kell azok mielőbbi felszámolására. Rendszeres testedzési lehetőség biztosításával – a tanárnak, a tanulóknak és a szülőnek – törekedni kell az egészséges létezés stabilabb megtartását elősegítő „kell-szint” megtartására. NETFIT® program küldetése, hogy népszerűsítse és tudatosítsa az élethosszig tartó fizikai aktivitás jelentőségét és az egészségtudatos életvezetés értékeit az iskoláskorú diákok, családjaik és a köznevelés szereplői körében.

Folyamatos visszacsatolás

A tanulók aktív közreműködésével, a megtervezett foglalkozások keretében végzett rendszeres testedzés hatásának elemzése. Az elért változás nyomon követésének biztosítása: a tanár, a diák és a szülő számára. (A pillanatnyi fizikai állapottal való szembesülés során a fiatalok önismeretének tárgyilagos önértékelésének, akaratának és önbecsülésének fejlesztése.

Az tanulók fizikai állapotának felmérésére szolgáló próbarendszer

A próbarendszert nevelési eszköznek tekintjük, amelyek lehetővé teszik a tanulók fejlődése során az alapvető fizikai tulajdonságok mérését. A tesztek nem képezik a tantervek tartalmát, és hogy a mérés célja megvalósuljon nem szabad azokat betanítani és gyakoroltatni. A próbarendszert a tudományos kutatás eszközeinek is tekinthetjük a tanulók fizikai állapotának vizsgálatához.

A fizikai fittségi tesztek értékelését tudományos szempontból alapvetően két módszertani irányból közelíthetjük meg. Az egyik módszertani irány az úgynevezett normatív megközelítés, amely percentilis táblázatok és pontrendszer vagy szórásértékek segítségével, a felmért eredmények egymáshoz viszonyított értékeiből indul ki. Az ilyen alapon kialakított fittségi tesztbattériákat normaorientált teszteknek nevezzük. A Magyarországon ismert tesztrendszerek mindegyikét ilyen módszerrel alakították ki.

A NETFIT® ezzel szemben a másik módszertani megközelítést választva, külső kritériumértékekhez viszonyítja az egyéni teljesítményértéket, ezzel pedig kritériumorientált tesztbattériaként tekinthetünk rá. A külső kritériumot az egészséghez szükséges minimális fittségi teljesítményérték jelenti.

A vizsgálatok megszervezése

- A teszt-vizsgálat értéke és hatékonysága nagymértékben a szigorú gyakorlati végrehajtáson és a tanulóknak a testnevelő tanártól kapott motiváltságán múlik.
- A vizsgálatot a testnevelő tanár végzi az osztályban, de bárki végezheti, aki a tanulók testi nevelésével foglalkozik, így más szakos tanárok is.
- A tesztek felhasználása az őszi időszakban tipikusan diagnosztikus célú, míg az évközbeni alkalmazással folyamatközpontú értékelési lehetőséggé válik.
- A tesztek a kézikönyvben szereplő sorrendben kell elvégeztetni. Gyakorlatilag ez azt jelenti, hogy az egyensúlyi teszt mindig a kezdő s az állóképességi futás az utolsó kell, hogy legyen; a tanulóknak mindig megfelelő pihenési időt kell hagyni a tesztek között.
- A motiváció növelése miatt rendkívül fontos, hogy a teszt levezetője tisztában legyen, miért végeztetjük el a tesztek, és hogyan értelmezzük az eredményeket.
- Az összehasonlíthatóság érdekében a tesztek végrehajtási körülményeinek hasonlóknak kell lenniük minden diáknál, minden részletben (helyszín, eszköz, hőmérséklet, stb.)

-

A rendszeres testmozgás mennyisége és minősége csak egy tényező a sok közül, amely befolyásolja a fittséget. Egy iskola tanulói összetétele nagymértékben függ specialitásaitól (például közoktatási típusú sportiskola, szakiskola, gimnázium), valamint az iskolai környezetében lakó közösség szocioökonómiai státuszától. A gazdasági szempontból elmaradott, hátrányos helyzetű térségekben sokkal több a szegény, nehéz anyagi helyzetben lévő gyermek. Ennek negatív hatása egyértelműen érzékelhető egészségmagatartásukban, mozgásos viselkedésükben. Az iskola tanulói összetétele valószínűleg megnyilvánul az általános fittségi mutatókban is. Az iskolai programok minőségértékelése vonatkozásában tehát egyrészt a fittségi állapot változásának folyamatos nyomon követése (hány tanuló teljesít az egyes egészségzónákban), továbbá az intézmény rendszeres testmozgást támogató tevékenységrendszerének együttes megítélése már fontos információval bírhat.

A NETFIT® fittségmérési rendszer négy különböző fittségi profilt különböztet meg, amely profilokhoz különböző fittségi tesztek tartoznak.

Testösszetétel és tápláltsági profil:

Testtömeg mérése – testtömeg-index (BMI)
Testmagasság mérése
Testzsírszázalék-mérése – testzsírszázalék

Aerob fittségi (állóképességi) profil:

Állóképességi ingafutás teszt (20 méter vagy 15 méter) – aerob kapacitás

Vázizomzat fittségi profil:

Ütmezett hasizom teszt – hasizomzat ereje és erő-állóképessége
Törzsemelés teszt – törzsfeszítő izmok ereje és nyújthatósága
Ütmezett fekvőtámasz teszt – felsőtest izomereje
Kézi szorítóerő mérése – kéz maximális szorító ereje
Helyből távolugrás teszt – alsó végtag robbanékony ereje

Hajlékonysági profil:

Hajlékonysági teszt – térdhajlítói izmok nyújthatósága, csípőízületi mozgásterjedelem

A NETFIT® az egészséges fittségi teljesítményértékek mellett (egészségzóna) – tesztől függően – további egy, illetve két zónát (tartományt) tartalmaz (“fejlesztés szükséges” és „fokozott fejlesztés szükséges” zóna).

Mellékletek:

Szakképzés szakmai programja

2024.

Tartalomjegyzék

1. A képzés célja
2. A tanulók jellemzése
3. Nevelési-oktatási szempontú jellemzők
4. A szakmai program összeállításának sérülésspecifikus szempontjai
5. A szakiskolai képzés szakaszai
6. Szakmai elméleti és gyakorlati képzés - Oktatott szakmák
7. Szakképesítések heti óraterve évfolyamonként
8. AZ ENYHE ÉRTELMI FOGYATÉKOS TANULÓK NEVELŐ-OKTATÓ MUNKÁJÁT ELLÁTÓ SZAKISKOLA KÖTELEZŐ 9/E ELŐKÉSZÍTŐ ÉVFOLYAMÁNAK KERETTANTERVE
9. AZ ENYHE ÉRTELMI FOGYATÉKOS TANULÓK NEVELŐ-OKTATÓ MUNKÁJÁT ELLÁTÓ SZAKISKOLA KÖTELEZŐ 9-10. ÉVFOLYAMÁNAK KERETTANTERVE
10. Képzési Kimeneteli Követelmények

1. A képzés célja

Olyan általánosan művelt, korszerű szakmai, elméleti és gyakorlati felkészültségű szakemberek képzése, akik képesek ellátni szakképesítésüknek megfelelő munkaköröket, foglalkozásokat.

- Nyújtson korszerű szakmai műveltséget, általános és speciális szaktudást a szakma műveléséhez
- Alapozzon meg és fejlesszen ki olyan tudást a tanulóban, amely képessé teszi őt arra, hogy a folyamatosan változó szakmai követelményeknek eleget tudjon tenni
- Neveljen szakmaszeretetre, hivatástudatra, pontos, megbízható munkavégzésre, önállóságra, felelősségtudatra és felelősségvállalásra
- Fejlessze a folyamatos önművelés igényét

A képzés célja a szakmai követelmények teljesítésén túl magában foglalja iskolánk általános nevelési céljait, személyiségformálását, a szociális funkciókra való felkészítést is.

2. A tanulók jellemzése

A szakiskolai képzésben -intézményünk Szakmai alapidokumentumának megfelelően- az enyhe értelmi fogyatékos, a többi tanulóval együtt nevelhető sajátos nevelési igényű tanuló vesznek részt.

A szakképesítés megszerzése a tanulásban akadályozott (enyhe értelmi fogyatékos) tanulók többsége számára lehetséges saját intézményünk illetve más intézményekből érkezett tanulók esetében is.

Beiskolázás: a szakiskolába a **Pedagógiai Szakszolgálat Szakértői Bizottságának véleménye, javaslata** alapján kerülhetnek a tanulók.

Általában a tanulók személyiségének fejlődési zavara, tanulási akadályozottsága az idegrendszer enyhe, különféle eredetű örökölt vagy korai életkorban szerzett sérüléssel vagy funkciózavarral függ össze. A heterogén eredetű állapot közös jellemzője a kognitív funkciók lassúbb fejlődése és tartós zavara, amely hosszú távon a figyelem- és egyéb részképesség-zavarok eredményeként nagyon sok esetben magatartászavart okozhat. Intézményünk

Az alapfokú iskoláztatás során az alapismeretek elsajátításával párhuzamosan a tanulók személyiségi állapotának rendezése, kompenzálása, a meglévő képességek továbbfejlesztése és a sérült képességek korrigálása, kompenzálása folyik. Ennek eredményeképpen válhatnak képessé a tanulásban akadályozott (enyhe értelmi fogyatékos), illetve a pszichés funkciók zavarával küzdő tanulók nagy része az önálló élethez szükséges szakképesítés megszerzésére.

3. Nevelési-oktatási szempontú jellemzők

Tanulási helyzetben figyelhetők meg általában a téri tájékozódás, a finommotorika, a figyelmi koncentráció, a bonyolultabb gondolkodási funkciók (konkrétan a kognitív képességek kisebb-

nagyobb zavara) és a szociális alkalmazkodási képesség gyengeségei. Ez utóbbiak a pszichés funkciók zavarával küzdő tanulók esetében fokozottan vannak jelen.

Mindezek egyéni kombinációkban jelentkezhetnek, így a nevelő-oktató tevékenység során ezeknek a készségeknek, képességek az erősítésére kell törekedni. A fentiek ismeretében lehetséges kiválasztani azt a pedagógiai eljárásrendszert, amely eredményes tanulást biztosít a tanulók számára.

4. A szakmai program összeállításának sérülés specifikus szempontjai

A szakmai program összeállítása során a cél és feladat meghatározásánál szem előtt tartottuk a korrigáló, fejlesztő szempontokat célszerű kiemelni. Ennek megfelelően *a fejlesztés ütemét, az anyagelsajátítás tempóját lassítani szükséges.*

A bonyolultabb folyamatok tanítása során *az anyag kisebb részletekre való tagolásával, majd azok összeláncolásával a folyamat bemutatása és többszöri, az átlagosnál nagyobb időintervallumot igénylő gyakorlása vezet eredményre. A tanítás során felvetődő problémák, hiányzó vagy nem kielégítő mélységű és erősségű ismeretek pótlására időt kell biztosítani.*

5. A szakiskolai képzés szakaszai

A szakiskolai évfolyamokra a megyei/országos szakértő bizottság által kiadott szakvéleménnyel, egészségügyi alkalmassági (szobafestő, asztalosipari-szerelő) vizsgálaton való részvétellel lehet jelentkezni.

1. Előkészítő évfolyam (9/E. évfolyam):

A kitűzött célok megvalósítására irányuló feladatok megjelölése a tanulásban akadályozott (enyhén értelmi fogyatékos) tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó szakiskola kötelező előkészítő évfolyamán:

- A folyamatos átmenet biztosítása az általános iskolai nevelés-oktatásból a szakiskolai képzésbe.
- Az előzetes tudás megerősítése rendszerezése és tovább építése, célirányos alkalmazni tudása.
- Az önálló életvezetési technikák tudatos gyakorlása.
- A tanítás-tanulás folyamatában megmutatkozó gyengébb vagy sérült funkciók korrigálása, kompenzálása.
- A szakmatanuláshoz, munkába álláshoz szükséges motiváció megteremtése.

A pedagógus feladata biztosítani a tanulók általános tudásának elmélyítését, illetve szinten tartását, a közismereti órákon a szociális kompetenciák fejlesztését, a személyes jártasságnak, a problémákkal való megbirkózás képességének erősítését célzó tanulási környezetet, a tevékenységközpontú tanulásszervezést. A szakmacsoportos szakmai alapozó képzés keretén belül betekintést nyújtani a tanulható szakmák világába, motiváció erősítése.

A képzés feladata elmélyíteni, kiegészíteni az alapfokú iskolában megszerzett általános műveltséget, feltárni és segíteni az épen maradt részképességeket, támogatni az érdeklődés és tehetség alapján kialakuló tanulói tevékenységeket.

A 9/E. évfolyam heti óraterve:

	Tantárgy:	Heti összes óraszám:
1.	<i>Magyar nyelv és irodalom</i>	5
2.	<i>Angol nyelv</i>	2
3.	<i>Matematika</i>	5
5.	<i>Állampolgári ismeretek</i>	1
6.	<i>Természettudomány</i>	3
7.	<i>Vizuális kultúra</i>	2
8.	<i>Digitális kultúra</i>	2
9.	<i>Pályaorientáció</i>	1
10.	<i>Szakmai alapozó ismeretek</i>	7
11.	<i>Testnevelés</i>	5
12.	<i>Osztályfőnöki (közösségi nevelés)</i>	1
Összesen:		34

A tananyagtartalmakat a helyi tanterv tartalmazza.

2. Szakmai képzés szakasza (9.-10. évfolyam):

A szakképzési évfolyamokon (9. és 10. évfolyam) - *helyi sajátosságokat figyelembe véve és ezeket kihasználva* – a szakképzési követelmények alapján szakmai vizsgára való felkészítés folyik a következő szakma-csoportokban/szakmákat érintően a szakmai programban részletezett szakképesítések megszerzése érdekében:

- Építőipar: szobafestő rész-szakképesítés
- Fa- és bútorigar: asztalosipari szerelő rész-szakképesítés
- Kreatív ipar: lakástextil-készítő rész-szakképesítés

6. Szakmai elméleti és gyakorlati képzés - Oktatott szakmák

A szakma OKJ száma/szakmai azonosító	A szakma megnevezése	A képzés időtartama
4 0722 08 01	Asztalosipari szerelő rész-szakképesítés	2 év
4 0732 06 05	Szobafestő rész-szakképesítés	2 év

4 0723 16 03	Lakástextil-készítő	2 év
--------------	---------------------	------

7. Szakképesítések heti óraterve évfolyamonként

Asztalosipari szerelő rész-szakképesítés

Tantárgyak:	Szakmai követelmény modulok	9. évfolyam		Összevont nyári gyakorlat	10. évfolyam	
KÖZISMERET						
<i>Osztályfőnöki (közösségi nevelés)</i>		1				1
<i>Testnevelés</i>		5				5
<i>Matematika</i>		3				3
<i>Magyar nyelv és irodalom</i>		1				1
<i>Digitális kultúra</i>		1				1
Összesen:		11				11
SAKMAI ELMÉLET ÉS GYAKORLAT						
		Elmélet	Gyakorlat		Elmélet	Gyakorlat
<i>Fa- és bútorigipari alapszakképzés</i>	<i>Építő ipari szerelési ismeretek</i>		14			14
<i>Épületasztalos-ipari termékek gyártása</i>	<i>Épületasztalos-ipari termékek szerelése</i>	4			4	
<i>Bútorigipari termékek gyártása</i>	<i>Bútorigipari termékek szerelése</i>	5			5	
<i>Összevont nyári gyakorlat</i>				70		
Összesen:		9	14		9	14
		23			23	
Heti óraszám összesen:		35			36	

Szobafestő rész-szakképesítés

Tantárgyak:	Szakmai követelmény modulok	9. évfolyam	Összevont nyári gyakorlat	10. évfolyam	
KÖZISMERET					
<i>Osztályfőnöki</i>		1		1	
<i>Testnevelés</i>		5		5	
<i>Matematika</i>		3		3	
<i>Magyar nyelv és irodalom</i>		1		1	
<i>Digitális kultúra</i>		1		1	
Összesen:		11		11	
SAKMAI ELMÉLET ÉS GYAKORLAT					
		Elmélet	Gyakorlat	Elmélet	Gyakorlat
<i>Falfelület festése, díszítése</i>		8		8	
<i>Falfelület festésének, díszítésének gyakorlata</i>	<i>Falfelületek festése</i>	15		15	
<i>Összefüggő nyári gyakorlat</i>					
			70		
Összesen:		23		23	
Heti óraszám összesen:		34		34	

Lakástextil-készítő rész-szakképesítés

Tantárgyak:	Szakmai követelmény modulok	9. évfolyam	Összevont nyári gyakorlat	10. évfolyam		
KÖZISMERET						
<i>Osztályfőnöki</i>		1		1		
<i>Testnevelés</i>		5		5		
<i>Matematika</i>		3		3		
<i>Magyar nyelv és irodalom</i>		1		1		
<i>Digitális kultúra</i>		1		1		
Összesen:		11		11		
SZAKMAI ELMÉLET ÉS GYAKORLAT						
		Elmélet	Gyakorlat		Elmélet	Gyakorlat
Aanyag-és áruismeret	Anyag- és áruismeret	3+1			3+1	
Anyagvizsgálatok gyakorlat			4			4
Lakástextíliák gyártástechnológiája	Gyártástechnológia	5			5	
Lakástextíliák készítése gyakorlat	Anyagvizsgálatok, Lakástextíliák-készítése		11			11
Összefüggő nyári gyakorlat				70		
Összesen:		9	15		9	15
		24			24	
Heti óraszám összesen:		35			35	

8. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó szakiskola kötelező 9/E előkészítő évfolyamának kerettanterve

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára készült kerettanterv céljaiban, feladataiban és az ezekre épülő további tartalmakban is figyelembe veszi a jövőben várható társadalmi, gazdasági változásokat, valamint az ezzel összefüggésben megjelenő, a köznevelés egészére vonatkozó célokat és feladatokat. A kerettantervi rendszer az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében is prioritásként értelmezi azokat a személyiség-, készség- és képességfejlesztési tartalmakat, amelyek az egyén és a társadalom számára egyaránt nélkülözhetetlenek.

A célok és feladatok meghatározása a Nemzeti alaptanterven (Nat) és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvén alapul. A sajátos nevelési igényű tanulók esetében is a Nat-ban meghatározott egységes fejlesztési feladatokat kell alapul venni. A nevelési-oktatási folyamatot a tanulók lehetőségeihez, korlátaihoz és speciális igényeihez igazodva elsősorban a következő elvek szerint kell megszervezni:

- a feladatok megvalósításához hosszabb időszavakat, tágabb kereteket kell megjelölni ott, ahol erre szükség van;
- igény szerint sajátos, a fogyatékossgal összeegyeztethető tartalmakat, követelményeket kell kialakítani és teljesíteni;
- szükség esetén a tanuló számára legmegfelelőbb alternatív kommunikációs módszerek és eszközök, siket tanulóknál a magyar nyelv elsajátításának, alkalmazásának beépítése a nevelés, oktatás folyamatába;
- az iskolák segítő megkülönböztetéssel, egyénileg is támogassák a tanulókat, elsősorban az önmagukhoz mért fejlődésüket értékelve; az egyes fogyatékkal élő tanulókkal összefüggő feladatokról a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának tantervi irányelve és a vizsgaszabályzatok adnak eligazítást.

A hatályos jogszabályok alapján az iskola pedagógiai programjának részeként, a miniszter által kiadott kerettanterveket kiegészítve helyi tantervet készít. A helyi tanterv elkészítésekor különös figyelmet kell fordítani a Nat jelzett elvei közül arra, hogy a helyi tanterv a fogyatékossgal, sajátos nevelési igénnyel összeegyeztethető tartalmakat, követelményeket jelenítsen meg, ennek érdekében a kerettanterv tartalmi elemei az igényeknek megfelelően adaptálhatóak, illetve ugyanazon célokat szolgáló elemekkel behelyettesíthetőek.

Témakörök

A Nat témakörei a sajátos nevelési igény típusának és súlyosságának megfelelő módon adaptálva, horizontálisan érvényesülnek a kerettantervben. A témakörök egy adott tantárgyon belül a Nat-tól esetenként eltérő megnevezéssel és más belső elrendezéssel jelennek meg, hogy igazodjanak a sajátos nevelési igényű tanulók speciális tanulási igényeihez, de összességükben lefedik a Nat által az adott tantárgyra meghatározott témakörök tartalmi egészét.

Célok és feladatok

Ebben a szakaszban – az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó szakiskola kötelező előkészítő évfolyamán – az előzetes tudások megerősítése és tovább építése, alkalmazása, az önálló életvezetési technikák tudatos gyakorlása kerül a középpontba. Megvalósul a tanítás-tanulás folyamatában megmutatkozó gyengébb vagy sérült funkciók korrigálása, kompenzálása, a szakmatanuláshoz, munkába álláshoz szükséges motiváció megteremtése.

A pedagógus feladata biztosítani az enyhe értelmi fogyatékos, alapfokú iskolai tanulmányaikat befejezett tanulók általános tudásának elmélyítését, illetve szinten tartását, a közismereti órákon a szociális kompetenciák fejlesztését, a személyes jártasságnak, a problémákkal való megbirkózás képességének erősítését célzó tanulási környezetet, a tevékenységközpontú tanulásszervezést.

A képzés feladata elmélyíteni, kiegészíteni az alapfokú iskolában megszerzett általános műveltséget, feltárni és segíteni az épen maradt részképességeket, támogatni az érdeklődés és tehetség alapján kialakuló tanulói tevékenységeket.

A tantárgyi struktúra igazodik az értelmi fogyatékosból adódó nevelhetőség, oktathatóság, képezhetőség sajátosságaihoz. Ennek lényeges eleme, hogy integrált természetismeret tantárgyat tartalmaz; a kompetenciák fejlesztésében megkülönböztetett figyelmet fordít a személyes, a szociális, a kommunikációs és az életvezetési kompetenciákra; és minden tananyagtartalmat a gyakorlati életben előforduló problémák, helyzetek megoldásához kapcsol.

Fejlesztési területek – nevelési célok

Az *erkölcsi nevelés* területén kialakul a szabálykövető magatartás érvényesítése; a mindennapi gyakorlatban az érzelem, az értelem és a cselekvés összefüggésének tudatosításával, az erkölcsi meggyőződés és az erkölcsi cselekvés kívánatos összhangjának felismertetésével valósul meg. A folyamat végén az enyhe értelmi fogyatékos tanuló képes lesz cselekedetei következményeinek belátására, a mások iránti felelősség és felelősségvállalás érzékelésére. Kibontakozik a közösségi élettel kapcsolatos igazságérzete, társaival és az őt körülvevő személyekkel szembeni elfogadása, segítőkészsége. Magatartásában fejlődik az önfegyelem, a másokat megillető tisztelet megadása és tevékenységeiben a kívánatos mértéktartás. Feladatai és munkatevékenységei során megerősödik kötelességtudata.

A köznevelés alapvető célja a tanulók erkölcsi érzékének fejlesztése, a cselekedeteikért és azok következményeiért viselt felelősségtudatuk elmélyítése, igazságérzetük kibontakoztatása, közösségi beilleszkedésük elősegítése, az önálló gondolkodásra és a majdani önálló, felelős életvitelre történő felkészülésük segítése. Az erkölcsi nevelés legyen életszerű: készítse fel az elkerülhetetlen értékkonfliktusokra, segítsen választ találni a tanulók erkölcsi és életvezetési problémáira. Az erkölcsi nevelés lehetőséget nyújt az emberi lét és az embert körülvevő világ lényegi kérdéseinek különböző megközelítési módokat felölelő megértésére, megvitatására. Az iskolai közösség élete, tanárainak példamutatása támogatja a tanulók életében olyan nélkülözhetetlen készségek megalapozását és fejlesztését, mint a kötelességtudat, a munka megbecsülése, a mértéktartás, az együttérzés, a segítőkészség, a tisztelet és a tisztesség, a korrupció elleni fellépés, a türelem, a megértés, az elfogadás. A tanulást elősegítő beállítódások kialakítása – az önfegyelemtől a képzelőtehetségen át intellektuális érdeklődésük felkeltéséig – hatással lesz egész felnőtt életükre, és elősegíti helytállásukat a munka világában is.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés. A tanulók ismerjék meg nemzeti, népi kultúránk értékeit,

hagyományait. Tanulmányozzák a jeles magyar történelmi személyiségek, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók munkásságát. Sajátítsák el azokat az ismereteket, gyakorolják azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek megalapozzák az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismerését, megbecsülését. Alakuljon ki bennük a közösséghez tartozás, a hazaszeretet érzése, és az a felismerés, hogy szükség esetén Magyarország védelme minden állampolgár kötelessége. Európa a magyarság tágabb hazája, ezért magyarságtudatukat megőrizve ismerjék meg történelmét, sokszínű kultúráját. Tájékozódjanak az egyetemes emberi civilizáció kiemelkedő eredményeiről, nehézségeiről és az ezeket kezelő nemzetközi együttműködési formákról.

Az állampolgárságra, demokráciára nevelés terén felkészül a társadalmi elvárásoknak megfelelő kötelezettségek és jogok gyakorlására, megismeri és szükség szerint igénybe veszi az önérvényesítés intézményes lehetőségeit.

A demokratikus jogállam, a jog uralmára épülő közélet működésének alapja az állampolgári részvétel, amely erősíti a nemzeti öntudatot és kohéziót, összhangot teremt az egyéni célok és a közjó között. Ezt a cselekvő állampolgári magatartást a törvénytisztelet, az együttélés szabályainak betartása, az emberi méltóság és az emberi jogok tisztelete, az erőszakmentesség, a méltányosság jellemzi. Az iskola megteremti annak lehetőségét, hogy a tanulók megismerjék a főbb állampolgári jogokat és kötelezettségeket, és ennek keretében biztosítja a honvédelmi nevelést. A részvétel a közügyekben megkívánja a kreatív, önálló mérlegelő gondolkodás, az elemzőképeség és a vitakultúra fejlesztését. A felelősség, az önálló cselekvés, a megbízhatóság, a kölcsönös elfogadás elsajátítását hatékonyan támogatják a tanulók tevékeny részvételére építő tanítás- és tanulásszervezési eljárások.

Önismeret és társas kultúra fejlesztése területén az enyhe értelmi fogyatékos tanulóban kialakul a felnőtt élethez kötődő reális énképe, megismeri és kontrollálni tudja a viselkedését. A társas kapcsolatok tudatosan megfigyelt visszajelzései alapján továbbfejlődik önértékelése, önbizalma. Kialakul a társakkal, ismerős és ismeretlen környezettel szembeni bizalom és bizalmatlanság megfelelő egyensúlya.

Az önismeret – mint a személyes tapasztalatok és a megszerzett ismeretek tudatosításán alapuló, fejlődő és fejleszthető képesség – a társas kapcsolati kultúra alapja. Elő kell segíteni a tanuló kedvező szellemi fejlődését, készségeinek optimális alakulását, tudásának és kompetenciáinak kifejezésre jutását, s valamennyi tudásterület megfelelő kiművelését. Hozzá kell segíteni, hogy képessé váljék érzelmeinek hiteles kifejezésére, a mások helyzetébe történő beleélés képességének az empátiának a fejlődésére, valamint a kölcsönös elfogadásra. Ahhoz, hogy az oktatási és nevelési folyamatban résztvevő tanulók, az elsajátított készségekre és tudásra támaszkodva énképükben is gazdagodjanak, a tanítás-tanulás egész folyamatában támogatást igényelnek ahhoz, hogy tudatosuljon, a saját/egyéni fejlődésüket, sorsukat és életpályájukat maguk tudják alakítani. A megalapozott önismeret hozzájárul a kulturált egyéni és közösségi élethez, mások megértéséhez és tiszteletéhez, a szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakításához.

A családi életre nevelés. A család kiemelkedő jelentőségű a gyerekek, fiatalok erkölcsi érzékének, szeretetkapcsolatainak, önismeretének, testi és lelki egészségének alakításában. A szűkebb és tágabb környezet változásai, az értékrendben jelentkező átrendeződések, a családok egy részének működésében bekövetkező zavarok szükségessé teszik a családi életre nevelés beemelését a köznevelés területére. A köznevelési intézményeknek ezért kitüntetett feladata a harmonikus családi minták közvetítése, a családi közösségek megbecsülése. A felkészítés a

családi életre segítséget nyújt a gyermekeknek és fiataloknak a felelős párkapcsolatok kialakításában, ismereteket közvetít a családi életükben felmerülő konfliktusok kezeléséről. Az iskolának foglalkoznia kell a szexuális kultúra kérdéseivel is.

A testi és lelki egészségre nevelés támogatja a tanuló tudatos törekvését az egészséges életmódra, a testi és lelki egyensúly megőrzésére. Igénnyé válik a testi épség megóvása és a sérülések elkerülése. A mindennapos testedzés megalapozza a munkavégzéshez elengedhetetlen fizikai állóképesség megszerzését és megőrzését. A pedagógus lehetőséget ad a tanulónak felismerni és elkerülni a káros szenvedélyeket, a testi, szellemi és lelki érettség elérésével megerősödik sikeres társadalmi beilleszkedésének lehetősége. A pedagógus feladata felhívni a tanuló figyelmét a rendszeres és bőséges táplálkozás fontosságára, a táplálék összetevőinek, minőségének megfigyelésére, megteremteni az egészségvédelem és a szociális gondoskodás gyakorlatát az iskolában, felhívni a figyelmet a rendszeres mozgásra, a megjelenésre, a küllemben, az ápoltság összefüggéseire. A hétköznapi élethelyzetek megbeszélése, gyakorlása segíti a párkapcsolatok megismerését, felelős párkapcsolat kialakítását, az együttlét, a szakítás felelősségét, kultúráját.

Az egészséges életmódra nevelés hozzásegít az egészséges testi és lelki állapot örömteli megéléséhez. A pedagógusok ösztönözzék a tanulókat arra, hogy legyen igényük a helyes táplálkozásra, a mozgásra, a stresszkezelés módszereinek alkalmazására. Legyenek képesek lelki egyensúlyuk megóvására, társas viselkedésük szabályozására, a konfliktusok kezelésére. Az iskola feladata, hogy a családdal együttműködve felkészítse a tanulókat az önállóságra, a betegség-megelőzésre, továbbá a szabályok betartására a közlekedésben, a testi higiénében, a veszélyes körülmények és anyagok felismerésében, a váratlan helyzetek kezelésében. A pedagógusok motiválják és segítsék a tanulókat a káros függőségekhez vezető szokások kialakulásának megelőzésében.

A felelősségvállalás másokért és önkéntesség területén a tanuló tapasztalatai bővülnek a társadalom tagjainak különbözőségéről, megerősödik benne az elfogadás érzése, a másság elfogadása, a betegség, a sérült és a fogyatékos emberek iránti együttérző, segítő magatartás kialakítása. A pedagógus feladata lehetőséget teremteni arra, hogy fejlődjön a tanulóban az önkéntes segítségnyújtás igénye, amelyben megismeri és megéli a saját személyének fontosságát, az egyéni és közösségi érdekek összefüggését, az egymásra utaltságot.

A Nat ösztönzi a személyiség fejlesztését, kibontakozását segítő nevelést-oktatást: célul tűzi ki a hátrányos helyzetű vagy fogyatékkal élő emberek iránti szociális érzékenység, segítő magatartás kialakítását a tanulóknál úgy, hogy saját élményű tanuláson keresztül ismerik meg ezeknek a csoportoknak a sajátos igényeit, élethelyzetét. A segítő magatartás számos olyan képességet igényel és fejleszt is egyúttal (együttérzés, együttműködés, problémamegoldás, önkéntes feladatvállalás és -megvalósítás), amelyek gyakorlása elengedhetetlen a tudatos, felelős állampolgári létezéshez.

A fenntarthatóságot és környezettudatosságot segíti, ha a pedagógiai helyzetekben cselekedeteit, azok hatását személyesen is megtapasztalja, belátja a környezeti ártalmak és az emberi élet szükségleteit, összefüggéseit. A környezeti ártalmak számbavétele, a védekezés lehetőségeinek kipróbálása, a takarékosnak, a szükségletekhez igazított szokásrendnek a megismerése teszi lehetővé a mindennapi alkalmazást, azt, hogy fejlődjön az önálló étellel kapcsolatosan az egészséges és esztétikus környezet és élettér kialakításának és megóvásának igénye.

A felnövekvő nemzedéknek ismernie és becsülnie kell az életformák gazdag változatosságát a természetben és a kultúrában. Meg kell tanulnia, hogy az erőforrásokat tudatosan, takarékosan és felelősségteljesen, megújulási képességükre tekintettel használja. Cél, hogy a természet és a környezet ismeretén és szeretetén alapuló környezetkímélő, értékvédő, a fenntarthatóság mellett elkötelezett magatartás váljék meghatározóvá a tanulók számára. Az intézménynek fel kell készítenie őket a környezettel kapcsolatos állampolgári kötelességek és jogok gyakorlására. Törekedni kell arra, hogy a tanulók megismerjék azokat a gazdasági és társadalmi folyamatokat, amelyek változásokat, válságokat idézhetnek elő, továbbá kapcsolódjanak be közvetlen és tágabb környezetük értékeinek, sokszínűségének megőrzésébe, gyarapításába.

Pályaorientáció. Az iskolának – a tanulók életkorához igazodva és a lehetőségekhez képest – átfogó képet kell nyújtania a munka világáról. Ennek érdekében olyan feltételeket, tevékenységeket kell biztosítani, amelyek révén a diákok kipróbálhatják képességeiket, elmélyülhetnek az érdeklődésüknek megfelelő területeken, megtalálhatják hivatásukat, kiválaszthatják a nekik megfelelő foglalkozást és pályát, valamint képessé válnak arra, hogy ehhez megtegyék a szükséges erőfeszítéseket. Ezért fejleszteni kell bennük a segítséssel, az együttműködéssel, a vezetéssel és a versengéssel kapcsolatos magatartásmódokat és azok kezelését.

A gazdasági és pénzügyi nevelés folyamatában kiemelt szerepet kap a figyelem ráirányítása a tanuló saját felelősségére a javakkal való ésszerű gazdálkodásban, a pénz világában és a fogyasztás területén.

A felnövekvő nemzedéknek hasznosítható ismeretekkel kell rendelkeznie a világgazdaság, a nemzetgazdaság, a vállalkozások és a háztartások életét meghatározó gazdasági-pénzügyi intézményekről és folyamatokról. Cél, hogy a tanulók ismerjék fel saját felelősségüket az értékteremtő munka, a javakkal való ésszerű gazdálkodás, a pénz világa és a fogyasztás területén. Tudják mérlegelni döntéseik közvetlen és közvetett következményeit és kockázatát. Lássák világosan rövid és hosszú távú céljaik, valamint az erőforrások kapcsolatát, az egyéni és közösségi érdekek összefüggését, egymásrataltságát. Ennek érdekében a köznevelési intézmény biztosítja a pénzügyi rendszer alapismereteire vonatkozó pénzügyi szabályok, a banki tranzakciókkal kapcsolatos minimális ismeretek és a fogyasztóvédelmi jogok tanítását.

Médiatudatosságra nevelés. Cél, hogy a tanulók a mediatizált, globális nyilvánosság felelős résztvevőivé váljanak: értsék az új és a hagyományos médiumok nyelvét. A médiatudatosságra nevelés az értelmező, mérlegelő beállítódás kialakítása és tevékenység-központúsága révén felkészít a demokrácia részvételi kultúrájára és a médiumoktól is befolyásolt mindennapi élet értelmes és értékelt meg szervezésére, tudatos alakítására. A tanulók megismerkednek a média működésével és hatásmechanizmusaival, a média és a társadalom közötti kölcsönös kapcsolatokkal, a valóságos és a virtuális, a nyilvános és a bizalmas érintkezés megkülönböztetésének módjával, valamint e különbségek és az említett médiajellemzők jogi és etikai jelentőségével.

A tanulás tanítása. A tanulás tanítása az iskola alapvető feladata. Minden pedagógus teendője, hogy felkeltse az érdeklődést az iránt, amit tanít, és útbaigazítást adjon a tananyag elsajátításával, szerkezetével, hozzáféréssel kapcsolatban. Meg kell tanítani, hogyan alkalmazható a megfigyelés és a tervezett kísérlet módszere; hogyan használhatók a könyvtári és más információforrások; hogyan mozgósíthatók az előzetes ismeretek és tapasztalatok; melyek az egyénre szabott tanulási módszerek; miként működhetnek együtt a tanulók csoportban; hogyan rögzíthetők és hívhatók elő pontosan, szó szerint például szövegek,

meghatározások, képletek. Olyan tudást kell kialakítani, amelyet a tanulók új helyzetekben is képesek alkalmazni, a változatok sokoldalú áttekintésével és értékelésével. A tanulás tanításának elengedhetetlen része a tanulás eredményességének, a tanuló testi és szellemi teljesítményeinek lehetőség szerinti növelése és a tudás minőségének értékelése.

Kulcskompetenciák

A Nat kulcskompetenciái nem tantárgyokhoz kötöttek, hanem tantárgyakon átívelve, horizontálisan jelennek meg a kerettantervben a sajátos nevelési igény típusának és súlyosságának megfelelő adaptált formában. A Nat kulcskompetenciái az alábbi specifikumokat hordozzák az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében:

A tanulás kompetenciái

A hatékony, önálló tanuláshoz alapvető készségekkel, képességekkel kell rendelkezni, amit az alapkompentenciák biztosítanak. A tanulót támogatni kell abban, hogy megtalálja saját érdeklődési körét, hogy minél több tanulási technikát megismerjen, és ezek alapján képessé váljon majd saját tanulási stratégia kialakítására. Segíteni kell a tanulót abban, hogy lehetősége legyen a metakogníció (gondolkodásról való gondolkodás) gyakorlására, tudatos alkalmazására, a tanuláshoz való pozitív viszony kialakítására.

A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi kompetenciák)

Az anyanyelv elsajátításának folyamatában az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a közlés és befogadás szóbeli ágát javasolt a középpontba állítani. Az anyanyelv elsajátítása során – a tanulók egyéni sajátosságaihoz való igazodás mellett – alapelv, hogy esetükben a nyelv elsajátítás lényegi módja nem az elszigetelt nyelvi jelenségek oktatása, hanem az a folyamat, amelyben az ember nyelvi fogalmazza meg a valóságra vonatkozó ítéleteit. Az anyanyelv tanításában csak az a fejlesztő tevékenység hozhatja meg a kívánt eredményt, amely (az egyén képességének és beszédállapotának figyelembevételével) a beszédnek mint összetett folyamatnak a fejlesztésére irányul, s a „nyelvet” funkcióinak (kifejező, informáló, felhívó) megfelelően, elemi formában (közlés, megbeszélés, rábeszélés) és alaptípusaiban (élőbeszéd, írott beszéd) gyakoroltatja és alkalmaztatja. Az idegen nyelvi kommunikáció mint kiemelt kompetenciaterület az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelésében egyénileg differenciált tananyagstruktúrát igényel. A hallási észlelés, a figyelem, az emlékezet fokozott fejlesztése mellett a célokat a tanulók szükségletei határozzák meg. A sikeres kommunikáció érdekében szükség van a nagyobb időkeretre, a folyamatos gyakorlásra, a játékos helyzetekben történő megvalósításra, a helyzetgyakorlatokra. Törekedni kell a digitális technológia kínált eszközök, lehetőségek kommunikációs célú alkalmazására.

A digitális kompetenciák

A digitális kompetenciák elsajátítása, felhasználói szintű alkalmazása az esélyegyenlőség megteremtése és a minél önállóbb életvitel támogatása szempontjából is kiemelkedő jelentőségű. Az online zaklatás gyakori megjelenése miatt a tanulóknak ismerniük kell a biztonságos eszközhasználatot, valamint a digitális tartalmak létrehozásával kapcsolatos etikai szabályokat is. A munka, a szabadidő és a tanulás egész életen át ívelő folyamatai során a digitális eszközök használata, az így megszerzett információk feldolgozása és alkalmazása is a digitális kompetenciákat igényli. A tanulók számára fontos a megbízható információk, az online

biztonság, a digitális eszközök társadalmilag elfogadott formáinak alkalmazása a kommunikáció során, illetve azok alapvető szabályainak ismerete a társadalomban való részvétel érdekében.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák

A matematikai kompetencia fejlesztése során lehetőség nyílik a problémamegoldó gondolkodás, valamint a kognitív képességek fejlesztésére. A matematikai kompetencia fejlesztésével az enyhe értelmi fogyatékos tanuló képessé válik a környező világ mennyiségi és térbeli viszonyainak felfedezésére, valamint a tapasztalatok útján megszerzett tudás praktikus felhasználására a mindennapi élet különböző területein. Ez úgy érhető el, hogy a tanulás-tanítás folyamatában döntően a mindennapok során létrejött helyzetekben ismertetjük meg a matematikai tartalmakat. Kiemelten fontos a konkrét cselekvéssel összekapcsolt, a konkrét élethelyzetekhez kötött tapasztalatszerzés és matematikai tevékenység, a szabálytudat és a stratégiahasználat kialakítása, valamint a mindennapokban használható tudás biztosítása.

A természettudományos kompetencia fejlesztése során az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknál a gyakorlati jellegű természettudományi műveltség kialakítása, a mindennapi életben előforduló természettudományos jelenségek körében a felhasználói tájékozottság elérése, az egységes természettudományos világkép kialakítása a feladat. Fontos a mindennapi életet érintő, konkrét tényeken, tapasztalatokon alapuló egyszerű következtetések levonásának és az erre alapozott döntéshozatalnak a tanítása.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák

A tanulókat támogatni kell a társas kapcsolatok kialakításában és fenntartásában, ehhez elengedhetetlen a pozitív énkép és az emberi kapcsolatokban való eligazodás képessége. Az eltérő képességeknek megfelelően fel kell készíteni a tanulókat a változó társadalmi-gazdasági helyzet adta kihívásokra (változó egyéni szerepkör, érdekérvényesítés, tulajdonviszonyok). A tanulóknak ismereteket kell szerezniük a célszerű gazdálkodás, a pénzhasználat és a fogyasztás, valamint – az egyéni képességeket figyelembe véve – a rövidebb és hosszabb távú élethelyzetek tervezése kapcsán. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók felkészülnek a közügyekben való aktív részvételre. A társadalmi részvétel és felelősségvállalás kompetenciái fejlesztése során – a tanulók gyógypedagógiai-pszichológiai jellemzőit figyelembe véve – a tartalmakat sajátélményű tevékenységek formájában gyakoroltatva kell biztosítani. Az önismeret, a kapcsolatteremtés, kapcsolattartás képességének fejlesztése elősegíti a harmonikus közösségi beilleszkedést, a felelős társadalmi részvételt.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

Az eredetiség és ötletgazdagság, a divergens gondolkodás, a kíváncsiság és az alkotókedv nem csak az intellektuális tényezők függvénye, ezen a területen nagy szerepe van a motivációnak és az érzelmeknek is. Fontos a sok érzékszervi, megfigyelési, manipulatív tevékenységre épülő tapasztalatszerzés, a nyitottság, az értékítélet kialakítása.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

A munkavállalói és innovációs kompetenciákhoz szükséges ismeretek, képességek és attitűdök alakítása, formálása a tanulók egyéni sajátosságait figyelembe véve lehetséges. A tanulási-tanítási folyamatban az enyhe értelmi fogyatékos tanuló minden esetben saját cselekedeteinek tükrében ismerje fel lehetőségeit, próbálja elérni céljait. A munkavégzésre való szocializálás, a

munkavállalói magatartás kialakítása, a tanulók élettervezésének elősegítése, az önálló életvezetés megalapozása a társadalmi beilleszkedés fontos eleme.

Egységesség és differenciálás

Az egységesség és a differenciálás érvényesítésének megvalósítását a pedagógiai gyakorlatban az adaptív oktatás jellemzőinek ismerete és annak alkalmazása teszi lehetővé. Az oktatási folyamat akkor adaptív, ha a megvalósítása során a differenciálás és az egységesség elve egyaránt érvényesül. Az adaptív oktatás gondolata, a megvalósítás gyakorlata az egymástól különböző tanulók egyszerre történő, eredményes tanításának ellentmondását oldja fel. Olyan tanári gondolat- és tevékenységrendszert kínál, amely a tanulók egyéni sajátosságainak figyelembevételére épülve egyszerre biztosítja a differenciálás egyéni fejlesztő hatását és a pedagógiai gyakorlatban megjelenő egységességet.

Az adaptív oktatás feltételei között egyenrangúan szerepelnek a *tanulói sajátosságok* – a tanuló tudása, az aktivitásra való készenléte, fejlettsége az önálló munkavégzés és az együttműködés terén, helyzete a társas kapcsolatrendszerben – és a *tanulók számára leginkább kedvező tanulásszervezési formák*: a frontális munka, a csoportmunka, a párban folyó tanulás, az egyéni munka, az individualizált munka.

A pedagógiai differenciálás háttérében az a törekvés húzódik meg, hogy az egységes tartalmi szabályozás keretei között minden tanuló a neki megfelelő nevelésben és oktatásban részesülhessen optimális fejlődése, egyéni teljesítőképességének teljes kibontakoztatása érdekében. A differenciálásnak nélkülözhetetlen és sok variációban alkalmazott eszközezőttesként kell megjelenie.

A sajátos nevelési igényű tanulók hatékony oktatása, nevelése érdekében többszintű és változatos differenciálást kell megvalósítani – mind a gyógypedagógiai intézményi, mind az integrált nevelés szervezeti formák esetén – a csoportba sorolás, a célok, a tartalom, a követelmények, a szervezési módok és eszközök vonatkozásában egyaránt.

A megfelelő oktatási módszerek, munka- és tanulásszervezési formák serkenthetik az egyéni lehetőségek kibontakozását. Az egyéni fejlesztési programok, a differenciálás különböző lehetőségei során a pedagógusok megfelelő feladatokkal fejlesztik a tehetséges tanulókat, figyelik fejlődésüket, és az adott szakasznak megfelelő kihívások elé állítják őket. A differenciált – egyéni és csoportos – eljárások biztosítják ugyanakkor az egyes területeken alulteljesítő tanulók felzárkóztatását, a lemaradás egyéni okainak felderítésén alapuló csökkentését, megszüntetését.

A sajátos nevelési igényű tanulók nevelésében, oktatásában (az együttnevelésre vonatkozóan is), a fejlesztésében részt vevő pedagógus megközelítése az elfogadás, tolerancia, empátia, továbbá az együttneveléshez szükséges kompetenciák megléte. A pedagógus a differenciálás során figyelembe veszi a tantárgyi tartalmak – egyes sajátos nevelési igényű tanulók csoportjaira jellemző – módosulásait. Szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít, ennek alapján egyéni haladási ütemet biztosít. A differenciált nevelés, oktatás céljából individuális módszereket, technikákat alkalmaz; egy-egy tanulási, nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres. Együttműködik különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba. A sajátos nevelési igényű tanulók számára szükséges többlétszolgáltatásokhoz tartozik a speciális tankönyvekhez és tanulási segédletekhez, továbbá a speciális gyógyászati, valamint tanulást, életvitelt segítő

eszközökhöz való hozzáférés.

Az adaptív oktatás gyakorlati megvalósításának két kulcsmozzanata van. Az *egyik* a bemeneti jellemzők köre, melyek alapjaiban kijelölik az egyéni utat, illetve az annak bejárásához vezető stratégia megvalósítandó pedagógiai mozzanatait. A *másik* a kimeneti elvárások köre, melyek a prognosztizálható fejlesztés/fejlődés kritériumainak, a kimeneti követelmények meghatározásához nyújtanak segítséget.

A bemenetnél, az iskolai, oktatási folyamat kezdetén a sajátos nevelési igény pontos, egyénre szabott feltárása szükséges, a képességstruktúra, a lényegi személyiségvonások, a szocializációs funkciók területeinek feltérképezésével. A feltárás a gyógypedagógia, a pszichológia módszereivel történik. A funkcionális képességek (az észlelés, az emlékezet, a figyelem, a gondolkodás), a tanult képességek (a kommunikációs, a kognitív, a cselekvés, a szocializációs képességek), a család legjellemzőbb mutatói, a családi szocializáció színterei, a kommunikációs, célracionális, dramaturgiai tevékenységrendszer, az interakciók és struktúrák rendszere együtt jelenthetik a gyermeki szükségletek megfogalmazásának alapjait. Erre lehet építeni az egyéni út meghatározását, a pedagógiai diagnózist, a stratégiát és terápiát.

A kimeneti elvárások – a pedagógiai folyamatban a tanulók egyéni jellemzőit, fejleszhetőségi sajátosságait mindvégig figyelembe véve – a társadalmi szükségletből vezethetők le. A társadalmi szükséglet meghatározásához a kiindulópontot a társadalom leírása jelenti, a jelen és a belátható jövő társadalmi sajátosságainak számbavétele. Ez azt jelenti, hogy a klasszikus tudásközlés mellett az információrobbanás korszakának jellemzőjeként az integratív, interpretatív szerepet is figyelembe véve lehet az iskola helyi nevelési rendszerét a társadalom szocializációs közegének modelljeként tekinteni.

Így a fejlesztési, nevelési, oktatási, képzési rendszerben érvényesíthetők a következő jellemzők: (a) a nevelés mint kapcsolat, az értékek, a tudás, a cselekvési minták közvetlen cseréje; (b) az identitás és önismeret mint szocializációs cél; (c) párbeszéd, megoldáskeresés, értékelés, válogatás, mérlegelés, közvetlen megfigyelés, kipróbálás mint tipikus tevékenységek és (d) a kíváncsiság mint motiváció.

A mindennapi pedagógiai gyakorlat kialakításához, amely a bemeneti feltárás és kimeneti elvárás közötti fejlesztésre fókuszál, az egyéni és társadalmi szükségletek által meghatározott, az egységesség és a differenciálás megvalósítását biztosító adaptív oktatás megvalósításához konkrét útmutatást adnak a Módszertani segédlet, az Értékelési elvek és eljárások részek.

9. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó szakiskola kötelező 9-10. évfolyamának kerettanterve

A szakiskolai iskolai oktatás felkészíti a tanulókat az egész életen át tartó tanulásra, a munkaerőpiacon való eredményes részvételre, a sikeres munkaerő-piaci és társadalmi integrációra. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók közismereti oktatásának a speciális szakiskolai képzésben kiemelt célja támogatni a szakmai elméleti és gyakorlati ismeretek elsajátítását és a sikeres szakmai vizsgára való felkészülést, gyakorlási-kipróbálási lehetőséget

adni a társadalmi beilleszkedés, az önálló életvezetési technikák, a társadalmi cselekvőképesség, a személyiségstruktúra megszilárdítására. A szakiskolai képzés gyakorlási-kipróbálási lehetőséget teremt a társadalmi normáknak megfelelő életmód, életvitel szervezéséhez, vezetéséhez. Támogatja a személyiség komplex, harmonikus fejlődését, az önismeret, az önbizalom és a megfelelő önértékelés megerősödését, segíti a kognitív funkciók, az érzékelés, a figyelem, az emlékezet, a gondolkodás további fejlődését, teret enged a helyes és kívánatos társas kapcsolatok, viselkedési normák, szociális interakciók gyakorlásának.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára készült közismereti kerettanterv céljaiban, feladataiban és az ezekre épülő további tartalmakban figyelembe veszi a jövőben várható társadalmi, gazdasági változásokat, valamint az ezzel összefüggésben megjelenő, a köznevelés egészére vonatkozó célokat és feladatokat. A kerettantervi rendszer az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében is prioritásként értelmezi azokat a személyiség-, készség- és képességfejlesztési tartalmakat, amelyek az egyén és a társadalom számára egyaránt nélkülözhetetlenek.

A célok és feladatok meghatározása a Nemzeti alaptanterven (Nat) és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvén alapul. A sajátos nevelési igényű tanulók esetében is a Nat-ban meghatározott egységes fejlesztési feladatokat kell alapul venni. A nevelési-oktatási folyamatot a tanulók lehetőségeihez, korlátaihoz és speciális igényeihez igazodva elsősorban a következő elvek szerint kell megszervezni:

- a feladatok megvalósításához hosszabb időszavokat, tágabb kereteket kell megjelölni ott, ahol erre szükség van;
- igény szerint sajátos, a fogyatékossgal összeegyeztethető tartalmakat, követelményeket kell kialakítani és teljesíteni;
- szükség esetén a tanuló számára legmegfelelőbb alternatív kommunikációs módszerek és eszközök, siket tanulóknál a magyar jelnyelv elsajátításának, alkalmazásának beépítése a nevelés, oktatás folyamatába;
- az iskolák segítő megkülönböztetéssel, egyénileg is támogassák a tanulókat, elsősorban az önmagukhoz mért fejlődésüket értékelve; az egyes fogyatékkal élő tanulókkal összefüggő feladatokról a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának tantervi irányelve és a vizsgaszabályzatok adnak eligazítást.

A hatályos jogszabályok alapján az iskola pedagógiai programjának részeként, a miniszter által kiadott kerettanterveket kiegészítve helyi tantervet készít. A helyi tanterv elkészítésekor különös figyelmet kell fordítani a Nat jelzett elvei közül arra, hogy a helyi tanterv a fogyatékossgal, sajátos nevelési igénnyel összeegyeztethető tartalmakat, követelményeket jelenítsen meg, ennek érdekében a kerettanterv (együttnevelés esetén az együttesen alkalmazott kerettantervek) tartalmi elemei az igényeknek megfelelően adaptálhatóak, illetve ugyanazon célokat szolgáló elemekkel behelyettesíthetőek.

Témakörök

A Nat témakörei a sajátos nevelési igény típusának és súlyosságának megfelelő módon adaptálva, horizontálisan érvényesülnek a kerettantervben. A témakörök egy adott tantárgyon belül a Nat-tól esetenként eltérő megnevezéssel és más belső elrendezéssel jelennek meg, hogy igazodjanak a sajátos nevelési igényű tanulók speciális tanulási igényeihez, de összességükben lefedik a Nat által az adott tantárgyra meghatározott témakörök tartalmi egészét.

Célok és feladatok

A készségfejlesztő iskolai oktatás felkészíti a tanulókat az egész életen át tartó tanulásra, a munkaerőpiacon való eredményes részvételre, a sikeres munkaerőpiaci és társadalmi integrációra. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók közismereti oktatásának a készségfejlesztő iskolai képzésben kiemelt célja támogatni a gyakorlati ismeretek elsajátítását, gyakorlási-kipróbálási lehetőséget adni a társadalmi beilleszkedés, az önálló életvezetési technikák, a társadalmi cselekvőképesség, a személyiségstruktúra megszilárdítására. Támogatja a személyiség komplex, harmonikus fejlődését, az önismeret, az önbizalom és a megfelelő önértékelés megerősödését, segíti a kognitív funkciók, az érzékelés, a figyelem, az emlékezet, a gondolkodás további fejlődését, teret enged a helyes és kívánatos társas kapcsolatok, viselkedési normák, szociális interakciók gyakorlásának.

Fejlesztési területek – nevelési célok

Az erkölcsi nevelés terén a tanulók erkölcsi érzékének továbbfejlesztése, a cselekedeteikért és azok következményeiért viselt felelősségtudatuk elmélyítése, igazságérzetük kibontakoztatása, társadalmi beilleszkedésük elősegítése zajlik. A szabálykövető magatartás érvényesítése a mindennapi gyakorlatban, az érzelem, az értelem és a cselekvés összefüggésének tudatosításával, az erkölcsi meggyőződés és az erkölcsi cselekvés kívánatos összhangjának felismertetésével valósul meg. Segíti az érzelem, az értelem és a cselekvés összefüggésének tudatosítását a nemzedékek közötti és a kortársi kapcsolatok megerősítésével, az állampolgári ismeretek gyakorlati értelmezésével, a mindennapi életvitellel összefüggő praktikus tudás nyújtásával. A folyamat végén az enyhe értelmi fogyatékos tanuló képes lesz cselekedetei következményeinek belátására, a mások iránti felelősség és felelősségvállalás érzékelésére. Kibontakozik a közösségi élettel kapcsolatos igazságérzete, társaival és az őt körülvevő személyekkel szembeni elfogadása, segítőkészsége. Magatartásában fejlődik az önfegyelem, a másokat megillető tisztelet megadása és tevékenységeiben a kívánatos mértéktartás. Feladatai és munkatevékenységei során megerősödik kötelességtudata.

A köznevelés alapvető célja a tanulók erkölcsi érzékének fejlesztése, a cselekedeteikért és azok következményeiért viselt felelősségtudatuk elmélyítése, igazságérzetük kibontakoztatása, közösségi beilleszkedésük elősegítése, az önálló gondolkodásra és a majdani önálló, felelős életvitelre történő felkészülésük segítése. Az erkölcsi nevelés legyen életszerű: készítse fel az elkerülhetetlen értékkonfliktusokra, segítsen választ találni a tanulók erkölcsi és életvezetési problémáira. Az erkölcsi nevelés lehetőséget nyújt az emberi lét és az embert körülvevő világ lényegi kérdéseinek különböző megközelítési módokat felölelő megértésére, megvitatására. Az iskolai közösség élete, tanárainak példamutatása támogatja a tanulók életében olyan nélkülözhetetlen készségek megalapozását és fejlesztését, mint a kötelességtudat, a munka megbecsülése, a mértéktartás, az együttérzés, a segítőkészség, a tisztelet és a tisztesség, a korrupció elleni fellépés, a türelem, a megértés, az elfogadás. A tanulást elősegítő beállítódások kialakítása – az önfegyelemtől a képzelőtehetségen át intellektuális érdeklődésük felkeltéséig – hatással lesz egész felnőtt életükre, és elősegíti helyzetállásukat a munka világában is.

A nemzeti öntudat, hazafias nevelés segíti a magyar történelemre és hagyományokra, hazájára való büszkeség kialakulását, a más népek, azok kultúrája iránti érdeklődés és tisztelet megnyilvánulását azzal, hogy támogatja a tanuló aktív részvételét szűkebb környezetének megemlékezéseiben, a történelmi múlttal kapcsolódó ünnepeken. A társadalom, a társadalmi

jelenségek megítélése fókuszba kerül, a tanulót a pályaválasztási és önálló életkezdési ismeretei, motivációja segíti abban, hogy reális képet kapjon a társadalomban elfoglalt, elfoglalható helyéről.

A tanulók ismerjék meg nemzeti, népi kultúránk értékeit, hagyományait. Tanulmányozzák a jeles magyar történelmi személyiségek, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók munkásságát. Sajátítsák el azokat az ismereteket, gyakorolják azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek megalapozzák az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismerését, megbecsülését. Alakuljon ki bennük a közösséghez tartozás, a hazaszeretet érzése, és az a felismerés, hogy szükség esetén Magyarország védelme minden állampolgár kötelessége. Európa a magyarság tágabb hazája, ezért magyarságtudatukat megőrizve ismerjék meg történelmét, sokszínű kultúráját. Tájékozódjanak az egyetemes emberi civilizáció kiemelkedő eredményeiről, nehézségeiről és az ezeket kezelő nemzetközi együttműködési formákról.

Az állampolgárságra, demokráciára nevelés terén felkészül a társadalmi elvárásoknak megfelelő kötelezettségek és jogok gyakorlására, megismeri és szükség szerint igénybe veszi az önértékesítés intézményes lehetőségeit. Iskolai keretekben gyakorolja a demokratikus jogokat és megismeri a demokrácia szabályait. Az iskola az egyéni adottságokhoz és lehetőségekhez mérten biztosítja a tanuló részvételét a helyi civil társadalom életében azért, hogy fogékony legyen a társadalom jelenségei, problémái iránt.

A demokratikus jogállam, a jog uralmára épülő közélet működésének alapja az állampolgári részvétel, amely erősíti a nemzeti öntudatot és kohéziót, összhangot teremt az egyéni célok és a közjó között. Ezt a cselekvő állampolgári magatartást a törvénytisztélet, az együttélés szabályainak betartása, az emberi méltóság és az emberi jogok tisztelete, az erőszakmentesség, a méltányosság jellemzi. Az iskola megteremti annak lehetőségét, hogy a tanulók megismerjék a főbb állampolgári jogokat és kötelezettségeket, és ennek keretében biztosítja a honvédelmi nevelést. A részvétel a közügyekben megkívánja a kreatív, önálló mérlegelő gondolkodás, az elemzőképeség és a vitakultúra fejlesztését. A felelősség, az önálló cselekvés, a megbízhatóság, a kölcsönös elfogadás elsajátítását hatékonyan támogatják a tanulók tevékeny részvételére építő tanítás- és tanulásszervezési eljárások.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése területén az enyhe értelmi fogyatékos tanulóban kialakul a felnőtt élethez kötődő reális énkép, megismeri és kontrollálni tudja a viselkedését. A társas kapcsolatok tudatosan megfigyelt visszajelzései alapján továbbfejlődik önértékelése, önbizalma. Kialakul a társakkal, ismerős és ismeretlen környezetrel szembeni bizalom és bizalmatlanság megfelelő egyensúlya. A serdülőkorban, mint a személyiség kialakulásának döntő szakaszában, az életkorból adódó problémák kezelése érdekében kiemelt szerepet kapnak a feszültség, a szorongás, a stressz, a fáradtság oldásának technikái, annak felismerése és leírása, hogy a tanuló önmaga hogyan változik, alakul. Az elképzelések, vágyak, tervek a felnőtt szerepekről – a felnőttkori önmaga megvalósításáról – akkor lesznek reálisak, ha a tanuló képes a kudarcok tűrésére, tanulságaik feldolgozására, hasznosítására.

Az önismeret – mint a személyes tapasztalatok és a megszerzett ismeretek tudatosításán alapuló, fejlődő és fejleszhető képesség – a társas kapcsolati kultúra alapja. Elő kell segíteni a tanuló kedvező szellemi fejlődését, készségeinek optimális alakulását, tudásának és kompetenciáinak kifejezésre jutását, s valamennyi tudásterület megfelelő kiművelését. Hozzá kell segíteni, hogy képessé váljék érzelmeinek hiteles kifejezésére, a mások helyzetébe történő beleélés képességének az empátiának a fejlődésére, valamint a kölcsönös elfogadásra. Ahhoz,

hogy az oktatási és nevelési folyamatban résztvevő tanulók, az elsajátított készségekre és tudásra támaszkodva énképükben is gazdagodjanak, a tanítás-tanulás egész folyamatában támogatást igényelnek ahhoz, hogy tudatosuljon, a saját/egyéni fejlődésüket, sorsukat és életpályájukat maguk tudják alakítani. A megalapozott önismeret hozzájárul a kulturált egyéni és közösségi élethez, mások megértéséhez és tiszteletéhez, a szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakításához.

A családi életre nevelést segíti, hogy a tanuló a középfokú oktatás időszakában megismeri a harmonikus családi mintákat és a családi együttélés szabályait. A hétköznapi élethelyzetek megbeszélése, gyakorlása segíti a párhuzamos kapcsolatok megismerését, felelős párhuzamos kapcsolat kialakítását, az együttlét, a szakítás felelősségét, kultúráját.

A támogatást nyújtó társadalmi, egészségügyi rendszerek megismerése, a konfliktusok kezelési lehetőségeinek, az érzelmi bizonytalanságoknak, a magánéleti krízishelyzeteknek a felismerése a felnőttkorba lépő fiatalok számára támpontokat nyújt az érzelmi élet válságaiban.

A család kiemelkedő jelentőségű a gyerekek, fiatalok erkölcsi érzékének, szeretetkapcsolatainak, önismeretének, testi és lelki egészségének alakításában. A szűkebb és tágabb környezet változásai, az értékrendben jelentkező átrendeződések, a családok egy részének működésében bekövetkező zavarok szükségessé teszik a családi életre nevelés beemelését a köznevelés területére. A köznevelési intézményeknek ezért kitüntetett feladata a harmonikus családi minták közvetítése, a családi közösségek megbecsülése. A felkészítés a családi életre segítséget nyújt a gyermekeknek és fiataloknak a felelős párhuzamos kapcsolat kialakításában, ismereteket közvetít a családi életükben felmerülő konfliktusok kezeléséről. Az iskolának foglalkoznia kell a szexuális kultúra kérdéseivel is.

A testi és lelki egészségre nevelés támogatja a tanuló tudatos törekvését az egészséges életmódra, a testi és lelki egyensúly megőrzésére. Igénnyé válik a testi épség megővése és a sérülések elkerülése. A mindennapos testedzés megalapozza a munkavégzéshez elengedhetetlen fizikai állóképesség megszerzését és megőrzését. A pedagógus lehetőséget ad a tanulónak felismerni és elkerülni a káros szenvedélyeket, a testi, szellemi és lelki érettség elérésével megerősödik sikeres társadalmi beilleszkedésének lehetősége. A pedagógus feladata felhívni a tanuló figyelmét a rendszeres és bőséges táplálkozás, a táplálék összetevőinek, minőségének megfigyelésére, megteremteni az egészségvédelem és a szociális gondoskodás gyakorlatát az iskolában, felhívni a figyelmet a rendszeres mozgás, a megjelenés, a küllem, az ápoltság összefüggéseire.

Az egészséges életmódra nevelés hozzásegít az egészséges testi és lelki állapot örömteli megéléséhez. A pedagógusok ösztönözzék a tanulókat arra, hogy legyen igényük a helyes táplálkozásra, a mozgásra, a stresszkezelés módszereinek alkalmazására. Legyenek képesek lelki egyensúlyuk megővésére, társas viselkedésük szabályozására, a konfliktusok kezelésére. Az iskola feladata, hogy a családdal együttműködve felkészítse a tanulókat az önállóságra, a betegség-megelőzésre, továbbá a szabályok betartására a közlekedésben, a testi higiéniában, a veszélyes körülmények és anyagok felismerésében, a váratlan helyzetek kezelésében. A pedagógusok motiválják és segítsék a tanulókat a káros függőségekhez vezető szokások kialakulásának megelőzésében.

A felelősségvállalás másokért, önkéntesség területén a tanuló tapasztalatai bővülnek a társadalom tagjainak különbözőségéről, megerősödik benne az elfogadás érzése, a másság elfogadása, a betegség, a sérült és a fogyatékos emberek iránti együttérző, segítő magatartás

kialakítása. A pedagógus feladata lehetőséget teremteni arra, hogy fejlődjön a tanulóban az önkéntes segítségnyújtás igénye, amelyben megismeri és megéli a saját személyének fontosságát, az egyéni és közösségi érdekek összefüggését, az egymásra utaltságot. A szociális attitűd, az együttműködés, a problémamegoldás, az önkéntes feladatvállalás és a megoldás képességének kialakulása, az alkalmazás általánossá válása a mindennapi életben, a munka világában is támogatja a beilleszkedést.

Az ösztönzi a személyiség fejlesztését, kibontakozását segítő nevelést-oktatást: célul tűzi ki a hátrányos helyzetű vagy fogyatékkal élő emberek iránti szociális attitűd, segítő magatartás kialakítását a tanulóknál úgy, hogy saját élményű tanuláson keresztül ismerik meg ezeknek a csoportoknak a sajátos igényeit, élethelyzetét. A segítő magatartás számos olyan képességet igényel és fejleszt is egyúttal (együttérzés, együttműködés, problémamegoldás, önkéntes feladatvállalás és -megvalósítás), amelyek gyakorlása elengedhetetlen a tudatos, felelős állampolgári létezéshez.

A fenntarthatóságot, környezettudatosságot segítik azok a helyzetek, amelyekben a tanuló felismerheti, hogy az emberiség összefogása szükséges a környezet épségének megóvása, a természet védelme érdekében.

A pedagógiai helyzetekben cselekedeteit, azok hatását személyesen is megtapasztalja, belátja a környezeti ártalmak és az emberi élet szükségleteit, összefüggéseit. A környezeti ártalmak számbavétele, a védekezés lehetőségeinek kipróbálása, a takarékoságnak, a szükségletekhez igazított szokásrendnek a megismerése teszi lehetővé a mindennapi alkalmazást, azt, hogy fejlődjön az önálló étellel kapcsolatosan az egészséges és esztétikus környezet és élettér kialakításának és megóvásának igénye.

A felnövekvő nemzedéknek ismernie és becsülnie kell az életformák gazdag változatosságát a természetben és a kultúrában. Meg kell tanulnia, hogy az erőforrásokat tudatosan, takarékosan és felelősségteljesen, megújulási képességükre tekintettel használja. Cél, hogy a természet és a környezet ismeretén és szeretetén alapuló környezetkímélő, értékvédő, a fenntarthatóság mellett elkötelezett magatartás váljék meghatározóvá a tanulók számára. Az intézménynek fel kell készítenie őket a környezettel kapcsolatos állampolgári kötelességek és jogok gyakorlására. Törekedni kell arra, hogy a tanulók megismerjék azokat a gazdasági és társadalmi folyamatokat, amelyek változásokat, válságokat idézhetnek elő, továbbá kapcsolódjanak be közvetlen és tágabb környezetük értékeinek, sokszínűségének megőrzésébe, gyarapításába.

A pályaaorientáció területén a tanuló reális önértékeléssel megismeri munkaerőpiaci lehetőségeit, a társadalmi munkamegosztás alapjait. Képességeinek, lehetőségeinek és érdeklődésének figyelembevételével pályát választ, megismeri és motiválttá válik a céljai elérése érdekében szükséges képességek fejlesztésében.

Az iskolának – a tanulók életkorához igazodva és a lehetőségekhez képest – átfogó képet kell nyújtania a munka világról. Ennek érdekében olyan feltételeket, tevékenységeket kell biztosítani, amelyek révén a diákok kipróbálhatják képességeiket, elmélyülhetnek az érdeklődésüknek megfelelő területeken, megtalálhatják hivatásukat, kiválaszthatják a nekik megfelelő foglalkozást és pályát, valamint képessé válnak arra, hogy ehhez megtegyék a szükséges erőfeszítéseket. Ezért fejleszteni kell bennük a segítséssel, az együttműködéssel, a vezetéssel és a versengéssel kapcsolatos magatartásmódokat és azok kezelését.

A gazdasági és pénzügyi nevelés terén a tanuló felkészül a változó gazdasági környezet

lehetőségeihez történő alkalmazkodásra, megismeri a családi munkamegosztást, gazdálkodást, felismeri, hogy milyen az ésszerű, beosztó felhasználás, takarékoság. A folyamatban kiemelt szerepet kap a figyelem ráirányítása a tanuló saját felelősségére a javakkal való ésszerű gazdálkodásban, a pénz világában és a fogyasztás területén.

A tanuló a pedagógiai folyamatban és a valóságban is kipróbálhatja az ügyintézés útjait, a segítségkérés lehetőségeit a lakhatás, a munkavállalás, a lakóhelyi, közösségi ügyintézés terén, tapasztalatokat szerezhet a döntései közvetlen és közvetett következményeinek és kockázatainak mérlegelésében.

A felnövekvő nemzedéknek hasznosítható ismeretekkel kell rendelkeznie a világgazdaság, a nemzetgazdaság, a vállalkozások és a háztartások életét meghatározó gazdasági-pénzügyi intézményekről és folyamatokról. Cél, hogy a tanulók ismerjék fel saját felelősségüket az értékteremtő munka, a javakkal való ésszerű gazdálkodás, a pénz világa és a fogyasztás területén. Tudják mérlegelni döntéseik közvetlen és közvetett következményeit és kockázatát. Lássák világosan rövid és hosszú távú céljaik, valamint az erőforrások kapcsolatát, az egyéni és közösségi érdekek összefüggését, egymásrataltságát. Ennek érdekében a köznevelési intézmény biztosítja a pénzügyi rendszer alapismereteire vonatkozó pénzügyi szabályok, a banki tranzakciókkal kapcsolatos minimális ismeretek és a fogyasztóvédelmi jogok tanítását.

A médiatudatosságra nevelés különös jelentőséget kap a médiumok használatának előtérbe kerülése, a tanulás, az önművelés területein történő felhasználása miatt. A médiatudatos magatartás a mindennapokban, a munka világában való tájékozódás szolgálatában azt jelenti, hogy a tanulónak megfelelő gyakorlata alakul ki az információhordozók megválasztásában, használatában, megismeri a hétköznapi élet során szerepüket az ismeretek, a fontos információk megszerzésében, fejlődik képessége az óvatosság területén és az információk hitelességének ellenőrzésében, vigyáz személyes adatainak védelmére, mértéktartó az eszközök használatában.

Cél, hogy a tanulók a mediatizált, globális nyilvánosság felelős résztvevőivé váljanak: értsék az új és a hagyományos médiumok nyelvét. A médiatudatosságra nevelés az értelmező beállítódás kialakítása és tevékenység-központúsága révén felkészít a demokrácia részvételi kultúrájára és a médiumoktól is befolyásolt mindennapi élet értelmes és értékeltű megszervezésére, tudatos alakítására. A tanulók megismerkednek a média működésével és hatásmechanizmusával, a média és a társadalom közötti kölcsönös kapcsolatokkal, a valóságos és a virtuális, a nyilvános és a bizalmas érintkezés megkülönböztetésének módjával, valamint a különbségek és az említett médiajellemzők jogi és etikai jelentőségével.

A tanulás tanítása terület a tanuló számára lehetőséget ad az egyénre szabott, képességeknek megfelelő motivációra és a folyamatos fenntartásra az ismeretszerzésben. Segít elfogadni és megismerni a környezet folyamatos változását, fenntartani az igényt és képességet a tevékenységekkel és munkavégzéssel kapcsolatos ismeretek bővítésére a munkaerőpiaci és a társadalmi integráció elérése érdekében.

A tanulás tanítása az iskola alapvető feladata. Minden pedagógus teendője, hogy felkeltse az érdeklődést az iránt, amit tanít, és útbaigazítást adjon a tananyag elsajátításával, szerkezetével, hozzáféréssel kapcsolatban. Meg kell tanítani, hogyan alkalmazható a megfigyelés és a tervezett kísérlet módszere; hogyan használhatók a könyvtári és más információforrások; hogyan mozgósíthatók az előzetes ismeretek és tapasztalatok; melyek az egyénre szabott tanulási módszerek; miként működhetnek együtt a tanulók csoportban; hogyan rögzíthetők és hívhatók elő pontosan, szó szerint például szövegek, meghatározások, képletek. Olyan tudást

kell kialakítani, amelyet a tanulók új helyzetekben is képesek alkalmazni, a változatok sokoldalú áttekintésével és értékelésével. A tanulás tanításának elengedhetetlen része a tanulás eredményességének, a tanuló testi és szellemi teljesítményeinek lehetőség szerinti növelése és a tudás minőségének értékelése.

Kulcskompetenciák, kompetenciafejlesztés

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknak is fel kell készülniük a munkavállalásra, a változások kezelésére és a későbbi tanulásra is. Kompetenciákkal a társadalmi integráció, az önálló életvezetés és a felnőttkori munkaerőpiaci helytállás érdekében nekik is rendelkezniük kell. A valamiben kompetens fiatal tudja, hogy adott esetben mit kell tennie; tudása van róla, képes azt megtenni; kialakult a megfelelő képessége, és meg is akarja tenni, mert megfelelő attitűddel rendelkezik. A kulcskompetencia különböző szintű kompetenciák rendszere – fejlesztésük egymásra épülő, tervezhető. Az alapkészségek kialakításához szükséges kompetenciák a jövőben való boldogulás várható igényei szerint kiegészülnek más olyan kompetenciákkal, amelyek a társadalomban való sikeres részvételhez, az egész életen át tartó tanuláshoz szükségesek. Ezek a kulcskompetenciák, amelyek nemcsak egyes tantárgyakhoz köthetőek. Kialakításuk, fejlesztésük a köznevelés feladataként az enyhe értelmi fogyatékos tanulókat nevelő-oktató intézményekben is elvárásként jelenik meg. Egy-egy terület fejlesztési feladatai valamennyi kompetenciát mozgósíthatják, illetve számos terület tartalmának feldolgozása valamennyi kompetencia fejlesztésére hatással lehet. Az egyes területek kijelölik, hogy mely kulcskompetenciák fejlesztését célozzák meg a fejlesztési feladatok megvalósítása folyamán.

A tanulás kompetenciái

A hatékony, önálló tanuláshoz alapvető készségekkel, képességekkel kell rendelkezni, amit az alapkompentenciák biztosítanak. A tanulót támogatni kell abban, hogy megtalálja saját érdeklődési körét, hogy minél több tanulási technikát megismerjen, és ezek alapján képessé váljon majd saját tanulási stratégia kialakítására. Segíteni kell a tanulót abban, hogy lehetősége legyen a metakogníció (gondolkodásról való gondolkodás) gyakorlására, tudatos alkalmazására, a tanuláshoz való pozitív viszony kialakítására.

A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi kompetenciák)

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a nevelés-oktatás ezen szakaszában, ebben az intézménytípusban idegen nyelv oktatása nem történik, a hangsúly az anyanyelvi kompetenciák fejlesztésére helyeződik.

Az anyanyelv elsajátításának folyamatában az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a közlés és befogadás szóbeli ágát javasolt a középpontba állítani. Az anyanyelv elsajátítása során – a tanulók egyéni sajátosságaihoz való igazodás mellett – alapelv, hogy esetükben a nyelvelsajátítás lényegi módja nem az elszigetelt nyelvi jelenségek oktatása, hanem az a folyamat, amelyben az ember nyelvi fogalmazza meg a valóságra vonatkozó ítéleteit. Az anyanyelv tanításában csak az a fejlesztő tevékenység hozhatja meg a kívánt eredményt, amely (az egyén képességének és beszédállapotának figyelembevételével) a beszédnek mint összetett folyamatnak a fejlesztésére irányul, s a „nyelvet” funkcióinak (kifejező, informáló, felhívó) megfelelően, elemi formáiban (közlés, megbeszélés, rábeszélés) és alaptípusaiban (élőbeszéd, írott beszéd) gyakoroltatja és alkalmaztatja. Törekedni kell a digitális technológia kínálta eszközök, lehetőségek kommunikációs célú alkalmazására.

A digitális kompetenciák

A digitális kompetenciák elsajátítása, felhasználói szintű alkalmazása az esélyegyenlőség megteremtése és a minél önállóbb életvitel támogatása szempontjából is kiemelkedő jelentőségű. Az online zaklatás gyakori megjelenése miatt a tanulóknak ismerniük kell a biztonságos eszközhasználatot, valamint a digitális tartalmak létrehozásával kapcsolatos etikai szabályokat is. A munka, a szabadidő és a tanulás egész életen át ívelő folyamatai során a digitális eszközök használata, az így megszerzett információk feldolgozása és alkalmazása is a digitális kompetenciákat igényli. A tanulók számára fontos a megbízható információk, az online biztonság, a digitális eszközök társadalmilag elfogadott formáinak alkalmazása a kommunikáció során, illetve azok alapvető szabályainak ismerete a társadalomban való részvétel érdekében.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák

A matematikai kompetencia fejlesztése során lehetőség nyílik a problémamegoldó gondolkodás, valamint a kognitív képességek fejlesztésére. A matematikai kompetencia fejlesztésével az enyhe értelmi fogyatékos tanuló képessé válik a környező világ mennyiségi és térbeli viszonyainak felfedezésére, valamint a tapasztalatok útján megszerzett tudás praktikus felhasználására a mindennapi élet különböző területein. Ez úgy érhető el, hogy a tanulás-tanítás folyamatában döntően a mindennapok során létrejött helyzetekben ismertetjük meg a matematikai tartalmakat. Kiemelten fontos a konkrét cselekvéssel összekapcsolt, a konkrét élethelyzetekhez kötött tapasztalatszerzés és matematikai tevékenység, a szabálytudat és a stratégiahasználat kialakítása, valamint a mindennapokban használható tudás biztosítása.

A természettudományos kompetencia fejlesztése során az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknál a gyakorlati jellegű természettudományi műveltség kialakítása, a mindennapi életben előforduló természettudományos jelenségek körében a felhasználói tájékozottság elérése, az egységes természettudományos világgép kialakítása a feladat. Fontos a mindennapi életet érintő, konkrét tényeken, tapasztalatokon alapuló egyszerű következtetések levonásának és az erre alapozott döntéshozatalnak a tanítása.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák

A tanulókat támogatni kell a társas kapcsolatok kialakításában és fenntartásában, ehhez elengedhetetlen a pozitív énkép és az emberi kapcsolatokban való eligazodás képessége. Az eltérő képességeknek megfelelően fel kell készíteni a tanulókat a változó társadalmi-gazdasági helyzet adta kihívásokra (változó egyéni szerepkör, érdekérvényesítés, tulajdonviszonyok). A tanulóknak ismereteket kell szerezniük a célszerű gazdálkodás, a pénzhasználat és a fogyasztás, valamint – az egyéni képességeket figyelembe véve – a rövidebb és hosszabb távú élethelyzetek tervezése kapcsán. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók felkészülnek a közügyekben való aktív részvételre. A társadalmi részvétel és felelősségvállalás kompetenciái fejlesztése során – a tanulók gyógypedagógiai-pszichológiai jellemzőit figyelembe véve – a tartalmakat sajátélményű tevékenységek formájában gyakoroltatva kell biztosítani. Az önismeret, a kapcsolatteremtés, kapcsolattartás képességének fejlesztése elősegíti a harmonikus közösségi beilleszkedést, a felelős társadalmi részvételt.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

Az eredetiség és ötletgazdagság, a divergens gondolkodás, a kíváncsiság és az alkotókedv nem csak az intellektuális tényezők függvénye, ezen a területen nagy szerepe van a motivációnak és az érzelmeknek is. Fontos a sok érzékszervi, megfigyelési, manipulatív tevékenységre épülő tapasztalatszerzés, a nyitottság, az értékítélet kialakítása.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

A munkavállalói és innovációs kompetenciákhoz szükséges ismeretek, képességek és attitűdök alakítása, formálása a tanulók egyéni sajátosságait figyelembe véve lehetséges. A tanulási-tanítási folyamatban az enyhe értelmi fogyatékos tanuló minden esetben saját cselekedeteinek tükrében ismerje fel lehetőségeit, próbálja elérni céljait. A munkavégzésre való szocializálás, a munkavállalói magatartás kialakítása, a tanulók élettervezésének elősegítése, az önálló életvezetés megalapozása a társadalmi beilleszkedés fontos eleme.

Egységesség és differenciálás

Az aktív tanulás a tanulónak a tanulási tevékenységekben történő részvételét hangsúlyozza. A tanulási tevékenység legfőbb célja olyan tanulói kompetenciák fejlesztése, amelyek lehetővé teszik az ismereteknek különböző helyzetekben történő kreatív alkalmazását. A tevékenységekre épülő tanulásszervezési formák segítik a tanulót a tanulási eredmények által kijelölt ismeretek megszerzésében, és ezen keresztül a kompetenciák fejlesztésében. Lehetőség szerint ki kell használni a tanulás társas természetéből adódó előnyöket, a differenciált egyéni munka adta lehetőségeket. Segíteni kell a párban vagy csoportban végzett felfedező, tevékeny és jól szervezett, együttműködésen alapuló tanulást. A tanulási eredmények elérését segítik elő az olyan differenciáló módszerek, mint a minden szempontból akadálymentes és minden tanuló számára egyformán hozzáférhető tanulási környezet biztosítása, a tanulói különbségekhez illeszkedő, differenciált célkijelölés, a többszintű tervezés és tananyag-alkalmazás, a fejlesztő, tanulást támogató értékelés. A differenciált tanulásszervezés jellegzetességeit képviselik az olyan eljárások, mint az egyéni rétegmunka vagy az adaptált szövegváltozatok felhasználása, melyek kiterjeszhetik és elmélyíthetik a tankönyvek tartalmát.

A pedagógus a probléma-megoldási és a jelenségértelmezési folyamatot – a tanuló szükségleteinek megfelelően – közvetett, illetve közvetlen eszközökkel segíti. A pedagógus az aktív tanulói tevékenységek megvalósítása során lehetővé teszi iskolán kívüli szakemberek bevonását, valamint a külső helyszínek nyújtotta pedagógiai lehetőségek felhasználását (könyvtár, múzeum, levéltár, színház, koncert). A pedagógus együttműködik más tantárgyakat tanító pedagógusokkal azért, hogy a tanulóknak lehetőségük legyen a tanórákon vagy a témahetek, tematikus hetek, projektnapok, témákhoz szervezett események, tanulmányi kirándulások, iskolai táborok alkalmával a tantárgyak szervezett, összefüggő, illetve kapcsolódó tartalmainak integrálására.

Az iskoláknak tanítási évenként több olyan tanóra megszervezését ajánlott beilleszteniük a helyi tantervbe, amelyben több tantárgy ismereteinek integrálását igénylő (multidiszciplináris) téma kerül a középpontba, a tanóra céljának, tartalmának és megvalósítási módszereinek megjelölésével. A különleges bánásmódot igénylő tanulók esetében a tananyag feldolgozásánál a pedagógusnak figyelembe kell vennie a tantárgyi tartalmaknak a tanulói sajátosságokhoz való illesztését. A különleges bánásmódot igénylő tanulók esetében ez az adaptálás lehetővé teszi az egyéni haladási ütem biztosítását, valamint a differenciált (optimális esetben személyre szabott) nevelés, oktatás során az egyéni módszerek alkalmazását. Az aktív tanulás segítése a tanuló

tehetségének, különleges nevelési-oktatási szükségleteinek vagy fogyatékosságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező szakember támogatásával történik.

Az egységesség és a differenciálás érvényesítésének megvalósítását a pedagógiai gyakorlatban az adaptív oktatás jellemzőinek ismerete és annak alkalmazása teszi lehetővé. Az oktatási folyamat akkor adaptív, ha a megvalósítása során a differenciálás és az egységesség elve egyaránt érvényesül. Az adaptív oktatás egy olyan tanári gondolat- és tevékenységrendszer kínál, amely a tanulók egyéni sajátosságainak figyelembevételére épülve egyszerre biztosítja a differenciálás egyéni fejlesztő hatását és a pedagógiai gyakorlatban megjelenő egységességet. Az adaptív oktatás feltételei között egyenrangúan szerepelnek a tanulói sajátosságok – a tanuló tudása, az aktivitásra való készenléte, az önálló munkavégzés és az együttműködés terén való fejlettsége, helyzete a társas kapcsolatrendszerben – és a tanulók számára leginkább kedvező tanulásszervezési formák: a frontális munka, a csoportmunka, a párban folyó tanulás, az egyéni munka, az individualizált munka. A pedagógiai differenciálás hátterében az a törekvés húzódik meg, hogy az egységes tartalmi szabályozás keretei között minden tanuló a neki megfelelő nevelésben és oktatásban részesülhessen optimális fejlődése, egyéni teljesítőképességének teljes kibontakoztatása érdekében. A differenciálásnak nélkülözhetetlen és sok variációban alkalmazott eszközezőként kell megjelennie. Az egyéni fejlesztési programok, a differenciálás különböző lehetőségei során a pedagógusok megfelelő feladatokkal fejlesztik a tehetséges tanulókat, figyelik fejlődésüket, és az adott szakaszhoz megfelelő kihívások elé állítják őket.

A differenciált – egyéni és csoportos – eljárások biztosítják az egyes területeken alulteljesítő tanulók felzárkóztatását, a lemaradás egyéni okainak felderítésén alapuló csökkentését, megszüntetését. A pedagógus a differenciálás során figyelembe veszi a tantárgyi tartalmak – egyes sajátos nevelési igényű tanulók csoportjaira jellemző – módosulásait. A pedagógus együttműködik különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba. Az adaptív oktatás gyakorlati megvalósításának két kulcsmozzanata van. Az egyik a bemeneti jellemzők köre, melyek alapjaiban kijelölik az egyéni utat, illetve az annak bejárásához vezető stratégia megvalósítandó pedagógiai mozzanatait. A másik a kimeneti elvárások köre, melyek a prognosztizálható fejlesztés/fejlődés kritériumainak, a kimeneti követelmények meghatározásához nyújtanak segítséget. A bemenetnél, az iskolai, oktatási folyamat kezdetén a sajátos nevelési igény pontos, egyénre szabott feltárása szükséges, a képességstruktúra, a lényegi személyiségvonások, a szocializációs funkciók területeinek feltérképezésével. Erre lehet építeni az egyéni út meghatározását, a pedagógiai diagnózist, a stratégiát és terápiát. A kimeneti elvárások – a pedagógiai folyamatban a tanulók egyéni jellemzőit, fejleszhetőségi sajátosságait mindvégig figyelembe véve – a társadalmi szükségletből vezethetők le.

10. Képzési és Kimeneteli Követelmények

A Szakmajegyzék szakmáihoz új szemléletű, a gazdaság igényeit tükröző Képzési és Kimeneteli Követelmények kerültek meghatározásra, melyek a korszerű szakmai kompetenciák elsajátítását szolgálják.

Asztalosipari-szerelő:

Faipari, bútorigipari, épületasztalosipari gyártmányok alkatrészeit, elemeit összeállítja, szereli, beépíti. A lapra szerelt bútor alkatrészekből a kötőelemek, vasalatok, ragasztóanyagok és a szükséges szerszámok segítségével összeállítja a bútortestet. A mozgó alkatrészeket, az ajtókat, fiókokat előszereli, fel- vagy beszereli, a szekrénytesthez igazítva beállítja.

A műhelyben előszereléseket végez, a helyszíni szerelések során a műszaki dokumentációk alapján konyha és szobabútorok, hagyományos és utólag szerelhető ajtók, toló- és harmonika ajtók, ablakok, lépcsők, falburkolatok, álmennyezetek végszerelését, beépítését, cseréjét és javítását végzi.

A munkavédelmi utasítások betartása mellett használja a legkorszerűbb kéziszerszámokat, elektromos és akkumulátoros kisgépeket, illetve a telepített berendezéseket.

A szakképzésbe történő belépés feltételei

Iskolai előképzettség: alapfokú iskolai végzettség vagy a Dobbantó program elvégzése

Alkalmassági követelmények

- Foglalkozásegészségügyi alkalmassági vizsgálat: szükséges
- Pályaalkalmassági vizsgálat: nem szükséges

Eszközjegyzék a részszerelésre:

- Mérő, rajzoló, jelölő eszközök
- Gyalupad
- Kéziszerszámok
- Kézi kisgépek (csavarbehajtógép, fűrógép, kézi körfűrészgép, szűrőfűrész, gérvágó körfűrészgép, kézi felsőmarógép, lamellozógép vagy dominozógép, csiszológépek)
- Fűrészgépek (daraboló körfűrészgép, asztalos körfűrészgép, szalagfűrészgép)
- Egyengető gyalugép, vastagsági gyalugép
- Fűrógépek
- Por- és forgácselvező berendezések
- Általános, egyéni és technológiaspecifikus védőeszközök és felszerelések
- Munkabiztonsági, tűzvédelmi és elsősegélynyújtási felszerelés

Részszerelés szakmai kimeneti követelményei

Sorszám	Készségek, képességek	Ismeretek	Elvárt viselkedésmódok, attitűdök	Önállóság és felelősség mértéke
1	Olvassa és elemzi az adott termék elkészítéséhez a faipari alapszerkezetek műszaki rajzait.	Ismeri, és értelmezi a fakötések, alapszerkezetek ábrázolási módjait (nézeti és metszeti rajzait).	Átlátja és magabiztosan alkalmazza a különböző ábrázolási módokat.	Önállóan képes a faipari alapszerkezetek rajzait értelmezni.

2	Szakszerűen használja a faipari alapszerkezet készítéséhez szükséges kéziszerszámokat, kézi kisgépeket.	Ismeri a fa- és bútóripar ágazatban alkalmazott kéziszerszámok, kézi kisgépek biztonságos használatát, a kéziszerszámok karbantartását.	Körültekintő a kéziszerszámok, kézi kisgépek biztonságos használata során.	A munka megkezdése előtt meggyőződik a munkaeszközök biztonságos állapotáról.
3	Összeállítja és összeragasztja a faipari alapszerkezetet, majd ellenőrzi a minőségét.	Ismeri a faipari alapszerkezet összeállításának, ragasztásának műveleteit és a minőségellenőrzés szempontjait.	A ragasztás során előnyben részesíti a környezetbarát megoldásokat és elkötelezett a minőségi munkavégzés iránt.	Felelősséget vállal a saját munkájáért és a minőségért.
4	Olvassa és értelmezi az adott bútóripari és épületasztalosipari termékrajzokat.	Ismeri és érti a bútóripari és épületasztalosipari termékrajzok ábrázolási módját, a rajzi anyagjelölések, méretezések és az alapszerkezetek közötti összefüggéseket.	Átlátja a különböző rajzi ábrázolási módokat.	Önállóan képes bútóripari és épületasztalosipari termékrajzokat értelmezni.
5	Kiválasztja és használja az adott művelet elvégzéséhez szükséges eszközöket, gépeket, szerszámokat, berendezéseket.	Ismeri az asztalosiparban alkalmazott eszközöket, gépeket, szerszámokat, berendezéseket.	Tudatosan választja ki a szükséges eszközöket, gépeket, szerszámokat, berendezéseket.	Önállóan képes kiválasztani az adott termék gyártásához szükséges eszközöket, gépeket, szerszámokat, berendezéseket.
6	Megtervezi a bútóripari szerkezetek szerelési műveleteit és elvégzi azokat.	Ismeri a bútóripari szerkezetek szerelési műveleteinek dokumentációit, a szerelés műveleteit és eszközeit.	Szem előtt tartja a termék minőségi követelményeit, elkötelezett a minőségi munkavégzés iránt.	Felelősséget vállal a saját munkájáért, a minőségért.
7	Megtervezi az épületasztalosipari szerkezetek szerelési műveleteit és	Ismeri az épületasztalosipari szerkezetek szerelési műveleteinek dokumentációit, a		

	elvégzi azokat.	szereles müveleteit és eszközeit.	
--	-----------------	-----------------------------------	--

A részsakma követelményeinek teljesítését mérő szakmai vizsga

Szakmai vizsgára bocsátás feltétele:

- A részsakma megszerzésére irányuló képzés teljesítése
- Projektfeladat
- A vizsgatevékenység megnevezése: Asztalosipari szerelési feladat

A vizsgatevékenység leírása:

A vizsgázó a vizsgaszervező által megadott rajz és szöveges feladatkiírás alapján asztalosipari szerkezet összeállítását, vasalatok, szerelvények felszerelését végzi, kézi- és gépi technológiával.

A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 180 perc

A vizsgatevékenység aránya a teljes szakmai vizsgán belül: 100%

A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai: A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a tanuló a megszerezhető összes pontszám legalább 40%-át elérte.

Értékelési szempontok:

Szerkezet összeállítása: 30%

Méretpontosság: 20%

Vasalatok, szerelvények felszerelésének minősége: 30% Termék készültsége, konformitása: 10%

Munka- és balesetvédelmi előírások betartása, szerszámok, és gépek szakszerű használata: 10%

Szobafestő:

A festő, mázoló, tapétázó szakma, az építőipar befejező szakmái közül az egyik leglátványosabb szakmaterület. A festő, mázoló, tapétázó szakember feladata a terveknek és a műszaki leírásnak megfelelően, különféle anyagú és tulajdonságú külső és belső, új és régi felületeken bevonatrendszer alakít ki, illetve újít fel. Eközben hagyományos és modern technikákat, anyagokat, eszközöket, szerszámokat, gépeket használ. A felületeket kreatív módon díszíti és megóvja a környezeti hatásokkal szemben. A megfelelő bevonatrendszer kialakításához elengedhetetlen a szakszerű felületdiagnosztika, a felület előkészítése, előkezelése. Tevékenységét a kézi- és gépi festési technológiák alkalmazásával önállóan, a munka-, környezetvédelmi-, és biztonsági előírások betartásával végzi. Ismeri a felületszámítás módszereit, valamint anyagmennyiségi és munkaidőnormákat, ami része a munkadíj pontos meghatározásának.

A szakképzésbe történő belépés feltételei

Iskolai előképzettség: alapfokú iskolai végzettség vagy a Dobbantó program elvégzése, (ágazati alapvizsga)

Alkalmassági követelmények:

- Foglalkozás egészségügyi alkalmassági vizsgálat: szükséges
- Pályaalkalmassági vizsgálat: szükséges (tériszony, szintévesztés, színlátás, térlátás vizsgálatok)

Eszközjegyzék a részsakmákra

- Író és rajzeszközök
- Műszaki dokumentáció
- Számítógép, költségvetés készítő program
- Diagnosztikai (felületvizsgáló) eszközök, berendezések, műszerek
- Felület-előkészítés kézi eszközei, szerszámai
- Mérő, jelölő szerszámok, eszközök
- Falfestés eszközei, szerszámai
- Felületek díszítésének szerszámai, - eszközei
- Festőipari gépek
- Állvány, létra, vödör, egyéb edények
- Egyéni és csoportos munkavédelmi eszközök, berendezések
- Utómunkálatok szerszámai, eszközei
- Szelektív hulladéktárolók, veszélyes anyagtároló
- Megfelelő anyagtárolás, hulladéktárolás eszközei

Részsakma szakmai kimeneti követelményei

Sorszám	Készségek, képességek	Ismeretek	Elvárt viselkedésmódok, attitűdök	Önállóság és felelősség mértéke
1	Előkészíti a munkát, helyszíni bejárást végez, egyeztet a megrendelővel, felvonul munkaterületre, építési naplót vezet.	Átlátja az építőipari szakmák sorrendiségét, rendelkezik a megfelelő kommunikációs szakmai tudással.	Figyelemmel kíséri a munkaterületet, érdeklődik a megrendelő igényeiről, hajlandó a pontos dokumentációra.	Javaslatokat fogalmaz meg, betartja a szabályokat.
2	Munkavédelmi-, biztonságtechnikai-, tűz- és környezetvédelmi előírásokat betart.	Ismeri a szakmához tartozó munkavédelmi-, biztonságtechnikai- és tűzvédelmi előírásokat.	Elkötelezett a biztonságos munkavégzés mellett.	A védőberendezéseket és védőfelszerelést rendeltetésszerűen használja.

3	Új és felújításra szoruló kültéri és beltéri felületeket tulajdonságuk alapján vizsgál, feltárást végez, diagnosztizál, azt írásos feljegyzésben dokumentál.	Ismeri az alapfelületek anyagait, tulajdonságait, felületdiagnosztikai vizsgálatukat, eszközöket, módszereket, dokumentálásuk módját.	Minőségorientált, törekszik a pontos szakszerű vizsgálatokhoz.	
4	Vizsgálatok eredménye függvényében végzi a szükséges felület előkészítési, felület előkezelési feladatokat.	Ismeri a felület előkezelési, előkészítési anyagokat, bekeverésüket, azok felhordási technológiáit.	Értékel lehetőségeket, alternatívákat és következményeket, kompromisszumos megoldásokat dolgoz ki.	Felelősséggel dönt a szükséges munkanemekről, korrigálja saját hibáit.
5	Felületvizsgálatok eredménye alapján technológiai sorrendet határoz meg.	Ismeri a különböző technológiákat, azok előfeltételeit, követelményeit.	Szem előtt tartja, hogy elemzései szakmailag releváns tartalommal rendelkezzenek.	
6	Technológiának megfelelően kiválasztja, megfelelően tárolja, előkészíti és megkeveri a	Ismeri a munkaműveletekhez szükséges anyagokat, azok tulajdonságait, szabályos használatukat.	Törekszik a folyamatos önképzésre, elkötelezett az új anyagok módszerek elsajátításában.	Szakemberrel együttműködve közösen végzi szakmai munkáját, döntéseiben kikéri a véleményét.
	szükséges anyagokat.			
7	A munkaterületen szükséges szerszámokat, eszközöket, gépeket kiválasztja, szakszerűen alkalmazza.	Ismeri a festékfelhordás eszközeit, szerszámait, kiegészítőit.		
8	Felületek kimérését, kijelölését elvégzi, ellenőrzi. A nem festett felületeket megóvja.	Ismeri a kimérés, kijelölés szabályait, követelményét, eszközeit.	Precíz, elkötelezett	

9	Képes a teljes bevonati rendszert a szükséges munkaműveletenként, azonosítani és szakszerűen felépíteni.	Felsorolja a technológiai sorrend munkaműveleteit, és szakszerűen kivitelezzi.	a minőségi, munkavégzés iránt.	Tevékenységeért és munkájáért felelősséget vállal.	
10	Színezés esetén beállítja a szükséges színárnyalatot, konzisztenciát, próbafestést végez.	Ismeri a színtant, a színelmélet, színezés szabályait, színdinamikai összefüggéseit.			
11	Átgondolja és megtervezi, ismerteti az előkészített felület, díszítési lehetőségeit.	Ismeri a felületdíszítési lehetőségeket, tudja, melyikkel milyen célokat érhet el.	Döntési helyzetekben figyelembe veszi az etikai és jogi normákat, viselkedés és életmód összefüggéseit.		
12	Megrendelővel kommunikál, számára színtervet, díszítési lehetőségeket felvázol.	Ismeri az alapvető kommunikációs szabályokat, ismeri a színek térkialakító, lélektani hatásait és esztétikus harmonikus díszítési technikákat.			
13	Elkészíti a felület díszítését egyszerű és/vagy díszesebb kivitelben.	Tudja a díszítés műveleteit, anyagait, szabályait.	Elkötelezett a minőségi munka és a megrendelő igényeivel szemben.		
14	Követelményeknek megfelelően kiértékeli, minősíti az elvégzett munkát	Ismeri a minőségi követelményeket, eleget tesz a szabályoknak, igényeknek.			Betartja a határidőket. Képes az önellenőrzésre és a hibák önálló javítására.
15	Kivitelezés során a megfelelő, szakszerű környezetet, körülményeket biztosítja.	Ismeri a szakmai anyagok, felhasználásának munkabiztonsági, környezetvédelmi, hulladékkezelési előírásait.			
16	Elvégzi a szükséges utómunkálatokat, (szerszám, eszköz, munkaterület takarítása,	Tudja az ide vonatkozó	Törekszik arra, hogy a problémákat lehetőleg másokkal együttműködésben oldja meg.		Felelősséget vállal a saját munkájáért, minőségéért és a környezet védelméért.

	anyagtárolás, hulladékkezelés).	szabályokat.		
17	Munkaterület átad, számlát készít.			

A részzakma követelményeinek teljesítését mérő szakmai vizsga

Szakmai vizsgára bocsátás feltétele: a részzakma megszerzésére irányuló képzés teljesítése.

- Projektfeladat
- A vizsgatevékenység megnevezése: Szobafestő projektfeladat
- A vizsgatevékenység leírása:
Előre előkészített felületen a bevonatrendszer fedő rétegének felhordása, díszítése.

A) vizsgarész: Portfólió: A vizsgázó haladásáról, felkészüléséről és eredményeiről, munkáiból összeállított, a gyakorlati oktató vagy szaktanár által hitelesített dokumentum.

Tartalmi követelmények: Mutassa be a képzési ciklus alatt elvégzett összes munkáját, és emeljen ki egyet – egyet a (felületdiagnosztika, falfelület festés, díszítés területén), és részletesen ismertesse az adott technológia folyamatait, anyagait, szerszámait, eszközeit. Mutassa be a díszítési munkáit részletesen.

Formai követelmények: Prezentációt készít, melyet a vizsgabizottság számára bemutat. A portfólió elkészítésére rendelkezésre álló idő: A teljes képzési ciklus.

A portfólió értékelésének százalékos aránya a gyakorlati vizsgarész teljes feladatsorán belül: 30%

A portfólió akkor fogadható el, ha tartalma alapján legalább 40%-osra értékelhető. Vizsgafeladat időtartama: 30 perc

B) vizsgarész: Szobafestő,

díszítő munkák A vizsgarész

ismertetése:

I.) A vizsgatípus: Adott technológiával falfelület festése, díszítése

A vizsgázó előre előkészített felületen a bevonatrendszer fedő rétegét felhordja, díszíti és befejezi

A vizsgafeladat időtartama: 210 perc A vizsgafeladat értékelési súlyaránya: 70%

A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 240 perc

A vizsgatevékenység aránya a teljes szakmai vizsgán belül: 100%

A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai:

A) vizsgarész: Portfólió: A prezentációban beszámol a képzési ciklus alatt

elvégzett munkákról, produktumokról.

Bemutatja milyen tevékenységeket végzett a képzés során, kiemel egy elvégzett feladatot, amit részletesen ismertet;	20%
Az értékelési szempontok a kiemelt munka bemutatására irányulnak: felületdiagnosztika;	30%
Az értékelési szempontok a kiemelt munka bemutatására irányulnak: falfelület festés, díszítés;	30%
A portfólióból készített bemutató alapján megállapítható szakmai elhivatottság;	10%
A bemutató szerkesztettsége;	5%
Előadásmód, szakmai kifejezőképesség;	5%

B) vizsgarész: Szobafestő, díszítő munkák értékelésének sajátos szempontjai:

szerszámokat kiválaszt;	5%
alapfelületet vizsgál, előkészít;	10%
mérés, kijelölés pontossága;	15%
tervezés, színek összhangja;	15%
festékréteg felhordása, kivitelezése;	20%
díszítés kiválasztása, szerszámok, anyagai, kivitelezése;	20%
szakszerű létrahasználat;	5%
betartja a munkavédelmi, biztonságtechnikai, tűz- és környezetvédelmi előírásokat;	5%
utómunkákat végez (szerszám, eszköz, munkaterület takarítása, anyagtárolás hulladékkezelés);	5%

A projektfeladat „B” vizsgarészének előkészítési munkái nem a vizsgaidő része, de mindenkinek saját magának kell előkészíteni. Az előkészítés a vizsga előfeltétele, valamint annak szóbeli ismertetését (felületdiagnosztika, technológia megtervezése, felhasznált eszközök, szerszámok, gépek), a gyakorlati feladatsor kivitelezése közben, a szakmai beszélgetés alkalmával kell értékelni.

A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a tanuló a megszerezhető összes pontszám legalább 40%-át elérte.

A gyakorlati vizsgán az előkészítésben, a felületképzésben, a díszítésben bármilyen segédeszköz megengedett. A vizsgázó a gyakorlati vizsgára hozza magával a szükséges eszközöket, szerszámokat.

A gyakorlati vizsgát megelőzően a felületeket a vizsgázó előkészíti, előkezeleményez! Az előkészítés, előkezelés nem a vizsgaidő része, a vizsgahelyszín függvényében az előkészítés időtartamát a vizsgabizottság határozza meg és a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá.

Lakástextil-készítő:

A lakástextil-készítő különböző lakástextil termékeket készít, szab, javít. Alkalmazza a lakástextiliák szakszerű méretvételi technikáit, beazonosítja a kész mérettáblázatokat, szabványokat. Megtervezi, kiszabja és elkészíti szakszerű gyártástechnológiával a lakástextil terméket. Szakszerűen és biztonságosan használja a kézi szerszámokat, valamint a szakmai munkát segítő kiegészítő gépeket, berendezéseket. A lakástextil-készítő alkalmas az üzemi lakástextilek sorozatgyártására vagy lakástextil boltokban egyedi szolgáltatásban méretes lakástextilek készítésére.

A szakképzésbe történő belépés feltételei: -

- Iskolai előképzettség: alapfokú iskolai végzettség vagy a Dobbantó program elvégzése
- Alkalmassági követelmények
- Foglalkozásegészségügyi alkalmassági vizsgálat: szükséges
- Pályaalkalmassági vizsgálat: nem szükséges

Eszközjegyzék a részszerkeztékre

- Terméktároló állvány
- Szabásasztal
- Kézi ollók (szabász, kézimunka, papírvágó)
- Varrodai munkaszék
- Gombozó, gombfelvarró gép
- Különböző finomságú varrógéptűk
- Varrógéptűk (sima és speciál)
- Kézi varróeszközök (varrótűk, gyűszű, gombostű, varratbontó)
- Huroköltésű ipari gyorsvarrógép és kiegészítő apparátok
- Láncoáltésű varrógép
- Szegőgépek (3 és 4 fonalas)
- Egyenes gomblyukázógép
- Cikk-cakk varrógép
- Vasalóasztal és tartozékai
- Gőzvasaló
- Hőfokszabályozós kézivasaló
- Síkragasztóprés
- Központi sűrített levegő vagy kompresszor
- Munkabiztonsági, tűzvédelmi és elsősegélynyújtási felszerelés
- Egyéni és kollektív védőeszközök és felszerelések
- Szakkönyvek, tankönyvek, szakfolyóiratok
- Munkanapló
- Zárható öltöző és öltözőszekrények

Részszerkeztékre szakmai kimeneti követelményei

Sor-szám	Készségek, képességek	Ismeretek	Elvárt viselkedésmódok, attitűdök	Önállóság és felelősség mértéke
----------	-----------------------	-----------	-----------------------------------	---------------------------------

1	Kiválasztja az adott lakástextíliákhoz használt alap- és kellékanyagokat.	Ismeri a lakástextíliák alap- és kellékanyagait, tulajdonságait.	Törekszik a megfelelő anyag- és kellékválasztásra.	Önálló javaslatokat ad az anyagválasztáshoz.
2	Megtervezi a konyhai, szobai lakástextíliákat.	Ismeri a lakástextíliák fajtáit.	Nyitott a lakástextíliákkal kapcsolatos ismeretei bővítésére.	
3	Kiválasztja a lakástextíliák méretvételi helyeit.	Ismeri a lakástextíliák méretvételi módját, a mérettáblázatok használatát, a szabványok összefüggéseit.	Törekszik a mérettáblázatok méreteinek pontos beazonosítására.	Önálló javaslatokat fogalmaz meg a megrendelés függvényében a lakástextíliák méretvételével kapcsolatban.
4	Elkészíti a lakástextíliák szabásmintáit, szabásrajzait, jelöléseit.	Ismeri a szabásminta és szabásrajz készítésének szabályait, a jelölések módját.	Törekszik a pontos szerkesztésre a lakástextília szabásmintájának, szabásrajzának készítése során.	Önállóan készíti el a lakástextíliák szabásmintáit, szabásrajzait, jelöléseit. Felelősséget vállal a pontos méretekért.
5	Elemzi a lakástextíliák mérettáblázatait, szabásmintáit, felfektetési rajzait.	Ismeri a méretvétel beazonosításának szabályait, a lakástextília szabásának szempontjait.	Szem előtt tartja a mért méretek fontosságát.	
6	Elkészíti a lakástextíliák műszaki dokumentációját.	Ismeri a különböző gyártmányok technológiai, gyártási módját, az alkalmazott varrástípusokat, varrógépeket és vasalástechnológiát.	Elkötelezett a minőségi lakástextil termékek gyártására.	Betartja a lakástextíliák műszaki dokumentációjának előírásait.
7	Konyhai, szobai lakástextil termékeket gyárt.	Ismeri a konyhai, szobai lakástextil termékek műszaki leírásának varrás- és tűzésszélességeit.	Kritikusan szemléli a varrás- és tűzésszélességek párhuzamosságát.	Ellenőrzi és korrigálja saját hibáit a lakástextil termékek gyártási folyamatában.

8	Használja a lakástextíliák készítéséhez szükséges varrógépeket, apparátokat, vasalástechnológiát, védőeszközöket.	Ismeri a lakástextíliák készítéséhez szükséges különböző varrógépeket, apparátokat, vasalástechnológiát, védőeszközöket.	Szem előtt tartja a rendelkezésre álló géppark hatékony kihasználását.	Döntéseket hoz a gépek, berendezések kiválasztására.
9	Alkalmazza a különböző díszítőelemeket a lakástextil termékeknél.	Ismeri a lakástextil termékek különböző díszítőelemeit.	Figyelemmel kíséri az új kellék- és díszítőanyagokat.	Kreatív, új megoldásokat kezdeményez a lakástextil termékek díszítése során.

A részszakma követelményeinek teljesítését mérő szakmai vizsga

Szakmai vizsgára bocsátás feltétele: a részszakma megszerzésére irányuló képzés teljesítése

- Projektfeladat
- A vizsgatevékenység megnevezése: Portfólió és lakástextil-termék készítése
- A vizsgatevékenység leírása:

I. vizsgarész

Portfólió: A tanuló haladásáról és/vagy eredményeiről, munkáiból összeállított, a mentoráló gyakorlati oktató vagy szaktanár által hitelesített dokumentum.

Tartalma: a gyakorlati képzőhelyen készített lakástextil-termékek műszaki dokumentációjának bemutatása a gyakorlati képzőhelyen vezetett munkanapló alapján 2 db lakástextil-termék teljes dokumentációja (1 db konyhai és 1 db ágynemű).

II. vizsgarész

A kiszabott és előkészített alkatrészekből lakástextil-termék készítése véletlenszerűen kiválasztott tételmodell alapján gyártmányrajz és műszaki dokumentáció segítségével. Az elkészített lakástextil- termék bemutatása szakmai beszélgetés formájában.

A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 110 perc

I. vizsgarész: Portfólió bemutatása 10 perc

II. vizsgarész: Lakástextil-termék készítése 90 perc, szakmai beszélgetés 10 perc

- A vizsgatevékenység aránya a teljes szakmai vizsgán belül: 100%

I. vizsgarész 20%

II. vizsgarész 80%

- A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai:

I. vizsgarész

A portfólió átfogó képet adjon a vizsgázó szakmai felkészültségéről, a képzés során végzett munkájáról:

- a vizsgázó szakmai felkészültségéről,
- a képzés során végzett munkájáról,
- a munkafolyamat ütemezéséről,
- a kivitelezés esztétikumáról,
- szakkifejezések szakszerű használatáról
- dokumentált határidők betartásáról

A portfólió szakmaisága, kivitelezés módja: max. 70% A portfólió bemutatása: 30% (időkeret max. 10 perc)

II. vizsgarész

A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai: a vizsgafeladatot a vizsgabizottság értékeli az alábbi szempontsor alapján:

- a műszaki leírás technológiai sorrendjének betartása
- varrás- és tűzésszélességek paramétereinek betartása
- rész- és véglevasalás minőségetű-, munka- és balesetvédelmi szabályok betartása
- önállóság, időgazdálkodás
- a gyakorlat közben használt gépek, berendezések, anyagok szakszerű használata
- szakmai kifejezések, munkadarab bemutatása

A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a tanuló a megszerezhető összes pontszám legalább 40%- át elérte.

KOLLÉGIUM NEVELÉSI PROGRAMJA

2024.

Tartalom:

Bevezetés

1. A kollégiumi nevelés célja, alapelvei, feladatai
2. A tanulók életrendje, tanulása, szabadideje szervezésének pedagógiai elvei, ellenőrzés és értékelés
3. A tanulók fejlődését, tehetséggondozását, felzárkóztatását szolgáló tevékenységek
4. A teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok
5. Környezeti nevelés
6. Kapcsolattartás az iskolával, szülőkkel, gyermekvédelmi szakellátás szerveivel
7. A közösségi élet fejlesztésének módszerei, eszközei, a művelődési és sportolási tevékenység szervezésének elvei

Intézményünk szakmai alapidokumentumában foglaltaknak megfelelően biztosítjuk azoknak az iskolánkba járó sajátos nevelési igényét tekintve tanulásban akadályozott, illetve értelmileg akadályozott gyermekeknek a kollégiumi ellátását, akik lakóhelyükről nem tudják megoldani a mindennapos iskolába járást. A gyermekjóléti szolgálat javaslatára veszélyeztetett helyzetben lévő szentesi illetőségű gyermekeket is felvesszünk.

A kollégiumi nevelés feladatai a 2015. augusztus 28-i tüzesettől kezdődően a városi Terney Béla Kollégiumban kerülnek ellátásra, intézményünk saját alkalmazásában lévő pedagógus és nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő alkalmazottakkal.

Tárgyi feltételek:

A kollégium 12-16 fő számára biztosít ellátást, akik nemenként külön szobában vannak elhelyezve. Bútorzatuk erősen elhasználódott az elmúlt évek során, szükség van a folyamatos karbantartásukra, szükség esetén cserére.

A kollégiumi élet rendje:

A gyermekek számára hétközi ellátást biztosítunk, ami annyit jelent, hogy hétfőn reggel érkeznek a kollégiumba és péntek délután mennek haza.

Személyi feltételek:

A gyermekek délután 15.30 és reggel 7.30 között tartózkodnak a kollégiumban. A gyermekek az iskolai napközis foglalkozásokon készítik el a házi feladatot, így a kollégiumban nincs szükség pedagógus által irányított tanulási tevékenységre. A kollégiumban két gyermekfelügyelő/gyógypedagógiai asszisztens és egy pedagógus biztosítja az ellátásukat, munkarendjük a következőképpen alakul:

<i>NAPPALI MŰSZAK</i>	<i>ÉJSZAKAI MŰSZAK</i>
Hétfő-csütörtök: 14.00 - 22.00	Hétfő-csütörtök: 22.00 - 8.00
Péntek: 8.00 -16.00	
<i>Kollégiumi csoportvezető pedagógus</i>	Hétfőtől - péntekig heti 24 órában

1. A kollégiumi nevelés célja, alapelvei, feladatai

- A kollégiumi nevelés célja:

A kollégium olyan meghatározó nevelési szintér, amely pedagógiai célkitűzésének megvalósításában az iskolával szoros együttműködést kell, hogy vállaljon.

A kollégium a tanulók életében sajátos, sokrétű feladatot tölt be, melynek megvalósítása során törekedni kell a családi funkciók pótlására. Az intézményben folyó nevelőmunkának szolgálnia kell a tanulók társadalmi beilleszkedéséhez szükséges képességek fejlesztését.

Ennek során jelentős szerepet kap az egyéni bánásmód, a személyre szabott nevelési eljárások.

A kollégiumi tevékenységek szervezésekor kiemelt szerepet kap:

- a szocializációt segítő képességek fejlesztése,

- az egészséges életmódra nevelés – a tanuló speciális igényeihez igazítva az egészség megőrzéséhez szükséges technikák, képességek megszerzése, megőrzése,
- a környezeti nevelés, az egyéni igények alapján a saját környezet megfelelő kialakítása,
- a szabadidős program, önkiszolgálás, munka, társas kapcsolatok, közösségi tevékenységek alkalmazása, amelyek a tanuló eredményes társadalmi beilleszkedését segítik elő,
- a helyes közlekedésre nevelés

Céljaink eredményes megvalósítása érdekében a kollégiumban dolgozó gyermekfelügyelők/gyógypedagógiai asszisztensek kapcsolatot tartanak fenn az iskola pedagógusaival, a családdal és a nevelőszülőkkel. A kollégiumban dolgozók nagy hangsúlyt fektetnek a családi kapcsolatok erősítésére. Személyes példamutatással törekszenek a tanulóknál kialakítani a munkához való tudatos viszonyt, a munkához szükséges pozitív szemléletet, értékrendet.

- A kollégiumi nevelés alapelvei:

- az alapvető emberi és szabadságjogok, a gyermekeket megillető jogok érvényesítése;
- demokratikus, humanista, nemzeti és európai nevelési elvek alkalmazása;
- a tanulók iránti felelősség, bizalom, szeretet és tapintat;
- intellektuális igényesség, kulturális stílus a pedagógus tevékenységében;
- az alapvető erkölcsi normák betartása;
- az egyéni és életkori sajátosságok figyelembevétele;
- a nemzeti, etnikai kisebbségi azonosságtudat tiszteletben tartása, fejlesztése;
- építés a tanulók öntevékenységére, önszerveződő képességére;
- a szülőkkel és a kapcsolódó iskolákkal való konstruktív együttműködés
- megalapozottan foglalkozik a környezeti nevelés hagyományápolás tevékenységével
- a tanulók pedagógiai és egészségügyi rehabilitációs ellátása

- A kollégiumi nevelés feladatai:

A közösségi értékrend és normarendszer fejlesztése

A kollégium – mint közösségi helyszín – a nevelési folyamat során hangsúlyt helyez a pozitív közösségi szokások és minták közvetítésére, a szociális készségek (empátia, tolerancia, kooperáció, konfliktuskezelés, kommunikációs és vitakultúra, szervezőkészség stb.) fejlesztésére. Segíti a közösségi együttélés szabályainak elsajátítását, az egyén, a csoport, a társadalom kölcsönhatásainak megértését, különös figyelemmel a nemzeti, etnikai kisebbségi és vallási sajátosságokra.

A kollégiumnak feladata a családi életre (a családtagi szerepekre, a párkapcsolatok kulturált

kialakítására, a takarékos és ésszerű gazdálkodásra stb.) nevelés.

A feladatok megvalósításában kiemelt szerepet, és megfelelő teret kap a kollégiumi diák önkormányzati rendszer.

Az egészséges és kulturált életmódra nevelés

A testi és mentális képességek folyamatos megőrzéséhez és fejlesztéséhez szükséges megfelelő életritmus kialakítása, az egészséges és kulturált étkezés, öltözködés, tisztálkodás, testápolás, a rendszeret belső igénnyé válása, az ehhez kapcsolódó szokásrendszer megalapozása. A tanulók olyan ismereteket, gyakorlati képességeket sajátítanak el, szokásokat tanulnak meg, amelyek segítik őket testi és lelki egészségük megőrzésében, az egészségkárosító szokások kialakulásának megelőzésében.

A kollégium minden részletében otthonos, kulturált, esztétikus közegként működik, ahol a tanulók jól érzik magukat, és ami egyben fejleszti ízlésüket, igényességüket. A kollégium kulturális és sportélete hozzájárul az egészséges életvitel, a helyes életmódminta kiválasztásához. A kollégium környezettudatos magatartásra neveli a tanulókat, hogy érzékennyé váljanak a környezetük állapota iránt, életvitelükbe beépüljön a környezetkímélő magatartás, egyéni és közösségi szinten egyaránt.

Az önismeret fejlesztése, a korszerű világkép kialakulásának segítése

A kollégiumon belüli kapcsolat- és tevékenységrendszer szervezésével, ismeretek nyújtásával a nevelés elősegíti, hogy kialakuljanak az önismeret gazdag és szilárd elméleti, tapasztalati alapjai. A természeti és társadalmi ismeretek bővítésével, művészeti élményekkel segíti a világban való tájékozottság, a személyes és szociális azonosságtudat fejlődését. A világról kialakított képben kiemelt helyet kap az Európához való kötődésünk, az európai kultúrkör.

2. A tanulók életrendje, tanulása, szabadideje szervezésének pedagógiai elvei, ellenőrzés és értékelés

A tanulók életrendjét és a szabadidő szervezésének pedagógiai elveit minden esetben az iskolai nevelő-oktató munka folyamatában elsajátított ismeretanyag megerősítésének gyakorlásának kell alárendelni.

A kollégiumi időbeosztás:

- Ébresztő, reggeli tisztálkodás és szobarend kialakítása: 6.30
- Reggeli: 7.00
- Indulás az iskolába: 7.30
- Tanórák és napközis foglalkozások az iskolában: 7.30-15.30
- Pihenés: 15.30 - 16.00
- Játék, séta, szabadidős tevékenység: 16.00 - 18.00
- Vacsora: 18.00- 18.30
- Szabadidős,- kulturális foglalkozás: 18.30 - 19.30
- Esti teendők: 19.30-tól

Szabadidős foglalkozások

A szabadidős foglalkozásokon meghatározó szerepet kap az egészséges és kulturált életmódra nevelés, az önkiszolgáló képességek fejlesztése, a természeti környezet megóvása, ápolása.

A foglalkozások során hangsúlyt kap a gyermekek irodalmi, képzőművészeti, zenei és vizuális képességeinek fejlesztése, a környezetvédelem, fenntarthatóságra nevelés, közlekedési nevelés, IKT eszközök etikus használata.

A tanulókkal való törődést biztosító foglalkozások

A személyes törődést biztosító foglalkozásokon a tanulók feltárhatják egyéni problémáikat, ezek megoldásában számíthatnak a pedagógus tanácsaira, segítségére.

A foglalkozások keretében elsősorban a tanulók életével kapcsolatos feladatok, tevékenységek megbeszélése, értékelése történik; A foglalkozások célja, hogy a tanulók elsajátítsák a mindennapi élettel kapcsolatos ismereteket, a közösségi együttélés normáit, a szociális viselkedés alapvető szabályait a konfliktuskezelő képességet. A tanulók életének, egészségének védelme érdekében hangsúlyt kap a prevenciók tevékenység (balesetek, káros szenvedélyek – dohányzás, alkohol, illetve drogfogyasztás stb. – kialakulásának elkerülését).

A nevelő által irányított beszélgetéseken az érzelmi, erkölcsi élet alakítása, társadalmi normák közvetítése történik. A foglalkozások heti tematika szerint zajlanak, kapcsolódóan az aktuális eseményekhez, ünnepekhez, élményekhez, nevelési nehézségekhez, magatartási problémákhoz.

Az érzelmi árnyalatok bemutatása, átélése, belső feszültségek feldolgozása során a kommunikációs képesség és önismeret javítása. Ezen a foglalkozáson a városi kulturális intézmények programjába is van lehetőség a bekapcsolódásra.

Különösen a kisebbek számára lényeges a játék pihentető, formáló ereje. Fejleszti a gondolkodási képességeket, a képzelőerőt, a motorikát. Segíti a helyes magatartási szokások (önfegyelem, becsületesség, a szabályok és törvények betartása) kialakítását. Mindezek által készít fel munkára. Meg kell tanítani, játszani a gyerekeket, együtt játszani velük, segíteni a csoportos élmény kialakulását a versengés, a küzdelem, a nyereség és vereség feldolgozását. Fontosak a didaktikai jelleget hordozó társasjátékok is. A nagyobb gyerekek a szellemi igénybevétel miatt sportjátékokat játszanak. A serdülőkor egyik életkori sajátossága a fizikai teljesítmények összemérése, s erre jó alkalmat adnak a különböző csapatjátékok, ügyességi játékok.

Manuális tevékenységek végzésével cél a nagy és finom mozgások fejlesztése, egyes mozdulatsorok, műveletek automatizálása. A munka öröme iránti fogékonyságot, igényességet, szépérzékét alakítson ki. A tevékenység két részre osztható. Egyrészt alkotó munka, tárgyak készítése, ábrázolás, változatos technikákkal, sokféle anyag felhasználásával. Másrészt a mindennapi feladatok végzése, a környezet tisztán tartása, díszítése.

Ellenőrzés, értékelés

Az ellenőrzés és értékelés az oktatás-nevelés folyamatában, mint alapvető mozzanatszerepel. A kollégiumban a tanulók ismereteinek és viselkedésének ellenőrzését és értékelését a tanulók személyiségfejlesztése érdekében végezzük.

Mindkét pedagógiai módszer bipoláris folyamat. Egyrészt a tanulónak szüksége van arra, hogy értékelést kapjon tudásáról, magatartásáról és segítséget a hiányosságok kijavítására. Másfelől az ellenőrzés a nevelő számára is fontos, mert saját munkájának értékmérője. A tanulók ellenőrzése és értékelése folyamatos megfigyelés útján történik, sok mindenre kiterjed:

- figyelme, érdeklődése, aktivitása,
- önkifejezése,
- magatartása,
- együttműködése a társakkal és a felnőttekkel,
- bekapcsolódás a közös munkába,
- alkalmazkodó képessége,
- normák betartása,
- önállósága,
- szociális képességei.

Az ellenőrzés az ismeretek és jártasságok szintjének megállapítására vonatkozik. Gyakran az ellenőrzéssel és értékeléssel szüntethetjük meg a gyermekek között tapasztalható különbséget, nagyfokú polarizáltságot. A bátoralanabbakat buzdíthatjuk, a felületesebben dolgozókat igényesebb feladatvégzésre ösztönözhetjük.

Az ellenőrzés és értékelés akkor lesz igazán nevelő értékű, ha a teljesítmény pozitívumaira épít. Az elért eredmény méltánylása ösztönzőleg hat a gyermek további teljesítményére. Ugyanakkor a fejlődése érdekében ki kell javítanunk a pontatlanságokat, rá kell mutatnunk a gyakori hibákra. Amennyiben elismerésünk sikerélményhez vezet, akkor a gyerek minden bizonnyal készséggel törekszik a jobb teljesítményre, s a hibáira való utalás nem töri le. Ez az értékelő tevékenység és minősítés minden körülmények között emeli a teljesítményt.

A kollégiumi közösség és tagjai számára magatartás, szorgalom és tanulmányi, közösségi, szabadidős munkatevékenységben végzett teljesítményekért az alábbi jutalomban részesíthetők:

- *elismerés*
- *dicséret*
- *jutalmazás*
- *kedvezmények*

Az egyéni és közösségi követelmények értékelési szempontjai a kollégiumi közösségben kerülnek kidolgozásra. A kollégiumvezetői dicséretet, valamint az igazgatói dicséretet a gyermekközösség, a diákönkormányzat is kezdeményezheti.

A kollégium tagjai a kollégium rendjének megsértéséért az alábbi fegyelmi büntetésekből részesíthetők:

- *figyelmeztetés*
- *megrovás*
- *szigorú megrovás*
- *kizárás*

A fegyelmi büntetés megállapításánál a tanuló életkorát, értelmi fejlettségét az elkövetett cselekmény súlyát figyelembe kell venni. A fegyelmi eljárás megindításáról a tanulót és a kiskorú tanuló szülőjét értesíteni kell. A fegyelmi eljárás során a tanulót meg kell hallgatni, és biztosítani kell, hogy álláspontját, védekezését előadja. Ha a meghallgatáskor a tanuló vitatja a terhére rótt kötelességszegést, tárgyalást kell tartani. A tárgyalásra a tanulót és a kiskorú tanuló szülőjét meg kell hívni. Kiskorú tanuló esetén a fegyelmi eljárásban a szülőt be kell vonni. A fegyelmi eljárás során a tanulót a szülő, illetőleg más megbízott is képviselheti. A fegyelmi tárgyalást akkor is meg lehet tartani, ha a tanuló, illetve a szülő, vagy a megbízott ismételt szabályszerű értesítés ellenére sem jelent meg. A tanuló kiskorú tanuló esetén, a tanuló vagy a szülő kezdeményezésére a fegyelmi eljárást meg kell indítani, és le kell folytatni. A tanulóval szemben ugyanazért a kötelességszegésért csak egy fegyelmi büntetés állapítható meg. Ha a kötelességszegés miatt az iskolában és a kollégiumban is helye lenne fegyelmi büntetés megállapításának a fegyelmi büntetést abban a nevelési-oktatási intézményben, lehet megállapítani, amelyikben az eljárás előbb indult.

3. A tanulók fejlődését, tehetséggondozását, felzárkóztatását szolgáló tevékenységek

A gyermekek délután 15.30 és reggel 7.30 között tartózkodnak a kollégiumban. A gyermekek az iskolai napközis foglalkozásokon készítik el a házi feladatot, így a kollégiumban nincs külön pedagógus által irányított tanulási tevékenység, természetesen amikor az szükséges, elvégezzük azt. A tehetséggondozás a kollégiumi élet során is feladatunk:

- differenciálás,
- a személyiségfejlesztés,
- a pályaorientáció,
- a tudás bővítése,
- versenyfelkészítés,
- szabadidős tevékenységek biztosítása.

A felzárkóztatás szintén kiemelt feladatunk. A felzárkóztató oktatás célja az ismeretanyag elsajátításán túl a tanuláshoz szükséges motiváció megteremtése, az általános és nélkülözhetetlen alapkészségek és képességek fejlesztése, a tanulók élettervezésének elősegítése, sikerélmény biztosítása a tanulásban. A felzárkóztató oktatás során a képességek fejlesztése és az általános műveltség ismeretanyagának elsajátítása egymással összehangoltan folyik.

Önálló életkezdést elősegítő tevékenységek elemei:

A kollégium - a szülővel és az iskolával együttműködve – hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló eredményesen fejezze be tanulmányait választott iskolájában.

A tanuló a kollégiumi nevelési folyamat során elsajátítja a társadalomba való beilleszkedéshez és a családi életben, a hivatás gyakorlásában, az állampolgári létben az önálló életvitelhez szükséges alapvető ismereteket, képességeket, értékeket;

- elsajátítja és követi az alapvető erkölcsi normákat;
- képes az egészséges és kulturális életmód kialakítására;
- sokoldalú képzettsége, műveltsége párosul az új ismeretek befogadásával és a folyamatos megújulás képességével,
- kialakul reális társadalomképe;
- rendelkezik az önszerveződéshez, a demokratikus érdekérvényesítéshez szükséges képességekkel;
- tudása versenyképes, önértékelő képességére, szakmai felkészültségére alapozva választ tud adni a szakmai kihívásokra;
- képes az együttműködésre, az emberi kapcsolatok kialakítására és továbbépítésére;
- másokhoz való viszonyában toleráns, empátiával rendelkezik, társadalmi szemléletét a szolidaritás jellemzi;
- ismeri nemzetünk, nemzeti és etnikai kisebbségeinek kulturális, történelmi hagyományait.

A kollégiumi nevelés eredményességének értékelésekor figyelembe veendő, hogy a nevelési folyamat milyen kiindulási állapotból, milyen feltételek mellett fejtette ki hatását.

Az a célunk, hogy sajátos nevelési igényű, a szociális hátrányokkal induló, ingerszegény környezetből érkező tanulóknak, akik bármilyen oknál fogva lemaradnak a tanulásban, esetleg segítségre szorulnak, felzárkóztató foglalkozást tartunk, hogy segítsük őket a lemaradás csökkentésében, és a felzárkózásban.

Különös figyelmet szentelünk:

- a nevelőszülőnél elhelyezett gyerekekre,
- a rossz szociális körülmények között élő gyerekekre.

Felzárkóztató foglalkozásokat szervezünk az egyéni képességek figyelembe vételével, illetve olyan programokat szervezünk, vagy eseményeken veszünk részt, mely valamelyest kompenzálja a szociális hátrányukat. Az intézménnyel- és szakemberek bevonásával közösen esetmegbeszéléseket végzünk, minden eszközzel azon vagyunk, hogy megsegítsük őket.

4. A teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok

A mindenkori felnövekvő nemzedék egészség-magatartásának formálása, a jövő egészséges

felnőtt társadalmának nevelése stratégiai fontosságú feladat. Az egészséges életmód és magatartásformák (a dohányzás mérséklése, az egészséges táplálkozás, a kulturált ivási szokások elterjedése, a drogprogram megvalósítása, a stressz tudatos feldolgozása, a szabadidősport feltételeinek biztosítása) kialakítását az oktatás valamennyi szintjén érvényesíteni kell. Az egészséges életmód ismerete épp annyira fontos, mint a magyar nyelv, az irodalom, a különböző természettudományok ismerete. Az egészséges életmódra történő nevelést már iskoláskorban el kell kezdeni, hiszen csak a folyamatos ismeretbővítéssel tudjuk felnőttkorra elérni az egészségtudatos gondolkodást.

Az egészség az ember legdrágább kincse, amely a szervezet és a környezet közti dinamikus egyensúly állapotát fejezi ki. Az egészség lényegét meghatározni és pontosan leírni igen nehéz, de biztos, hogy olyan pozitív fogalmat takar, amely a társadalmi, közösségi és egyéni erőforrásokat, valamint a testi-lelki képességeket hangsúlyozza. Nem passzív állapotot, hanem egy életen át tartó aktív folyamatot jelent, hiszen mindenki naponta saját magának aktív közreműködésével kell, hogy biztosítsa a környezet változásai között. Az egészség megköveteli egyrészt az ember alapvető érzelmi, táplálkozási, egészségügyi, nevelési és társadalmi szükségleteinek kielégítését, másrészt a szüntelenül felmerülő alkalmazkodást az állandó változásban lévő környezethez. Az egészség tehát elérendő és megtartandó állapot, ami egyben azt is jelenti, hogy állandó mozgásban, változásban lévő kiegyenlítődési folyamat. Az egészség jó hangulat, testi-lelki egyensúly, harmónia, magabiztosság és biztonság is egyben, a siker és a boldogság záloga. Nagyon fontos tehát, hogy a tanulóifjúság időben ismerje fel az egészség értékjellegét, hiszen ebben az életkorban még érdemi hatást lehet gyakorolni a személyiségfejlődésükre. Ez pedig nagyban meghatározza az életmódjukat, szokásaikat – végső soron az életideálokat, a preferenciák kialakulását.

Az egészség megvédéséhez, megedzéséhez, visszaszerzéséhez megfelelő ismeretek megszerzésére és helyes, egészségvédő magatartás kialakítására van tehát szükség. Ezt segíti elő az egészségnevelés. Az egészségnevelés tartalma az egészségre, szemlélete viszont a nevelésre, személyiségalkotásra vonatkozik.

Az egészségfejlesztés leglényegesebb módszere az egészségnevelés

Célja, hogy az egészség kulturális szint növelésével, az életmód javításával elősegítse az egészség megtartását, a betegségek megelőzését. A hiányos egészségkultúra, az egészségtelen életmód, a környezeti tényezők, a hiányzó prevenciók tevékenységek közvetlenül befolyásolják a mai ember egészségi állapotát.

Az iskolai egészségnevelés célja, hogy például, ráutaló magatartással, közös ténykedéssel megtanítsa a fiatalokat, hogyan kell az egészség értékét megszerezniük, megőrizniük, védeniük és fejleszteniük. Az egészségnevelési program segítségével a tanulók a kollégiumban is megtanulhatják, hogy miként:

- állítsanak fel kötelező értékrendszert az egészség iránti elkötelezettségnek;
- ismerjék meg az egészséges életmód legfontosabb szabályait;
- legyenek tisztában az egészséges táplálkozás fontosságával;
- tartsák szem előtt a testi higiénét, a rendszeres mozgás egészségét befolyásoló hatását;
- legyenek képesek a problémákat, konfliktusokat megfelelően kezelni;
- ismerjék meg a drog, az alkohol és a dohányzás egészségkárosító hatását;

- érik el személyiségük fejlettségének lehetséges felső határát.

5. Környezeti nevelés

„A környezeti nevelés célja a környezettudatos magatartás, a környezetért felelős életvitel elősegítése. Messzebb tekintve a környezeti nevelés a bioszféra - s benne az ember - megőrzését, fenntartását célozza. Célja a természetet, az épített és társadalmi környezetet, az embert tisztelő szokásrendszer érzelmi, értelmi, esztétikai és erkölcsi megalapozása. A nevelés célja ebben az esetben a (gyermek vagy felnőtt korú) ember általános (és különös) adottságainak együttes fejlesztése. Ennek megvalósítása rendszerszemléletű megközelítést, új tanítási-tanulási stratégiákat igényel, előtérbe helyezve a hatékony és személyre irányuló pedagógiai módszereket.” Forrás: Nemzeti Környezeti Nevelési Stratégia

Az intézmény által végzett, a pedagógia programban megfogalmazott környezetvédelmi, fenntarthatósági elvek érvényesülnek a kollégiumban is. Részt veszünk minden olyan intézményi programon, témanapon, témahéten, amelyet a kollégiumi kereteink lehetővé tesznek. Kiemelt feladatunk a fenntarthatóság, a szabadidő hasznos eltöltésének szervezése, a kirándulások, gyalogtúrák lehetőségeinek kiaknázása.

A környezeti nevelés helyszínei:

- foglalkozások,
- témahetek, témanapok,
- jeles napokhoz fűződően,
- kiállítások, vetélkedők,
- tájséták, tanösvények felkeresése,
- múzeumok látogatása,
- tanulmányi kirándulások.

6. Kapcsolattartás az iskolával, szülőkkel, gyermekvédelmi szakellátás szerveivel

A kollégiumban nem végzünk külön gyermekvédelmi tevékenységet, ez az iskolai gyermekvédelmi felelős feladata. A kollégiumi gyermekvédelmi munka feladata elsősorban a jelzés.

A gyermek- és ifjúságvédelmi felelős minden tanévben felmérést készít a szociálisan hátrányos helyzetűek köréről, és koordinálja, illetve segíti a diákokon pedagógusainak gyermek- és ifjúságvédelmi munkáját.

Gyermek- és ifjúságvédelmi tevékenység

A gyermek és ifjúságvédelem tevékenységi rendszerét szintén az iskola koordinálja. A kollégium szerepe elsősorban jelző szerep. A kollégium oldottabb légköre gyakran őszintébb megnyilatkozásokra sarkalja a gyerekeket, ahol esetleg olyan sérelmek is felszínre kerülnek, amik másutt rejtve maradnának. Fontos, hogy intézkedés mindig csak a gyermek érdekében történjen. Vigyázni kell arra, hogy ne veszítsük el a bizalmát a gyerekeknek. Az intézkedés diszkrét volta mellett nem elhanyagolható a megelőzés, mint szempont sem. Probléma észlelésekor a kollégiumi dolgozó konzultál az érintett gyermek iskolai pedagógusával, illetve az intézkedésért felelős vezetővel. A megtett intézkedésekről viszont is tájékoztatni kell a jelző kollégát.

Feladatok:

- A család és a gyermek folyamatos kapcsolattartásának biztosítása, (látogatás, elvitel, levelezés, telefonkapcsolat)
- A tanulók egészségi állapotának figyelemmel kísérése, rendszeres ellátás biztosítása az iskolaorvosi szolgáltatáson belül, keresztül.
- A tanuló intézményes ellátása, az iskola valamennyi szolgáltatásának biztosítása, a tanuló igénye szerint.
- A család szociális és anyagi helyzetének megfelelően különféle támogatások felkutatása, a hozzájutás segítése, valamint tanácsadás a családellátó tevékenységhez.
- Gyorsan és hatékonyan kell intézkedni a gyermeket veszélyeztető helyzetben.
- Folyamatos ellenőrzést, nyomon követést igényel a hátrányos helyzetű és veszélyeztetett környezetben nevelkedő fiatalok otthoni életformája, ellátása, pihenése.
- Figyelni arra, hogy a családi minta, törődés, érzelmi kötődés mennyire szolgálja a tanuló erkölcsi, érzelmi, értelmi fejlődését.
- Milyen kortárscsoporthoz kapcsolódik, ellenőrzött-e ezek tevékenysége?
- Használ-e a tanuló egészségre káros anyagokat, szereket, folytat-e korára, fejlődésére káros életmódot?
- Rendszeres iskolába járás elérése, a tanulmányai befejezése, a pályaválasztás és eredményes beiskolázása érdekében.
- Segélyekkel, támogatásokkal javítani a család, a tanuló szociális helyzetét, elemi szükségleteinek kielégítését.
- Segítséget nyújtani az étkezés igénybevételéhez, az egészségügyi ellátásokhoz és a segédeszközök megszerzéséhez.

Iskolával és szülővel való kapcsolattartás és együttműködés formái

Iskolával:

A kollégiumi délutános gyermekfelügyelő napi kapcsolatot tart a kollégista gyermekek osztályfőnökeivel, délutános nevelőivel.

Szülővel:

- gyermekfelügyelők személyes és rendszeres kapcsolata a növendékek hazaadása során.

- szülői értekezlet, fogadóóra, nyílt nap
- *Kapcsolattartás formái:*
- *Szóbeli:*
 - visszaérkezéskor személyesen
 - pénteken délután a tanulók hazautazásakor
 - telefonon, bármilyen gyermeket érintő ügyben indokoltságnak megfelelően ahét bármely napján
- *Írásban:*
 - üzenő füzet vagy ellenőrzőn keresztül
 - levél formájában

7. A közösségi élet fejlesztésének módszerei, eszközei, a művelődési és sportolási tevékenység szervezésének elvei

Közösségfejlesztés

A közösségfejlesztés az a folyamat, amely az egyén és a társadalom közötti kapcsolatot kialakítja, megteremti.

Közösségi közéleti tevékenység

A kollégiumba került gyerekek megélik a csoportképződés, alakulás lépcsőfokait. E közösségi tapasztalat segíti majd őket a közéletben való tájékozódásban is. A tanulók személyiségjegyeik fejlődésén túl ismereteket szereznek a társas együttélés szabályairól, a közösen végzett munka örömeiről. Siker- és teljesítménymotiválttá válnak, hiszen a közösségben elfoglalható státuszok megszerzéséért versengenek.

A csoportfejlődés fázisait - alakulás - küzdelmi időszak - normaállítás - azonosulás, teljesítés - a csoport a nevelőtanárral együtt járja végig.

Az *alakulás* fázisában a pedagógusnak aprólékosan, pontosan kell terveznie. Az a cél, hogy a csoport a legrövidebb idő alatt lépjen át a második fázisba. Az első fázisban az egymás megismerése és elfogadása, a hagyományok, a szokások továbbörökítése történik.

A *küzdelmi* szakaszban a szerepek, a csoportban megszerezhető státuszokért folyik a verseny. Cél az egyén személyiségének érvényesítése a csoportban. Gyakran vannak átfedések, de a különállás sem ritka. A nevelő hatások asszimilációjával gyakori az átrendeződés.

Az *azonosulás és teljesítés* az a szint, ahol a normaképző értékrend funkcionál. Ekkor már magas szintű teljesítés tapasztalható mind a szűkebb, mind a tágabb kollégiumi közösségért.

Tág mozgásteret biztosíthatunk az egyéni ambícióknak, és differenciált pedagógiai módszerekkel mutathatjuk be újabb és újabb csoporttagok értékeit.

A közösség kialakításában, fejlődésében nagyon fontos szerepe van a gyermekfelügyelőknek. Alapvető a személyes példamutatás, ehhez pedig tekintéllyel kell bírnia, el kell magát fogadtatnia a csoporttal. Csak ekkor hatékony a nevelő munkája. Ezért is nagyon jelentős a szabadidős foglalkozások pontos, aprólékos megtervezése és szervezése, hiszen itt oldottabb keretben van lehetőség arra, hogy a már vázolt feladatokat maradéktalanul elvégezhessük.

A kollégium hagyományai

- Névnapi megünneplés
- Születésnapok megünneplés
- A téli időszak rendezvényeire való felkészülés
- Ötletbörze a téli ünnepkör megrendezéséhez
- Előkészület az ajándékkészítéshez, az ajándékozáshoz
- Anyák napjára készülődés
- Egészségnap szervezése
- Városi kiállítások, rendezvények látogatása,
- Városi séták
- Sorversenyek
- Manuális és kulturális foglalkozások
- Témahetek, témanapok az intézményi PP/Munkaterve szerint

A kollégium programja az intézmény pedagógia programjának része. Az intézmény pedagógiai programjában szereplő elvek érvényesek.

Fejlesztő nevelés-oktatás rehabilitációs programja

Iskolánk 2010 szeptembere óta látja el a tanköteles korú, súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztő iskolai oktatását és azon tanulókat is, akik a szakvélemény alapján, az abban meghatározott óraszámokban tankötelezettségüket egyéni fejlesztő felkészítés keretei között teljesítik.

Fejlesztő iskolai csoportunk a tanév rendjéhez igazodva biztosítja a heti 20 foglalkozást. Tagintézményünkben egy fejlesztő iskolai csoport működik. Többnyire a maximálisan engedélyezett gyermeklétszámmal, 6 fős csoportban, intézményi rehabilitációs pedagógiai program alapján egyéni fejlesztési tervekkel (egyéni nevelési program) szerveződik. A gyógypedagógusok munkáját, nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő dolgozó segíti. A terápiás és fejlesztő eszközök beszerzése folyamatosan zajlik. A csoportba járó gyerekek Szentesről és a környező településekről érkeznek naponta az iskolába.

- A fejlesztő iskolai oktatás

20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szabályozása:

140. § (1) A tankötelezettség teljesítését a fejlesztő nevelés-oktatásban

*a)** az a gyermek kezdheti meg, aki hatodik életévét augusztus 31. napjáig betölti,

b) a szülő kérelmére az a gyermek is megkezdheti, aki a hatodik életévét az év december 31. napjáig betölti.

*(2)** A fejlesztő nevelés-oktatásban a tanulók csoportokba sorolásáról – a nevelőtestület

véleményének kikérésével – az intézmény igazgatója dönt. A csoportok létszáma nem haladhatja meg a hat főt.

(3)* A fejlesztő nevelés-oktatás a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve súlyos és halmozottan fogyatékos tanulóakra vonatkozó része alapján készített intézményi rehabilitációs pedagógiai program és a tanév helyi rendjét meghatározó éves munkaterv alapján folyik.

(4) A fejlesztő nevelés-oktatás a tanév rendjéhez igazodó, a tankötelezettség teljes időtartama alatti rehabilitációs célú, az elért fejlődési szakaszokat követő egységes folyamat. A nevelés-oktatás fejlesztési területeinek tartama tanítási évfolyamokra nem tagolódik, a pedagógiai munka szakaszolása a tevékenység tartalmi kínálatának életkori sajátosságokhoz alkalmazkodó strukturálásában, koncentrikus bővítésében jelenik meg.

(5) A tanév tizenkettedik hetének végéig minden tanuló részére el kell készíteni a személyre szabott, a tanuló fejlesztésének súlypontjait meghatározó egyéni fejlesztési tervet.

(6) A tanuló fejlődését a nevelőtestület a tanítási év végén, a központilag kiadott nyomtatványon szövegesen értékeli. A szöveges értékelés tartalmazza a tanulónak az egyes fejlesztési területen elért eredményeit és nehézségeit, valamint a következő tanítási év egyéni fejlesztési tervének elkészítéséhez szükséges javaslatokat.

2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről:

15. § (1)* A gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai nevelési-oktatási intézmény a kizárólag sajátos nevelési igényű gyermekeket, tanulókat ellátó nevelési-oktatási intézmény, amely a szakértői bizottság véleménye alapján vehető igénybe. A gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai nevelési-oktatási intézmény a 7. § (1) bekezdés *a)–h), j)* vagy *m)* pontja szerinti nevelési-oktatási intézményként, vagy ha kizárólag súlyos és halmozottan fogyatékos tanulókat lát el, fejlesztő nevelést-oktatást végző iskolaként működik.

(2)* Ha a sajátos nevelési igényű gyermek súlyos és halmozottan fogyatékos, attól az évtől kezdődően, hogy tankötelessé válik, fejlesztő nevelés-oktatásban vesz részt.

(2a)* A fejlesztő nevelés-oktatást a gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai nevelési-oktatási intézmény látja el egyéni vagy csoportos formában

a) saját intézményében külön erre a célra létrehozott csoportban,

b) otthoni ellátás keretében,

c) abban az intézményben, amely a gyermek ápolását, gondozását ellátja.

(3)* A súlyos és halmozottan fogyatékos gyermek fejlesztő nevelés-oktatás keretében teljesíti a tankötelezettségét. A fejlesztő nevelés-oktatást a köznevelésért felelős miniszter

rendeletében foglaltak alkalmazásával, a sajátos nevelési igény típusának megfelelő gyógypedagógus, konduktor foglalkoztatásával, a szülő igénye, a gyermek állapota és a szakértői bizottság fejlesztő foglalkozások heti óraszámára vonatkozó javaslatának figyelembevételével kell megszervezni. A heti fejlesztő foglalkozások száma nem lehet kevesebb húsz óránál. Indokolt esetben a szülő kérésére, ha a gyermek állapota szükségessé vagy lehetővé teszi, ennél több vagy kevesebb óraszám is megállapítható. Megszervezésekor e törvénynek a tankötelezettségre, a pedagógiai munka szakaszaira, a Nat-ra és a kerettantervekre, az intézménytípusokra, a tanítási év rendjére, a tanítási, képzési idő rendjére, a tanulói jogviszony létesítésére, a gyermek, tanuló kötelességének teljesítésére és a felnőttoktatásra vonatkozó rendelkezéseit nem lehet alkalmazni.

(4)* A fejlesztő nevelés-oktatásban a tanuló annak a tanítási évnek az utolsó napjáig köteles részt venni, amelyben betölti a tizenhatodik életévét és annak a tanítási évnek az utolsó napjáig vehet részt, amelyben betölti a huszonharmadik életévét. A fejlesztő nevelés-oktatásban a tanulókat a sajátos nevelési igényük, fejlettségük és életkoruk alapján osztják be fejlesztő csoportokba.

(5) Ha a tanuló – a szakértői bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint – iskolába járással nem tud részt venni a fejlesztő nevelés-oktatásban, a tankötelezettségét a fejlesztő nevelés-oktatást nyújtó iskola által szervezett egyéni fejlesztés keretében teljesíti. Az egyéni fejlesztés megszervezhető

a) otthoni ellátás keretében,

b) abban az intézményben, amely a gyermek ápolását, gondozását ellátja.

- **Pedagógiai szakaszok**

Bevezető szakasz: 6-9 éves súlyosan és halmozottan sérült tanulók készség – és képességfejlesztésének kezdeti szakasza. A természet és társadalmi környezet elemi szintű megtapasztalása fejlesztési területeken keresztül. (elsődlegesen a percepció, valamint a motoriumon keresztül tudják birtokba venni a világot)

Alapozó szakasz: 10-14 éves súlyosan és halmozottan sérült tanulók készség – és képességfejlesztésének alapozó szakasza. A szűkebb és tágabb környezet megismertetése során önálló cselekvésre ösztönzi a tanulókat, amely elősegíti a megismerő funkciók fejlődését.

Fejlesztő szakasz: 15-23 éves súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók készség – és képességfejlesztésének szakasza. A megszerzett tapasztalatok, a koncentrikusan bővülő ismeretanyag beépül a tanulók mindennapjaiba, és így aktív részeseivé válnak a világnak.

A súlyos és halmozott fogyatékossgal élő tanulók fejlesztő nevelés-oktatása a számukra szervezett iskolatípusban történik, amely tanítási évhez igazodik és nem hagyományos évfolyamokon valósul meg.

- *A Fejlesztő iskolai csoport alapelvei*

-A normalizáció és participációelve: A fejlesztő iskolai oktatásnak hozzá kell járulnia ahhoz, hogy a súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók számára olyan életfeltételek és életmodellek váljanak hozzáférhetővé, melyek a lehető legjobban megközelítik az életkoruknak megfelelő és társadalmilag érvényes mintákat.

Mindez azt a követelményt támasztja a pedagógiai tevékenységgel szemben, hogy segítse elő a képességekhez mért lehető legjobb szintű társadalmi beilleszkedést. Ehhez nemcsak a fogyatékos tanuló hiányzó képességeit kell pótolni, hanem életkörülményeit szükséges úgy alakítani, hogy abban képességeinek maximumát nyújtva teljes emberi életet élhessen, illetve részt vehessen a társadalom életében. A részvételt, beilleszkedést befolyásolja a fogyatékos személy életkora.

A súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek nevelésének az általánosan elfogadott nevelési elveken kell nyugodnia.

Ha a tanuló fejlődése során bebizonyosodik, hogy magasabb követelmények teljesítésére is képes, lépéseket szükséges tenni a fogyatékossg típusának megfelelő gyógypedagógiai intézményben történő továbbhaladásra.

-A kommunikáció és interakció elve: A kölcsönös kommunikációs akadályozottság a súlyosan és halmozottan fogyatékos emberek egyik központi problémája. A fejlesztő tevékenységet áthatja a kommunikatív megközelítés. A nevelési folyamat kölcsönös párbeszeden alapuló interperszonális kapcsolatként épül fel. A kommunikáció és az interakció kiegészíti és erősíti egymást, csökkenti a pedagógus és a tanuló közti távolságot. A világ jelenségeit, tárgyait, személyeit, eseményeit intenzív testi kontaktuson keresztül kell a tanulók felé közvetíteni. Az emberi és dologi világ feltárulása, a tanulás, a fogalomalkotás kezdeti lépései és a gondolkodás elemi műveletei csak az érzékelésészlelésen keresztül, a testtel megragadott tárgyak, személyek és élethelyzetek közegében, a kommunikatív szituációkra építve lehetségesek.

A nevelés-oktatás - személyes kapcsolatként értelmezett - folyamatában a gyógypedagógusnak fel kell fedeznie a fogyatékos személy legegyszerűbb életműködéseiben, vegetatív megnyilvánulásaiban is a kommunikatív szándékot. Az interakció és a kommunikáció teszi

lehetővé a szociális kapcsolatok, a kommunikatív viszony emberhez méltó alakulását, hozzájárul a csoportban történő nevelés megvalósításához, és segít a tanuláshoz szükséges motiváció kialakulásában és fenntartásában

-A komplexitás, a személyközpontúság, a szükségletorientáltság és a rehabilitáció elve

A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulóknak speciális, átfogó, egymást kiegészítő fejlesztő, támogató, valamint gondozó eljárásokra, komplex pedagógiai szolgáltatásra van szükségük. Komplex formában valósul meg a hagyományos értelmű oktatás, fejlesztés, nevelés, terápia, az ápolás és a gondozás. A pedagógiai tevékenység a személyiséget komplexen - minden megmaradt és akadályozott funkciót, a tanuló egyedi szükségleteit egyidejűleg figyelembe véve - közelíti meg.

Egyénileg történik a képességek, szükségletek és igények felmérése, a fejlesztési folyamat megtervezése, megvalósítása és értékelése. A pedagógiai tevékenység kiindulási, vonatkoztatási, összehasonlítási és ellenőrzési pontját a súlyosan és halmozottan fogyatékos tanuló személyisége jelenti.

A sokoldalú, komplex fejlesztés, nevelés és oktatás megvalósításának alapfeltétele a szakemberek magas szintű felkészültsége (a szükséges egészségügyi, gyógypedagógiai, pszichológiai és más tudományterületekről eredő ismeretek szintetizálása, integrálása).

A fejlesztés figyelembe veszi a súlyosan és halmozottan fogyatékos tanuló élethelyzetét, a múltbeli tapasztalatokat, élményeket, a jelen állapotot és az érintettre váró jövőt: a múltra építve a jelenben a jövőre készít fel. Nem csupán az aktív fejlesztés és képzés számít nevelésnek, idesorolhatók a részvétel, az átélés, a befogadás, az élmény pedagógiai hatásai is.

-A kooperáció és a tudatosság elve.

A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók a legtöbb tevékenységben külső segítségre szorulnak, a cselekvés hibátlan és/vagy teljes kivitelezéséhez szükségük van egy partnerre. A kooperáció - együttműködés - legjellemzőbb sajátossága, hogy a pedagógus és a tanuló közösen vesznek részt a tanítási-tanulási folyamat eseményeiben. Partnerek, akik egy közösen kitűzött cél érdekében, cselekvésük tervezését és kivitelezését egymástól függően és egymáshoz viszonyítva koordinálják.

A kooperáció elve vonatkozik a fogyatékos tanulókkal foglalkozó valamennyi személy (szülők, gyógypedagógusok, gyógypedagógiai asszisztensek, segítők stb.) folyamatos információ- és tapasztalatcseréjére.

A mindennapos tevékenységek a fejlesztés alapját képező és az azt átfonó kommunikáció gyakorlása úgy eredményes, ha következetesek és egységesek az elvárások. Az egységes elvárások a tanulók számára könnyebben követhetők és biztonságérzetüket is növeli.

-A differenciálás és az individualizáció elve. A súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek tapasztalati és aktivitási lehetőségeik szempontjából heterogén csoportot alkotnak, ezért a nevelés-oktatás folyamán megfelelő differenciálásra van szükség. A differenciálás egyrészt pedagógiai szemlélet: amely az érzékenységet fejezi ki az egyéni különbségek iránt; másrészt: pedagógiai gyakorlat, amely a különbségekhez való illeszkedést próbálja megvalósítani minden rendelkezésre álló eszközzel.

A differenciálás egyik formája az egyéni tanulás, az individualizálás. A tanítás-tanulás az egyéni gyógypedagógiai diagnosztizálás alapján, egyéni (individuális) egyéni fejlesztési terv szerint zajlik, amelyben egyénre szabott a célkitűzés, a didaktikai-metodikai elemek kiválasztása, a feladatok megvalósítása és az értékelés.

A csoportban differenciáltan zajlik a feladatok gyakorlati megvalósítása. Lehetőséget kínálnak erre a kreatív, a különböző terápiás foglalkozások, a játék-foglalkozások, szabadidős és más programok, melyek során a fogyatékos tanulók olyan ismereteket szereznek, képességeket és készségeket sajátítanak el, olyan élményekhez és tapasztalatokhoz jutnak, amelyeknek a szociális kapcsolatok fejlődésére is hatásuk van.

- A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztésének céljai és sajátosságai

A Nemzeti Alaptantervben meghatározott és a Súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztő nevelés-oktatásának irányelvében kiemelt fejlesztési feladatok a fejlesztő nevelés-oktatása során úgy értelmezhetőek, hogy azok a tanulókra individualizáltan, a képességek és készségek megalapozása, kialakítása, fejlesztése útján valósulnak meg. Ennek során figyelembe kell venni, hogy a fejlesztő nevelés-oktatás során a tanulás és tanítás hagyományos felfogása nem alkalmazható: a tanuló és a gyógypedagógus egy közös tanulási folyamaton megy keresztül, amelynek során egymás jelzéseit, kettőjük személyes viszonyát egymás megértésének lehetőségeit tanulják és a másikat önmaguk jelzéseinek megértésére, kifejezéseik helyes értelmezésére tanítják.

Testi és lelki egészségre nevelés

A testi és lelki egészség a személyes életminőség és jóllét egyik meghatározó eleme. A súlyos és halmozottan fogyatékos emberek életében a károsodások komplex együttese, valamint ezek pszichofizikai hatásai alapvető módon befolyásolják az életvezetést és az életkilátásokat, hiszen a meglévő szükségletek kielégítésének eszköztára csak korlátozottan áll rendelkezésre. A súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók pedagógiájának – különösen a fejlesztő nevelés-oktatás kezdetén – központi feladata az alapszükségletek kielégítése, a jó testi és lelki közérzet megteremtése, amelynek minden eleme az iskolai nevelés-oktatás alapvető, pedagógiai jelentőséggel bíró feladata is. Magában foglalja az elemi szükségletek kielégítését (a fejlesztési folyamatba épített ápolási és gondozási tevékenységeket), a megfelelő testi és pszichés közérzet kialakulásának támogatását, az emberi alapszükségletek elismerését az élet minden területén. Hozzá tartozik az e szükségletek megélését és differenciált kielégítését szolgáló alapfeltételek megteremtése, kielégítésük kommunikatív, pedagógiai és terápiás elősegítése, az önállóságra és az egészséges életmódra nevelés feladatainak programba építése.

Önismeret és a társas kultúra fejlesztése, felelősségvállalás másokért, önkéntesség, erkölcsi nevelés, családi életre nevelés

Az énkép, az önismeret kialakulása és a környezet fokozatos megismerése

A személyiség fejlődésének és kibontakozásának alapfeltétele, hogy a tanulóban kialakulhasson az identitástudat, önmagukat autonóm személyként, az emberi és dologi világ aktív résztvevőjeként tapasztalják meg. A személyes identitás elsőként a test megéléséhez, differenciált érzékeléséhez és észleléséhez, a saját személyiségnek a másiktól való elkülönítéséhez, önmaga egyedi, autonóm személyként való megtapasztalásához kötődik. Az önazonosság kialakulásában mindezen túl meghatározó szerepet játszanak a személyes élmények és történések, amelyek az érintett személy egyedi élettörténetének alkotóelemeit adják. A súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók esetében az identitás kialakulásának pszichofizikai feltételei jelentős mértékben korlátozottak lehetnek. Ezért a nevelés-oktatás kitüntetett és komplex feladata, hogy a tanulók pozitív tapasztalatokat szerezzenek saját testükről és legszűkebb környezetükről, valamint e kettő egymáshoz való viszonyáról. Meg kell tanulniuk elkülöníteni magukat más személyektől, s a testséma kiépítése révén meg kell tapasztalniuk testük és – ezzel párhuzamosan – személyiségük határait. Mivel a súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók számára a környezet eleinte a másik ember testi jelenlétéként élhető meg, a tágabb emberi, dologi és kulturális jelenségekre tagolódó világ számukra fokozatosan válik megismerhetővé. Ezért a fejlesztő nevelés-oktatás során az egyes tartalmakat

koncentrikusan, egymásra építve, egymásra vonatkoztatva és egymásból kifejtve kell tanítani úgy, hogy a tanulók a tágabb környezet megismerése során mindig saját közvetlen tapasztalataikra és a már korábban megismert szűkebb környezetre támaszkodhassanak. Lehetővé kell tenni számukra az eltérő szenzoros modalitások (látás, hallás, tapintás, ízlelés, szaglás) közötti összefüggések megtapasztalását, illetve az ugyanazon modalitások által közvetített eltérő tartalmak elkülönítését. Szükséges, hogy megtanulják felismerni az életük különböző szinterein, eltérő időpontokban szerzett tapasztalataik közötti kapcsolatokat, az azonosságokat és különbözőségeket, valamint fontos, hogy megtapasztalhassák az események ok-okozati összefüggéseit.

Az önrendelkezés elismerése, a gyermekkor megélésének biztosítása és felkészülés a felnőttélet szerepeire

Az a tény, hogy a súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók személyiségfejlődése jelentősen nehezített, és életük folyamán számos akadállyal kell megküzdeniük, nem változtat azon, hogy a növekedés és érés folyamatában megjelennek azok a szükségletek és igények, amelyek általában az egyes életszakaszok jellemzői. A tanulóknak a gyermek- és pubertáskort, az ifjú- és felnőttkort, végül az időskort jellemző tulajdonságok kibontakoztatásához segítségre van szükségük, hiszen számukra csak igen korlátozottan adottak a változó életszakaszokkal fellépő szükségletek és igények kielégítéséhez szükséges képességek. Az önállósodás, az autonóm döntéshozatal, a szociális kapcsolatok kiszélesedése, a párválasztás és a szexualitás világába való belépés a tanulók emberi jogai közé tartoznak. Mivel a kiszolgáltatottság mértéke nem értelmezhető az önrendelkezésre való képesség mutatójaként, a lehető legszélesebb körben – a mindennapi élet helyzeteiben is – biztosítani kell a tanulók számára a választás és önálló döntéshozatal lehetőségét.

Médiatudatosságra nevelés

Az információs és kommunikációs technikák a súlyos és halmozottan fogyatékos személyek életében és életvezetésében egyre nagyobb jelentőségre tesznek szert. A tanulóknak kommunikációjukban, a szabadidő eltöltése és a művelődés terén, valamint későbbi életük során egyaránt szükségük lehet különféle kommunikációs eszközökre, illetve modern informatikai és számítástechnikai eszközökre, amelyeknek különösen nagy jelentőségük van a beszédet kiegészítő vagy azt helyettesítő (úgynevezett alternatív és augmentatív) kommunikáció terén, a mindennapos helyzetekben való eligazodás, a személyi függetlenség és az egyénileg elérhető legmagasabb szintű önállóság biztosításában.

Az AAK alternatív kifejezés arra utal, hogy a hangzó beszéddel nem kommunikáló és/vagy kommunikációjában súlyosan akadályozott személy számára a hagyományos kifejezési módok (beszéd, írás) helyett más megoldásokat kell keresni, ami az egyszerű reflexektől a nyelvi szintű alkalmazásig terjedhet. Az augmentatív kommunikáció az érthető beszéd hiánya következtében súlyosan károsodott kommunikációs funkció átmeneti vagy tartós pótlására szolgáló kommunikációs rendszerek csoportja. Lényege, hogy a beszéd helyett a sajátos nevelési igényű tanuló nonverbális úton fejezi ki magát, felhasználva mindazt a lehetőséget, amelyet a hangjelzések, gesztusok, manuális rendszerek és/vagy a betűket, rajzokat, jelképeket, fotókat, tárgyakat stb. tartalmazó kommunikációs eszközök, valamint hangadó gépek (kommunikátorok) biztosítanak. Minden augmentatív kommunikációs rendszer több, egyénre szabott, térben és időben eltérő használhatóságú kommunikációs eszközből áll, amelyek tartalmazzák a kommunikációs hatékonyságot növelő valamennyi üzenethordozót, segédeszközt, stratégiát és technikát. Az augmentatív kommunikáció hatékony használata megteremti a társadalmi integrációt, az önkifejezést, az intellektuális, érzelmi és szociális fejlődés lehetőségeit.

Különösen indokolt, hogy a nevelés, oktatás, fejlesztés során kellő súlyt kapjon – a megfelelőképpen akadálymentesített, azaz hozzáférhetővé tett – informatikai és számítástechnikai eszközök, illetve egyéb más egyénre szabott kommunikációt segítő eszközök megismerése, használata.

A tanulás tanítása

A súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztő nevelése-oktatása során a tanulás és tanítás hagyományos felfogása nem alkalmazható. A tanuló és a gyógypedagógus közös tanulási folyamaton megy keresztül, amelynek során egymás jelzéseit, kettejük személyes viszonyát, egymás megértésének lehetőségeit tanulják, és a másikat önmaguk jelzéseinek megértésére, kifejezéseik helyes értelmezésére tanítják. Erre alapozva – ezzel párhuzamosan – válik lehetségessé a tanulás és tanítás olyan megközelítése is, amelynek célja az egyes képességek, funkciók fejlődésének elősegítése és adott tevékenységek megtanítása.

Ennek során folyamatosan szem előtt kell tartani:

- a súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók tanulási sajátosságait, és
- a súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók pedagógiájának alapvető tételeit.

A súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók pedagógiájának alapvető tételei:

- a tanulás és tanítás kezdeti lépéseként a tanulók legalapvetőbb szintű – akár vegetatív, a fizikai állapotváltozás legelemibb szintjén zajló – megnyilvánulásainak értelmes közlésként való felfogása és értelmezése;
- a tanuló és a gyógypedagógus közti partneri kapcsolat fokozatos kialakítása;
- következetes együttműködés;
- a tanuló kommunikációs lehetőségeinek kipuhatólása, feltárása és kiaknázása;
- mindennapi cselekvésekre alapozottság;
- a tanulás része és színtere a tanuló alapszükségleteinek kielégítése is.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

A súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók a világot mindenekelőtt testi tapasztalataikon keresztül ismerik meg. Ezért fejlesztésükben kitüntetett helyet foglal el a kommunikáció, a szociális interakció, a másik ember megértésének és önmaguk kifejezésének kölcsönösen egymásra épülő fejlesztése. Ennek során számos tanuló számára lehetségessé válhat, hogy a kultúra alapvető fontosságú értékeit, annak számukra közelségbe hozható részeit megismerjék és megértsék. A képzőművészeti alkotásokról, zeneművekről, irodalmi művekről szerzhető tapasztalatok a fejlesztő nevelés-oktatás részét képezik. Fontos, hogy a tanulók környezete biztosítsa számukra az alapvető emberi jogokat, és mindenki törekedjen ezek betartására, megtapasztaltatására.

- Általánosan megfogalmazott alapelvek

- Cselekvéses tanulás (Konkrét, valós, a mindennapokban zajló tevékenységekbe ágyazzuk a fejlesztési feladatokat)
- Kommunikációba ágyazottság (Kommunikációs jelzések megerősítése, melyek segítségével minél könnyebben tudnak majd tájékozódni a nap eseményeiben, illetve a tárgyi és személyi környezetükben,)
- Kis lépésekben haladás.
- Folyamatos motiváció. (A gyermeket a tevékenység aktív résztvevőjévé kell tenni, érdeklődését fent kell tartani)
- Optimális mértékű segítségnyújtás.
- Differenciálás.
- Megfelelő számú és folyamatos ismétlés.
- Állandóság (Kommunikációs jelzésekben, tevékenységek lépéseiben és azok sorrendjében,

valamint az egész napirendben.)

- ***Általános pedagógiai szempontok, feladatok a tanulók nevelése, oktatása, fejlesztése során***

-Az izoláció, elszigetelődés elkerülése, a környezettel való állandó kapcsolat lehetőségének biztosítása.

-Közösségfejlesztés. (Lehetőség biztosítása arra, hogy minden lehetséges helyzetben éljék meg egymás jelenlétét. Szociálisan elfogadható viselkedési formák tanulása. A közös játék, a közös tevékenységek örömeinek megtapasztalása. A gyermekek hozzászoktatása ahhoz, hogy nem egyedül vannak, kivárják, ameddig rájuk kerül a sor. A csoportos foglalkozások során annak segítése, hogy figyeljék, vegyék észre társaikat)

-Megfelelő testhelyzetek kialakítása és megfelelő segédeszközök alkalmazása.

-Szakemberek szoros együttműködése.

-Az életminőség javítása, jó közérzetük biztosítása. (Az életminőséget tágra kell értelmezni, hangsúlyt fektetünk a gyermek jövőbeli, valamint szűkebb környezete, azaz a család életminőségének javítására is.)

-A tanulók életkorának, szükségleteinek és fogyatékosági struktúrájának megfelelő nevelés, oktatás és fejlesztés.

-Megfelelő környezet biztosítása, amely elősegíti a gyermek testi, érzelmi és szociális képességeinek kibontakoztatását.

-A környezet megismerésének elősegítése.

-Fejlesztő gondozás, mindennapos tevékenységre nevelés, önkiszolgálás fejlesztése Érzékelés, észlelés szenzomotoros funkciók fejlesztése.

-Testi és lelki fejlődés biztosítása, mozgásnevelés, motoros funkciók fejlesztése.

-Önmegtapasztalás segítése.

-Kommunikáció és interakció fejlesztése, a kommunikációs igény felkeltése és megerősítése.

-Alternatív és augmentatív kommunikációs lehetőségek felkínálása, alkalmazása.

-Eszztétikai, érzelmi élményszerzés biztosítása.

- ***Konkrét pedagógiai feladatok***

-A tanulók egyéni képességeinek és készségeinek feltárása diagnosztikus módszerek segítségével.(Pl. Folyamatdiagnosztika, Strassmeier, TARC, San Martin Skála

Életminőségmérő eszköz, vagy a gyógypedagógus által összeállított kérdéssor)

-A megfigyelési időszak után személyre szabott egyéni fejlesztési terv (egyéni nevelési program) készítése. Ez tartalmazza a rövid és hosszútávú terveket is. Az elérendő célok meghatározásánál a csoportban dolgozó szakemberek mellett a szülőkkel is konzultálunk. A benne foglalt célok és feladatok minden a gyermekkel foglalkozó munkatárs munkáját alapvetően meghatározza.

-Az egyénre szabott célkitűzések lehetővé teszik, hogy minden gyermek a maga képességeinek, készségeinek megfelelően vegyen részt a foglalkozásokon, a nap eseményein.

-Társadalmi integráció és inklúzió elősegítése.

-Aktív részvétel az iskola által szervezett programokon, ünnepségeken.

-Biztonságos, nyugodt légkör teremtése, a fejlesztéshez biztonságérzet kialakítása

-Önismeret fejlesztése, önállóság fejlesztése

-Adaptációs készségek és viselkedésformák kialakítása

-Elsajátított ismeretek, készségek szintentartása és bővítése

-Verbális és nonverbális kommunikáció feltételeinek kialakítása, kommunikációs képességek és készségek fejlesztése

-Kognitív funkciók fejlesztése perцепciós lehetőségekbe, valamint cselekvésbe ágyazottan

-Nagymozgás és finommotoros mozgások fejlesztése

A fejlesztés területei

A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztése, nevelése, a gyermekkel való közös munka során nem az egyes fejlesztési területek fejlesztésén van a hangsúly, hanem, hogy segítséget nyújtsunk számukra eligazodni az őket körülvevő világban, hogy legyenek eszközeik a környezetükkel való kapcsolatfelvételre és aztán e kapcsolat fenntartására. Tehát az egyes fejlesztési területek nem különíthetők el egymástól. A tanulók egész napja során figyelembe kell venni az aktuálisan kitűzött fejlesztési célokat, feladatokat.

1. Kognitív funkciók fejlesztése.

-A kognitív képességek fejlesztése is csak kommunikációs helyzetekbe ágyazottan és oly módon történhet, hogy a gyermek az adott tevékenységbe érdeklődéssel, örömmel be tudjon kapcsolódni.

-A környezetben való tájékozódás képessége, valamint a biztonságérzet kialakítása az alapjaezen

képességek terén is a gyermekekkel való közös munkának. A gyermek képessége arra, hogy magát a környezete felé kifejezze, megnyilvánulhat akár a kommunikációban, akár az együttműködésben, a mindennapos gondozási tevékenységek során, de mozgásos aktivitásként is.

-Az értelmi és kommunikációfejlesztés, mint két különálló fejlesztési terület egymással szoros összefüggésben állnak.

Érzékelés-észlelés

-A súlyos – halmozott fogyatékkal élő tanulók érzékelése, észlelése nehezített, amelynek hátterében a központi idegrendszeri sérülése áll, melynek következtében több terület is súlyosan sérül. Ezért a tapasztalatokhoz juttatásának elsődleges színtere az érzékelés-észlelés, ez képezi a megismerő funkciók alapját. Kiemelten kell tehát érzékszerveik segítségével tapasztalatokhoz juttatni őket, és megismertetni a körülöttük lévő világot.

-Az érzékelés észlelés fejlesztése is csak kommunikációs közegben valósulhat meg, hogy a gyermeket a tevékenység aktív résztvevőjévé igyekszünk tenni. Így lehetővé tesszük számára, hogy jelzéseivel, reakcióival befolyásolni, alakítani tudja az általunk teremtett szituációt.

-Az érzékelés-észlelés mozgással, mozdítással való összekapcsolása elengedhetetlenül fontos annak érdekében, hogy a tanulóknak aktív módon lehetőségük legyen a környező világról számos szomatikus (testi, kinesztetikus, proprioceptív) tapasztalatot gyűjteni.

-A terület fejlesztési lehetőségeit az egész nap folyamán keresnünk kell, lehetővé kell tenni a környezet, az őket körülvevő világnak valamint napirendjüknek minél alaposabb megismerését és megértését.

Figyelem, megfigyelőképesség

-A figyelem működése és a megfigyelőképesség nehezített az központi idegrendszeri sérülése és a motiváció gyengesége miatt. Az érzékszervi sérülés, érzékelési-észlelési zavarok csökkentik a megfigyelhető tárgyak, jelenségek, személyek, események körét, ehhez társulhat még a mozgássérülés, mely akadályoztatja mindezen folyamatot.

Emlékezet

- A végrehajtott funkciók sérülése, illetve az érzékelés, észlelési valamint a figyelem szűk terjedelme, rövid ideig való fenntarthatósága miatt, az információk feldolgozása és tárolása több szempontból nehezített. Tehát a folyamat elakadhat már a bevésésnél, de nagy

valószínűséggel zavarok keletkeznek a tárolási és előhívási folyamatokban is.

Gondolkodási funkciók

-A gondolkodás kialakulásának elengedhetetlen feltétele a mozgás, mivel a gondolati síkon való műveletvégzés csak a konkrét tárgyakkal történő cselekvés és sok-sok gyakorlás talaján alakulhat ki. A tárgyi tevékenykedések közben jelentkező problémák megoldása csak fokozatosan függetlenedik a cselekvéstől, és a szavakban történő kifejezésen keresztül vezet a képzeletben történő megoldások kereséséhez, a gondolkodáshoz.

- A beszéd, a mozgás és az értelmi képességek sérülésének következtében a gondolkodási műveletek kialakítására és gyakoroltatására még a cselekvés szintjén van szükség.

2. Mozgásfejlesztés

A súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekeknél a fejlődésből adódóan sok esetben a motoros aktivitási szint csökkent, súlyos fokú mozgáskorlátozottság tapasztalható. Gyakran sérülnek a finommotoros és manipulációs tevékenységek is.

Mozgásfejlődésük eltér az ép fejlődésmenetétől, egy korai életszakaszra jellemző szinten megáll, és nagyon lassan fejlődik tovább. A kóros tartási- és mozgásminták, valamint az idő folyamán kialakult deformitások, kontraktúrák nagyban befolyásolják a gyermek mozgásállapotát. Mivel a mozgás valamilyen formájára szükség van bármely tevékenységhez és a fejlesztéshez, így nagyon fontos a gyermekek mozgásos képességeit önmagukhoz és a lehetőségeikhez mérten a leoptimálisabb fejlődési szintre segíteni.

E területen a nevelés, oktatás, fejlesztés célja a tanuló testsémájának kialakulásának elősegítése, a mozgásszervrendszer optimális működésének biztosítása, a károsodott tartási és mozgási funkciók korrekciója, kompenzációja, az állapotromlás megelőzése és a mindennapos tevékenységek, valamint a tanulás, játék és munkatevékenységek motoros feltételeinek kialakítása.

Szemponatok a csoportban folyó mozgásfejlesztés során

-A mozgásfejlesztés napirendbe illesztése: A pozicionálás, a helyes testhelyzetek megtalálása, kialakítása az egész napba ágyazottan történik. Mind a gondozási helyzetekben, mind a csoportos és egyéni foglalkozásokon, de a gyermek szabadidejében is meg kell teremteni azokat a mozgásos feltételeket melyek segítségével a gyermek részt tud venni a körülötte zajló eseményekben, illetve hatni tud a környezetére. A lényeg tehát, hogy a meglévő funkciókat nem hagyjuk elveszni, hanem elősegítjük, hogy azok a gyermek egész napjába beágyazódjanak. A gyermek képességei szerinti spontán mozgására mindig lehetőséget kell biztosítani.

-A komplexitás elve: A mozgásfejlesztés nem választható el a gyógypedagógiai, elsősorban a kommunikáció-fejlesztéstől. A gyermeket a tevékenység aktív résztvevőjévé kell tenni, lehetőséget biztosítva arra, hogy kommunikációs jelzéseivel, reakcióival befolyásolni, alakítani tudja az adott szituációt, helyzetet.

Alapvető a gyermek aktív bevonása a mozgásos helyzetbe, illetve a folyamatos motiváció. Olyan pozitív ingerek, játékok találása, felkínálása, mely elég érdekes ahhoz, hogy valamilyen aktivitást kifejtse.

-A mozgásfejlesztésnek egyénre szabottnak és személyközpontúnak kell lennie

-A normál mozgásfejlődés rugalmas figyelembevétele.

-Mozgásos élmények nyújtása a gyermekek számára: A vestibuláris ingerek, a különböző dinamikus, mozgásos helyzetek gyakran motiválóak. További előnyük, hogy ezek a játékok, helyzetek fejlesztik a téri tájékozódást, az egyensúlyérzetet, emellett kinezetikus is nyújtanak a tanulóknak számára.

3. Beszéd- és kommunikációfejlesztés

-A súlyosan és halmozott fogyatékossgal élő tanulók esetén a központi idegrendszeri sérülések következtében az eddigi területek sérülése mellett legtöbbször a kommunikáció is károsodik. A kommunikáció sérülése egyénenként különböző mértékű lehet, ezért nagyon fontos megtalálni az egyéni képességekhez és készségekhez igazodó kommunikáció fejlesztés eszköztudományát, módszereit, megsegítést.

-A kommunikációs akadályozottság adott esetben szinte teljesen elzárhatja a külvilágtól a súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulót, lehetetlenné téve azt, hogy hatni tudjon környezetére, de azt is, hogy megismerje és megértse azt.

-A kommunikációfejlesztés célja, hogy adott gyermek esetében az önkifejezés legmagasabb szintjét érjük el. A megfelelő kommunikációs csatorna megtalálása lehetővé teszi, hogy biztonságban érezze magát a körülötte lévő világban.

-A beszoktatási illetve megfigyelési időszak egyik feladata, hogy minél pontosabban megismerjük és megtanuljuk alkalmazni a gyermekek otthon használt kommunikációs jelzéseit egyfajta biztonságérzetet is adva nekik.

-Olyan kommunikációs jelzéseket kell kialakítani, megerősíteni, melyekkel képes lesz környezetére felé igényeit, szükségleteit, akaratát kifejezni.

-Az egyes tevékenységek állandó, azonos jellel történő előrejelzésével elősegíthetjük számukra a napirendben és a környezetben való eligazodást.

-A gyermek által használt kommunikációs jelzés szinte bármi lehet. (Gesztus, mozdulat,

hangadás stb.). Lényeges szempont, hogy a kommunikációs jelzés olyan legyen, ami a környezet számára is adekvát és érthető. A végső cél, hogy adott jelet a gyermek egy idő után tudatosan, kommunikációs céllal használjon. Ehhez viszont rendszeres gyakorlás, megfelelő ismétlésszám szükséges.

-Minden esetben azonnal reagálnunk kell a gyermek kommunikációs jelzésére, ugyanis a késleltetett reakció miatt adott helyzet elveszítheti kommunikációs értékét. A gyermek hiába használja a jelzést, ha azzal nem éri el a kívánt eredményt.

-A már kialakult és megerősített, biztonságosan használt kommunikációs jelzéseket az otthoni környezetbe is ki kell vinni, hogy azokat a családjába is használni tudja.

-A fejlesztés során kétirányú tevékenységet végzünk, egyfelől megkeressük, megismerjük majd pedig megerősítjük a gyermek kommunikációs jelzéseit illetve újakat alakítunk ki. Másfelől pedig hozzászoktatjuk a tanulókat ahhoz, hogy bizonyos általunk használt jelzéseket mindig ugyanaz a tevékenység követ.

-Fontos az állandóság, hogy adott tevékenységet mindig azonos sorrendben, azonos mozdulatokkal, állandó utasításokkal végezzünk.

-*Augmentatív és alternatív kommunikáció.* Beszédképtelen tanulóknál nagyon fontos valamely kommunikációs eszközzel való megsegítés, hiszen kiszolgáltatottsága miatt olyan helyzeteket élhetnek meg, amelyekben helyettük döntenek, és mások irányítják a körülöttük zajló eseményeket. Ezért kell valamilyen augmentatív eszközzel, módszerrel, technikával megismertetni és használatára megtanítani a kommunikációjukban sérült gyermekeket. Az augmentatív kommunikáció ugyanis kiegészítheti, vagy helyettesítheti a beszédet, azaz megmutatja a kimondhatatlant. Az augmentatív kommunikáció egyénre kidolgozott módszereket és eszközöket feltételez.

Figyelembe vett szempontok: mozgásállapot, értelmi szint, kognitív képességek, életkor, kommunikációs igény és szint, vizuális észlelés, adott témakör.

4. Érzelmi és szociális nevelés:

A súlyosan és halmozott fogyatékossgal élő tanulók is közvetítik a külvilág felé érzéseiket és érzelmeiket, csak többnyire szűkkörűek és differenciálatlanok kifejezéseiknek eszköztára. Konfliktushelyzeteik abból adódnak, hogy környezetük nem, vagy helytelenül értelmezi ezeket a jelzéseket. Ezek belső és külső konfliktushelyzeteket generálnak, amelyek a tanulóknál pillanatnyi vagy tartós fennállás esetén rögzült negatív viselkedésformákat vált ki. Ez megnyilvánulhat elfordulás, bezárkózás, valamint agresszív illetve autoagresszív reakciók formájában. Pozitív, elfogadó, odafigyelő attitűddel, az állandóság biztosításával, a felé

irányuló egységes, mindenki által egyformán alkalmazott elvárások támasztásával, a környezet részéről mérsékelhető, csökkenthetően viselkedésformák.

A gyermek a csoportban töltött idő alatt lehetőséget kap önmaga sokrétű megtapasztalására.

5. Kreativitásra, játékra, szabadidős tevékenységre nevelés:

Az élmények megélése, amely érzelmekkel jár, a lelki élet táplálója – ezt hivatott a művészetek általi világ támogatni. Nehezen megfogható, de mindenképpen olyan élményt biztosít, amelyet más nem pótolhat. A művészet nem csak a befogadottat jelenti, hanem az alkotótevékenységet is.

Ez a terület szorosan összefügg az érzelmi, szociális neveléssel. Nagyon fontos az esztétikai élmények nyújtása a konkrét tanórai foglalkozásokon és az egész nap során.

Az önálló játék a mi tanulóink esetében sokszor nehezített állapotukból adódóan, így fontos feladat olyan körülményeket teremteni számukra, amelyben képesek önállóan elfoglalni magukat. Ebbe beletartozik a megfelelő testhelyzet megtalálása, a pozicionálás, a mozgásos és érzékelési képességeinek figyelembevétele, a motiváló, érdeklődésüket felkeltő környezet kialakítása.

Figyelni kell arra, hogy csak addig legyen benne a gyermek a játékhelyzetben, ameddig az örömmel tölti el, az önálló játék se váljon sztereotíp viselkedéssé.

6. Önkiszolgálásra, egészséges életmódra nevelés:

-E terület célja az életminőség javítása, a gyermek képességeihez mért lehető legnagyobb mértékű önállóság elérése által.

-A fejlesztő gondozás tevékenységei minden napos feladatot állítanak elének a következő területen: étkezések, testi higiénia, öltözés vetkőzés (önkiszolgálás). Legfontosabb az érzelmi és szociális terület fejlesztése, de a kommunikáció, a kognitív funkciók, és a mozgásnevelés is megvalósul a fejlesztő gondozás során.

-Minden gyermek számára lehetővé kell tennünk a gondozási tevékenységben való aktív részvételt, melynek segítségével a gondozási tevékenységet nem rajta, hanem vele végezzük!

-A gondozási tevékenységeket napi rendszerességgel végezzük, rendszeres ismétlés mellett, a kitűzött cél tekintetében következetesen.

-Lényeges, hogy kellő idő álljon rendelkezésre az egyes tevékenységek elvégzésére.

-Fontos a megfelelő testhelyzetek kialakítása, hogy a gyermek jól érezze magát, hogy együtt tudjon működni a gondozást végző személlyel.

-A gondozási tevékenység is kommunikációs helyzet, tehát folyamatosan keressük, figyeljük majd meg is erősítjük a kommunikációs jelzést. A már kialakult jelzéseket, utasításokat,

mozdulatsorokat a többi munkatárssal valamint a szülőkkel is megosztjuk. Mivel a csoportba járnak súlyosan mozgáskorlátozott gyermekek, szükséges egy mozgásfejlesztő szakemberrel konzultálni, hogy miben és milyen mozgásos aktivitást, együttműködést várhatunk el a gondozási tevékenységek során.

Csoportos foglalkozások a fejlesztő iskolában

A csoportos foglalkozások az egyéni fejlesztéseken túl további lehetőséget nyújtanak a gyermekek képességeinek fejlesztésére. A tanmenet és az egyéni fejlesztési tervek (egyéni nevelési program) alapján készül a heti terv vagy órarend. Kialakítását meghatározza a csoport napirendje, amelyben egyes tevékenységek – pl.: reggeli köszöntés, étkezések, a testápolás tevékenységei, pihenőidők – rendszeresen ismétlődnek. Mindez szükséges ahhoz, hogy a gyermek tájékozódási biztonságérzete kialakuljon, mindig tudják, hogy az egyes tevékenységek hogyan következnek egymás után. Az étkezések és a testi higiénia tevékenységei is a fejlesztési időszak szerves részét képezik. A rendszeresen ismétlődő tevékenységek mellett a hét egyes napjain kerül sor a tematikus tervezés alapján kitűzött, különböző tartalmi egységek feldolgozására.

A csoportos foglalkozások menetéről általánosságban.

- A foglalkozás kezdetén minden gyermek megfelelően pozicionálva helyezkedik el.
- Az aktuális foglalkozás képének illetve tárgyának felmutatása után a közös munka mindig az adott foglalkozást jelző dallal, mondókával, hanggal, gesztussal történik. Emellett mondjuk is, hogy mi fog történni.
- A foglalkozás vége előtt megfelelő időben elkezdjük a tisztálkodást, takarítást, elpakolást.
- A foglalkozás végét a „vége” gesztusjellel jelezzük.

A tanórák megnevezése, óraszám

Kommunikáció: 5 óraszám/hét

Környezet: 3 óraszám/hét

Szenzomotoros fejlesztés: 4 óraszám/hét

Kreativitásra, játékra, szabadidős tevékenységekre nevelés: 3 óraszám/hét

Mozgásfejlesztés: 5 óraszám/hét

A tanmenet részletesen tartalmazza a témaköröket, fejlesztési feladatokat.

A témakörök négy nagy tematikus egység köré szerveződnek: őszi, téli, tavaszi és nyári.

A témakörök felölelik a szűkebb és tágabb környezet ismereteit, koncentrikusan bővülnek.

Terápiás eljárások (lehetőség szerint)

- komplex gyógypedagógiai fejlesztés
- etetésterápia
- AAK
- autista specifikus módszerek
- mozgásterápiák (lehetőség szerint)
- zeneterápia,
- logopédia
- állatasszisztált terápiák
- konduktív terápia
- terápiás célú vízi foglalkozás (lehetőség szerint).
- Játékterápia

A tanulók értékelése

- a tanulókkal foglalkozó gyógypedagógus a (gyermekkel foglalkozó kollégákkal egyeztetve) minden félévben és tanév végén értékelést készít a gyermek egyéni fejlődéséről
- a tanulók számára nincs minimum követelmény, mindig önmagukhoz képest értékelik a fejlődésüket
- az értékelés tartalmazza az egyes fejlesztési területeken elért eredményeket, a felmerülő nehézségeket, és az egyénre szabott fejlesztési tervhez szükséges javaslatokat.
- az év végi értékelés egyben a tanuló bizonyítványaként is szolgál.

Szülőkkel való együttműködés formái

- Szülői értekezlet
- Konzultáció a szülők és a szakemberek között. Igény szerint napi rendszerességgel. (Személyesen, telefonon, facebook csoporton keresztül, üzenetküldő applikációkon keresztül.)
- Nyílt nap.
- Családlátogatás.
- Részvétel a csoport és az iskola rendezvényein.

A fejlesztő iskola rehabilitációs programjának alapja a székhelyintézmény ilyen jellegű dokumentuma, a jelen program, az intézmény pedagógia programjának része. Az intézmény

pedagógiai programjában szereplő elvek érvényesek.

Könyvtárhasználat

Intézményünk ideiglenes elhelyezése miatt nem áll rendelkezésünkre jelenleg olyan helyiség, mely a könyvtári célokat szolgálná. A tartós tankönyvek és egyéb kiadványok tárolása egy tanteremben megoldott. Ezeket a nyomtatványokat/könyveket/munkafüzeteket/tanulást segítő kiadványokat a pedagógusok és a tanulók számára mindenkor elérhetővé tesszük.